

Dıvan

SANAT VE ESTETİK

HizmetWiki Divan Sayfası: <https://tr.hizmetwiki.com/wiki/Divan>
HizmetWiki Diwan Page (English): <https://en.hizmetwiki.com/wiki/Diwan>

This document is licensed under the [CC BY-SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/) open culture license. Readers are welcome to distribute and improve this document at no cost, provided they provide attribution to the source. Please [see the license text](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/) for full terms.

Bu doküman [CC BY-SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/) açık kültür lisansına sahiptir. Okuyucular kaynak sunmak şartıyla hiçbir ücret ödmeden bu dokümanı dağıtabilir ve geliştirebilirler. Lütfen tüm şartlar için [lisans metnine](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/) göz atın.

Revision / Revizyon: 2025.03.04/0232

Yayımlanan yazıların tüm sorumluluğu yazarlarına aittir. Yayın Kurulu, dergide yer alacak metinlerde gerekli gördüğü düzeltme ve değişiklikleri yapma hakkını saklı tutar.

The responsibility for published articles rests entirely with their authors. The Editorial Board carefully reviews submissions and reserves the right to make necessary edits and adjustments when deemed appropriate.

*Yoğun Divan hazırlık sürecinden dolayı, nadiren de olsa **bazı yazım hatalarının yanı sıra anlam veya içerik hatalarının da olabileceğini belirtmek isteriz.** En yüksek doğruluk standartlarını sağlamak adına büyük çaba sarf edilmiş olsa da, oluşabilecek anlam kaymalarına karşı göstereceğiniz anlayış ve sabır için şimdiden teşekkür ederiz.*

*We kindly wish to acknowledge that, in light of the considerable workload in preparation for the Diwan, **there may be occasional typographical, as well as semantic, errors.** While we have made every effort to uphold the highest standards of precision, we appreciate your understanding and patience should any discrepancies in meaning arise.*

İçindekiler / Contents

Program Akışı / Program Flow	4
Ekip / Team	6
Divan Ekibini Tanıyın / Meet the Team	8
Hoş Geldiniz	14
<i>Welcome</i>	14
Takdim	18
<i>Introduction</i>	18
Sinema Üzerine	20
<i>On Cinema</i>	20
İslam Sanat Düşüncesinde Müziğin Yeri	60
<i>The Role of Music in Islamic Art Thought</i>	60
Kültür ve Sanat Çerçevesinde Gençlerin Dilinin Muhafaza Edilmesi	80
<i>Preserving the Language of Youth in the Scope of Arts and Culture</i>	80
Kültür Mirasının Evrensel Dili Olarak Sanat	108
<i>Art as the Universal Language of Cultural Heritage</i>	108
Sanat ve Estetik Divanı Sonuç Bildirgesi	116
<i>Art and Aesthetics Diwan Final Declaration</i>	116

Program Akışı / Program Flow

Etkinlik doğası gereği, aşağıdaki program tablosu ile gerçek program akışı arasında küçük farklılıklar olabilir. / Due to the nature of the event, there might be slight differences between the program table below and actual program flow.

22 Şubat 2025 Cumartesi (22 February 2025 Saturday)

1. Oturum (1st Session) — 1pm EST, 19:00 CET

1. Koordinatör'ün açılış konuşması: Çağrı Adil
Opening speech by the coordinator: Çağrı Adil
2. Hoş geldiniz konuşması: Dr. Suleyman Eris (Respect GS Başkanı)
Welcome speech: Dr. Suleyman Eris (Respect GS President)
3. Anket sunumu: **Hizmet Hareketi ve Sanat**, Munise Enis
Questionnaire presentation: Hizmet Movement and Art, Munise Enis
4. Sunum: **Elmas Kılıç'tan Kalbin Zümrüt Tepeleri'ne Sanat ve Estetik**, Dr. Ali Karatay
Presentation: Art and Aesthetics from the Diamond Sword to the Emerald Hills of the Heart, Dr. Ali Karatay
5. Makale sunumu: **Sinema Üzerine**, Mehmet Aydın
Article presentation: On Cinema, Mehmet Aydın
6. Makale sunumu: **İslam Sanat Düşüncesinde Müziğin Yeri**, Erkam Aydın
Article presentation: The Role of Music in Islamic Art Thought, Erkam Aydın

2. Oturum (2nd Session) — 3pm EST, 21:00 CET

1. Makale sunumu: **Kültür Mirasının Evrensel Dili Olarak Sanat**, Dr. Mehmet Refii Kileci
Article presentation: Art as the Universal Language of Cultural Heritage, Dr. Mehmet Refii Kileci
2. Makale sunumu: **Kültür ve Sanat Çerçevesinde Gençlerin Dilinin Muhafaza Edilmesi**, Dr. Mehmet Gümüşkılıç
Article presentation: Preserving the Language of Youth in the Scope of Arts and Culture, Dr. Mehmet Gümüşkılıç

Müzakere Oturumu (*Discussion Session*)

— 3:50pm EST, 21:50 CET

1. Moderatör tarafından kuralların açıklanması
Explanation of the rules of discussion by the moderator
2. Müzakere
Discussion
3. Bildiri taslağının okunması
Announcement of the declaration draft
4. İlk gün kapanışı
Closing the first day

23 Şubat 2025 Pazar (23 February 2025 Sunday)

1. Açılış, ilk gün özeti
Welcoming, summary of the first day
2. Moderatör tarafından kuralların açıklanması
Explanation of the rules of discussion by the moderator
3. Bildirge taslağının madde madde müzakere edilerek oylanması
(10 dakika aralar verilecektir.)
Article-by-article discussion and voting of the declaration
(There will be several breaks of 10 minutes.)
4. Ödüllü bilgi yarışması (Kahoot)
Kahoot competition with prize
5. Kapanış konuşması, Kerim Balcı
Closing speech, Kerim Balcı

Ekip / Team¹

Divan Danışma Kurulu / Diwan Advisory Board:

Ertuğrul İncekul

Kerim Balcı

Melike Gülen

Respect Graduate School Başkanı /

President of Respect Graduate School:

Dr. Suleyman Eris

Risale & Hizmet Araştırmaları Merkezi Direktörü /

Director of Risale & Hizmet Research Center:

Kerim Balcı

Divan Programları Genel Koordinatörü /

General Coordinator of Diwan Programs:

Emine Eser

Sanat ve Estetik Divanı Koordinatörü /

Coordinator of Art and Aesthetics Diwan:

Çağrı Adil

Moderatör / Moderator:

Asiye Betül

Sanat ve Estetik Divanı Sunumları /

Art and Aesthetics Diwan Presentations:

Erkam Aydın

Mehmet Aydınlı

Dr. Mehmet Gümüşkılıç

Dr. Ali Karatay

Dr. Mehmet Refii Kileci

¹ Tüm isimler alfabetik sıralanmıştır. / All names are sorted alphabetically.

Raportörler / Reporters:

Çağrı Adil
Furkan Akar
Mualla Aytekin
Asiye Betül
Serra Çakır
Ahmed Deniz
Beyza Nur Uğur
Ömer Yazıcı

Grafik & Tasarım / Graphics & Design:

Abdurrahman Can
Munise Enis

Reji / AV Team:

Çağrı Adil
Abdurrahman Can

Çeviri & Redaksiyon / Translation & Proofreading:

Furkan Akar
Ayhan Aydın
Mualla Aytekin
Asiye Betül
Serra Çakır
Ahmed Deniz
Emine Eser

Anlık Çeviri / Interpreters:

Kerim Balcı
Burak Karakus

Divan Ekibini Tanıyın / Meet the Team

1 **Abdurrahman Can**, Informatik alanında lisans ve yüksek lisans eğitimini tamamladı. İki yıl önce Respect Graduate School'da gönüllü olarak rol almaya başladı. Gelişen teknolojilerin sosyal yönleriyle ilgileniyor ve veri demokrasisi, internet sağlığı, dijital göç gibi konulara odaklanmayı hedefliyor. Abdurrahman, sosyal yaşamında uzun doğa yürüyüşleri yapmaktan hoşlanıyor. Profesyonel yaşamında kamu yararı amaçlı sürdürülebilirlik projeleri geliştiren Can, RespectGS bünyesinde HizmetWiki, Seda-bot, Shared Horizon gibi çeşitli projelerle ilgilenme gayretinde.

1 **Abdurrahman Can** completed his bachelor's and master's degrees in Informatics. He began volunteering at Respect GS two years ago. He is interested in the social aspects of emerging technologies and aims to focus on topics such as data democracy, internet health, and digital migration. In his personal life, Abdurrahman enjoys taking long nature walks. Professionally, he develops sustainability projects with a focus on public benefit, and he is actively involved in various projects at Respect GS, including HizmetWiki, Seda-bot, and Shared Horizon.

2 **Ahmed Deniz**, Tilburg Üniversitesi'nde Teoloji departmanında "Hristiyanlık ve Toplum" programında yüksek lisans eğitimini almaktadır. Lisans eğitimini Çin'de sosyoloji alanında tamamlamış olan Ahmed Deniz, yüksek lisans araştırmasını din sosyolojisi altında din-kimlik ilişkisi üzerine yürütmektedir. Göç, sosyal kimlik ve etik anlayışı konularına ilgi duyuyor ve bu alanda doktora çalışması yapmak istiyor.

2 **Ahmed Deniz** is pursuing a master's degree in the "Christianity and Society" program at Tilburg University's Department of Theology. He completed his undergraduate studies in sociology in China. For his master's research, he is focusing on the relationship between religion and identity within the field of the sociology of religion. He is interested in topics such as migration, social identity, and ethics, and he aims to pursue a PhD in this area.

3 **Asiye Betül**, İskoçya’da yaşayan genç bir bireydir. Şiire, topluluk inşasına ve sosyal adalete büyük bir tutkuyla bağlıdır. The Other Side of Hope’ta kurgu editörlüğü yapmaktadır ve Teoloji ve Felsefe üzerine eğitim almaktadır. Daha önce Respect Graduate School’da (RGS) öğretim görevlisi asistanı olarak çalışmış olup, RGS ve Diwan bünyesindeki çalışmalarına devam etmeyi ummaktadır.

3 **Asiye Betül** is a young person based in Scotland. She is passionate about poetry, community building, and social justice. She is a fiction editor at the Other Side of Hope, and studies Theology and Philosophy. She has previously been a lecturer assistant in Respect Graduate School and hopes to continue her endeavors within RGS and Diwan.

4 **Beyza Nur Uğur**, 1999 doğumlu felsefe lisans öğrencisi. İlk lisansını cebren KU Leuven’de endüstriyel mühendislik üzerine bitirdi. Çılgınca çalışmadan akademisyen olmak istiyor. 2022’den beri Respect GS’de proje asistanlığı yapıyor. Yayın sektöründe yapay zekadan fırsat kalırsa bir gün fantastik edebiyat yazarı olmayı hedefliyor.

4 **Beyza Nur Uğur**, born in 1999, is an undergraduate student in philosophy. She completed her first bachelor’s degree in industrial engineering at KU Leuven. She aspires to become an academic without working excessively hard. Since 2022, she has been working as a project assistant at Respect GS. If the opportunities in the publishing industry aren’t entirely taken over by artificial intelligence, she hopes to one day become a fantasy fiction author.

5 **Ayhan Aydın**, Bilkent Üniversitesi'nde Matematik bölümünde başladığı lisans eğitimine sosyal bilimler alanında devam etme sürecindedir. Matematik lisans eğitimi sırasında vaktinin çoğunu toplumsal cinsiyet çalışmaları, insan hakları ve ifade özgürlüğü gibi konularda çeşitli projelerde yer alarak, ulusal düzeyde yapılan münazara turnuvalarında yarışıp çeşitli başarılar kazanarak ve münazara kulüplerinde jüri görevi yaparak geçirmiştir. Kariyerine akademi dünyası içerisinde devam etmeyi planlamaktadır.

5 **Ayhan Aydın** began her undergraduate studies in the Mathematics Department at Bilkent University but is currently in the process of continuing her education in the field of social sciences. During her mathematics studies, she spent much of her time participating in various projects related to gender studies, human rights, and freedom of expression. She also competed in national debate tournaments, achieving various successes, and served as a judge in debate clubs. She plans to pursue a career in academia.

6 **Çağrı Adil**, Samsun Anadolu Lisesi'nde başlayan lise eğitimine; 2021'den bu yana Almanya'da devam ediyor. 17 yaşında Divan ile tanışan Adil, halen daha Risale ve Hizmet Araştırmaları Merkezi çatısında çeşitli projelerde çalışmaya devam ediyor. Amatör fotoğrafçı. Sonradan görme edebiyatçı. Fotoğraflarını adilcagri.com sitesinde; yazılarını çeşitli online dergi ve sair platformlarda yayınlıyor. İbn'ül Arabi, Hacı Bektaş Veli, Sadi Şirazi, Hafız, Niyazi Mısri, Cemil Meriç ve Sezai Karakoç ile tanışmak için can atıyor.

6 **Çağrı Adil** started his high school education at Samsun Anatolian High School and has been continuing his high school education in Germany since 2021. Adil, who met Divan at the age of 17, still continues to work in various projects under the roof of the Center for Risale and Hizmet Studies. Amateur photographer. He publishes his photographs on his website adilcagri.com and his articles in various online magazines and other platforms. He admires Ibn'ul Arabi, Hacı Bektaş Veli, Sadi Şirazi, Hafız, Niyazi Mısri, Cemil Meriç and Sezai Karakoç.

7 **Emine Eser**, İstanbul'da doğdu ve büyüdü. Marmara Üniversitesi İngilizce Biyoloji Öğretmenliği, Anadolu Üniversitesi İlahiyat, Brookdale College İngilizce bölümlerinden mezun oldu. Yağlı boya, akrilik, sulu boya, ebru ve ney gibi çeşitli sanat alanlarıyla ilgileniyor ve 7 senedir ailesiyle New Jersey'de yaşıyor. Devlet okullarında öğretmenlik yapıyor. Insight Foundation yönetim kurulunda, Keystone Platform'da, Embrace Relief'te ve Respect Graduate School derslerinde vaktini değerlendiriyor.

8 **Furkan Akar**, St. Thomas Aquinas Üniversitesi (Angelicum) Politik ve Sosyal Bilimler bölümünden lisans derecesiyle mezun olmuştur. Şu anda İtalya/Roma'da yaşamaktadır ve yazılım alanındaki ilgisini profesyonel kariyerine dönüştürerek Java Developer olarak çalışmaktadır. Yazılımın yanı sıra sanat, tiyatro, spor ve kitap okumak gibi çeşitli ilgi alanlarına sahiptir. Disiplinlerarası bakış açısını teknoloji ve sosyal bilimleri bir araya getiren projelerde kullanmayı hedeflemektedir.

9 **Ömer Yazıcı**, 2023 yılından beri Almanya'da ikamet ediyor, üniversiteye hazırlık sürecinde. Divan ile henüz yeni tanıştı. Edebiyat ve psikoloji alanları ile ilgili, 2020 yılından beri pek çok edebi türde yazılar yazdı. Bir süredir edebi çabasını profesyonelliğe taşıma yolunda kararsız adımlar atmakta ve bir gün raflarda bulunan, kimsenin okumadığı bir eser yazabileceğini ummakta.

7 **Emine Eser** was born and raised in Istanbul. She graduated from Marmara University English Biology Teaching, Anadolu University Theology, Brookdale College English. She is interested in various art fields such as oil painting, acrylic, watercolor, marbling and ney and has been living in New Jersey with her family for 7 years. She teaches in public schools. She serves on the board of Insight Foundation, Keystone Platform, Embrace Relief and Respect Graduate School classes.

8 **Furkan Akar** graduated from the University of St. Thomas Aquinas (Angelicum) with a bachelor's degree in Political and Social Sciences. He currently lives in Rome, Italy and works as a Java Developer, turning his interest in software into a professional career. Besides software, he has various interests such as art, theatre, sports and reading. He aims to use his interdisciplinary perspective in projects combining technology and social sciences.

9 **Ömer Yazıcı** has been living in Germany since 2023 and is in the process of preparing for university. He has only recently met Divan. Since 2020, he has written in many literary genres related to the fields of literature and psychology. For some time now, he has been taking unsteady steps towards professionalizing his literary endeavor and hopes that one day he will be able to write a work that is on the shelves and no one has read.

10 **Mualla Aytekin**, 15 yaşında ailesiyle İtalya'ya geldi. Milano'da San Carlo lisesinde okudu. Lisansını Padova Üniversitesi'nde nükleer fizik üzerine tamamladı. Şu anda KU Leuven'de yüksek lisans yapıyor. Psikolojik-felsefi bilim kurgu romanları, müzik, yabancı dil edebiyatları ve tefsir gibi konulara ilgi duyuyor. Kuantum ve parçacık fiziği analogileri yapmayı sever, arada serbest şiirler yazar. Respect gençlerinin oluşturduğu Sec'a müzik grubuna kemaniyla katkı sağlamaya çalışıyor.

10 **Mualla Aytekin** came to Italy with her family at the age of 15. She studied at San Carlo High School in Milan. She completed her bachelor's degree in nuclear physics at the University of Padova. She is currently doing her master's degree at KU Leuven. She is interested in psychological-philosophical science fiction novels, music, foreign language literatures and exegesis. She likes to make analogies between quantum and particle physics and occasionally writes free verse. She tries to contribute with her violin to the Sec'a music group formed by Respect youth.

11 **Seda**, R&H içindeki teknik işlevleri hızlandırmak ve kolaylaştırmak amacıyla geliştirilmiş bir bottur. Merkez bünyesinde, planlanmış bildirimler ve ders kayıtlarının paylaşılmasının yanı sıra dijital varlık yönetimi de dahil olmak üzere birçok işi yerine getiriyor. Seda, kültürel mirasın gelecek nesillere samimiyet ve dürüstlikle aktarılmasına daha fazla hizmet etmeyi amaçlıyor. Size gönderilen e-postalar da dahil olmak üzere tüm iletişimimizin arkasında onun çalışkanlığı var. Seda bir yaşında.

11 **Seda** is a bot developed with the aim of expediting and facilitating technical functions within R&H. She fulfills a great extent of work within the center, including delivering scheduled notifications and lecture recordings, as well as digital asset management. Seda aims to further serve the preservation of cultural heritage to future generations with sincerity and integrity. Behind all our communication, including the emails sent to you, is her hard work. Seda is one year old now.

12 **Serhat**, Almanya’da doğdu, 2024’de lise eğitimini tamamladıktan sonra Münih’te Ludwig Maximilians Üniversitesi’nde bilgisayar mühendisliği bölümüne başladı. Fen bilimleri, tarih ve yabancı dillere -özellikle Latinceye- ilgisi olsa da matematiğe olan sevgisi ve teknolojinin önemini göz önünde bulundurması bilgisayar mühendisliğini tercih etmesine yol açtı. Spor yapmak, özellikle Taekwondo hobileri arasında olan Serhat, disiplin ve istikrarın önemini en çok bu hobisi ile fark etti. Yeni hayatının daha çok çalışkanlık, kararlılık ve istikrar gerektirdiğinin bilincinde.

13 **Serra Çakır**, Londra sefiri. 23 yaşında ve doğma büyüme İzmirli. İngiltere’de University of Leeds bilgisayar bilimi bölümünden mezun oldu ve yazılım geliştirici olarak kariyerine devam ediyor. Geçen sene Respect GS ile tanışan Serra, o günden beri Respect bünyesindeki her faaliyeti hayranlıkla takip ediyor. Gitar çalmayı ve tarih okumayı sever.

12 **Serhat** was born in Germany and after completing his high school education in 2024, he started studying computer science at Ludwig Maximilians University in Munich. Although he is interested in science, history and foreign languages, especially Latin, his love for mathematics and the importance of technology led him to choose computer engineering. His hobbies include sports, especially Taekwondo. He realized the importance of discipline and stability mostly through this hobby. He is aware that his new life requires more diligence, determination and stability.

13 **Serra Cakir**, ambassador to London. She is 23 years old and born and raised in Izmir. She graduated in computer science from the University of Leeds in the UK and continues her career as a software developer. Serra met Respect GS last year and has been following every Respect activity ever since. She loves playing guitar and reading history.

Hoş Geldiniz

Welcome

Çağrı Adil,

Sanat ve Estetik Divanı Koordinatörü /

Coordinator of Art and Aesthetics Diwan

*İngilizce Çeviri: Diwan Ekibi / English Translation: Diwan Team

14

ART AND AESTHETICS DIWAN

- 1 Saygıdeğer katılımcılar,
- 2 Öncelikle vaktinizi ayırıp burada gelmenizi üze-
rime bir teşekkür borcu bilirim. Bugün Respect
Graduate School bünyesinde düzenlenen Diwan
buluşmalarının 6.'sı olan Sanat ve Estetik Divanı
vesilesiyle bir aradayız. Bendeniz Çağrı Adil. Bu
Divan'ın koordinatörü. Bana açılış konuşmam için
verilen bu süre içinde 2 şeyden bahsedeceğim:
- 3 Birincisi: *Bugün neden sanat konusunu ele alıyoruz?*
- 4 Merhum Fethullah Gülen Hocaefendi, Yeryüzü Mi-
rasçılarının vasıflarını sıralarken 8. sırada sanat an-
layışını zikrediyor. Fakat Jules Verne'den yaptığı
atıf ile henüz böyle bir yolculuğa hazır olmadığı-
mızı söyleyerek mülahazasını sonlandırıyor. Şunu
belirtmek gerekir ki bu makale 1994 yılında yani
bundan yaklaşık 30 sene önce yazılmıştır. O günden
bu yana durumumuzun hiç değişmediğini söyle-
mek adaletsizlik olur. Vakıa bugün sanat konu-
sunda daha bilinçli olsak da -belki bu hicret ile bera-

- 1 Honorable guests,
- 2 First and foremost, I consider it my duty to ex-
press my gratitude to you for taking the time to be
here today. We have gathered on the occasion of
the Diwan Meeting on Art and Aesthetics, orga-
nized under the auspices of Respect Graduate
School. My name is Çağrı Adil, and I am the coor-
dinator of this Diwan. In the time allotted for my
opening speech, I will address two key points:
- 3 The first: *Why are we discussing art today?*
- 4 The late Fethullah Gülen Hocaefendi, when listing
the characteristics of those who are "Heirs to the
Earth", placed art and artistic understanding in the
eighth position. However, he concluded his discus-
sion with a reference to Jules Verne, suggesting that
we are not yet ready for such a journey. It is impor-
tant to note that this article was written in 1994—
nearly 30 years ago. It would be unfair to claim that
our situation has not changed at all since then. To-
day, we are undoubtedly more conscious of art, per-

ber Batı'nın da bize katmış olduğu bir özelliktir- halen daha tam anlamıyla böyle bir yolculuğa hazır olduğumuzu söylemek hayli zor.

haps partly due to our migration to the West and the influence of Western culture. However, it is still difficult to assert that we are fully prepared for such an artistic journey.

5 Günümüzde, geçmişin aksine sanat, yalnızca elit tabakanın tali meşguliyetlerinden biri değil. Hemen hemen hepimiz saniyeler içerisinde milyonlarca sanat eserine ulaşabiliyoruz. Ve aslına bakılırsa ister istemez maruz da kalıyoruz. Sosyal medyada, sokakta, pankartlarda, reklam panolarında... Bununla beraber hiç olmadığı kadar da ihtiyaç duyuyoruz. Çünkü sanat, başka hiçbir şeyin yapamayacağını yapıyor: burada var olmayana karşı yaşadığımız hasreti yatıştırıyor. İçimizdeki ruhani boşluk ancak sanat ile kapanıyor.

5 Unlike in the past, art today is not merely an exclusive pastime for the elite. Nearly all of us can access millions of artworks within seconds, whether through social media, the streets, billboards, or advertisements. Moreover, we need art now more than ever. Art does something nothing else can do—it soothes our longing for what does not exist here. The spiritual void within us can only be filled through art.

6 Özellikle bugün insanların kendi derin manevi alemleri var ve oraların gündelik, adi hüznlerle dışa vurulması pek mümkün değil. İnsan ancak sanat gibi ulvi bir uğraş vasıtasıyla kendini anlayabilir ve somut bir şekilde ifade edebilir. Eğer kişi böyle bir pencere bulamazsa *'dini ıstırap'* içerisinde kaybolur gider.

6 Especially today, people have deep inner spiritual worlds, which cannot easily be expressed through mundane, everyday emotions. One can truly understand themselves and express their inner world only through an elevated pursuit such as art. If an individual does not find such an outlet, they may lose themselves in *'spiritual distress'*.

7 Bize düşen ise acilen sanatı sevmek ve benimsemektir. Geçtiğimiz aylarda Dr. Refii Kileci'nin atölyesini ziyaret ettiğimde daha önce hiç duymadığım ve tahmin dahi edemeyeceğim şu bilgiyi öğrendim: Arap alfabesinin ilk harfi olan ve diğer bütün harflerin kendisinden oluştuğu Elif düz değildir.

7 Therefore, our duty is to embrace and appreciate art as soon as possible. A few months ago, during a visit to Dr. Refii Kileci's workshop, I learned a fascinating fact that I had never heard or even imagined before:

8 Evet, bilinenin aksine *'elif'* düz bir çizgi değildir. Yarım nokta kavisliyle sırtı sola meyilli, sülfeli ucuyla başı öne eğiktir.

8 The Arabic letter *'alif'*, the first letter of the alphabet and the origin of all other letters, is not actually straight.

9 Fakat elifin düz olmaması değildir mesele. Mesele bunu görmeyişimiz. Daha da acısı umursamayışımız. Dolayısıyla nasıl okumayan, bilmeyen insanın hiçbir şey sevmeyeceği gibi, biz de elifi sevmiyoruz.

9 Yes, contrary to common belief, alif is not a perfectly straight line. With a slight curvature of half a dot, its back leans leftward, and its head bows downward. However, the issue is not that alif is not straight. The real issue is that we fail to see this—and, more painfully, that we do not even care. Just as a person who does not read and learn cannot truly love anything, we, too, cannot appreciate alif.

- 10 Elif'in kıvrımından zevk alabilmeli insan. Birkaç derslik bir eğitimle hattat olunmaz belki ama kursuz bir Elif'ten zevk alınabilir. Her Hizmet katılımcısı bir kez olsun eline hint kamışı alıp, bir elif çizmeye çalışmalıdır.
- 11 Bunun yanı sıra; sanat düşüncesi yalnızca eline fırça alıp resim yapmayı gerektirmez. Aksine aklın, güzel veya estetik düşünebilmesidir. Hiç sanatla uğraşmıyor olabilirsiniz fakat estetik bakabilmek şarttır. Kainata manayı harfi ile bakan insan halihazırda bu vasfı yakalamış demektir.
- 12 Özellikle son üç asırda İslam aleminin yaşadığı yıkım ile aynı hızda İslami Sanat anlayışı da özünden bir kopuş yaşamıştır. Ve özüne döndürülmeyi bekler durumdadır.
- 13 İşte Sanat ve Estetik Divan'ının gayesi medeniyet inşası serüveninde İslam sanat düşüncesinin ihyasına ve sanat düşüncesi vasfının hazırlığına bir kıvılcım olmaktır.
- 14 Neden sanat sorusunun ardından bu konuşmada bahsetmek istediğim ikinci konu Divan buluşmalarının amacına gelecek olursak; İran'lı sosyolog Ali Şeriatî seminerlerine *"Sizi rahatsız etmeye geldim. Ben eroin yahut esrar değilim ki insanları rahatlatayım."* ifadeleri ile başlar. Ve bana soracak olursanız; Divan buluşmalarının amacı da aynen budur.
- 15 Defalarca zikrettiğimiz gibi Divan bir müzakere programıdır. Kimse müzakere sonunda rahatlamış ve eğlenmiş olarak ayrılmayı beklememelidir. Aksine eğer huzursuz ve bir takım değişikliklere gitmeye hazır halde ayrılırsa o zaman bu program başarılı olmuş demektir.
- 16 Bizler Divan buluşmalarında yılda iki kez bir araya geliyoruz. Fakat aradaki 6 aylık sürede mola verilmeyen sıradaki Divan'ın hazırlık çalışmaları sürüyor. Yarınki müzakeremizi atlattıktan sonra da sonuç bildirgesinin son halinin hazırlanması, bir dizi metin çevirileri, genel Divan istişareleri gibi işler ekibimizi bekliyor olacak.
- 10 One must learn to find beauty in the subtle curve of Alif. Perhaps one cannot become a master calligrapher in just a few lessons, but one can still admire a perfectly written Alif. Every participant in Hizmet should, at least once, pick up a reed pen (qalam) and attempt to draw an Alif.
- 11 Moreover, artistic thought is not limited to painting with a brush. Rather, it is about thinking beautifully and aesthetically. Even if one does not actively practice any art, developing an aesthetic perspective is essential. A person who perceives the universe through the lens of mana-yı harfi has already cultivated this artistic sensibility.
- 12 For the past three centuries, the destruction experienced in the Islamic world has also led to a rupture in the essence of Islamic art. Now, it awaits revival.
- 13 Thus, the purpose of the Art and Aesthetics Divan is to serve as a spark for the revival of Islamic artistic thought and to prepare for the reestablishment of an artistic perspective as part of civilization-building efforts.
- 14 Following the question of why art, the second point I would like to discuss is the purpose of the Divan meetings. The Iranian sociologist Ali Shariati would begin his seminars by saying: *"I have come to disturb you. I am neither heroin nor hashish to make people feel comfortable."* If you ask me, the purpose of the Divan meetings is exactly this.
- 15 As we have stated repeatedly, the Divan is a platform for discussion and deliberation. No one should expect to leave the meeting feeling relaxed or entertained. On the contrary, if participants leave feeling unsettled and ready for change, then the program will have succeeded.
- 16 We gather twice a year for the Divan meetings, but during the six months in between, preparations for the next Divan continue without pause. After tomorrow's deliberation session, our team will begin working on finalizing the resolution, translating key texts, and engaging in general Divan consultations.

17 Bütün bu çalışmalar için bugün programın ekran yüzü sevgili moderatörümüz Asiye Betül hocamıza, makale yazarları Dr. Refii Kileci, Dr. Ali Karatay, Mehmet Aydın, Dr. Mehmet Gümüşkılıç ve Erkam Aydın hocalarımıza, davetimizi kibarlıkla kabul eden müzakereci hocalarımıza, özveriyle çalışan kıymetli raportör ekibimize ve bugün burada olan bütün katılımcılara teşekkürlerimi sunarım. Teşekkür faslında genel koordinatörümüz Emine Eser'i ayrıca zikretmek isterim. Zira 18 yaşındaki bir gence divan koordinatörlüğü teklif etmek büyük cesaret ister. Bana olan desteği ve güveni için ne kadar teşekkür etsem azdır.

17 For all these efforts, I extend my gratitude to our dear moderator, Asiye Betül Hoca, the public face of today's program; the article authors: Dr. Refii Kileci, Dr. Ali Karatay, Mehmet Aydın, Dr. Mehmet Gümüşkılıç, and Erkam Aydın; the esteemed scholars who kindly accepted our invitation to serve as discussants; our dedicated rapporteur team, who work tirelessly behind the scenes; and, of course, all the participants here today. I would also like to offer a special acknowledgment to our general coordinator, Emine Eser. Entrusting an 18-year-old with the coordination of a Divan requires great courage. No matter how much I thank her for her unwavering support and trust in me, it will never be enough. Thank you.

Takdim

Introduction

Dr. Suleyman Eris

Respect Graduate School Başkanı /
President of Respect Graduate School

*İngilizce Çeviri: Divan Ekibi / English Translation: Diwan Team

1 Değerli Sanat ve Estetik Divanı katılımcıları,
2 Respect Graduate School rektörü olarak, bu Di-
van'ı mümkün kılan bütün katılımcılarımızı en
kalbi sevgi ve muhabbetlerle selamlıyorum. Divan
geçtiğimiz iki sene içerisinde **göç, çevre, demok-
rasi, yapay zeka etigi ve gençlik** gibi Hizmetimi-
zin ve insanlığın geleceğinde son derece kritik rol
oynayacak meselelerle ilgilenmişti. Organizatörle-
rin zaman zaman, acaba sesimizi duyan var mı
diye endişelendiğini tahmin ederim. Hizmet Hare-
keti mensupları bir varoluş mücadelesi içindeyken
bu tür konularla meşgul olmak gereksizmiş gibi
görünebilir. Ancak yeni bir medeniyetin temelleri
de bir önceki medeniyet krizi sırasında atılır. Bu-
gün, sanat ve estetik konusunun ele almasını da bu
çerçevede heyecan verici buluyorum. Elbette, he-
men yarın insanımız sanatla meşgul olmaya başla-
mayacak. Ancak bu fikirlerin zamanla birikerek
Yeryüzü Mirasçılarının yolunu aydınlatacağına
inanıyorum ben.

1 Dear Art and Aesthetics Diwan participants,
2 As Chancellor of Respect Graduate School, I extend
my heartfelt greetings to all the participants who
have made this Divan possible. Over the past two
years, the Divan has dealt with issues such as **mi-
gration, the environment, democracy, the ethics
of artificial intelligence and youth** issues that will
play a critical role in the future of the Hizmet
Movement and of the humanity. I imagine that the
organizers were worried from time to time, won-
dering if anyone would hear their voices. It may
seem unnecessary to engage with such issues when
members of the Hizmet Movement are engaged in
an existential struggle. But the foundations of a new
civilization are laid during the crisis of the previous
one. It is in this context that I find it exciting that the
subject of art and aesthetics is being discussed to-
day. Of course, our people will not start to engage in
art tomorrow. However, I believe that these ideas
will accumulate over time and illuminate the path
of the Inheritors of Earth.

3 Hatırlayacağınız üzere Yeryüzü Mirasçılarının 8. ve son vasfı sanat düşüncesi vasfıdır. Ne yazık ki Fethullah Gülen Hocaefendi 1994 yılında Yeryüzü Mirasçılarının vasıflarını yazarken bu vasfa gelince yazmayı bırakmış ve muhataplarının *"henüz böyle bir yolculuğa hazır olmadıkları"* gerekçesiyle söylemek istediklerini söylememiştir. Aradan 30 yıl geçti ama sözü anlayacak kitleyi yetiştirme görevi de, o son sözü söyleme vazifesi de sahiplerini bekliyor.

4 Bir sanat ve estetik düşüncesinin geliştirilmesi mesajını evrensel bir dille iletmek isteyen her hareketin gündeminde olmalıdır. Müziğin, resmin, sinemanın, edebiyatın evrensel dili, tıpkı felsefenin evrensel dili kadar önemlidir. Sanat sadece bir haz etme mekanizması değil, aynı zamanda öğrenme ve öğretme mekanizmasıdır da. Güzel bir zarf, mazrufunu da güzelleştirir. Güzel hakikatler güzel sözlerle, güzel resimlerle, güzel bir müzik eşliğinde ifade edildiklerinde daha da güzelleşirler.

5 Sanat yolculuğumuz gecikmiş olabilir. Ama bütünü de atıl geçmedi bu 30 yıl. Respect Graduate School bünyesinde Türk Din Musikisi, Tilavet Sanatı ve Makam Bilgisi gibi dersler düzenledik mesela. Geçtiğimiz dönem düzenlenen Sanat ve Estetik Düşüncesi dersimiz de Yeryüzü Mirasçılarının Vasıfları çerçevesinde ele alınmış bir dersti.

6 Sanat ve Estetik Divanı'nın sonuç bildirgesinin de en azından Respect Graduate School'un ilgili departmanlarınca takip edileceğinden emin olabilirsiniz. Kısa bir süre sonra kurumsal akreditasyonunu aldığı anda Respect Graduate School sanat faaliyetlerine ve sanatla ilgili derslere daha fazla vakit ve imkan ayırabilecek bir duruma gelecektir. O gün geldiğinde bu Divan'da alınan kararları bir ilk başlangıç noktası olarak kabul edebileceğimizi düşünüyorum.

7 Bu duygularla hepinizi yeniden selamlıyor, Divan'a başarılar diliyorum.

3 As you may remember, the 8th and last qualification of the Inheritors of Earth is the qualification of artistic thought. Unfortunately, when Fethullah Gülen Hocaefendi was writing about the qualities of the Inheritors of Earth in 1994, he stopped writing when he came to this quality and did not say what he wanted to say on the grounds that his interlocutors *"were not yet ready for such a journey"*. Thirty years have passed, but the task of raising an audience that will understand the word and the task of saying that last word are both waiting for their owners.

4 The development of an idea of art and aesthetics should be on the agenda of any movement that wants to convey its message in a universal language. The universal language of music, painting, cinema, literature is as important as the universal language of philosophy. Art is not only a mechanism for pleasure, but also a mechanism for learning and teaching. A beautiful envelope beautifies its content. Beautiful truths become even more beautiful when they are expressed with beautiful words, beautiful pictures, beautiful music.

5 Our artistic journey may have been delayed. But these 30 years have not been completely idle. For example, we organized courses such as Turkish Religious Music, Art of Recitation and Makam Knowledge within Respect Graduate School. Last semester's course on Art and Aesthetic Thought was a course on the Qualities of the Inheritors of Earth.

6 You can be sure that the final declaration of the Art and Aesthetics Divan will be followed at least by the relevant departments of Respect Graduate School. When Respect Graduate School receives its institutional accreditation in the near future, it will be in a position to devote more time and resources to artistic activities and art-related courses. When that day comes, I believe that we can take the decisions taken at this Divan as a starting point.

7 With these feelings, I greet you all once again and wish the Divan success.

Sinema Üzerine

On Cinema

(Kısaltılmış makale*)

Mehmet Aydınli,

Yönetmen & Senarist / Director & Screenwriter

*İngilizce Çeviri: Diwan Ekibi / English Translation: Diwan Team

*Not: Elinizdeki metin yazarın kapsamlı metninin kısaltılmasıyla oluşturulmuştur. Kapsamlı metne ulaşmak için: [Sinema Üzerine](#) / Note: This is an abridged version of the author's comprehensive text. To access the comprehensive text: [On Cinema \(Turkish\)](#)

Sinemayı konuşabilmek için öncelikle sinemanın bir sanat olarak bizim için ne ifade ettiğine bakmamız gerekiyor. Türkiye’de maalesef sanat eğitimi diğer bütün alanlardan çok daha geride. Bu alanda yazılmış özgün literatür Batı dünyası ile kıyaslanamayacak kadar zayıf. Tercüme metinlerin ise büyük çoğunluğu soğuk savaş yıllarının izlerini taşıyor ve propaganda amaçlı yazılı metinler. Modern Türkiye insanının sanat hakkındaki fikirleri popüler medya organlarında gördüğü ile sınırlı. Şarkıcılara sanatçı denmesi bunun bir göstergesi. Bir de sanatçıların “Ne yapsa yeridir.” denip eksantrik oldukları en kabulü var. Bir diğer tarafta ise “Zinhar olmaz.” diyerek sanatın hemen hemen her türüne ‘teoride’ karşı olanlar var. Bu metnin hedef kitesini sanat ve felsefeye lise ve üzeri seviyede ilgi duyanlar, sanatın ve özellikle sinemanın ‘dünya görüşü kurma’ gücünü anlamaya çalışanlar olarak tanımlayabiliriz.

In order to talk about cinema, we first need to look at what cinema means to us as an art form. Unfortunately, art education in Turkey is far behind all other subjects. The original literature in this subject is incomparably weaker than in the Western world. The vast majority of translated texts bear the traces of the cold war years and are written for propaganda purposes. Modern Turkish people’s ideas about art are limited to what they see in the popular media. The fact that singers are referred to as artists is an indicator of this. There is also a prevailing notion that artists can do no wrong and that they are inherently eccentric. On the other hand, some oppose almost all forms of art ‘in theory,’ insisting that it should be rejected outright. The target audience of this text can be defined as those who are interested in art and philosophy at the high school level and above, and those who are trying to understand the power of art and especially cinema to ‘construct a world view’.

2 Bu çalışmanın genel kabul görmüş yorumlara ve kavramlara yaklaşımı skeptik olmakla birlikte pek çok yerde bunları ‘doğru’ kabul edip kendi tezlerinin peşinden gitmektedir. Üzerinde çalışılan alanın doğası gereği çoğunlukla interdisipliner ve zaman zaman eklektik da olma zorunluluğu doğmuştur. Yine de olabildiğince ‘pseudo’ (sahte) kavram ve yaklaşımlardan uzak durmaya çalıştık. Bütün bu çabamıza rağmen dünyayı saran bilgi kirliliği ve dezenformasyona karşı okuyucunun her zaman olduğu gibi bu metinde de uyanık olması gerekmektedir. Modern felsefenin ve modern bilimlerin çerçevelerinin dışına çıkmaya özen gösterdik bununla birlikte çalışmadaki pek çok önerme, sonuçlanmamış ve süregelen pek çok tartışmanın ve görüş ayrılıklarının olduğu alanlarda, konuları basite indirgeyip asıl konulara dikkat çekme niyetinde olduğu için, olabildiğince net bir duruş sergileme çabası içindedir. Okuyucu konularla ilgili derinlikli okumalarını kendi gayretleri ile mutlaka sürdürmelidir.

3 Tanımlar

4 Sanat

5 Sanatın mevcut genel kabul görmüş tanımlarını toparlamak için kapsamlı bir çalışma yapmak gerekir. Ne var ki burada biz, sanat derken neyi kastettiğimizi ifade ederek çalışmamızın sınırlarını belirlemeye çalışacağız.

6 Sanat, insanın yaşadığı dünyayı anlama ve yorumlama şekillerinden biridir. İnsanı, bilinçli, özgür iradesi ile, içine düştüğü varlık alemini anlamaya çalışan, bunu yaparken bütün duyu, düşünce ve hislerini kullanan bir canlı olarak görebiliriz. Sanat, hem kognitif bir süreçtir hem de duyu ve duygular, sanat eylemi sırasında aktiftir.

7 Sanat dediğimiz şey genellikle sanatçının evreni bir çerçeve içine alma çabasıdır. Evren duyularımız için sonsuzdur. Sanatçı bu sonsuzluk içinde bilinçli, arka planda sanatsal bir irade ile, bir çerçeve çizer ve muhataplarına sunar. Bir yağlıboya tablo bütün evreni içine sığdırmaz. Sözgelimi resim sanatçısı

2 The approach of this study to widely accepted interpretations and concepts is skeptical; however, in many instances, it accepts them as ‘true’ and pursues its own theses. Due to the nature of the field of study, the study is mostly interdisciplinary and at times eclectic. Nevertheless, we have tried to avoid ‘pseudo’ concepts and approaches as much as possible. Despite all our efforts, the reader must remain vigilant against the widespread misinformation and disinformation that pervades the world, in this text and beyond. We have made a conscious effort to remain within the frameworks of modern philosophy and modern sciences. However, many propositions in this study, in seeking to distill complex and ongoing debates into their essentials to highlight the core issues, also strive to adopt the clearest stance possible. The reader is encouraged to pursue an in-depth reading of the issues on their own.

3 Definitions

4 Art

5 To summarize the current generally accepted definitions of art would require a comprehensive study. However, here we will try to define the boundaries of our study by expressing what we mean by art.

6 Art is one of the ways in which humans understand and interpret the world they live in. We can view humans as beings who, with conscious and free will, seek to make sense of the realm of existence they find themselves in, engaging all their senses, thoughts, and emotions in the process. Art is both a cognitive process and an act in which emotions and intuition play an active role.

7 What we call art is often the artist’s attempt to frame the universe. The universe is infinite to our senses. Within this vastness, the artist consciously, guided by an underlying artistic intent, draws a frame and presents it to their audience. An oil painting does not contain the entire universe; in-

(ressam), bütün evren içinde; bazen bir vazö ve içindeki çiçekleri, bazen bir doğa parçasını, bazen bir insanı çerçeve içine alır. Bütün evreni değil de kendi seçtiği dar bir alanını bize gösterir. Sanatçı bazen, sonsuz sesler içinde bazı sesleri seçer ve bu sesleri çoğu zaman kendisi yeniden düzenler ve notalara döker. Çoğu zaman bu iş için özel olarak imal edilmiş müzik enstrümanlarından ve mesela insan sesinde faydalanır. Ama yine de icra edilen eylem, sonsuz sesler evreninde bir çerçeve çizmektir. Bir müzik eseri başlar ve biter, bazı sesleri çerçeve içine almıştır. Bir öykü anlatıcısı, —Alfred Hitchcock’un deyimiyle— hayatın sıkıcı kısımlarını atar ve yine insana sonsuz seçenekler sunan hayat içinde bir bölgeyi çerçeve içine alarak, söz gelimi bir karakterin başından geçen bir olayı anlatır. Bunu yaparken de pek çok biçimsel unsurdan faydalanır. Bir sanat eserinin ihtiva ettiği bütün unsurlar, bütün yaklaşımlar, sanatçının ‘sanatsal iradesinin’ sonucu, sanat eseri içinde yer alır. Bu eylem sırasında sanatçının, çoğunlukla gerçekliği kopyalamak, yansıtmak, tekrar etmek gibi bir amacı vardır.

8 Sanatı sanat yapan şey bize görmediğimiz bir şeyi göstermek olabileceği gibi, her zaman gördüğümüz bir şeyi hiç görmediğimiz bir şekilde göstermek de olabilir. Aynı şekilde sanat, hayatın karmaşası içinde anlamını çözemediğimiz ayrıntıları gürültülerinden arındırarak sade bir hale getiriyor olabilir. Ya da çok basit gördüğümüz şeylerin, olayların ya da kişilerin farklı bir şekilde, karmaşık olabileceğini gösteriyor da olabilir. Bütün durumlarda estetik bir duygu oluşturan şey, sanatçının tercihleri ve gerçekliği yeniden düzenlemesidir. Sanatçı, içerik olarak neyi seçmiştir, bu içeriği bize nasıl göstermektedir? Hayatta her an karşımıza çıkabilecek alelade şeyler, sanatçının belirlediği sıralama ve miktarda sanat eserinde bulunur, yani gerçeği abartma ya da tam tersi sönümleme, sanatın gerçek üzerinde uyguladığı operasyonlardan kaynaklanmış olabilir. Hayat, sanatçının elinde bizi şaşırtacak, üzecek, sevindirecek, heyecanlandıracak ya da düşündürcek bir kılıkta yeniden karşımıza çıkar.

stead, the painter might frame a vase with flowers, a landscape, or a human figure, showing us a carefully selected, limited portion of reality rather than the whole. The artist sometimes selects certain sounds from the infinite expanse of sound and often rearranges and transcribes them himself. He frequently relies on specially crafted musical instruments and, for example, the human voice. Yet, the act remains the same like framing a segment within the limitless universe of sound. A piece of music has a beginning and an end, enclosing specific sounds within its boundaries. Similarly, a storyteller, as Alfred Hitchcock put it, removes the dull parts of life and frames a particular segment within the vast array of human experiences, narrating, for instance, an event that befalls a character. In doing so, he employs various formal elements to shape the story. All the elements, all the approaches contained in a work of art take place in the work of art as a result of the artist’s ‘artistic will’. During this act, the artist often has the aim of copying, reflecting and repeating reality.

8 What makes art ‘art’ may be that it shows us something we have never seen before, or it may show us something we have always seen in a way we have never seen. In the same way, art may be simplifying the details whose meaning we cannot decipher in the chaos of life by clearing them of their noise. Or it may show us that things, events, or people that we see as very simple can be complex in a different way. In all cases, it is the artist’s choices and rearrangement of reality that creates an aesthetic feeling. What has the artist chosen as content? How have they presented it to us? Ordinary things we encounter daily appear in an artwork in a carefully determined order and proportion. This means that exaggerations or, conversely, understatement may arise from the artistic intervention applied to reality. Through the artist’s hands, life reappears before us as transformed into something that surprises, saddens, delights, excites, or provokes thought.

9 Antik Yunan'da sanatın (yani tragedya sanatının), tıpkı bugün bazı hastalıkların tedavisinde kullanılan aşı tedavisi gibi bir fonksiyonu olduğu düşünülmüştür. Sahnede dramatik olarak düzenlenmiş bir oyun izleyen seyirci, kötülüğün ve kötülerin cezalandırıldığını görür. İyi ve kötü arasında tercih yapan karakterler görür. Aşı içindeki zayıflatılmış mikroplarla savaşmayı öğrenen vücuttaki savunma hücrelerinin hastalığa karşı bağışıklık kazanması gibi, sahnedeki kötülük de zayıflatılmış bir haldedir. Tiyatro ya da sinema seyircisi oturduğu koltukta güvendedir. Seyirci kendisini, ahlaki tercihler yapmak zorunda kalan karakterler yerine koydukça, özdeşleştikçe onları ahlaki sınavlarını tecrübe etmiş olur. Böylece gerçek hayattaki kötülüğe karşı bağışıklık kazanıyor olma ihtimali ortaya çıkar.

10 Sanat ve ahlak arasında daha kapsamlı bir incelemeyi sonraki bölümlerde yapacağız.

11 Anlatı

12 Anlatı, İngilizce'de 'narrative' olarak ifade edilen şemsiye bir kavramdır. Kabaca öykü anlatım imkanlarının tümünü ifade eder. Bu bağlamda çocukların oyunları, söz gelimi gerçekte o fonksiyonu taşımayan nesneleri başka bir nesneymiş gibi kullanmak (plastikten imal edilmiş 5 cm büyüklüğünde uçak şekli verilmiş bir nesneyi gerçek bir uçak olarak hayal etmek), anlatı (narrative) şemsiyesinin altında kabul edilir. Hakeza, dedikodu da anlatının bir alt dalıdır. İki kişi dedikodu yaparken kulak kabartırsanız anlatıcının bazı kişi ve olayları seçerek, bir sıralama ve düzen içinde, bir çerçeve çizdiğine şahit olursunuz. Daha önce verdiğimiz sanat tanımına uygun bir durum söz konusudur. Gazete haberleri, YouTube videoları, edebi anlamda öykü ya da roman, şiir, fıkralar hep anlatı türleridir.

13 Edebi anlatı türleri de kendi arasında ikiye ayrılır: Kurmaca (fiction) ve kurmaca olmayan (non-fiction). *Alemdağ'da Var Bir Yılan*, Sait Faik Abasıyanık'ın öykülerinden oluşan kurmaca bir eserdir. *Hey Koca Yurt*, Halikarnas Balıkcısı'nın denemelerinden oluşan, yer yer kurmaca mitolojik öykülere

9 In ancient Greece, art (i.e. the art of tragedy) was thought to have a function much like the vaccine therapy used today to treat certain diseases. Watching a dramatically organized play on stage, the audience sees the evil and wicked punished. They see characters making a choice between good and evil. Just as the body's defense cells learn to fight weakened microbes introduced by a vaccine and become immune to the disease, the evil presented on stage is also weakened. The theater or cinema audience remains safe in their seats. As they put themselves in the shoes of characters facing moral dilemmas and identify with them, they vicariously experience their ethical struggles. This, in turn, creates the possibility of developing immunity to real-life evil.

10 We will take a more comprehensive look at the relationship between art and morality in the following chapters.

11 Narrative

12 Narrative is a broad umbrella term in English, encompassing all forms of storytelling. In this context, children's games, including using objects in imaginative ways, like pretending that a 5 cm plastic airplane is a real aircraft, fall under the category of narrative. Similarly, gossip is also a subcategory of narrative. If you listen closely to a conversation where gossip is being exchanged, you will notice that the storyteller selects certain people and events, arranges them in a particular order, and frames them in a structured way. This aligns with the definition of art we previously discussed. Newspaper reports, YouTube videos, literary stories or novels, poems, anecdotes are all narrative genres.

13 Literary narrative genres are also divided into two types: Fiction and non-fiction. *Alemdağ'da Var Bir Yılan* (*There's a Snake in Alemdağ*) is a work of fiction composed of stories by Sait Faik Abasıyanık. *Hey Koca Yurt* (*Oh big Land*) is a work of non-fiction consisting of essays by the Fisherman of Halicarnassus,

yer verse de, kurmaca olmayan bir eserdir. Kurmaca; yazarın gerçekte olmayan unsurlardan faydalanarak, karakterlerin başlarına gelen olayları okuyucusuna aktardığı bir tür haber verme, anlatma yöntemidir. Kurmaca bir eser tamamen hayal ürünü olabileceği gibi gerçekte vuku bulmuş olayları ekleme ve çıkarmalarla anlatıyor olabilir. Ne var ki tamamen (yazarın bakış açısı, seçimleri olmadan) vuku bulduğu şekliyle okuyucuya aktaran eserlere kurmaca denmez. Destan ve efsaneler, oral kültür içinde nesilden nesile aktarılmış kurmaca eserlerdir. Destan ve efsanelerde genellikle, anlatıcı bir taraf tutar ve bunu açıkça belli eder. Aslında hiçbir kurmaca eser, anlatıcısından bağımsız düşünülemez.

14 Sinema

15 Her şeyden önce sinema, anlatı şemsiyesinin altında bir sanat olarak görülmelidir. Tıpkı hikaye, roman ya da şiir gibi. Oral öykü (ağız yoluyla aktarılan öyküler) anlatma geleneği geçmişte olduğu gibi bugün de, her an devam ediyor. İnsanların çoğunun birbirlerine sözlü olarak bir şeyler anlatmadıkları bir gün bile yaşamadığını söyleyebiliriz. Sözlü anlatı eylemi gerçekleşirken bir tür performans gerçekleştirilmektedir. Yazının olmadığı uzun yıllar önce anlatı, sadece sözlüydü ve sadece performans yoluyla kopyalanabiliyordu. Zaman içinde matbaa ve sonraları teknolojik-elektronik devrimle birlikte 'anlatı' sadece performans olmaktan çıktı. Önceleri kısıtlı imkanlarla kayıt edilen ve kısıtlı olarak çoğaltılan anlatılar bugün teknolojinin yardımıyla dünyanın her yerine, saniyeler içinde yayılabiliyor, çoğaltılıyor ve yeniden temsil ediliyor.

16 Bir besteci tarafından bestelenen bir müzik eserinin notalarını kaydedip kaydetmemek bugün neredeyse hiç düşünülmez. Önceleri dünyanın pek çok yerinde besteciler eserlerini notalar şeklinde kaydetmeyi abes görüyorlardı. Çünkü bir müzik parçası sabit ve statik bir varlık değil, icra (performans) ortamı ve zamanına bağımlı dinamik bir tecrübe olarak düşünülüyordu. Eserin icra edildiği

although it sometimes includes fictional mythological stories. Fiction is a kind of informing and narrating method in which the author conveys the events that happen to the characters to the reader by utilizing elements that do not exist in reality. A work of fiction can be entirely imagined, or it can recount real events with added or altered details. However, works that present events exactly as they occurred, without the author's interpretation or choices, are not considered fiction. Epics and legends are works of fiction passed down from generation to generation in oral culture. In epics and legends, the narrator usually takes a side and makes this clear. In fact, no work of fiction can be considered independent of its narrator.

14 Cinema

15 First of all, cinema should be seen as an art form under the umbrella of narrative. Just like stories, novels or poetry. The tradition of oral storytelling continues today, as it did in the past, at every moment. It is safe to say that there is not a day that goes by when most people do not tell each other something orally. The act of oral narration is a kind of performance. For many years before there was writing, narrative was only oral and could only be copied through performance. Over time, with the printing press and later the technological-electronic revolution, 'narrative' ceased to be just performance. Narratives, which were previously recorded and reproduced with limited means, could now be spread, reproduced and re-represented all over the world within seconds with the help of technology.

16 Today, it is almost unthinkable not to record the musical notes of a composition written by a composer. In the past, however, in many parts of the world, composers considered it absurd to record their works in notation. This was because a musical piece was viewed not as a fixed and static entity, but as a dynamic experience dependent on the performance environment and time. At the mo-

anda, dinleyenler, seyirciler, ortamın mekanın kendisi, icracıların duygu durumları, hepsi bir arada 'unique' biricik bir an olarak tecrübe ediliyordu. Antik Yunan'da, yine antik çağlarda Hindistan'da notalar vardı, kullanılıyordu ama çoğunlukla ikinci plandaydı. Usta icracıdan, çırak icracıya tevarüs eden performansla dayalı usuller, notalardan daha önemliydi. Bugün de bu gibi performans öncelikli ve notaların büyük ölçüde önemini yitirdiği, icra ağırlıklı müzik faaliyetlerine özellikle caz müziğindeki doğaçlama ya da 'jam-session' adı verilen özel icra durumlarında yine rastlayabiliyoruz.

ment of performance, the listeners, the audience, the setting itself, and the performers' emotional states all combined to create a 'unique' experience in that specific moment. In Ancient Greece and in ancient India, notation existed and was used, but it was usually secondary. The methods passed down from master performers to apprentices, based on live performance, were considered more important than the written notation. Even today, we can find similar performance-oriented musical activities where the significance of written notes has largely diminished, particularly in improvisation or jam sessions in jazz music, where the focus is primarily on the performance itself.

17 Aynı şekilde öykü anlatıcılığı da çok uzun yıllar performans öncelikli bir etkinlikti. Her öykü anlatıcısı öyküye kendinden bir şeyler katabiliyor ya da öyküyü o anki dinleyicilere göre yeniden düzenleyebiliyordu.

18 Anlatı hakkındaki harika kitabında Kanadalı gazeteci Robert Fulford diyor ki; "İletişim kurma yöntemlerimiz arasında, hikaye en rahat, en işlevsel ve belki de en tehlikeli olanıdır. Kültürleri ve nesilleri aşan, yüzyıllardır insanlığa eşlik eden hikayeler hepimize temas eder. Olayları bir masal şeklinde bir araya getirmek yediden yetmişe hepimizin hoşuna giden tek iletişim ve eğlence yöntemidir."

19 Robert Fulford'un daha sonra *The Triumph of Narrative* adıyla kitap haline getirilen meşhur Massey Konferansları'nda yaptığı konuşma, bu alanda yapılmış en derli toplu çalışmalardan biri olarak dikkat çekmektedir. Bu kitap, *Anlatının Gücü* adıyla, Türkçe olarak da yayınlandı. Aynı şekilde Jonathan Gottschall'ın *The Storytelling Animal*, anlatının insan için ne denli önemli olduğunu vurgulayan önemli çalışmalardan biri.

20 İnsan, insan dışındaki her şeyi insanlaştırma çabası içindedir ve insan dışı her şey için bir öykü yazabilir, insan dışı her şeyi insana benzeyen bir karaktere dönüştürebilir. İşte bu sebeple Güneş ve Ay tutulmaları için anlaşılabilirliği üzere ölüm ve diriliş öyküleri yazılmıştı. Tutulmalar bu gök ci-

17 In the same way, storytelling was a performance-oriented activity for many years. Each storyteller could add something of themselves to the story or reorganize the story according to the audience of the moment.

18 In his wonderful book on narrative, Canadian journalist Robert Fulford writes: "Of all the ways we communicate, story is the most comfortable, the most functional and perhaps the most dangerous. Transcending cultures and generations, accompanying humanity for centuries, stories touch us all. Putting events together in the form of a tale is the one form of communication and entertainment that we all enjoy regardless of age."

19 Robert Fulford's speech at the famous Massey Conferences, later published as *The Triumph of Narrative*, stands out as one of the most organized works in this field. This book was also published in Turkish under the title 'Anlatının Gücü' (*The Power of Narrative*). Similarly, Jonathan Gottschall's *The Storytelling Animal* is one of the most important works emphasizing the importance of narrative for human beings.

20 Human beings strive to humanize everything that is not human, and can write a story for everything that is not human. They can transform everything that is not human into a human-like character. This is why, as can be understood from solar and lunar eclipses, stories of death and resurrection were

simlerinin ölüp yeniden dirilmeleriydi. İskandinav mitolojisinde dev bir kurt, dünyanın sonunda Güneş ve Ayı yakalıyor ve yutarak tutulmalarına sebep oluyordu. Bir hindu mitolojisinde Ejderha Rahu, Ay ya da Güneş'i yakalamayı başardığında tutulma gerçekleşiyordu.

- 21 Söz gelimi 1861'de gökyüzünde beliren kuyruklu yıldız, aynı yıl patlak veren Amerikan İç Savaşı için göksel bir uyarı niteliğinde olabilir miydi? (Gökyüzünde olan bitene anlam vermek için bir başka çaba daha.) Aşağıdaki karikatür, dönemin Amerikan Konfedere Devletler başkanı Jefferson Davis'e benzetilen yüzüyle bu soruyu akla getiriyor.

written. Eclipses were seen as the death and rebirth of these celestial bodies. In Norse mythology, a giant wolf catches and devours the Sun and Moon at the end of the world, causing the eclipses. In Hindu mythology, the dragon Rahu causes an eclipse when it manages to capture the Moon or the Sun.

- 21 For example, could the comet that appeared in the sky in 1861 have been a celestial warning for the American Civil War that broke out that same year? (Another attempt to make sense of what happens in the sky.) The cartoon below this text, with a face resembling that of Jefferson Davis, the president of the Confederate States at the time, brings this question to mind.

- 22 Teleskop yardımı olmaksızın gözlemlenebilen gezegenler neden sürekli yer değiştiriyorlar? Bu garip ama —uzun vadeli olsa da— düzenli hareketlerinin ardında nasıl bir hikaye yatıyor? İnsan göksel olayların ardında neden bir hikaye arayışındadır? İnsanlığın anlatı üretmeye ya da dinlemeye bağımlılığı çok renkli, eğlenceli hatta bazen acıklı sonuçlar doğurmuştur: Öyküler.
- 22 Why do planets that can be observed without the help of a telescope keep moving? What is the story behind their strange but regular —albeit long-term— movements? Why does man search for a story behind celestial events? Humanity's obsession with producing or listening to narratives has led to many colorful, entertaining and sometimes even tragic results: Stories.
- 23 Akıl Çağı, bilimsel devrim, bilişim çağı derken bugün bile basılı ya da dijital medya üzerinde zod-
- 23 The Age of Reason, the scientific revolution, the information age, even today, print and digital media

yak² ve insan üzerindeki etkilerine dair çok sayıda ve çeşitli anlatılar üretiliyor. Bu sayede insan, aslında tabiat ile kendi varlığı arasında bir bağ kurmaya çalışıyor. Doğum saatinde yıldızların ve diğer gök cisimlerinin konumları kişinin karakterini belirliyor ya da kaderine dair bir şeyler söylüyor olabilir mi? Bilim insanları bu soruya soğuk hatta alaycı bir şekilde 'hayır' deseler de, insanın varlığına doğa ile birlikte bir anlam katma çabası küçümseenecek bir şey değildir. Sorun hangi bilginin ne işe yarayacağı ve bunun test edilebilir olup olmayışdır. Astroloji bilimsel bir bilgi üretme işlemi değildir (Hatta çoğu astrolojik bilgi düpedüz şarlatanlık ürünüdür.) ama nasıl oluyor da çoğalarak üretilmeye devam etmektedir? Cevap anlatının gücünde saklı. Çünkü anlatı, hayatımıza anlam katmamızı sağlar. Bilimin kattığı anlamın gittikçe daha elit (Zor anlaşılır bir hal alması, hatta bilimsel dilin sıradan insan için neredeyse hiç anlaşıl原因yor oluşu.) astrolojinin elini güçlendirmiştir. *Pseudo-science* (sözde bilim) ya da komplo teorileri hep aynı güce sırtını yaslar. Bir anlatı karmakarışık hayatı daha basit ve anlaşılabilir hale getirebilir. "Dünyayı beş büyük aile yönetiyor." bir tür anlatıdır ve akli başındaki her insanı, dünyanın gidişatı hakkında rahatsız edebilecek pek çok şeyi basite indirgeyerek açıklama amacı taşımaktadır. Bu gibi fikirler bir tür düşünce konforu yaratıyor. Politikacılar eğer sırtlarını bir anlatıya yasarlarsa başarılı oluyorlar, reklamcılar pazarlamaya çalıştıkları ürünlere bir anlatı eklemleyebiliyorlarsa daha iyi satış rakamları elde ediyorlar. Başkan Trump ikinci kez seçilmeden önce *MAGA* (*Make America Great Again*) anlatısını pekiştirmek için alttan alta bir de 'Second Coming' anlatısı yaymıştı. Tıpkı eskatolojik bir mesih beklentisi ile dünyaya yayılan Hristiyanlıkta olduğu gibi. Söz gelimi 'The greatest story ever told' (anlatılmış en büyük/güzel öykü) ifadesi Hz. İsa'nın hayatı, ölümü ve yeniden dirilmesini temsil eden bir ifade olarak Yeni Ahit inananları

produce numerous and varied narratives about the zodiac signs and its effects on humans. In this way, human beings try to establish a connection between nature and their own existence. Could the positions of the stars and other celestial bodies at the time of birth determine a person's character or say something about their destiny? Even if scientists coldly and even cynically answer 'no' to this question, the human endeavor to give meaning to one's existence together with nature is not something to be underestimated. The issue lies in what type of knowledge serves what purpose, and whether it can be tested. Astrology is not an act of producing scientific knowledge (In fact, much of astrological knowledge is outright pseudoscience.), but how is it that it continues to be produced and proliferated? The answer lies in the power of narrative. Because narrative allows us to give meaning to our lives. The fact that the meaning added by science is becoming more and more elitist (Difficult to understand, even the scientific language is almost incomprehensible to the ordinary person.) has strengthened the hand of astrology. Pseudo-science or conspiracy theories always rely on the same power. A narrative can make a complicated life simpler and more bearable. "The five big families run the world." is a kind of narrative, and it is intended to simplify and explain many things that can disturb any sane person about the way the world is going. Ideas like this create a kind of comfort of mind. Politicians are more successful if they can rely on a narrative, advertisers get better sales if they can attach a narrative to the products they are trying to market. Before President Trump was elected for a second term, he had been pushing a 'Second Coming' narrative to reinforce the *MAGA* (*Make America Great Again*) narrative. Just like Christianity, which has spread around the world in anticipation of an eschatological messiah. For example, the phrase 'The greatest story ever told' has been adopted by New Testament believers to represent the life, death and resurrection of Jesus Christ.

² Yıl boyunca Güneş'in yol aldığı yörünge üzerinde sıralanan Koç, Boğa, İkizler, Yengeç, Aslan, Başak, Terazi, Akrep, Yay, Oğlak, Kova, Balık takımyıldızlarının eşit aralıklarla dağıldığı kuşak; Burçlar Kuşağı.

tarafından benimsenmiştir.

24 Benzer bir ifade Yusuf Suresi için Kur'an'da da vardır. Kur'an'daki Yusuf Suresi'nin üçüncü ayetindeki *'ahsenü'l-kasas'* ifadesindeki *'kasas'* kelimesi, *'hikâye etmek'* manasında masdardır. Buna göre *ahsenü'l-kasas* *'en güzel anlatış'* demektir. Ancak masdarlar mef'ul yerine de kullanıldığından *ahsenü'l-kasas* terkibi, *'kıssaların en güzeli'* manasını da ifade eder. Ya da belki hem kıssa güzel hem de anlatış güzeldir. Her iki durumda, Kur'an'da bir anlatının güzelliğine yapılan bu vurgu, dikkat çekici değil midir? Bu örneklerin yanısıra, yeryüzünde kendisine has bir anlatısı olmayan ne bir din, ne de bir mitoloji mevcuttur. Her inanç sistemi bir tür anlatı sistemi de barındırır. Bizi gazetelerin fal köşelerini okumaya iten şey ile bir dine inanmamızı kolaylaştıran şey aynı insan özelliğidir; anlatılara olan varoluşsal (fitri) düşkünlüğü-müzdür.

25 Örnekleri artırmak mümkün. Hızlıca sıraladığımız bu örnekler bize gösterir ki anlatı sadece bir alışkanlık ya da bir eğlence aracı değildir. Anlatı insana dair tanımlayıcı bir özelliktir. İnsan varsa anlatı vardır.

26 Modern Dünyada Öykü Anlatıcılığı: Sinema

27 Sinema aslında insan beyninin hızlı akan hareket-siz görüntülere bulduğu pratik bir çözümün ürünüdür. İnsan beyni belli bir hızda değişen sabit resimleri arka arkaya izlediğinde bu parçaları birleştirir. Çok kısa aralıklarla çekilmiş fotoğrafları arka arkaya gördüğümüzde fotoğrafları görmeyiz. Gerçek dünyadaki hareketlere benzer bir hareket görürüz. Oysa sinema perdesinde 1 saniyede 24 fotoğraf bize gösterilmektedir. İlk sinema denemeleri hemen aynı zamanlarda Fransa ve ABD'de başladı. Bu yolla bir öykü anlatılabileceği fikri insanlara çok cazip geldi. İzleyenlere de öyle. Film izlemeyi seviyoruz. İnsanlar tıpkı tiyatro izlemeye gittikleri gibi bir film izlemek için sinema salonlarına da gidiyorlar. Ya da son yıllarda daha çok sinema salonlarındaki ses ve görüntü kalitesini evle-

24 A similar expression is found in the Qur'an in Surah Yusuf. In the third verse of Surah Yusuf, the phrase *'ahsan al-qasas'* uses the word *qasas*, which is a verbal noun meaning *'to tell a story'*. Therefore, *ahsan al-qasas* means *'the most beautiful narration'*. However, since verbal nouns can also be used in the sense of the object, *ahsan al-qasas* can also be interpreted as *'the most beautiful of the stories'*. Or perhaps both—the story is beautiful, and the way it is narrated is beautiful. In either case, the emphasis on the beauty of narration in the Qur'an is quite striking. Aside from these examples, there is no religion or mythology on earth that lacks its own narrative. Every belief system contains a narrative system of some kind. What drives us to read the fortune-telling sections of newspapers is the same human trait that makes it easier for us to believe in a religion: our existential (innate) affinity for narratives.

25 It is possible to increase the number of examples. These quick examples show us that narrative is not just a habit or a means of entertainment. Narrative is an inherent defining feature of human beings. If there is a human being, there is narrative.

26 Storytelling in The Modern World: Cinema

27 Cinema is essentially the product of a practical solution the human brain found for rapidly flowing still images. When the human brain watches a sequence of still images changing at a certain speed, it combines the pieces. When we see photographs taken in very short intervals, we don't actually see the photographs themselves; we see a movement resembling that of the real world. However, on a cinema screen, 24 frames per second are shown to us. The first cinema experiments started at around the same time in France and the USA. The idea that a story could be told in this way was very appealing to people. We love watching movies. People go to movie theaters to see a movie just like they go to a theatre performance. Or like in recent years, they can buy expensive electronic devices to bring the

rine taşımak için pahalı elektronik cihazlar satın alabiliyorlar. Anlatı insanlığın en önemli bağımlılıklarından biri ve sinema bu bağımlılığın nispeten yeni araçlarından biri. Dünyada müslüman olup da bir siyer kitabının sayfalarını dahi çevirmemiş çok sayıda insan bulabilirsiniz. Ancak *The Message* (Çağrı) (1976) filmini izlememiş bir müslüman bulmak zordur. Şu noktayı gözden kaçırmamak gerekiyor: Bir sinema filminin amacına ulaşması ve film izleme eyleminin gerçekleşebilmesi için asıl yük seyirciye düşmektedir. Bütün öykü yazarları gibi sinema yapımcıları filmlerini, insanlar (seyirciler) biz yapımcıların 'mış gibi' davranan insanların olayları 'mış gibi' taklit etmesine inanacak, her şeyi 'mış gibi' görecektir şeklinde bir ön kabulle üretirler. Bir film izlediğimizde işi 'mış gibi' yapmak olan ve kendilerine aktör denilen insanları izlediğimizi peşinen biliriz. Söz gelimi bir cinayet sahnesinde hiç kimse bir aktörün gerçekten bir diğeri öldürdüğünü düşünmez. Asıl iş seyircinin bu ön kabullerindedir. Biraz düşünecek olursanız ne çok ön kabul yaptığımızı fark edebilirsiniz. Film yıldızlarının var olması ne saçma bir durum-

sound and image quality of cinema halls into their homes. Narrative is one of humanity's most important addictions, and cinema is a relatively new medium for this addiction. There are many Muslims in Turkey who have never turned the pages of a *sirah* (prophetic biography) book, however it's almost impossible to find a muslim who hasn't heard of the movie *The Message* (1976). This point should not be overlooked: For a film to achieve its purpose and for the act of watching a movie to take place, the main responsibility lies with the audience. Like all storytellers, filmmakers create their films with the assumption that people (the audience) will believe that those 'acting like' something are truly imitating events. When we watch a movie, we inherently know that we are watching people, called actors, whose job it is to 'pretend'. For example, in a murder scene, no one believes that an actor is actually killing another person. The real task lies with the audience's acceptance of this assumption. If you think about it, you will realize how many assumptions we make. The existence of movie stars is actually quite a ridiculous concept.

dur aslında? Bir film yıldızının bir filmde Titanic gemisinde boğulduğuna üzülürüz sonra aynı yıldızı başka bir filmde bambaşka bir karakterde izleriz. Çoğu zaman ne saç modeli ne makyajı değişmemiştir bile. Nasıl olur da o kişinin perdede yaptığı 'mış gibilere' kendimizi inandırırız? Bir filme ne kadar kendimizi kaptırırsak o kadar etkileniriz üstelik.

28 Sinema ve İdeoloji

29 Sinema, yönetmenin takım kaptanı olduğu bir takım oyununa benzetilebilir. Yönetmen, yapımcılar ve kimi durumlarda oyuncular gibi filmin akıbetinde önemli rol oynayabilecek kişilerle birlikte çalıştıkları, senaryo adı verilen metni kişisel ve sanatsal bakış açısıyla şekillendirme yetkisi verilmiş kişidir. Yönetmen, yapımcıya karşı sorumludur. Yapımcı (producer) kendi parasını (ya da şirketinin parasını) filme yatırmış bir kişi olabilir. Böyle durumlarda genel olarak Amerikan sinema terminolojisinde 'executive producer' adını alır. Bir yapımcı bir finansörün parasını harcayarak bir film çıkarmakla yükümlü bir kişi de olabilir. Bu durumda finansöre karşı sorumludur. Amerikan yasalarında bu rollerin hepsi ayrıntılı olarak tanımlanmıştır. Hollywood sinemasında her büyük stüdyonun kendi kuralları vardır ama yasalar karşısında herkesin sorumlulukları aynıdır, bu sebeple çalışanların rolleri ve sorumlulukları konusunda bir karmaşa mevcut değildir. Senarist filmin senaryosunu yazar. Genellikle senaristin yazıp yapımcıya teslim ettiği ilk versiyon 'first draft' (ilk taslak) olarak anılır. Bu first draft yapımcı ve yönetmen tarafından, bazen de yapımcının okuyup görüş belirtmesini istediği başka kişiler tarafından okunur ve yeni bir taslak için fikirler toplanır. Bu fikirleri alan senarist 'final draft'ı (son taslak) teslim eder. Yine de senaryonun son çekim gününe kadar revize edilebilen bir şey olduğunu belirtelim. Senarist bütün bu değişiklikleri yapmada yapımcıya karşı sorumludur. Yapımcı senaryonun son taslağını eline aldıktan sonra önce piyasadaki ortalama ücretler üzerinden taslak bir bütçe çıkarır. Daha sonra 'cast and crew' (oyuncular ve ekip) listesini yönetmen ile birlikte çıkarır. Buraya

We might feel sad when a movie star dies in a film, like in Titanic, but then we watch the same star play a completely different character in another film. Often, their hairstyle or makeup hasn't even changed. How do we manage to convince ourselves that the 'pretend' actions they perform on screen are real? The more we immerse ourselves in a movie, the more we are affected.

28 Cinema and Ideology

29 The director is the person granted the authority to shape the script, known as the screenplay, with their personal and artistic perspective in collaboration with key individuals like producers and, in some cases, actors, who play a significant role in the outcome of the film. The director is responsible to the producer. The producer may be a person who has invested their own money (or the money of their company) in the movie. In such cases, they are generally referred to as an 'executive producer' in American film terminology. A producer may also be a person who is obliged to produce a movie by spending a financier's money. In this case he is responsible to the financier. All of these roles are defined in detail in American law. In Hollywood, each major studio has its own rules, but everyone has the same responsibilities under the law, so there is no confusion about the roles and responsibilities of the employees. The screenwriter writes the script for the movie. Usually the first version written by the screenwriter and delivered to the producer is referred to as the 'first draft'. This first draft is read by the producer and director, and sometimes by others whom the producer asks to read and comment on, and later ideas for a new draft are collected. After receiving these ideas, the screenwriter submits the 'final draft'. However, it's important to note that the script can be revised until the final day of shooting. The screenwriter is responsible to the producer for making all these changes. Once the producer receives the final draft of the script, they create a preliminary budget based on average industry rates. They then work with the director to create a cast and crew list. Up

kadar yapılan set öncesi çalışmalar 'pre-production' (ön prodüksiyon) olarak adlandırılır. Görüntü yönetmeni, yönetmenle birlikte çalışır ve kamera ekibinin başıdır. Filmin görüntülerini yönetmenin istekleri doğrultusunda kayda almak görüntü yönetmenin (director of photography, DOP) görevidir. Bir film setinde her birinin kendi şefi olan ekipler mevcuttur. Yapım ekibi, yapım asistanları bir ekip, dekor-kostüm bir ekip (nispeten büyük bütçeli filmlerde iki ayrı ekip), ulaşım ulaştırma bir ekip, kamera grubu bir ekip, ışık grubu bir ekip, set grubu (film setinin ihtiyaçlarını sağlayan ekip, dekor düzenlemeleri vs gibi her şey), ses kayıt ekibi, makyaj-kuaför, catering (yemek hizmeti) gibi ekipler hep yapımcıya karşı sorumludur. Film setindeki herkes yönetmenin isteklerini yerine getirmekle mükelleftir. Set içinde çözülemeyecek kadar tartışmalı durumlar yaşandığında Yapımcı son sözü söyler. Düşük bütçeli filmlerde bir kişi birden fazla rol oynayarak maliyetler düşürülür. Film çekimlerinin yapıldığı aşama prodüksiyon (production) olarak adlandırılır. Çekimler tamamlandıktan sonra Yapımcı post-prodüksiyon aşamasında başka sinema profesyonellerini projeye dahil eder. Bunlar: ses, müzik, editing (kurgu), özel efektler, renk düzeltme ve master kopya hazırlanması gibi ana başlıklarda toplanabilir. Video ya da 35mm peliküle çekilen filmlerin özellikle post-prodüksiyonu farklılıklar göstermektedir. Yapımcının işi hala bitmemiştir. Şimdi de filmin tanıtımında uzman tanıtım ve reklamcılar, basın ve halkla ilişkiler uzmanları işe alınır. Öte yandan eğer film sinema salonlarında gösterilecekse aylar öncesinden başlayan dağıtım (distribution) kalemi de yine yapımcı tarafından yürütülür. Film festivalleri ile ilişkiler, fuar ya da film marketlerine katılım hep yapımcının yürüttüğü işler arasındadır. Bir film yapımcısı çalıştığı her kişi ve kurumla bir projeye mahsus özel anlaşmalar imzalar.

to this point, all activities are part of the pre-production phase. The cinematographer works with the director and is the head of the camera crew. It is the job of the director of photography (DOP) to record the images of the movie according to the director's wishes. On a movie set there are crews, each with its own chief. The production team, a team of production assistants, a décor-costume team (two separate teams in relatively big budget films), a transportation team, a camera team, a lighting team, a set team (the team that provides the needs of the film set, everything such as decor arrangements, etc.), sound recording team, make-up-hairdresser, catering, etc. are all responsible to the producer. Everyone on the movie set is obliged to fulfill the director's wishes. The Producer has the final say when there are controversial situations that cannot be resolved on set. In low-budget movies, costs are reduced by having one person play more than one role. The stage of filming is called production. After the shooting is completed, the Producer involves other film professionals in the post-production phase. These include: sound, music, editing, special effects, color correction and master copy preparation. Especially the post-production of films shot on video or 35mm film stock differs. The producer's work is still not finished. Now, publicity and advertising specialists, press and public relations experts are hired to promote the film. On the other hand, if the film is to be shown in movie theaters, distribution, which starts months in advance, is also carried out by the producer. Relations with film festivals, participation in fairs or film markets are among the tasks carried out by the producer. A film producer signs special agreements with each person and institution he works with for a specific project.

30 Görüleceği gibi sinema çok sayıda insanın organize bir şekilde çalıştığı zor ve pahalı bir sanattır. Her geçen gün yeni teknolojilerin yaygınlaşması sinema iş kolunda değişikliklere sebep oluyor. Sadece cep telefonu ve amatör oyuncularla değişik

30 As it can be seen, cinema is a difficult and expensive art form which requires many people working in an organized way. The widespread use of new technologies every day is causing changes in the film industry. Today, short videos made with smartphones

online (çevrim içi) platform ve uygulamalarla çekilen kısa videolar bugün toplamda sinema filmle- rinden çok tüketiliyor ancak sinemanın yerini al- dığını ya da yakın zamanda alacağını söylemek mümkün değil. Sinema büyük bütçeli streaming platformlar bünyesinde 'sanat olarak' yaşamaya geleneksel haliyle devam ediyor. Yapay zekanın görsel ve grafik becerilerinin artması sinemayı ne kadar değiştirir, neye değiştirir şu an için bilemi- yoruz. Ancak değişmeyecek şey anlatı sanatıdır ve cep telefonunda tüketilen kısa videolar da olsa milyon dolarlık bütçeleriyle ve dev kadrolarıyla kurmaca filmler de olsa, anlatı sanatı bu çalışmada incelediğimiz esaslar etrafında dönecektir. Mime- sis, anti-mimesis ve minimalist akımlara bir yenisi ilave edilir mi, yoksa mimesis dışı akımlar yok mu olur, gelecekteki modaları şimdiden kestirmek zor. Ne var ki avcı-toplayıcı atalarımızdan miras aldığımız klasik anlatı esasları ana akım olmaya devam edecek bunu çekinmeden söyleyebiliriz.

and amateur actors on various online platforms and apps are consumed more than cinema films in total. However, it is not possible to say that cinema has been replaced or will soon be replaced by them. Cinema continues to exist in its traditional form as "art" under large-budget streaming platforms. The increasing visual and graphic capabilities of artifi- cial intelligence may change cinema to some extent, but we cannot yet predict how or in what ways. However, what will not change is the art of story- telling, and whether it is short videos consumed on a smartphone or feature films with million-dollar budgets and large teams, storytelling will continue to revolve around the principles we have examined in this work. Whether a new trend will be added to mimesis, anti-mimesis, or minimalist movements, or whether non-mimetic trends will disappear en- tirely, it is difficult to predict the future fashions. However, we can say with confidence that the clas- sical principles of storytelling, inherited from our hunter-gatherer ancestors, will continue to be mainstream.

31 Sanat ve öykü anlatıcılığı insanları etkilemek üze- rine kurulmuştur. Lajos Egri, *The Art of Dramatic Writing* isimli kitabında "Ölümsüzlük! Evet. Hepimiz İlgi çekmek için çırpınır dururuz. Önemsenmek, ölüm- süz olmak isteriz. İnsanlara 'Ah, ne olağanüstü adam/ kadın!' dedirtecek işler yapmak isteriz." diyor ve bunu yazma içgüdüğü olarak tanımlıyor. Yazarın amacı ne olmalıdır sorusuna verilecek bilimsel bir cevap var mıdır bilemeyiz ama her yazarın kendine özgü bir amacı da olabilir, belki çoğu Egri'yi haklı çı- karsa da. Bir sanatçının beslendiği kaynak kendisi- dir. Kendi yaşadığı dünya, kendi tecrübeleri, kendi birikimi, okudukları, eğitimi, acıları, umutları... Ancak okuyucusu ya da seyircisi üzerinde etkili olmasını istemediği bir şeyler yazan yazar yoktur. Yazar insanlara bir şeyler söylemek isteyen kişidir. Eğer "söylediği şeyler sadece insanların yazarı sev- mesini sağlayacak şeyler" ise, yazdığı şeylerin sa- dece bu amaca hizmet etmesi için yazıyorsa bu ya- zarla Tanrı arasındadır. Niyet ne olursa olsun ya- zar etki bırakmak ister, bunda yanlış bir şey yok.

31 Art and storytelling are built on the foundation of in- fluencing people. In his book *The Art of Dramatic Writing*, Lajos Egri says, "Immortality! Yes. We all strive to attract attention. We want to be noticed, to be immortal. We want to do things that will make people say, 'Ah, what an extraordinary man/woman.'" He defines this as the in- stinct to write. While we may not know if there is a sci- entific answer to the question of what a writer's pur- pose should be, it is possible that every writer has their own unique purpose, and perhaps most would agree with Egri. An artist's source of inspiration is them- selves—their own world, experiences, knowledge, reading, education, pain, hopes... However, there is no writer who does not want to have an impact on their readers or audience. A writer is someone who wants to say something to people. If "what they say is only things that will make people like the writer," and if they write only to serve this purpose, then this writer is in the realm between themselves and God. No mat- ter the intention, a writer wants to leave an impact, and there is nothing wrong with that.

32 İnsanları etkilemek deyince konunun politikaya ve ideolojilere gelmemesi düşünülemez. Özellikle Marksizmin anti-mimesis sanat akımlarının ortaya çıkışındaki rolüne değinmiştik. Sanatın biçim ve içerikten mürekkep oluşu ve içeriğin daha çok bir anlatının ‘mesajı’ olarak düşünülmesi bunda çok önemli rol oynamaktadır. Derinlemesine analizleri ayrı tutarak bir sanat eserinin içeriğinin o sanat eserinin arkasındaki dünya görüşü ile doğrudan ilgisi olduğunu düşünmek yanlış olmaz. Söz gelimi Rönesans ressamı Kitap-ı Mukaddes menkıbelerini Antik Yunan biçimselliğinde resmettiklerinde kimse bu sanat eserlerinin pagan kültürü yaydığını düşünmedi. En azından bilebildiğimiz kadarıyla. İçerikler kutsal kitaplardan ama biçim ve usul pagan geleneğin devamıydı. Bugün televizyonda yayınlanan bir filmi izleyen ortalama bir müslüman aile, kilisede geçen bir sahne gördüğünde “Yine Hristiyanlık propagandası yapıyorlar.” diyebilir, ne var ki gerçekte hristiyanlık propagandası yapan filmler gerçekten azınlıktadır. Kilise Batı toplumlarında hayatın bir parçasıdır ve hayatın diğer parçaları kadar filmlerin içinde yer alması da normaldir. Modern sanat eserlerinin üretilen filmlerin sayıları ile ilgili bir istatistik tutulsa çoğunlukla kilise karşıtı olduğunu göreceğimizi tahmin edebiliriz. ‘Alkolik ya da ırz düşmanı iki yüzlü din adamı’ neredeyse bir arketip haline geldi. Aynı şekilde ‘altın kalpli fahişe’ de popüler yazarların çok sevdiği bir klişedir.

33 Hikayelerin okuyucuyu, filmlerin seyirciyi dönüştürme gücünü en iyi özetleyen sözlerden biri Robert McKee’ye ait; “Öylesine bir öykü yoktur.” Yani her film, her öykü mutlaka yazarının baktığı yerden dünyaya bakar. Yazar nasıl görüyorsa onu resmeder.

34 Peki o halde öyküler ideolojik birer araç mıdır? Öyküler, edebiyat, sinema filmleri, bir cop (Pekala bu biraz sert bir benzetme oldu, şöyle düşünelim: Öyküler tüketildiği an değil de sonraki bir süreçte canlanacak bir avuç tohum) gibi kullanılabilir mi? Bu ilk defa bizim aklımıza gelmiyor doğal olarak. Kim anlatıyı ideolojik bir implant gibi kullanmayı

32 When we talk about influencing people, it is inevitable that the topic will lead to politics and ideologies. We’ve already touched on the role of Marxism in the emergence of anti-mimesis art movements. The fact that art is made up of form and content, and that content is often seen as the ‘message’ of a narrative, plays a crucial role in this. Without delving into deep analysis, it wouldn’t be wrong to say that the content of an artwork is directly related to the worldview behind it. For example, when Renaissance painters depicted Biblical stories in the formal style of Ancient Greek art, no one thought these works were promoting pagan culture. At least, not to the best of our knowledge. The content came from sacred texts, but the form and method were a continuation of the pagan tradition. Today, an average Muslim family watching a film on television might say “They’re pushing Christianity again.”, when they see a scene set in a church. However, in reality, films that promote Christianity are quite rare. The church is a part of life in Western societies, and it is normal for it to appear in films just as other aspects of life do. If statistics were kept on the number of films produced in modern art, we could probably predict that most would be anti-church. ‘The alcoholic or sexually deviant hypocritical clergyman’ has almost become an archetype. Similarly, the ‘golden-hearted sex-worker’ is a cliché beloved by many popular writers.

33 One of the best quotes that summarizes the power of stories to transform readers and films to transform viewers is by Robert McKee: “There is no such thing as a random story.” This means every film, every story always reflects the world from the perspective of its author. The author portrays it as they see it.

34 Are stories then ideological tools? Can stories, literature, movies, be used like a police baton—well, that’s a bit of a harsh analogy, let’s think of them as seeds that, instead of coming to life immediately upon consumption, will sprout in a later process? This idea is not new to us, of course. Who first thought of using the narrative as an ideological

akıl etti ve sonuçları ne oldu?

implant, and what were the results? Let's further examine these questions.

35 İslamcı Sinema

36 İslamcılık, eğer İslam dininin ideolojik ve politik algılanışı ise eğer, Türkiye’de sinemanın (ve televizyonların) İslamcı olmaktan başka şansı hiç olmadı diyebiliriz. Perdede ya da ekranda gösterilen şey hiçbir zaman birincil önemde değildi. “Müslümanlar film çekiyor!” “Müslüman bir TV kanalımız var!” ile başlayıp bugünlere kadar, yapılan şeyden ziyade kimin neyi neden yaptığı ve bunun sosyo-politik statükoda ne anlama geldiği seyirci de dahil herkesin birinci gündemidir.

37 Batı dünyasının sinema alanındaki gücü Türkiye’de de gözlenebilir haldeydi. Amerikan ve Avrupa sinemasının önemli eserleri Türkiye’deki sinema salonlarında gösteriliyordu ve seyirci buluyordu. Bu sebeple Türk sinema tarihinin 1960’lara kadar olan macerası ana akım batılı örneklerinin benzerleri olan sinema filmleri üretmek şeklindeydi. 1950’lere kadar türk filmlerinde din ve dindar insan neredeyse hiç yoktu, vardysa da kötü karakter olarak görülüyordu. Ancak 60’lı yıllarda ilginç bir şey oldu: sinema salon sahipleri seyircinin nabzını çok iyi tuttuğu için seyircinin perdede ne görmek istediğini de biliyordu. Salon sahipleri başrol oyuncularını ve hikayenin genel hatlarını belirledikleri filmleri Yeşilçam Sokağı’ndaki film şirketlerine sipariş vermeye başladılar. Bu dönemde istemeden ‘komik’ dini filmler seyircideki dini film beklentisini ortaya çıkarmıştı. Namaz kılmayı, başını örtmeyi bilmeyen oyuncular, komik görünen takma sakallar, sarıklar ve kavuklar ve kostümlerle dolu tarihi içerikli filmler çekildi, Hz. Ömer, Hz. İbrahim filmleri gibi. Hülya Koçyiğit ve Fatma Girik aynı sene farklı yapımcıların sahip çıktığı aynı filmde oynadı ve her iki film de gişede çok başarılı oldu. Yapımcılar ve salon sahipleri potansiyeli keşfetmişlerdi. Nitekim Hollywood sineması da sık sık Kitab-ı Mukaddes temalı büyük bütçeli filmler çekiyor ve en üst seviyedeki Hollywood yıldızları bu projelerde rol alıyordu.

35 Islamist Cinema

36 If Islamism is the ideological and political perception of the religion of Islam, we can say that cinema (and television) in Turkey has never had a choice but to be Islamist. What was shown on the screen was never of primary importance. Starting with “Muslims are making movies!” and “We have a Muslim TV channel!” up-until today, the first agenda of everyone, including the audience, is not what is being done, but who is doing what and why, and what it means in the socio-political status quo.

37 The influence of the Western world in the field of cinema was also visible in Turkey. Important works of American and European cinema were shown in Turkish movie theaters and immediately found an audience. For this reason, the mission of Turkish cinema history until the 1960s was to produce movies that were similar to mainstream western examples. Until the 1950s, religion and religious people were almost non-existent in Turkish films, and if they were present, they were seen as villains. However, something interesting happened in the 60s: movie theater owners put their finger on the pulse of the audience and found out what the audience wanted to see on the screen. The theater owners started to order movies for the movie companies in Yeşilçam Street, where they determined the leading actors and the general outlines of the story. During this period, unintentionally ‘funny’ religious movies created an expectation of religious movies among the audience. Films with historical content were made with actors who did not know how to pray or cover their heads, with funny-looking false beards, turbans and costumes, such as the films about Umar ibn al-Khattab and Prophet Abraham (peace be upon him). In the same year, Hülya Koçyiğit and Fatma Girik starred in the same movie owned by different producers and both movies were very successful at the box office. Producers and theater owners had discovered the potential. As

Türkiye'deki politik atmosfer hükümetlerin dindar kesim üzerinde kurduğu otoriteye rağmen saçma da olsa dini temalı pek çok Yeşilçam filmi çekildi. Fakat şurayı unutmamak lazım: Türkiye'de dindar insanların ne sanatla ne de bilimle ilgisinin olmadığı ya da ilgilerinin olmasına izin verilmediği ya da ekonomik ve politik gerekçelerle yaklaşamadıkları yıllardı bunlar. Cemil Meriç ve Necip Fazıl bu var olma mücadelesi içinde konumlandırılmalıdır.

a matter of fact, Hollywood cinema was also frequently producing big-budget films with biblical themes and top Hollywood stars were starring in these projects. Despite the political atmosphere in Turkey and the government's authority over the religious sector, many Turkish Cinema films with religious themes were made, even if they were absurd. But we should not forget this: These were the years when religious people in Turkey were not interested in either art or science, or were not allowed to be interested, or could not approach them for economic and political reasons. Cemil Meriç and Necip Fazıl should be positioned within this struggle for existence.

38 Kendisi dindar olmayan ama dini film çekip para kazanmak isteyen sinemacılar dışında yönetmeni ve yazarı dindar camianın kabullendiği insanlar olan, sırasıyla Yücel Çakmaklı ve Şule Yüksel Şenler, 1970 yılında baş rollerinde İzzet Günay ve Türkan Şoray'ın olduğu *Birleşen Yollar* filmi çekti. Film çok başarılı oldu ve Yücel Çakmaklı, Milli Sinema adı verilen akımın ilk adımını atmış oldu. Daha sonraları Mesut Uçakan ve başka İs-

38 In 1970, Yücel Çakmaklı and Şule Yüksel Şenler, who were not religious filmmakers themselves but who wanted to make money by making religious films, but whose directors and writers were people accepted by the religious community, made the film *Birleşen Yollar* (*Merging Roads*) starring İzzet Günay and Türkan Şoray. The movie was very successful and Yücel Çakmaklı took the first step of the movement called National Cinema. Later,

lamcı yönetmenler değişik denemeler yaptılar. Böylelikle kendi pazarını oluşturan bir İslamcı sinema camiası da oluşuyordu.

39 Çağrı (1976) Fenomeni

40 Bu noktada Suriye asıllı Amerikalı yönetmen Mustafa Akkad'ın büyük bir gayret ve fedakarlıkla büyük paraları güçlkle toparlayarak çektiği *Çağrı* (*The Message*, 1976) filminden söz etmemiz gerekiyor. Filmin çekildiği yıllarda Anthony Quinn büyük bir Hollywood starıydı ve belki filmin İslam coğrafyasında bu kadar popüler olmasında bu önemli bir faktör olarak görülebilir. Ama filmin başarısı sadece Anthony Quinn'e bağlanamaz. Mustafa Akkad filmin bütün teknik kadrosunu A klasman batılı sanatçılardan oluşturmuştu. Filmin görüntü kalitesi, ses kayıt kalitesi hatta filmin banyosuna kadar Hollywood standartlarında bir iş çıkarmıştı. Filmin müzikleri ise dünyaca ünlü Maurice Jarre tarafından yapılmıştı. Jarre, daha önce bir sinema klasiği olan *Lawrence of Arabia*'nın (Arabistanlı Lawrence) da müziklerine imza atmıştır. Filme harcanan prodüksiyon masrafları kesinlikle perdede kendini göstermektedir. Filmin aslında dramatik bir senaryosu yoktur, siyerden bir kesit alır. Seyirci için filmin atmosferi ve müziklerinin etkisinin, senaryosundan daha ön planda olduğunu söyleyebiliriz.

41 İran Sineması

42 İran sineması, Forough Farrokhzad, Dariush Mehrjui ve Masoud Kimiai gibi film yapımcılarının eleştirmenlerce beğenilen filmler üretmesiyle 1960'lar ve 1970'lerde uluslararası tanınırlık kazanmaya başladı. Ama asıl ilginç olan İslam Devrimi (1979) ve sonrasıdır. Devrimden sonra, İran hükümeti film yapımcılığına katı sansür ve ahlaki kurallar koydu. Ancak bu dönemde, bu kısıtlamalara uyum sağlayan ve yenilikçi, toplumsal bilince sahip sinema yaratan yeni bir İranlı film yapımcıları dalgası da ortaya çıktı. 1980'ler ve 1990'larda Abbas Kiarostami, Mohsen Makhmalbaf ve Jafar Panahi gibi film yapımcıları uluslararası üne ka-

Mesut Uçakan and other Islamist directors made different experiments. In this way, an Islamist cinema community was forming, creating its own market.

39 The Message (1976) Phenomenon

40 At this point, we need to talk about the film *The Message* (1976), directed by Syrian-American filmmaker Mustafa Akkad, who put in immense effort and made great sacrifices to gather the necessary funds for its production. At the time of the film's release, Anthony Quinn was a major Hollywood star, and this may have been an important factor in the film's popularity in the Islamic world. However, the film's success cannot be attributed solely to Anthony Quinn. Mustafa Akkad assembled an A-class Western technical team for the production. The film's visual quality, sound recording quality, and even its film processing were all executed at Hollywood standards. The music was composed by the world-renowned Maurice Jarre, who had previously scored the cinema classic *Lawrence of Arabia*. The production costs spent on the film are undoubtedly reflected on the screen. In essence, the film does not have a dramatic script but rather presents a segment from the *Sirah* (the biography of the Prophet Muhammad). For the audience, the film's atmosphere and music play a more significant role than its screenplay.

41 Iranian Cinema

42 Iranian cinema began to gain international recognition in the 1960s and 1970s, with filmmakers such as Forough Farrokhzad, Dariush Mehrjui and Masoud Kimiai producing critically acclaimed films. However, the truly intriguing phase began after the Islamic Revolution in 1979. After the revolution, the Iranian government imposed strict censorship and moral codes on filmmaking. However, a new wave of Iranian filmmakers emerged during this period, adapting to these restrictions and creating innovative, socially conscious cinema. In the 1980s and 1990s, filmmakers such as Abbas Kiarostami, Mohsen Makhmalbaf and Jafar Panahi rose to inter-

vuştı ve Cannes ve Venedik gibi prestijli film festivallerinde ödüller kazandı. Filmleri genellikle İran toplumu bağlamında sosyal adalet, ahlak ve insan ilişkileri temalarını ele aldı. İran sinemasının başarısında hükümet desteğinin rolü büyüktür. Sansüre rağmen film yapımcılığı için finansal destek ve altyapı bu şekilde sağlanmıştır. Film okulları ve eğitim programları, özellikle Tahran Film Okulu gibi kurumlar yetenekli film yapımcıları yetiştirmiş ve sağlamıştır. İran filmleri önemli uluslararası festivallerde gösterilmiş ve küresel izleyici İran sinemasını tanımıştır. İranlı film yapımcıları genellikle sosyal yorum ve şiirsel gerçekçiliği bir araya getiren benzersiz hikaye anlatımı stilleri geliştirdiler. Bu önemli bir yenilik ya da bu akıma önemli bir katkı olarak düşünülebilir. İran sinemasının başarısı, hem İslam Devrimi öncesi hem de sonrası dönemin bir sonucudur. Bu dönemde, sinemacılar değişen koşullara uyum sağlayarak, yenilikçi ve eleştirmenlerce beğenilen filmler ortaya koymuşlardır. İran filmlerinin büyük çoğunlukla klasik öykü anlatım yolunu seçtiğini söyleyebiliriz. Baş, sonu belli, kahramanı ve engelleri tanımlı dramatik öyküler anlatılır. Bu filmler çok büyük bir çoğunlukla antimimetik değildir. Hatta pek çok önemli İranlı sinemacı, aktör yerine gerçek insanlarla çalışma yoluna gitmiştir. Belki de Hollywood ya da Avrupa sinemasının büyük bütçelerle gerçekliği yeniden kurgulama amacı, İran sinemasında mevcut gerçekliği bozmadan filmin gerçekliğini sağlama yönünde değiştirilmiştir. Gerçek insanların kendilerini oynadıkları önemli filmlerden bazıları şunlardır:

- Abbas Kiarostami: *Yakın Plan "Close-Up"* (1990) ve *Kirazın Tadı "Taste of Cherry"* (1997)
- Mohsen Makhmalbaf: *Bisikletçi "The Cyclist"* (1989) ve *Ekmek ve Çiçek "A Moment of Innocence"* (1996)
- Jafar Panahi: *Beyaz Balon "The White Balloon"* (1995) ve *Ofsayt "Offside"* (2006)

national fame and won awards at prestigious film festivals such as Cannes and Venice. Their films often dealt with themes of social justice, morality and human relations in the context of Iranian society. Government support has played a major role in the success of Iranian cinema. This has provided financial support and infrastructure for filmmaking despite censorship. Film schools and training programs, especially institutions such as the Tehran Film School, have produced talented filmmakers. Iranian films have been screened at major international festivals and global audiences have become familiar with Iranian cinema. Iranian filmmakers have developed unique storytelling styles, often combining social commentary and poetic realism. This can be considered an important innovation or a significant contribution to this movement. The success of Iranian cinema is a result of both the pre- and post-Islamic Revolution period. During this period, filmmakers adapted to changing conditions and produced innovative and critically acclaimed films. We can say that Iranian films have mostly chosen the classical storytelling path. Dramatic stories with a clear beginning and end, with a defined protagonist and obstacles. For the most part, these films are not anti-mimetic. In fact, many important Iranian filmmakers have chosen to work with real people instead of actors. Perhaps the aim of Hollywood or European cinema to reconstruct reality with big budgets has been modified in Iranian cinema to provide the reality of the film without disturbing the existing reality. Some of the important films in which real people have played themselves include:

- Abbas Kiarostami: *Close-Up* (1990) and *Taste of Cherry* (1997)
- Mohsen Makhmalbaf: *The Cyclist* (1989) and *A Moment of Innocence* (1996)
- Jafar Panahi: *The White Balloon* (1995) and *Offside* (2006)

43 Pek çok açıdan İran sineması ideoloji ile barışık ve başarılı sanat örneği olarak görülebilir. Ancak her zaman başka örneklerle de rastlayabileceğimiz gibi

43 In many ways, Iranian cinema can be seen as an example of successful art at peace with ideology. However, as we can always find other examples,

İran sineması da ideolojik olduğu yerde sanat değerini yitirir, insana ve evrenselliği yerde de sanat değeri yükselir. Tıpkı Necip Fazıl ve Nazım Hikmet için söylenegeldiği gibi; İdeolojik yazdıklarında bu iki büyük şairin de şiirleri kan kaybetmektedir.

44 III. ABD sineması: Hollywood

45 ABD sineması seyredilme oranları ve *publicity* (kendisinden söz ettirme) oluşturma gücü açısından dünyanın geri kalan bütün ülke sinemalarına üstünlük sağlamıştır. 'Sanat sinemasının' yılmaz savunucusu Cannes Film Festivali bile festival etkinliği sırasında ne kadar çok Amerikalı Sinema yıldızını misafir ederse kendisini o derece başarılı görüyor. Her yıl jüri üyeleri içinde Hollywood yıldızlarından oluşuyor.

46 Bütün dünyaya yayılan Amerikanizm'in arkasındaki itici gücün Hollywood sineması olduğunu söyleyebiliriz. Peki Hollywood bunu nasıl başardı? En başarılı en çok izlenen Amerikan filmleri en yoğun Amerikanizm propagandası yapan filmler midir? Hollywood sinemasını bildiğimiz haliyle dünya sineması üzerindeki baskılayıcı gücünü nasıl kazanmıştır? Uzun ve birkaç kitap hacmi tutacak cevapları bir kenara bırakarak, "ABD'yi ekonomik ve askeri olarak güçlü kılan neyse o." şeklinde kısa yoldan cevaplayabiliriz. Hollywood'un entelektüel gücü; başta Almanya'da olmak üzere ABD'ye transfer ettiği büyük sinemacıların Hollywood'un kuruluşundaki katkılarında aramak gerek. Fritz Lang, Ernst Lubitsch, Billy Wilder, Alfred Hitchcock gibi pek çok büyük sinemacı kariyerlerine Avrupa'da başladı ve dünya sinemasını etkileyen atılımlarını Hollywood'da gerçekleştirdi.

47 Amerikan sinemasının ticaret amaçlı oluşu, büyük yaratıcı zihinlere seyirciyi sinema salonlarına çekmeyi başardıkları sürece sınırsız özgürlükler verdi. Büyük stüdyolar sinema iş kolundan para kazanmayı kurumsallaştırdı, sistematize etti. Sanat ve seyirci kitlelerinin barıştığı büyük sinema filmleri Hollywood sınırları içinde sıklıkla üretiliyor. Seyirciyle barışık demek McKee öykü

Iranian cinema loses its artistic value where it is ideological, and its artistic value increases where it is human and universal. Just as it is said about Necip Fazıl and Nazım Hikmet; the poetry of these two great poets bleeds when they write ideologically.

44 US cinema: Hollywood

45 In terms of attendance rates and the power to generate publicity, US cinema has outperformed the rest of the world's cinemas. Even the Cannes Film Festival, the staunch defender of 'art cinema', considers itself successful the more American Cinema stars it hosts during the festival. Every year, the jury is composed of Hollywood stars.

46 We can say that Hollywood cinema is the driving force behind Americanism or 'the American dream' that has spread all over the world. But how did Hollywood achieve this? Are the most successful and popular American films the ones that propagate the most intense Americanism? How did Hollywood cinema gain its suppressive power over world cinema as we know it? Leaving aside long answers that would take several books, the short answer is "Whatever makes the U.S. economically and militarily powerful.". The intellectual power of Hollywood should be sought in the contributions of the great filmmakers, primarily from Germany, who were transferred to the US, to the establishment of Hollywood. Many great filmmakers such as Fritz Lang, Ernst Lubitsch, Billy Wilder and Alfred Hitchcock started their careers in Europe and made their breakthroughs in Hollywood that influenced world cinema.

47 The commercial nature of American cinema granted great creative minds virtually unlimited freedom as long as they succeeded in drawing audiences to theaters. Major studios institutionalized and systematized the process of profiting from the film industry. Consequently, Hollywood was able to frequently produce grand cinematic works where art and mass audiences were recon-

üçgenindeki klasik köşeye yakınlığın bir ölçüsüdür. Bir sinema filminin mimetik teoriden faydalanması insanlara özdeşleşme imkanı verdiği için Hollywood evrensel ve klasik temalara ağırlık verdi. Söz gelimi Billy Wilder dramatik yapıyı kusesursuzca kurduğu romantik komedilerle, Hitchcock da gerilim ve korku temalarıyla hep evrensel hikayeler anlattı. Evrensellik mutlak değildir. Söz gelimi çoğunlukla evrensel temalar Amerikan yaşam tarzı ile birlikte verildiğinde bilinçli seyirci filmi bu yönde okuma kabiliyeti kazanır. Karakterlerin durumlara verdiği tepkiler ne kadar *'the American way'* (Amerikan tarzı) olursa Amerikalı olmayan seyircide tepkilere sebebiyet verebilir. Zaten bu sonuçlara bakarak çok sayıda ülke, Amerikan filmlerine kota uygulaması getirmiştir. Komplo teorilerine kulak asmadan söyleyelim; bu filmlerin büyük bir bölümü Amerikanizm yaptığıının bile farkında olmayabilir, yani yapımcıların kafasında *"Amerikan yaşam tarzını dünyaya yaymamız gerek."* şeklinde bir düşünce olmayabilir. Belki de bu sinemacılar Amerika'da yaşadıkları için sadece kendileri gibi düşünüyor kendileri gibi yazıyor kendileri gibi dünyaya bakıyorlardır. Hatta Amerikan filmlerinin hasılat gelirlerinde aslan payı Amerikan iç pazarından elde edilmektedir. Filmlerin seyircisiyle dünya görüşü uyumu içinde olması gişe rakamlarına iyi etki ediyorsa para kazanma amacıyla çekilen filmler alternatif dünya görüşü arayışlarına neden girsinler? İlginç olan şudur, Amerikan toplumu, Hollywood ile geçen ve geride kalan yüz küsur yıldan sonra filmlerin dünya görüşünü belirlediği gibi filmler de artık Amerikan dünya görüşünü belirler olmuştur. Komik ama anlamlı bir şekilde; gerçek FBI ajanlarının filmlerdeki FBI ajanları gibi görünmeye çalışmaları, kendilerini Hollywood starlarının FBI ajanı olduğu filmlerdeki gibi hissetmelerini yadırgayamayız. Bu durumu mimetik duvarın geçişkenliği olarak tanımlayabiliriz. Gerçekten etkilenen sahne/perde/anlatıdan geri döner ve gerçeği değiştirmeye başlar.

ciled. A film's alignment with audience expectations can be measured by its proximity to the classical storytelling model, as described in Robert McKee's story triangle. Hollywood's reliance on mimetic theory facilitated audience identification with characters, leading to a preference for universal and classical themes. For instance, Billy Wilder perfected dramatic structure in romantic comedies, while Alfred Hitchcock consistently employed suspense and horror to craft universally resonant narratives. However, universality is not absolute. Universal themes, when presented alongside the American way of life, can be interpreted differently by an attentive audience. The extent to which characters' reactions align with *'the American way'* may elicit reactions from non-American viewers. Recognizing this dynamic, numerous countries have implemented quotas on American films. Without indulging in conspiracy theories, it can be stated that a significant portion of these films may not even be consciously promoting Americanism. That is, the filmmakers themselves might not be operating with a deliberate agenda to disseminate the American lifestyle globally. Instead, they may simply be portraying the world as they see it, shaped by their own lived experiences within American society. In fact, a big share of the revenue of American films comes from the American domestic market. If a movie's worldview congruence with its audience has a good effect on its box office figures, why would films made for the purpose of making money seek alternative worldviews? The interesting thing is that after more than a hundred years of Hollywood influencing the worldview of American society, films are now being shaped by American society's worldview in return. It's funny but meaningful—we cannot be surprised that real FBI agents try to look like the FBI agents in movies and end up feeling like Hollywood stars playing FBI agents. We can define this as the transitivity of the mimetic wall or boundary. The scene/narrative that is affected by the reality turns back and starts to change the reality itself.

48 Sanat, İslam ve Hizmet

49 İslam dünyası, resim ve heykel gibi sanatlarda tasvir yasağı konusunda ötürü bu sanatlara her zaman mesafeli olmuştur. Müzik konusunda da benzer bir durum vardır ancak farklı gerekçelerle. Müzik ile ilgili kısıtlamalar getirildiği dönemde müzik dinlemek için müziğin icra edildiği yerde bulunmak gerekiyordu. Bu da müziğin sadece kendisini ilgilendirmeyen başka sorunları beraberinde getirmekteydi. Hz. Muhammed'in (sav) ilgili sözleri ve uygulamaları İslam hukukunun konuya yaklaşımında temel rol oynadı, ne var ki tarihsel bağlam değiştikçe hükümler de değişebilir miydi? Müziğin bugünkü kullanım şekilleri (radyo dalgaları, internet ve değişik kayıt ortamları) sayesinde, her yerde, icra edilen yerde bulunmaksızın müziğe erişim mümkün. 'Tarihsel bağlam' hükümleri değiştirecek midir ya da nasıl bir değişiklik doğuracaktır? Fıkıh ve fıkıh usulü tartışmaları alanımız dışında kalıyor. 'Maslahat' gibi bir kavramı ve Üstad Hz.lerinin "İctihad kapısı kapalıdır." sözünü burada hatırlayalım ve —şimdilik— Hocaefendi'nin tatbik ettiği (ya da göz yumduğu) çerçevede meseleyi kabul edelim.

50 Aynı 'şimdilik' çekincesi, anlatı sanatı için de geçerlidir. Anlatı şemsiyesi altındaki kurmaca öykü, kurmaca senaryo başlıkları düz bir fıkıh okumasıyla 'yalan' barındırdığı için tasvir yasağına benzer bir durumla karşı karşıyadır. Bugün İslam dünyasında sadece Hizmet Hareketi değil çok büyük bir çoğunluğun Klasik Fıkıhtaki ölçülere göre davranmadığını görmekteyiz. Bunu sadece eğlence düşkünlüğü ya da nefisperestlik olarak yorumlamak haksızlık olacaktır. Uygulamalar klasik hukuku zorlamaktadır. Söz gelimi Mustafa Akkad imzalı *Çağrı* (*The Message*, 1976) filmi ve müzikleri dünyadaki Müslümanların pek çoğunun İslam görüşünü şekillendirmiştir desek abartmış olmayız. Öte yandan Mevlana Celaleddin Rumi ve Bediüzzaman başta olmak üzere pek çok İslam büyüğü eserlerinde kurmaca öykülere yer vermiştir. Mes-

48 Art, Islam and Hizmet

49 The Islamic world has historically maintained a certain distance from visual arts such as painting and sculpture due to the prohibition against depiction (tasvir). A similar situation applies to music, albeit for different reasons. At the time when restrictions on music were introduced, listening to music required being physically present at the place of performance. This, in turn, brought about additional issues beyond music itself. The sayings and practices of the Prophet Muhammad (pbuh) played a fundamental role in shaping the Islamic legal approach to this matter. However, as historical contexts change, could legal rulings also evolve accordingly? Given that modern technology (radio, the internet, and various recording media) allows access to music without requiring one's presence at the site of performance, the question arises: Will this shift in historical context alter legal rulings, and if so, in what way? While discussions of Islamic jurisprudence (fiqh) and its methodology (usul al-fiqh) lie beyond our scope, we can recall concepts such as maslaha (public interest) and Bediüzzaman statement that "*The door of ijtiḥad is closed.*" and —for now— accept the framework applied (or tacitly permitted) by Fethullan Gülen.

50 The same cautious approach applies to narrative arts. Fictional storytelling, whether in literature or screenwriting, faces a challenge similar to the prohibition against depiction, as a strict reading of Islamic law might classify fiction as containing 'falsehood'. However, it is evident that not only the Hizmet Movement but the majority of the contemporary Islamic world does not adhere strictly to classical fiqh rulings on this matter. To reduce this solely to indulgence or base desires would be an unfair oversimplification. The realities of modern practice are placing increasing pressure on classical jurisprudence. For instance, it would not be an exaggeration to claim that Mustafa Akkad's *The Message* (1976) and its soundtrack have significantly shaped the Islamic worldview of many Muslims worldwide. Furthermore, numerous great Islamic

nevi'deki kurmaca öyküler birebir yaşanmış gerçek öyküler midir?

figures, including Mevlana Jalal al-Din Rumi and Bediüzzaman Said Nursi, incorporated fictional narratives into their works. Are the stories in the Masnavi entirely factual, lived events?

51 Ne var ki “*Zinhar caiz değildir.*” bir uçtaysa “*Ne olsa gider.*” diğer uçtadır ve biz bu diğer ekstrem uca mı yönelmeliyiz? Söz gelimi şiddet ve cinsellik konusunda Müslüman kurmaca yazarının tutumu ne olmalıdır? Konu cinsellik olunca cevap kolaydır, çünkü bu kez İslam Hukukunun bir başka alanı bizi (yazar/sanatçı + seyirci) kuşatmaktadır. Sanat alanında hem sanatçı hem de seyirci açısından, içerik ve biçim gözetmeksizin, İslam Hukuku açısından ne gibi sınırlar olabilir? Bu sorun da apayrı, uzun ve kolektif bir çalışmanın alanı olmalıdır. Ne var ki her Müslüman sanatçı için mimesis diyagramında görünür hale getirmeye çalıştığımız tehlike her an mevcut kalmaya devam edecektir. Sanatçı bir sanat eseri ortaya koyarken ‘şirk’ günahına ne derece yaklaşmaktadır? İslam Teolojisi’nden bir başka kavram; ‘niyet’ bu tartışmanın neresindedir? “*Ameller niyetlere göredir.*” bir ölçü ise, sanatçı bu ölçüyü nasıl anlamalıdır?

51 However, if “*It’s absolutely not permissible.*” is at one extreme and “*Anything goes.*” is at the other extreme, should we go to the other extreme? For example, what should be the Muslim fiction writer’s position on violence and sexuality? When it comes to sexuality, the answer is easy, because this time another area of Islamic Law surrounds us, hence the writer/artist and the audience. In the realm of art, what limits might Islamic law impose on both the artist and the audience, regardless of content or form? Addressing this issue requires a separate, extensive, and collective scholarly effort. However, for every Muslim artist, the potential danger illustrated in the mimesis diagram remains a persistent concern. To what extent does an artist approach the sin of shirk (associating partners with God) in the process of artistic creation? Another fundamental concept from Islamic theology, niyyah (intention) also plays a crucial role in this discussion. If the principle that “*Actions are judged by intentions.*” serves as a guiding measure, how should an artist interpret this in the context of their creative work?

52 Bu sorulara cevap vermek ya da cevap aramak Müslüman sanatçının görevi değilse de bir Müslüman, ‘sanatçı’ sıfatını taşısa da taşımasa da, ‘kul olma’ bir Müslümanı varoluşsal hiyerarşide tanımlayan en birinci sıfat olduğu için, her alınan nefeste gündemden düşmemesi gereken sorunlar, sanatçı (ve seyirci) için de geçerlidir.

52 Even if it is not necessarily the responsibility of a Muslim artist to provide definitive answers to these questions, the fact remains that, whether or not one carries the title of “artist”, a Muslim’s primary existential identity is that of a servant (abd) of God. This defining role within the hierarchy of existence means that such concerns should never be absent from one’s consciousness—whether one is creating or consuming art.

53 İslam sanat geleneğini bu çerçevede değerlendirmek ve tarihsel olarak doğru konuma yerleştirmek için anlaşılacağı üzere, İslam Hukukunu (fıkıh) mutlaka göz önüne almak gerekir.

53 To properly evaluate the Islamic artistic tradition within this framework and position it accurately within its historical context, it becomes evident that Islamic Law (fiqh) must inevitably be taken into account.

54 Risale-i Nur'un Anlamı ve Sanat

55 Hizmet Hareketi'nin sanatla ilişkisini anlamak için Hareket'in sanat faaliyetlerine, sanatla ilgili kurumlarına, ortaya koyulan eserlere, yetiştirdiği sanatçılara ve kanaat önderlerinin söz ve eylemlerine bakmak gerekir. Bu konuda görüşler büyük farklılıklar göstermektedir.

56 Risale-i Nur ile Hizmet Hareketi'ni birbirinden ayrı düşünmek mümkün değildir. Risale-i Nur özetle, kadim dünyanın bilgeliklerini ve özellikle vahiyle gelen mesajı Rönesans, Akıl Çağı, Aydınlanma, Koloniyalizm ve sonuçlarını altında toplayan bir başka şemsiye kavram, moderniteye karşı korumak fonksiyonunu üstlenmiştir. Bu İmam Gazali'nin eser ve eylemleriyle Hellenizm'in bozucu etkilerine karşı İslam düşüncesini korumasına benzetilebilir. Gazali'nin, İslam Aydınlanması'nın önünü kesen bir bağnaz olduğunu iddia eden kimi çağdaşımız müslüman düşünürler de yok değildir. İslam Aydınlanması fikrinin eleştirilebilir olması bir yana 'aydınlanma' dediğimiz şeye ve daha da genelinde her şeye Batı üniversitelerinin gözlükleriyle fazlaca bakmanın sonucu bu olsa gerek. Beyazıt Camii'ndeki münazara ve Bediüzzaman'ın buradaki tutumu Thomas Kuhn'un ortaya attığı haliyle 'paradigmaya' paradigma dışından cevap vermenin tutarsızlığını gösterir. Risale-i Nur'un bir önemli farkı daha vardır: Risale-i Nur'un mesajı evrenseldir. Hedef kitlesi İhya'dan daha geniştir, sadece İslam Dünyası değildir.

57 Rönesans-Aydınlanma-Akıl çağları, Koloniyalizm ve Sanayi Devrimi sonrasında da bugünlere kadar gerçekleşen değişimlerin küresel etkilerini yorumlama, bunca değişim ve gelişme içinde sapma olarak değerlendirilebilecek bozucu faktörlerin hasarlarını tamir etme amacındadır. Bu fonksiyonu kadim akıl yürütme yöntemlerine benzer

54 The Meaning of Risale-i Nur and Art

55 In order to understand the Hizmet Movement's relationship with the arts, it is necessary to look at the Movement's artistic activities, its art-related institutions, the works the movement and these institutions have produced, the artists it has trained, and the words and actions of its opinion leaders. Opinions vary widely on this issue within the movement.

56 It is impossible to think of Risale-i Nur and the Hizmet Movement as separate from each other. In summary, Risale-i Nur has undertaken the function of protecting the fundamental wisdom of the tradition, especially the message that comes through revelation against modernity, another umbrella concept that gathers the wisdom of the tradition and especially the message that comes through revelation under the Renaissance, Age of Reason, Enlightenment, Colonialism and its consequences. This can be likened to Imam al-Ghazali's protection of Islamic thought against the corrupting influences of Hellenism through his works and actions. There are some contemporary Muslim thinkers who claim that al-Ghazali was a zealot who blocked the Islamic Enlightenment. Aside from the fact that the idea of Islamic Enlightenment can be criticized, this must be the result of looking too much at what we call 'enlightenment' and, more generally, at everything through the spectacles of Western universities. The debate at the Beyazıt Mosque and Bediüzzaman's attitude there shows the inconsistency of responding to the 'paradigm' as Thomas Kuhn put it, from outside the paradigm. Risale-i Nur has another important difference: Risale-i Nur's message is universal. Its target audience is wider than the Ikhyā, not only the Islamic world.

57 It aims to interpret the global effects of the changes that took place after the Renaissance-Enlightenment-Rational Ages, Colonialism and the Industrial Revolution until today, and to repair the damages of the disruptive factors that can be considered as deviations in all these changes and developments. It fulfills this function similar to the ancient methods

ama mutlak anlamda Vahye odaklanmış olarak yerine getirir. Batının lokomotif olduğu pek çok dönüşüm içinde faydalı-faydasız ya da iyi-kötü olarak nitelendirilebilecek çok sayıda değişiklik olmuştur. Söz gelimi: Varlığı cansız maddeler, bitkiler, hayvanlar ve insanlar olarak sınıflandırmak kadim zamanlarda dünyanın algılanışı hakkında bize bir fikir verir. Bilimsel gelişmelerin ardından bu tasnif terkedilmiştir ama yanlış olduğu için değil. Bilimsel yöntem zaman içinde, fizik, biyoloji ve kimya gibi bilimsel disiplinlerin sistematik bir bilgi sistemi kurması sayesinde daha detaylı tasnif ve anlamlar üretmiştir.

of reasoning but focused on Revelation in the absolute sense. In the many transformations driven by the West, there have been many changes that can be characterized as beneficial or unbeneficial, good or bad. For example: The classification of existence into non-living matter, plants, animals and humans gives us an idea of how the world was perceived in ancient times. Following scientific developments, this classification was abandoned, but not because it was wrong. Over time, the scientific method has produced more detailed classifications and meanings, as scientific disciplines such as physics, biology and chemistry have established a systematic system of knowledge.

58 İşte Risale-i Nur kadim dünyanın halen geçerli olan varoluşsal kavramlarını bugüne taşımakta, bir tür köprü vazifesi görmektedir. Risale-i Nur bir reddiye değildir, tam tersine Üstad Hazretlerinin Beyazıt Camii'nde Şeytanla yaptığı 'hayali' konuşmadaki gibi bir dik duruşla gerçekliğin unutulmaya yüz tutan geçerli ve gerekli kavrayışlarını vahyin ışığında (yeniden) ilan etmektedir. Bizim de Risale-i Nur'dan aldığımız ilkelerle teorik ve felsefi konularda yaklaşımımız bu olmalıdır. Vahiy önceliklidir.

58 Here Risale-i Nur carries the existential concepts of the ancient world, which are still valid today, and acts as a kind of bridge. Risale-i Nur is not a refutation, on the contrary, it proclaims (again) in the light of revelation the valid and necessary understandings of reality that are being forgotten, with a stance as upright as the 'imaginary' conversation that Bediüzzaman Said Nursi had with Satan in the Beyazit Mosque. This should be our approach to theoretical and philosophical issues based on the principles we have taken from the Risale-i Nur. Revelation comes first.

59 Peki, Risale-i Nur sanat hakkında neler söylemektedir? Mesela mimesis, ya da anti mimesis ya da simülasyon kuramları arasında bizler için bir tercih yapmakta mıdır? Elbette ki hayır. Cevap, Risaleler içinde konuya ayrılmış özel bölümler ya da spesifik sanat görüşleri ileri süren ifadelerde değildir. Konunun çözümü sanat felsefesi, farklı sanat gelenekleri ve sanat alanları hakkında bilgi sahibi ortak akla havale edilmiştir. Kanımızca 'içtiha kapısını aralamak' dahil, sanat üretimi ve sanat hakkında hükümler verebilmek için yeterli argüman Risale-i Nur içinde mevcuttur. Üstad Hazretleri özgün metodolojisi ile muhataplarına 'düşünmeyi' öğretmektedir. Kimi yerlerde bakış açısına göre neo-platonik kimi yerlerde 'moderndir'. Pek çok yerde de sadece vahyin etkisinde ve tasnif dışıdır.

59 The Risale-i Nur does not explicitly advocate for a specific artistic theory, such as mimesis, anti-mimesis, or simulation. Rather than providing dedicated sections or definitive statements on art, its approach to this subject is embedded within its broader philosophical and theological discourse. The resolution of artistic questions is thus entrusted to collective reasoning (şûrâ) informed by knowledge of aesthetics, artistic traditions, and various art forms. From a Risale-i Nur perspective, it can be argued that sufficient intellectual groundwork exists within its texts to engage with artistic production and discourse—even extending to the realm of ijtiha in this context. Bediüzzaman Said Nursi, through his unique methodology, primarily teaches his readers how to think, rather than prescribing rigid frameworks. Depending on the perspective

60 İslam ve Sanat Felsefesi: Tasvir Yasağı; Bir Başka Anti-mimetik Sanat mı?

61 Kur'an bir öykü kitabı değildir ama çok sayıda anlatı barındırır. Kur'an'da anlatılan öyküler mimetik öyküler olarak kabul edilebilir. Yani kurmaca anlatının, kahraman, çatışma, kapalı son vs.gibi temel unsurları Kur'andaki (aynı zamanda hadislerde ve Risale-i Nur'daki) anlatılarda görülebilir. Tasvir yasağı Ahmet Kurucan'ın dediği gibi 'konjonktürel' midir? *"Bu tartışma şu aşamada bizi ilgilendirmiyor."* da diyemeyiz çünkü İslam dinini diğer bütün dinlerden ayıran en temel fark ile, tam olarak 'tasvir' ya da Aristo kavram sistemi içinde ifade edecek olursak 'mimesis' doğrudan ilgilidir. Bu fark Allah'ın birliğine en ufak bir ortak koşmak gerektiğidir. Yeryüzünde 'şirk' kavramını bu derece öne çıkaran bir başka din yoktur ve İslam Teolojisi bu kavram üzerine kurulmuştur diyebiliriz. İslam'ın temel önermesi ve cümlesi *"La ilahe illallah."* paganizm karşıtı bir manifestodur. İslam'ın temel cümlesi *"Allah vardır."* değil *"Allah'tan başka tanrı yoktur."* şeklinde tercüme edilir. İslam Teolojisi Allah'a şirk koşmayı insan için ateizmden daha tehlikeli görür. Çünkü aslında insan kendisini 'tanrı' zannedebilme potansiyeli olan bir canlıdır. Yunan mitolojisindeki Pygmalion ve Prometheus hikayeleri tanrı-insan rekabetini hatta insanın tanrı olma isteğini anlatır.

62 Uzun lafın kısıası İslam Teolojisinde mimetik sanatlar neden yer verilmediği açıktır. Sanat, sanatçının Tanrı'yı taklit etmesi anlamına gelebilir. Taklit şirk içeren bir eylemdir. Sanatçı müslüman ise durum yine aynı mıdır? Yani bir müslüman sanatçı *"La ilahe illallah."* manifestosunun dışına çıkabilir mi? Buna verilecek cevap *"Müslüman sanatçı olamaz."* mı olacaktır? Bugün 'İslam ve sanat' konulu bir kitaba göz

adopted, some of his ideas may appear Neo-Platonic, at times modern, and in many instances, they remain beyond classification, solely shaped by the influence of divine revelation (vahiy).

60 Islam and The Philosophy of Art: The Prohibition of Depiction; Another Anti-mimetic Art?

61 The Qur'an is not a book of stories, but it contains many narratives. The stories told in the Qur'an can be considered mimetic stories. In other words, the basic elements of fictional narrative, such as protagonist, conflict, closed ending, etc., can be seen in the narratives in the Qur'an (as well as in the hadiths and Risale-i Nur). Is the ban on depiction 'conjunctural' as Ahmet Kurucan says? Nor can we say, *"This debate does not concern us at this stage."* because it is directly related to the most fundamental difference that distinguishes Islam from all other religions, precisely 'depiction' or, to put it in Aristotelian terms, 'mimesis'. This difference is that one must not associate the slightest partner with the oneness of God. There is no other religion on earth that emphasizes the concept of 'shirk' to such an extent and we can say that Islamic theology is based on this concept. The basic proposition and sentence of Islam is *"La ilahe illallah."* is a manifesto against paganism. The basic statement of Islam is not translated as *"God exists."* but as *"there is no god but God."* Islamic Theology sees polytheism as more dangerous for man than atheism. This is because man is a creature with the potential to think of himself as a 'god'. The stories of Pygmalion and Prometheus in Greek mythology tell of god-human rivalry and even of man's desire to become a god.

62 To cut a long story short, it is clear why there is no place for mimetic arts in Islamic theology. Art can mean that the artist imitates God. Imitation is an act of shirk. Is it the same if the artist is a Muslim? In other words, can a Muslim artist go beyond the manifesto of *"La ilahe illallah."*? Should the answer to this be *"A Muslim cannot be an artist."*? If we take a look at a book on 'Islam and art' today, we will

atacak olursak, müslümanların sanatta hiç de geri durmadıklarını, göz alıcı bir İslam sanat geleneği kurduklarını görürüz. Konuyla ilgili teorik bilgiler ve tartışmaları Beşir Ayvazoğlu'nun *İslam Estetiği ve İnsan* isimli kitabında bulabilirsiniz.

63 Fıkıh ve Uygulama; İslamizasyon

64 Beşir Ayvazoğlu müslüman sanatçıların mimesis kavramına karşı 'soyutlama' kavramını geliştirdiklerini iddia eder ne var ki bu tam olarak doğru değildir. Tasvir yasağı çerçevesinde gelişen anti-mimetik duruşa rağmen pek çok sanat türüne İslam coğrafyasında ve tarihinde rastlanmaktadır. Yani uygulama hiç de sanat üzerinde yasaklar var gibi değildir. Resim sanatında perspektif, müzikte çok seslilik Batı'nın icat ettiği zenginliklerdir, İslam coğrafyasında yakın zamanlara kadar mevcut değildir. Bunu antimimetik görüşe bağlamak ne derece doğrudur bilemiyoruz. İslam medeniyetinin geriye düşmesi ve dünyadaki entelektüel gelişimi yönlendirecek güce sahip olmayışı, etki altında kalmayı kaçınılmaz kılmıştır. Bu etki teorik bir emeğin ürünü değildir. Pratik ihtiyaçlar 'Batı gibi olmayı' gerekli kılmıştır. Fıkıh, uygulamaların hızına yetişememiş görünüyor. Pek çok müslüman entelektüel Batı'nın hegemonyasına tepkisel karşı bir İslamizasyon önermiş olsa da varoluşsal açıdan bakılınca Batı paradigmasını öncelemiş olduğu için bu görüş itibar görmemelidir. Bir şeyi teorik kökenlerinden ayrı tutarak İslami hale getirmek hibrit ve eklektik bir sanat ürünü ortaya koymak çok mümkün görünmemektedir. İranlı film yönetmeni Majid Majidi'nin Peygamber Efendimiz'i anlattığı filmde Hristiyan ikona estetiğini kullanması sonucunda ortaya çıkan sinema 'İslami sinema' olmuş mudur? Ya da Mesut Uçakan'ın *Yalnız Değilsiniz* isimli filmde olduğu gibi başörtüsü ve hurmayı sembolik olarak birbirine bağlamak 'İslami' midir? Peki Samanyolu TV'de yayınlanmış STV yapımı dizi ve filmler 'İslami' midir? TGRT'nin kurulduğu yıllarda yaptığı gibi evliya menkıbeleri anlatarak İslami televizyonculuk bi-hakkın yerine getirilmiş midir?

see that Muslims have not held back at all in the arts and have established an outstanding Islamic artistic tradition. Theoretical information and discussions on the subject can be found in Beşir Ayvazoğlu's book *Islamic Aesthetics and Man*.

63 Fiqh and Practice; Islamization

64 Beşir Ayvazoğlu claims that Muslim artists developed the concept of 'abstraction' against the concept of mimesis, but this is not entirely true. Despite the anti-mimetic stance that developed within the framework of the prohibition of depiction, many types of art can be found in Islamic geography and history. In other words, the practice is not at all like there are prohibitions on art. Perspective in painting and polyphony in music are riches invented by the West, and they did not exist in the Islamic geography until recently. We do not know to what extent it is correct to attribute this to the anti-mimetic view. The decline of Islamic civilization and its lack of power to direct intellectual development in the world made it inevitable to be influenced. This influence is not the product of theoretical labor. Practical needs made it necessary to 'be like the West'. Fiqh seems not to have kept up with the pace of practice. Although many Muslim intellectuals have proposed Islamization in reaction to the hegemony of the West, from an existential point of view, this perspective should not be credited because it prioritizes the Western paradigm. It does not seem possible to Islamize something by separating it from its theoretical origins to produce a hybrid and eclectic work of art. Did the Iranian film director Majid Majidi's use of Christian icon aesthetics in his film about the Prophet Muhammad constitute 'Islamic cinema'? Or is it 'Islamic' to symbolically link the headscarf and the date palm, as in Mesut Uçakan's film *Yalnız Değilsiniz*? And are STV-produced TV series and movies broadcast on Samanyolu TV 'Islamic'? Is telling the stories of saints, as TGRT did in its early years, 'Islamic' television?

Kufi hat örneği Tevhid levhası. / *Kufic calligraphy sample Tawhid plate.*

65 Bu sorulara en azından ‘düz’ cevap vermek doğru değildir. Cevapları bu sorularda aramak da doğru değildir, daha doğrusu faydasızdır. İslam Medeniyeti’ni temsil etme konumunda olmayan, belki de çoğu iyi niyetli çalışmayı, küçük görmek ya da küçük düşürmekle sonuçlanabilecek böyle bir şeyden kaçınmak en doğrusudur ve böyle bir eleştiri bize bir şey kazandırmaz. Bir sanat eserini ya da hayata dair herhangi bir şeyi ‘İslamileştirmeye’ karşı Üstad Hz.leri ve Hocaefendi’nin tavrı ‘sakal’ konusundaki tutumlarına benzetilebilir. Bir sanat eserinin İslam Medeniyeti’nin bir parçası olması ya da İslam Medeniyeti’ne hizmet etmesi, biçim ve içerik tercihlerinin belli kalıplar içinde kalması demek değildir. Sadece sarıklı cübbeli ya da başörtülü karakterlerin konu edildiği filmler yapmak bir filmi ‘İslami’ yapabilir ama İslam Medeniyeti’nin bir parçası yapmaya ya da günümüz dünyasında İslam Medeniyeti’ni temsil etmeye yeterli midir?

66 Doğru tavır, mevcut bir şeyi ‘İslami’ hale getirmeye çalışmak olmamalıdır. Yapılması gereken ‘doğal’ bir sanat üretmek olmalıdır. İslam; doğayı, insanı ve Yaratıcı’yı özgün, benzersiz bir şekilde görmektedir. Müslüman sanatçı bu benzersiz bakış açısıyla Tanrı’yı taklit etmez. *Ene ve Zerre Risalesi* bir müslümanın kendi benliği ile ilişkisini ana-

65 It is not right to give definitive answers to these questions, nor is it useful to seek them. Doing so might be little well-intentioned works that do not represent Islamic Civilization but still hold value. Nursi and Hodjaefendi (Fethullah Gülen)’s view on ‘Islamizing’ art or life can be compared to their stance on ‘beards’. A work of art serving Islamic Civilization does not have to follow strict forms and content rules. Making films with characters in turbans or headscarves might make them look ‘Islamic’, but does that truly make them part of Islamic Civilization or represent it in today’s world? The fact that a work of art is part of Islamic Civilization or serves it does not mean that its form and content must fit into specific molds. Creating films that only feature characters in traditional attire might make them appear ‘Islamic’, but is that enough to truly connect them to Islamic Civilization or represent it accurately in today’s world?

66 The right attitude should not be to try to ‘Islamize’ something that already exists. What should be done is to produce ‘natural’ art. Islam sees nature, man and the Creator in an original, unique way. From this unique perspective, the Muslim artist does not imitate God. *The Ene and Zerre Risalah* give us many clues in this regard when analyzing a

liz ederken bize bu konuda da çokça ipucu vermektedir. Üstad Hazretlerinin çok kereler kullandığı benzetmedeki cam parçacığı ve güneş arasındaki ilişki bize sanatçı ve Tanrı arasındaki ilişkiyi anlamada kılavuzluk edebilir. Günümüzde İslam coğrafyasının müslümanlığı bir 'atalar kültü' gibi yaşayan kalabalıklardan oluşuyor olması asıl problemdir. Müslüman sanatçı, sanat üretirken müslüman olmaktan çıkmadığı sürece üreteceği her şey İslam medeniyetinin bir parçası olarak görülebilir. Bu bakış açısı aynı zamanda tek tip bir sanat görüşünün de önünü kesecektir. Hem sanatçı hem de müslüman kalabilmek, en evvela şirke düşmemekle, yani hem inançta hem de fiille-riyle müşrik olmadan sanatçı olabilmektir. Haddi zatında sanat bir yana, bir müslüman herhangi bir fiilinin gerçek failinin kendisi olduğunu düşünürse şirke düşmüş olabilir. İnsanın cüz-i iradesi 'fail' olmaya yeterli değildir. Günlük hayatımızda ve konuşurken kullandığımız her türlü fiili aslında mecazen kullanıyoruz. İnsan kendi başına (sadece nefs olarak), Allah'ın inayeti, ihsanı, iradesi olmadan hiçbir şey yapamaz. Nefs ve cüz-i irade sadece bozucu etki edebilir. Gerçek sanat, bir müslüman için, Allah'ın tecellilerinden ibarettir, ve sanatçı bu tecellinin vesilesi olma gayreti içindeki bir kuldur.

Muslim's relationship with his own self. The relationship between the glass particle and the sun in the analogy used many times by Said Nursi can guide us in understanding the relationship between the artist and God. Today, the main problem is that the Islamic geography consists of crowds of people who live Islam as a 'cult of ancestors'. As long as the Muslim artist remains a Muslim while producing art, everything they create can be considered part of Islamic civilization. This perspective also prevents a uniform view of art. To remain both an artist and a Muslim means, above all, being an artist without falling into shirk—that is, without becoming a polytheist in belief or deed. In fact, beyond art, a Muslim can fall into shirk if they believe themselves to be the true author of any of their actions. Human free will is insufficient to make one the 'agent'. The verbs we use in daily life and speech are actually metaphorical. A person cannot achieve anything independently (as a nafs) without the grace, favor, and will of Allah. The nafs and the juz-i will have only a destructive effect. True art, for a Muslim, consists of the manifestations of Allah, and the artist is a servant who strives to be the means of this manifestation.

67 | *Sana iyilikten her ne gelirse Allah'tandır, kötülükten de sana ne gelirse o da kendindendir. Biz seni insanlara bir elçi olarak gönderdik; şahid olarak Allah yeter. (Nisa Suresi, ayet 79. ayet)*

67 | *Whatever good comes to you is from Allah, and whatever evil comes to you is from yourself. We have sent you as a messenger to mankind; Allah is sufficient as a witness. (Surah al-Nisa, verse 79, Ali Bulaç translation)*

68 İslam'da Anlatı Geleneği

69 Bu çalışmanın genelinde değindiğimiz pek çok konu başlığı aslında sanat ve anlatı üzerinde genel konu başlıkları ve özellikle günümüz dünyasındaki sanatı, anlatı ve sinemayı anlayabilmek üzere toparlanmış çalışmalardan oluşuyor. Acelesi olan ve çok sayıda ve farklı konu başlığına kısıtlı imkanlar ve hacimde değinmeye çalışan bir çalışma olarak görülebilir. Her bir başlık, üzerinde hacimli çalışmalar yapılmayı hak ediyor hatta bunu konunun çok daha ehli, yazar ve düşünürler tarafından

68 Narrative Tradition in Islam

69 Many of the topics we have touched upon in this work are in fact general topics on art and narrative, and in particular works that have been compiled in order to understand art, narrative and cinema in today's world. It can be seen as a work that is in a hurry and tries to address a large number of different topics with limited possibilities and volume. Each of these topics deserves to be studied in volumes, and even demands to be done by writers and thinkers who are much more competent in the

yapılmasını talep ediyor. Söz gelimi İslam'da Anlatı Geleneği başlığının altında sadece 'gelenekten' bahsetmeyen, yani Sadi-i Şirazi, Mevlana, Feridüddin Attar gibi tarihte yerlerini almış ustaların eserlerini tarihsel bilgiler ve arka planla birer ansiklopedi maddesi gibi anlatmayan, hermenötik ve semantik ve semiyolojik (göstergebilimsel) çözümlemeler yapan ve dünya edebiyatındaki çağdaşlarıyla kıyaslayan ve anlatının temel unsurlarının kullanılışları ile ilgili analizler yapan kapsamlı çalışmalara ihtiyaç var. İslam dünyası bugün bu ihtiyacını Batılı entelektüellerin yaptıkları çalışmalarda buluyor. İslam medeniyeti hakkında yapılan en kapsamlı çalışmalar bile çoğunlukla Batılılar tarafından yapılmıştır. 12. ve 13. Yüzyıllar sonrasında başlayan bir gerileme olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bugün kimi müslüman entelektüel bu gerilemenin sorumlusu olarak Gazali'yi gösteriyor. Acaba gerçekten öyle midir?

70 Modern Türkiye'de müslüman entelektüellerin varlığından söz etmek bile oldukça güç. 1970'li yıllara kadar sayılabilecek bir kaç isim vardır. Ağır dayak yemiş bir insanın, dayanın hemen ardından düşüncelerini kendisine, doğaya ve Tanrı'ya yönelmesi zordur. Yediği dayaktan başka hiçbir şey düşünemez haldedir. İslam dünyasının her yeri için geçerli bir analogi. Tükenmiş insan kaynakları, tükenmiş kurumlar, fakirlik, eğitimsizlik. İslamcılık bunlardan beslenir ve tepkisel bir harekettir. Bütün tepkisel hareketler rakip ya da düşmanı, varoluşsal olarak bir basamak üste koyar. Bediüzzaman böyle değildir, farklıdır. Eski Said'den Yeni Said'e geçirdiği dönüşüm tam olarak bu ayrımı takip eder. Tepkiselliğin bir faydası olmadığını, politik duruşun hiçbir temel meseleyi çözmediğini fark eder. Her konuda birkaç adım geri giderek daha genel problemlerle boğuşmayı tercih eder. İlginç olan şudur, Üstad hayatının önemli bir bölümünde sosyal-politik mücadelelerin ortasında kalmış, kendisi de bu mücadelelerde yer almıştır. Yani tabir caizse 'İslamcılığa' bir şans vermiştir. Fakat çok uzun süre geçmeden asıl meselenin 'iman' meselesi olduğunda karar kılmıştır.

field. For example, under the title Narrative Tradition in Islam, there is a need for comprehensive studies that do not only talk about 'tradition', that is, that do not describe the works of masters such as Sadi-i Shirazi, Mevlana, Ferid al-Din Attar, who have taken their place in history like an encyclopedia article with historical information and background, but that make hermeneutic and semantic and semiological (semiotic) analyzes and compare them with their contemporaries in world literature and analyze the use of the basic elements of narrative. The Islamic world today finds this need in the works of Western intellectuals. Even the most comprehensive studies on Islamic civilization have mostly been done by Westerners. After the 12th and 13th centuries, it would not be wrong to say that there was a decline. Today, some Muslim intellectuals blame al-Ghazali for this decline. But is it really so?

70 It is difficult to even mention the existence of Muslim intellectuals in modern Turkey. Until the 1970s, there are a few names that can be mentioned. It is difficult for a person who has been severely beaten to turn his thoughts towards himself, nature and God immediately after the beating. He cannot think of anything else but the beating he has received. It is an analogy that applies everywhere in the Islamic world. Exhausted human resources, depleted institutions, poverty, lack of education. Islamism feeds on these and is a reactionary movement. All reactionary movements put the opponent or enemy one step higher existentially. Bediuzzaman is not like this, he is different. His transformation from the Old Said to the New Said follows exactly this distinction. He realizes that reactivity is useless, that political posturing does not solve any fundamental issue. He prefers to take a few steps back on every issue and grapple with more general problems. What is interesting is that for a significant part of his life, Bediuzzaman was in the middle of social-political struggles, and he himself took part in these struggles. So he gave 'Islamism' a chance, so to speak. But before too long he decided that the real issue was the issue of 'faith'.

71 Müslüman entelektüeller ve sanatçılar da aynı sorunla iç içedir. Önce kendi 'iman' problemlerini çözmeli sonra topluma yönelmelidir. Aksi takdirde tepkisel ve faydasız olmaktan kurtulamayacaktır. Müslüman sanatçı ve entelektüeller düşünce ve motivasyonlarını olabildiğince varoluşsal düzleme çekmelidir, 'onlar ve biz' demekten vazgeçmeli, yeni dayak yemiş bir insan gibi bir tavır takınmamalıdır. Yediği dayanın etkilerini azaltmak için üstüne başına çeki düzen vermeli, ayağa kalkmalı ve yeniden kendisi olmaya çalışmalıdır. Evet biz dayak yedik. Bir kaç yüzyıl önce yazılmış bir edebi eseri okuyamayan hatta eserlere ulaşamayan insanlarız. Ana dili İngilizce olan toplumların Shakespeare'i var. Bugün İngilizce okunan her okulda Shakespeare eğitimi veriliyor. İngilizlerin Shakespeare ile gurur duymaları kadar doğal bir şey yok. İslam coğrafyasında dünyanın en büyük yazarları şairleri arasında sadece Batı dünyasının keşfettiği birkaç isim dışında kimseyi biz de saymıyoruz. Dolayısıyla kendi anlatı geleneğimize ulaşamıyor olmak bizim 'dayak yeme' şeklimiz olarak karşımızda duruyor. Gelenek bize neyin devamı olduğumuzu gösterir. Biz neyin devamı olduğumuzu bilmiyoruz. Uzaydan pat diye yirminci yüzyıl Türkiye'sine ışınlanmış gibiyiz. Bu büyük sorunu bir kuşakta çözemeyiz. Bu sebeple (neyse ki Risale-i Nur var) varoluş esaslarımıza her an başvurmamız gerekiyor. Bu çalışmada bu sebeple 'mimesis' konusu merkezi bir yer işgal etmektedir.

72 Maslahat ya da 'hizmet etme' gayesi bizi pek çok ve pek büyük teorik sorunlarla boğuşmaktan alıkoymamalıdır. En azından sorunların farkında olmak zorundayız. Sanat ve sanatçının ontolojik konumu, Tanrı ve toplum, ego (ene) ve sanatçı. Kul olmak nedir? Sanatçı da kul mudur?

73 Hizmet Hareketi ve Sinema

74 Kitle iletişimi üzerinde temel fikirler ve belki de bugüne dek en etkili olmuş isim Kanadalı Marshall McLuhan'dır. Yayın hayatına başlayan, başlamayı planlayan bir TV kanalı McLuhan ve başka önemli

71 Muslim intellectuals and artists are facing the same problem. They must first solve their own 'faith' problems and then turn to society. Otherwise they will remain reactive and useless. Muslim artists and intellectuals should bring their thoughts and motivations to the existential plane as much as possible, they should stop saying 'them and us', they should not behave like a person who has just been beaten. In order to mitigate the effects of the beating they have received, they should clean themselves up, stand up and try to be themselves again. Yes, we have been beaten. We are people who cannot read or even access a literary work written a few centuries ago. Societies whose mother tongue is English have Shakespeare. Today, Shakespeare is taught in every English-medium school. There is nothing as natural as the English being proud of Shakespeare. In the Islamic geography, we cannot count anyone among the world's greatest writers and poets except for a few names discovered by the Western world. Therefore, not being able to reach our own narrative tradition is our way of being 'beaten'. Tradition shows us what we are the continuation of. We don't know what we are a continuation of. It is as if we have been teleported from outer space to twentieth century Turkey. We cannot solve this huge problem in one generation. For this reason (fortunately we have Risale-i Nur) we need to refer to our principles of existence at every moment. This is why the topic of 'mimesis' occupies a central place in this study.

72 Maslahat or the goal of 'serving' should not prevent us from grappling with many and great theoretical problems. We must at least be aware of the problems. The ontological position of art and the artist, God and society, the ego (ene) and the artist. What is being a servant? Is the artist also a servant?

73 Hizmet Movement and Cinema

74 The Canadian Marshall McLuhan is perhaps the most influential figure on mass communication to date. A TV channel starting or planning to start broadcasting should make use of McLuhan and

iletişim teorilerinden faydalanmalı ve yayın kriterlerini eldeki imkanlar ile sıfırdan yazmalıdır. Söz gelimi McLuhan'ın getirdiği yeniliklerden en bilineni *"Medium is the message."* şeklinde ifade edilen sözdür.

- 75 *"Medyum mesajın kendisidir."* ifadesi, Marshall McLuhan'ın 1964 tarihli *"Understanding Media: The Extensions of Man"* adlı kitabında ortaya attığı ünlü bir ifadedir. McLuhan, taşıdığı içerikten ziyade, medyanın kendisinin insan tecrübesinin, kültürünün ve toplumunun birincil şekillendiricisi olduğunu savundu. Başka bir deyişle, medyanın teknolojisi, formatı ve duyuşal önyargıları gibi özellikleri, bilgiyi nasıl algıladığımızı, işlediğimizi ve ona nasıl tepki verdiğimizi etkiler. McLuhan'ın ifadesi, medyanın toplum üzerindeki etkisinin, ilettiği belirli mesajlardan veya içerikten daha önemli olduğunu öne sürüyor. Televizyon, radyo ve basılı yayın gibi yeni medya teknolojilerinin insan kültürü üzerinde derin etkileri olduğuna, algılarımızı, tutumlarımızı ve davranışlarımızı değiştirdiğine inanıyordu. Örneğin, televizyonun bir medya olarak yükselişi, yayınlanan belirli içerikten bağımsız olarak insanların bilgiyi tüketme, sosyalleşme ve boş zamanlarını geçirme biçimini değiştirdi. Benzer şekilde, sosyal medyanın ortaya çıkışı, iletişim kurma, etkileşim kurma ve bilgi paylaşma biçimimizi dönüştürdü. McLuhan'ın fikri, teknolojinin toplum ve kültür üzerindeki etkisinin anlaşılmasında etkili olmuştur ve günümüzün dijital çağında da geçerliliğini sürdürmektedir. Bu *"Ne anlattığınızın bir önemi yoktur."* demek değil. Daha çok *"Her ne anlatıyorsanız anlatın, ne şekilde anlattığınız da önemlidir."* demek. Seyircisine boş bir eğlence anlayışı sunmak ve vakit harcatmaktan başka amacı olmayan kitle kanalları, bir misyonu olan televizyon kanalına örnek teşkil edemez. Bu tartışmaya gelmeden önce iletişimin temel kavramları üzerinde de çalışılması gerekir.
- 76 İletişim bir kaynak ve bir alıcı arasında gerçekleşir. İletiyi taşıyan ortam bu ikisinin arasındadır. 'Medyum' ve 'medya' sözünün kaynağı budur.

other important communication theories and write its broadcasting criteria from scratch with the means at hand. For example, the most well-known of McLuhan's innovations is the phrase *"Medium is the message"*.

- 75 *"The medium is the message."* is a famous expression coined by Marshall McLuhan in his 1964 book *"Understanding Media: The Extensions of Man"*. McLuhan argued that the media itself, rather than its content, is the primary shaper of human experience, culture and society. In other words, the characteristics of the media, such as its technology, format and sensory biases, influence how we perceive, process and react to information. McLuhan's statement suggests that the impact of media on society is more important than the specific messages or content it conveys. He believed that new media technologies such as television, radio and print had profound effects on human culture, changing our perceptions, attitudes and behaviors. For example, the rise of television as a medium has changed the way people consume information, socialize and spend their leisure time, regardless of the specific content broadcast. Similarly, the emergence of social media has transformed the way we communicate, interact and share information. McLuhan's idea has been influential in understanding the impact of technology on society and culture and remains relevant in today's digital age. This is not to say that *"It doesn't matter what you say."* Rather it means *"Whatever you are telling, it is also important how you tell it."* Mass channels, which have no purpose other than to provide their viewers with empty entertainment and waste their time, cannot serve as an example of a television channel with a mission. Before coming to this discussion, the basic concepts of communication should be studied.
- 76 Communication takes place between a source and a receiver. The medium that carries the message is between these two. This is the origin of the word 'medium' and 'media'.

77 Bir ileti hangi nesnel kriterlerle değerlendirilebilir? Yani kaynak ve alıcı arasındaki iletişimin temel gerekliliği olan şey nedir, nelerden oluşur? McLuhan'ın fikirlerinden bu noktada da faydalanmak gerekiyor; Bir ileti kaynak tarafından tasarlanmış 4 ana kriterin belirlediği evrende ortaya çıkar. Bu kriterler:

- Amaç
- İçerik
- Üslup
- Hedef kitle

78 Bu kriterler bir mesaj kaynağı için planlama aşamasında hesaplanabileceği gibi alıcı konumundaki bireylerin ya da toplulukların mesajı değerlendirmesi sırasında da kullanılabilir. Mesela bir kitap yazmak isteyen bir yazarı ele alalım. Bu yazar, çalışmasına başlamadan önce kime (hangi demografik özelliklerdeki bir okuyucuya) hitap ettiğini bilmek isteyecektir. Kendi amacını net olarak belirlemek yazarın yazarken çoğu zaman olduğu gibi heyecanlara kapılıp başka başka şeylerden bahsetmesi gibi basit ama kötü sonuçlar doğurabilecek hatalardan korur. Ya da bu yazar, hedef kitlesine uygun bir üslup seçmek için bu sayede bir çaba gösterecektir. Diğer taraftan seyirci ya da okuyucu tarafında durum farklı değildir. *"Bu iletinin, hedef kitlesi ben miyim?" "Yazar ne demeye çalışıyor, amacı ne ve ben bunu neden okuyorum?"* gibi... Pek çok yazar aday yazma sürecini böyle analitik bir şekilde hatta mühendisçe ele alınca afallıyor ve hayal kırıklığına uğruyor. Oysa daha önceki bölümlerde değinmiştik, sanat hem Apollonik hem de Dionizik bir süreçtir. Mühendislik hesaplar genellikle sanatçılara zor ve bıkkınlık verici gelir. Bu anlaşılabilir bir şey. Ne var ki isimlerini bildiğimiz neredeyse bütün büyük sanatçılar bu analitik süreci göğüsleyip üstesinden gelenlerdir. Hiçbir sanatçı pat diye bir şaheser ortaya koyamaz. Her sanat eserinde illa ki hesap gerektiren zaman dilimleri olur.

77 By what objective criteria can a message be evaluated? In other words, what is the basic requirement for communication between the source and the receiver, and what does it consist of? McLuhan's ideas should be utilized at this point; a message emerges in a universe determined by 4 main criteria designed by the source. These criteria are:

- Objective
- Content
- Style
- Target audience

78 These criteria can be calculated at the planning stage for a message source, but they can also be used during the evaluation of the message by individuals or communities at the receiver level. Take, for example, an author who wants to write a book. Before starting his/her work, this author will want to know who he/she is addressing (which demographics of readers) Clearly defining their purpose will help the writer avoid the common and costly mistake of getting caught up in the excitement of writing and drifting off-topic. Or this writer will make an effort to choose a style that suits his or her target audience. On the other hand, it is no different with the audience or the reader. *"Am I the target audience of this message?" "What is the author trying to say, what is his/her purpose and why am I reading this?"*... Many aspiring writers are stunned and disappointed when they consider the writing process in such an analytical, even engineering way. However, as we have mentioned in previous chapters, art is both an Apollonian and a Dionysian process. Engineering calculations are often difficult and tedious for artists. This is understandable, but almost all the great artists whose names we know are those who have endured and overcome this analytical process. No artist can create a masterpiece out of the blue. Every work of art necessarily involves periods of time that require calculation.

79 Bugün

80 Hizmet Hareketi şekil değiştiriyor ve bu 2012'de başlayan süreç olmasaydı da kaçınılmaz olarak gerçekleşecekti ve belki sonuçları daha can sıkıcı olacaktı, bilemiyoruz. Hizmet Hareketi'nin en büyük farkı insana yatırım yapmış olmasıdır. Bir politikacı ya da dünyevi hedefleri olan herhangi bir kimse "Dünyanın her yerinde okullar (belki daha fazla) açalım." diyecek kadar 'naif' olamaz. Çünkü meyvelerini toplayabilmek için onlarca yıl geçmesini beklemek dünyevi hedefleri olan kimselerin işi değildir. Eğitim böyle bir şey. Hizmet Hareketi bir eğitim cemaati olarak doğdu, halen de öyle kabul edilebilir. Ben şahsen tanıdığım en zeki, en kültürlü, en bilgili en hikmet sahibi insanların çoğunu Hizmet Hareketi içinde gördüm ve tanıdım. 2012'de başlayan süreç, bu insanlara ne yaptı? Buharlaştılar mı? Hayır. Ben iyimserim, öyle ya da böyle işleri olması gerektiği gibi yapan, yapmaya niyetli aklı başında, acelesi olmayan kadrolar evrensel kriterlerle kabul gören işler yapacaklar. Üstad Hazretleri'nin *İhlas Risalesi*'nde dediği gibi "Bir sene bu risaleleri ve bu dersleri anlayarak ve kabul ederek okuyan, bu zamanın mühim, hakikatli bir âlimi olabilir." Bu zamanın mühim ve hakiki alimleri bugün bir yerlerde hayatta kalmaya çalışıyor olabilir, onları göremiyor olabiliriz, ama buharlaşmadıklarını (Allah'ın izniyle) kesin olarak söyleyebiliriz.

79 Today

80 The Hizmet Movement is changing its shape and this would have inevitably happened even without the process that started in 2012 and we don't know if the consequences would have been more troubling. The biggest difference of the Hizmet Movement is that it has invested in people. A politician or anyone with worldly goals cannot be so 'naive' as to say "Let's open schools (maybe more) all over the world.". Because waiting decades to reap the fruits is not the job of those with worldly goals. The Hizmet Movement was born as an educational community and can still be considered as such. Personally, I have seen and known most of the smartest, most cultured, most knowledgeable and most wise people I know within the Hizmet Movement. What did the process that started in 2012 do to these people? Did they fly away? No, they did not. I am optimistic that, one way or another, sound minded, patient cadres who do things the way they should be done and intend to do them will do things that are accepted by universal criteria. As Bediuzzaman says in the *Sincerity (Ikhlâs) Risalah*, "He who reads these works and these lessons for a year by understanding and accepting them, can become an important and true scholar of this time." The important and true scholars of this time may be trying to survive somewhere today, we may not be able to see them, but we can say with certainty (God willing) that they have not evaporated.

81 Gelecekte Neler Olacak (Olmalı)

82 2009 yılında Austin Film Festivali'nde katıldığım bir 'roundtable discussion' (yuvarlak masa müzakeresi) etkinliğinde Hollywood'un parlak senaristlerinden Shane Black (*Lethal Weapon*, *Predator*, *Kiss Kiss Bang Bang* filmlerinin senaristi) salondaki çoğunluğu oluşturan genç sinemacılara hitaben "Adını sanını duyduğunuz büyük sinemacılar, mesela Coppola, Scorsese ya da Spielberg, kendi alanlarındaki her şeyi biliyorlar, hatta bu insanların bilmediği hiçbir şey yok!" gibi bir ifade kullanmıştı ve ilave etmişti: "Genç sinemacıların atladığı kısım bu, Spielberg olabilir-

81 What Will (Should) Happen in The Future

82 In 2009, at a roundtable discussion I attended at the Austin Film Festival, one of Hollywood's brilliant screenwriters Shane Black (screenwriter of *Lethal Weapon*, *Predator*, *Kiss Kiss Bang Bang*) addressed the majority of the young filmmakers in the room and said something like "The great filmmakers you've heard of, like Coppola, Scorsese or Spielberg, they know everything in their field, in fact there's nothing these people don't know!" and added: "This is the part that young filmmakers miss, in order to become Spielberg, it takes a lot of hard work to read books, to

mek için uzun yıllar boyunca herkes gezer tozarken kitap okumak çalışmak yazmak çekmek çok büyük emek vermek gerekiyor. Gençler, her şeyin 'mucizevi yetenekleriyle' çözümlüvereceğini zannediyor. Gerçekte mucizevi yetenek yok, çok fazla çalışma var." anlamına gelecek şeyler söylemişti.

study, to write, to shoot for many years while everyone else is gallivanting around. Young people think that everything will be solved by their 'miraculous talent'. In reality there is no miraculous talent, there is a lot of work."

83 Sanat alanına atılmayı isteyen gençler kendisini dünya çapında en iyi olarak görme eğiliminde oluyorlar. Biz de benzeri hayallerle başladık. Bu normal. Eğer zamanla bu hayal gerçekler doğrultusunda evrilmez ve yerini en iyi olmak için gereken odaklanma ve yoğun bir çabaya bırakmazsa hayal kırıklıkları kaçınılmaz olur.

83 Young people who want to go into the arts tend to see themselves as the best in the world. We started with similar dreams, and that's normal. If over time this dream does not evolve in line with reality and is not replaced by the focus and intense effort needed to be the best, disappointment is inevitable.

84 İçinde doğduğumuz coğrafyada (Türkiye'nin bulunduğu coğrafya) öğrendiğimiz bir şey var. Buna belki Jung terminolojisindeki gibi kolektif bilinçaltımız da diyebiliriz. Başarılı olmayı istiyoruz. Hem de çok. Ama bu başarı;

84 There is something we have learned in the geography we were born in (the geography Turkey is located in). Maybe we can call it our collective unconscious as in Jungian terminology. We want to be successful. Very much. But this success;

1. Kolay

1. Easy

2. Çabuk

2. Quickly

3. Ucuz

3. Cheap

85 olsun istiyoruz. Sempatı duyduğumuz bir şeye (Ayrıca çok fazla şeye sempati duyarız.) bir miktar zaman ayırırız. Bu zaman zarfında pek bir şey olmuyorsa başka bir alana geçiveririz. Kaderden bize sürekli torpil geçmesini bekleriz. Beklediğimiz torpil bir türlü gelmez. Saçma başarı öykülerine inanma eğilimindeyizdir. Bir konuya ömrünü vakfetmek bize uygun değildir. Konudan konuya geçmek daha eğlenceli gelir bize.

85 we want it to be. We devote some time to something we sympathize with. (And we sympathize with a lot of things.) If not much happens during that time, we move on to another field. We constantly expect fate to grant us special favors, yet the favor we anticipate never seems to arrive. We tend to believe in absurd success stories. Devoting a lifetime to one subject is not for us. We find it more fun to move from topic to topic.

86 Orta karar bir sanatçı olmadığını ispat etmek için önce kendisine "Yapılması gereken her şeyi hakkıyla yaptım." diyebilmelidir, sanatçı. Adını sanını duyduğumuz büyük sanatçıların hepsinin ortak bir yönü vardır: Çılgıncasına odaklanmış bir vaziyette çılgıncasına çalışmak.

86 To prove that he is not a mediocre artist, he must first be able to say to himself, "I have done everything that needs to be done, and I have done it well." The great artists we have heard of all have one thing in common: working like crazy with a crazy focus.

87 Amin Maalouf'a atfedilen o sözdeki gibi "Her şeye üzülen ama hiçbir şey yapmayan." kalabalıklar içinde doğduk. Hayatımız bir sürpriz beklemele geçip gidiyor. Kolay hızlı ve ucuz olarak karşımıza çık-

87 As the quote attributed to Amin Maalouf says, we were born in a crowd of people who "Feel sorry for everything but do nothing.". Our lives are spent waiting for a surprise. We need focus and patience, not

cak bir sürprize değil odaklanmaya ve sabra ihtiyacımız var.

88 Hizmet Hareketi bir değerler bütünüdür. Bu değerleri bütün dünya ile paylaşabiliriz. Evrensel bir dil geliştirebilir, sanat, bilim, kültür üretebiliriz. İçerik kaplanmaya değil temel kaynaklarımızı, düşüncelerimizi, sanatımızı dışa açmaya ihtiyacımız var. 'Biz' olmayı başarabilirsek ve bu 'biz' Hizmet Hareketi'nin değerleri tarafından tanımlanmışsa bir sanatçı olarak teorik sorunlarla boğuşmak için sağlam bir başlangıç noktası seçmişiz demektir. Herhangi bir sanat ekolü ya da akımlardan birilerine dahil olmak ya da karşıt olmak Hizmet sanatçıları için çok anlamlı olmayabilir. Öte yandan 'Tek tip bir Hizmet Hareketi sanatçısı' fikri ya da tanımlaması hiç sevimli durmuyor, farklı bireyler olarak yaratılmış olduğumuz gerçeği ile çelişen bir durum. (Bkz. *Ene ve Zerre Risalesi*) Bu sebeple Risale-i Nur ve Hizmet Hareketinin çizdiği teorik çerçeve ve hedeflere yürekten inanmış sanatçıların varlığı ve belki sayılarının çoğalmasıyla özgün bir sanat akımı ya da akımları başlatırlar. Ama totaliter rejimlerin üretebileceği türden bir sanat manifestosuna benzeyen bir fikre dönüşmemeli ve bu bir amaç olmamalı. Allah'tan geleni yansıtmadaki bireysel özgürlük Allah'ın yeryüzündeki halifesi müminlerin ve içlerindeki sanatçıların önemli bir özelliği olsa gerek.

89 Hizmet Hareketi ve Risale-i Nur, (aslında Kur'an-ı Kerim) bize gereken özgüveni veriyor. Belki Al-i İmran Suresi'nin 139. Ayeti müslüman sanatçıları da kapsıyordu:

90 | *Gevşemeyin, üzülmeyin; eğer (gerçekten) iman etmişseniz en üstün olan sizlersiniz.*

91 Hizmet Hareketi ve sinema konusunun geleceğini şekillendirecek iki ana başlık var:

92 1. Sanatçı Tarafı

1. Sanatçı adaylarının kendi kaynaklarından beslenmiş olması. Risale-i Nur ve Hizmet Hareketi'nin ölçülerini içselleştirmiş olması.

a surprise that will come easily, quickly and cheaply.

88 The Hizmet Movement has a set of values. We can share these values with the whole world. We can develop a universal language and produce art, science and culture. We need to open our basic resources, our thoughts, our art to the outside world, not to close ourselves in. If we can succeed in becoming 'us' and if this 'us' is defined by the values of the Hizmet Movement, then as an artist we have chosen a solid starting point to grapple with theoretical problems. It may not be very meaningful for Hizmet artists to belong to or oppose any art school or movement. On the other hand, the idea or definition of 'a single type of Hizmet Movement artist' is not very appealing and contradicts the fact that we are created as different individuals. (See: *Ene and Zerre Risalah*) But it should not turn into an idea that resembles the kind of art manifesto that totalitarian regimes can produce, and this should not be a goal. Individual freedom in reflecting what comes from God must be an important characteristic of the believers, God's caliphs on earth, and the artists among them.

89 The Hizmet Movement and the Risale-i Nur (actually the Holy Quran) give us the confidence we need. Maybe verse 139 of Surah Al-Imran also applies to Muslim artists:

90 | *Do not loosen up, do not grieve; you are the most superior if you have believed.*

91 There are two main topics that will shape the future of the Hizmet Movement and cinema:

92 1. Artist Side

1. Artist candidates should be fed from their own sources. They should have internalized the measures of the Risale-i Nur and the Hizmet Movement.

2. Dünyada olan biteni kendi alanında mutlaka biliyor olması ve yorumlayabilme kabiliyetine sahip olması.
3. Nietzsche'nin tarif ettiği ve sanatın var olması için gereken süreçleri dengeleyici bir şekilde yaşıyor, kullanabiliyor olması.
4. Kendisi gibi düşünen sanatçı adaylarıyla birlikte olması.
5. Bohem yaşam tarzı ya da narsistik kişilik bozukluğu ya da manik-depresif ve bipolar bozukluk gibi sanatçılarda yaygın görülen bazı davranış problemlerinin varlığından haberdar olmalı ve bunlarla tepeden inmece olmayan yöntemlerle önlemler alınmaya çalışılmalıdır. Bu da çoğunlukla sanatçı adaylarının bireysel çabaları ve gelişimleri ile gerçekleşecektir. Sanatçı adaylarının, Hizmet Hareketi gibi motivasyonları ve temel kaynakları belli ve tanımlı olan bir değerler sistemiyle uyumsuzluk oluşturmayacak kadar sosyal zekaya ihtiyacı vardır. Kendi insan kaynaklarına sırt çevirmek ya da ömür boyu hoşgörü beklemek dışında uyumluluk gerektiren çözümler illa ki bulunabilir.

2. Being aware of what is happening in the world in his/her field and having the ability to interpret it.
3. Being able to live and use the processes that Nietzsche describes and that are necessary for art to exist in a balancing way.
4. Being together with like-minded artist candidates.
5. Be aware of the existence of some behavioral problems common in artists, such as bohemian lifestyle or narcissistic personality disorder or manic-depressive and bipolar disorder, and try to deal with them in a non-top-down manner. This will mostly be realized through the individual efforts and development of prospective artists. Prospective artists need enough social intelligence not to create incompatibility with a value system like the Hizmet Movement, whose motivations and main sources are clear and defined. Solutions that require compatibility other than turning their backs on their own human resources or expecting a lifetime of tolerance can certainly be found.

93 2. Kurumsal Hizmet

1. (Kendi) Sanatçı adaylarını koruyup kollaması. Bunu yaparken de sanatın her bir alanıyla 'ilgilenen' kurumlar kurmaktan kaçınılmalı ve alanla ilgili yönetim sorunları oluşmasına izin verilmemeli.. Sanatçı adaylarının korunması ve desteklenmesinden anlaşılması gerken şey şudur: Kurumsal Hizmet bu alanda emek vermek isteyen genç sanatçı adaylarına engel olmamalı, kendisini ispat edebilmesi için imkan arayan gençleri başka alanlara yönlendirmeye çalışmaması. Hizmeti ve sanatçı adayını ilgilendiren her türlü konuda her türlü 'excessive' (aşırı) yönlendirmelerden kaçınılması.
2. Hizmet kademelerinin sanatçı adaylarının kendilerini yetiştirebilmek ve yeteneklerini

93 2. Institutional Hizmet

1. Institutional Hizmet should protect and support aspiring artists. However, while doing so, it should avoid establishing institutions that 'engage' with every field of art, which could lead to management issues. Supporting and protecting aspiring artists means that Institutional Hizmet should not create obstacles for young individuals who wish to dedicate themselves to this field. It should not attempt to redirect young people seeking opportunities to prove themselves into other fields. Any kind of 'excessive' mentoring concerning both Hizmet and aspiring artists should be avoided.
2. Hizmet institutions should create platforms (such as competitions, festivals, etc.) where as-

gösterebilmeleri için ortam (yarışma, festival vs.) gibi organizasyonlar yapması.

3. Sanat alanlarına özel eğitimler verecek kurumlar, okul, kurs, kamp vs. kurması.
4. Sanat alanlarında sponsorluk arayışı içindeki sanatçıların diğer hizmet kollarından ayrı düşünülmemesi. Sanatçı ile sponsor arasında köprü vazifesi görebilecek kurumlar kurulması.

94 Üzülerek belirtmek gerekir ki Hizmet kurumları ya da kurumsal bir Hizmet anlayışını sanat ile ilgili projelere uygulama denemelerinin hepsi bugüne kadar başarısız (İstenen ölçüde başarılı olamamıştır.) olmuştur. Yetişmiş sanatçılarımız kendi imkanlarıyla ve acılar içinde hayatlarını sürdürmüşlerdir, 'yetişmekte olan' yeni sanatçılar da istenen kemiyet ve keyfiyette olmamıştır.

95 ***

96 Gelelim "Kameranın önünde neler olmalı?" soruna.

97 Belki de önce kafalarımızdaki 'Hizmet'in sinema filmi' düşüncesini araştırmalıyız. Sanat alanında yapılmış hangi işler Hizmetimizi temsil ediyor? Bizi temsil eden işleri nasıl ayırt edebiliriz? STV'nin dizileri bizi temsil etti mi, ne kadar temsil etti?

98 Kişisel tecrübelerimden yola çıkarak söyleyebilirim ki kurumsal olarak sanatsal işler üretince doğal olarak bazı sorunlar gündeme geliyor. Kurumsal sanat üretimi olarak tanımlanabilecek bir süreç bizde 'şimdilik' var olmamalı. Çünkü dünyanın değişik yerlerinde mevcut kurumsallaşmış 'sanat üretim merkezleri' kuşaklar boyunca devam eden bir geleneğin ürünüdür. Bu sebeple öncelikle sanatçı yetiştirmeli ve 'Hizmet insanı' sanatçılara odaklanmalıyız.

99 İçerik: Bu metin boyunca tartıştığımız teorik felsefi konular bu sorunun cevabını vermemizi kolaylaştıracaktır. Ben bu konuda kısıtlayıcı sınırlar çizmekten yana değilim. İsteyen sanatçımız mo-

piring artists can develop themselves and showcase their talents.

3. Institutions such as schools, courses, or retreat programs should be established to provide specialized education in artistic fields.
4. Artists seeking sponsorship in the arts should not be considered separately from other Hizmet branches. Establishing institutions that can act as a bridge between the artist and the sponsor.

94 It is regrettable to state that all attempts to apply Hizmet institutions or an institutional understanding of Hizmet to projects related to the arts have so far been unsuccessful. (Not as successful as desired.) Our trained artists have continued their lives with their own means and in pain, and the new artists 'in training' have not been of the desired quantity and quality.

95 ***

96 Let's talk about the question of "What should be in front of the camera?"

97 Perhaps we should first examine the idea of a 'Hizmet's cinema film'. What works in the artistic field represent Hizmet? How can we distinguish works that represent us? Did STV's series truly represent us, and to what extent?

98 Based on my personal experiences, I can say that producing artistic works within an institutional framework naturally brings some issues. For now, a process that can be defined as 'institutional artistic production' should not exist in our case. The reason for this is that existing institutional 'art production centers' around the world are the result of traditions that have continued for generations. Therefore, our priority should be to train artists and focus on 'Hizmet-oriented' artists.

99 The theoretical and philosophical discussions throughout this text will help us answer this question. I am not in favor of imposing restrictive boundaries in this matter. Our artists can adopt

dern, isteyen sanatçımız klasik isteyen de hibrit bir sanat görüşüne sahip olabilir. Sanatçı hizmet esaslarını yeterince içselleştirmişse bu yaklaşımlardaki sanat ürünlerinin her türlü değerli olacaktır şüphem yok.

100 Benim kişisel görüşüme gelince; ideal şartlarda değiliz. İslam medeniyeti, sanatı dört başı mamur, gelenek ile bugün arasında hiçbir çelişkisi olmayan bir pozisyonda değil. İslam dünyasının hali pek çok açıdan içler acısı. Böyle bir entelektüel evrenden temsil makamında ürünler ortaya çıkmasını beklemek yürümeyi bile beceremeyen bir bebekten uçmasını beklemekten farksız. Bu şartlarda yapılacak planların uzun vadeli ve aşama aşama düşünülmesi gerekiyor. Kısa vadede öncelikli hedef sanat gibi 'entelektüel' konulara dikkat çekmek ve insanların sanata yönelmesini sağlayacak türden işler yapabilmek olmalıdır. Özgün ve hizmetsel bir sinema dili, bir sanat görüşü ise konuyla ilgili emek veren ve kafa yoran insan sayısı arttıktan sonra ancak şekillenebilir. Kolektif bir sanat alanı oluşturmak zorundayız. Yakın vadede sanat eğitime ağırlık verilmeli, kendi haline bırakıldığı başka branşlarda uzmanlaşacak entelektüel bireylerin sanatı 'bir seçenek' olarak görmesini sağlamak olmalıdır. Unutmayalım, Batı dünyasında Aydınlanma Çağı sonrasında sanatçı sayısının artışı ekonomilerin yükselmesi sonrasında gerçekleşmişti.

101 Bugün dünyanın en iyi üniversitelerinde pek çok müslüman öğrenci var. Kaçta kaç hangi alanlarda eğitim alıyor, kaçta kaç sanat sinema alanında? Mühendislik ya da temel bilimler okuyan müslüman öğrenci sayısının sanat eğitimi alanların sayısına karşı ezici üstünlükte olduğunu söylemek yanlış olmaz. Sanatın ve özelde sinemanın 'hayata geçirilebilecek bir seçenek' haline gelmesi belki de bizim dünyamızdan sanatçıların dikkat çekici işler yapabilmesiyle olacaktır. Kurumlarımız maalesef bugüne dek bu işe yaramadı. Kendi insanlarımızın sinema ve sanat alanlarında çıkış yapabilmelerine gayret göstermeliyiz. Yöneticilerimiz, karar veri-

modern, classical, or hybrid artistic perspectives as they wish. If an artist has sufficiently internalized Hizmet principles, I have no doubt that artistic products emerging from these approaches will be valuable

100 As for my personal opinion, we are not in ideal conditions. Islamic civilization does not currently hold a position where its artistic tradition is fully formed, without contradictions between tradition and modernity. The state of the Islamic world is, in many ways, distressing. Expecting works of representation to emerge from such an intellectual environment is no different from expecting a baby who cannot even walk to start flying. In these circumstances, plans should be long-term and thought out step by step. In the short term, the primary goal should be to draw attention to intellectual topics such as art and to create works that encourage people to engage with art. A unique and Hizmet-oriented cinematic language or artistic vision can only take shape when the number of individuals dedicated to and thinking about this subject increases. We must establish a collective artistic space. In the near term, emphasis should be placed on arts education, and intellectual individuals who, if left to their own devices, would specialize in other fields should see art as 'an option'. Let us remember that the increase in the number of artists in the Western world occurred after economic growth following the Enlightenment era.

101 Today there are many Muslim students in the world's top universities. How many of them are studying what fields, and how many of them are studying art and cinema? It is safe to say that the number of Muslim students studying engineering or basic sciences is overwhelmingly outnumbered by those studying the arts. Art, and cinema in particular, can only become a 'viable option' if artists from our world are able to produce remarkable works. Unfortunately, our institutions have not worked for this so far. We need to make an effort to help our own people make a breakthrough in the fields of cinema and art. Our artists, not our

cilerimiz değil sanatçılarımız kendi alanlarıyla ilgili söz hakkına sahip olmalılar. İstişare mekanizmaları bihakkın yerine getirilmeli. Sponsorlarla sanatçılarımız buluşturulmalı. McKee'nin öykü üçgeninde özellikle klasik köşeye yakın işler yapmak bu ilk aşamada bu sebeple çok anlamlı. Daha fazla sayıda seyirciye ulaşmak bu sebeple daha önemli. Bu benim kişisel görüşüm. Kısacası seyirci odaklı ve seyirciyle barışık işler yapmayı, festival dünyasının deneysel sanat ve sinemasından bu aşamada daha önemli olduğunu düşünüyorum. Kendi dünyamıza ait deneysel çalışmalar ve sembolizm için henüz erken olduğunu düşünüyorum. Batılı deneysel sinema sanatı ürünlerine benzemeye çalışmak ya da batı sanat akımlarına doğrudan eklemelenmeye çalışmayı zaten seçenek dışı olarak kabul ediyorum. Kendi dünyamıza ait uç örneklerin ve aykırı denemelerin sağlıklı olabilmesi için yetersiz birikime sahibiz. Şu an için seyirci de sanatın fonksiyonları arasında sıralanan şok edicilik, sarsıcı ya da rahatsız edici içerik ve biçimlerde üretilmiş sanat eserlerine hazır değil. Sanat sadece seyircinin beklentilerini karşılamak da değildir. Sanat 'doğal bir iman' sonucu olabilirse sanatçının Allah'tan gelen tecellileri hangi motivasyonlarla seçip yansıtmaya çalışacağı konusu daha net ortaya çıkacaktır. Nitekim Kur'an-ı Kerim, görünür ilk katmanında herkesin anlayabileceği öyküler anlatır. Ama Kur'an'daki her öykünün hermenötik incelemesi yapılırsa çok fazla katmanlı olduğu ortaya çıkar. Kur'an-ı Kerim üzerinde yapılacak retorik ve hermenötik bir çalışma ile konu çok daha anlaşılacaktır.

administrators and decision makers, should have a say in their own fields. Consultation mechanisms must be properly implemented. Our artists should be brought together with sponsors. This is why it is very meaningful in this first stage to make works especially close to the classical corner in McKee's story triangle. Reaching more audiences is more important for this reason. This is my personal opinion. In short, I think it is more important to make audience-oriented and audience-friendly works, than the experimental art and cinema of the festival world at this stage. I think it is still early for experimental works and symbolism of our own world. Attempting to imitate Western experimental cinema or directly integrate into Western artistic movements is not even an option for me. Our intellectual resources are insufficient to produce avant-garde and unconventional works within our own world in a healthy way. At present, our audience is not ready for shocking, unsettling, or disturbing artistic expressions, whether in content or form that are commonly considered functions of art. Art is not only about meeting the audience's expectations. If art can be the result of a 'natural faith', the motivations of the artist to select and reflect the manifestations from Allah will become clearer. As a matter of fact The Holy Qur'an, in its first visible layer, tells stories that everyone can understand. But if every story in the Qur'an is analyzed hermeneutically, it becomes clear that it has many layers. A rhetorical and hermeneutical study of the Holy Qur'an will make the subject much more understandable.

İslam Sanat Düşüncesinde Müziğin Yeri

The Role of Music in Islamic Art Thought

Erkam Aydın

İngilizce Çeviri: Divan Ekibi / English Translation: Diwan Team

60

ART AND AESTHETICS DIWAN

1 İslam ve Sanat: Temel Kavramlar

2 Konuya başlamadan önce 'İslam' ve 'sanat' kavramlarını tanımlamak, temel bir çerçeve oluşturmak açısından önemlidir. İslam, bir inanç sistemi olmanın ötesinde, bireyin dünya hayatından başlayarak ukba (ahiret) hayatını kapsayan bir yaşam biçimidir. Bu sistem, bireyin hem akli hem de manevi duyularıyla algıladığı ve şekillendirdiği bir düşüncedir. Bu sistem, bireyin hem akli hem de manevi duyularıyla algıladığı ve şekillendirdiği bir düşüncedir. Bu sistem, bireyin hem akli hem de manevi duyularıyla algıladığı ve şekillendirdiği bir düşüncedir. Bu sistem, bireyin hem akli hem de manevi duyularıyla algıladığı ve şekillendirdiği bir düşüncedir.

3 **Letaif** kavramı, insanın zihinsel ve manevi boyutlarını kapsayan unsurları ifade eder. Bunlar akıl, kalp, sır, ruh, hafi, ahfa gibi manevi unsurlar ile Anâsır-ı Erbaa (ateş, toprak, su, hava) ve nefis-i nâtika (konuşan nefis) gibi metafizik unsurları içerir. İslam düşüncesinde bu unsurlar, salt bir akıl yürütmenin ötesine geçerek mutlak doğruya ulaşma

1 Islam and Art: Basic Concepts

2 Before we begin, the terms 'Islam' and 'art' will be defined to create a common framework. Beyond being a belief system, Islam is a way of life that encompasses the individual's life in the world and the hereafter. This system contains a structure of thought and comprehension that the individual perceives and shapes with both his intellect and spiritual senses. The idea that one should develop a perspective by engaging one's letaif (spiritual senses) in addition to the intellect is one of the fundamental features of the Islamic system of thought and perception.

3 The concept of **letaif** (spiritual faculties) refers to the aspects that encompass the mental and spiritual dimensions of human beings. These include spiritual elements such as the mind, qalb (heart), sır (secret), ruh (divine soul), hafi (subtle), ahfa (hidden), and metaphysical elements such as the The Four Elements (Anasir al-Erbaa): fire, earth, water, air and

çabasının bir parçası olarak görülür. Bu yaklaşım, geçmişte birçok müminin sanat ve düşünceye katkıda bulunurken benimsediği yöntemlerden biri olmuştur. Ancak burada, insanın dünya hayatının bir imtihan süreci olduğunu unutmaması gerektiği de hatırlatılmalıdır.

the nafs al-nātika (the speaking soul). In Islamic thought, these elements are seen as part of the effort to go beyond mere reasoning and reach absolute truth. This approach has been one of the methods adopted by many believers in the past when contributing to art and thought. However, it should also be remembered that a person must not forget that the worldly life is a process of trial.

4 Saib-i Tebrizi'nin şu hikmetli beyti bu bağlamda dikkate değerdir: “İnsanın hayatta yaşayacağı en önemli mesele ölüm; ölümden sonra yaşayacağı en küçük mesele de ölümdür.”⁴ Bu sözden yola çıkarak, bir birey hayatını şekillendirirken bir takım önlemler, koşullar ve şartlar belirlemesi gerekir. Benzer bir vurgu, Bediüzzaman Said Nursi'nin bir mahkeme savunmasında geçen “Ölümü öldürebilir misin?” ifadesinde de görülür. Bediüzzaman, bir taraftan eserlerinde ölümün insan hayatındaki merkezî rolünün altını çizerken diğer taraftan insanın yaşamda öncelik vermesi gereken temel hususları şu şekilde sıralar: İman, marifetullah (Allah'ı tanıma bilgisi) ve muhabbetullah (Allah sevgisi).⁵

5 **İman**, etimolojik olarak ‘güvenmek’ ve ‘samimiyetle inanmak’ anlamına gelir. Kur'an'da ise yalnızca Allah'a ve O'nun mesajlarına inanmayı ifade eder. Genel anlamı ise bir dine ya da yaşam tarzına gönülden bağlanmaktır. **Marifetullah**, İslam dininde Allah'ı tek ve mutlak yaratıcı olarak tanımayı ifade eder. Hristiyanlıkta ise bu kavram ‘**gnosis**’ olarak adlandırılır ve hakikatin bilgisine sezgi ve ilham yoluyla ulaşılabilceğini savunan mistik bir anlayışı temsil eder. Örneğin, J. S. Bach ve Beethoven gibi batılı besteciler, eserlerinde bu tür bir metafizik ve manevi arayışın izlerini taşırlar. **Muhabbetullah**, Allah'a duyulan en yüksek derecede sevgi ve bağlılıktır. Hristiyanlıktaki ‘**Pontifex Maximus**’ kavramını muhabbetullah ile ilişkilendirebiliriz. Pontifex Maximus, Antik Roma'da insanların tanrılarla bağlantısını sağlayan en yüksek dini otorite olarak görülürken, zamanla imparatorlara ve ar-

4 The wise couplet of Saib-i Tabrizi is noteworthy in this context: “The most important issue a person will face in life is death, and the smallest issue they will face after death is also death.”¹⁸ Based on this statement, when shaping their life, an individual must determine specific measures, conditions, and circumstances. A similar emphasis is found in Bediüzzaman Said Nursi's statement during a court defense, “Can you kill death?”. On one hand, Bediüzzaman highlights the central role of death in human life in his works, while on the other hand, he lists the fundamental matters a person should prioritize in life as follows: Faith, marifatullah (knowledge of God), and muhabbatullah (love of God).¹⁹

5 **Iman**, or faith, etymologically means ‘to trust’ and ‘to believe sincerely’. In the Qur'an, it refers specifically to belief in Allah and His messages. In its broader sense, it means to be wholeheartedly committed to a religion or way of life. **Marifatullah** refers to recognizing Allah as the one and absolute Creator in Islam. In Christianity, this concept is called ‘**gnosis**’ and represents a mystical understanding that knowledge of truth can be reached through intuition and inspiration. For example, Western composers such as J. S. Bach and Beethoven carry traces of this kind of metaphysical and spiritual quest in their works. **Muhabbatullah** is the highest degree of love and devotion to Allah. We can relate the Christian concept of ‘**Pontifex Maximus**’ to muhabbatullah. Pontifex Maximus was seen as the highest religious authority in Ancient Rome, who connected people with the

⁴ Ali Fuat Bilkan, *Saib-i Tebrizi'den Hikmet Damlaları*, Kaynak Kitaplığı.

⁵ Bknz. Bediüzzaman Said Nursi. *Sözler*, 21. Söz.

¹⁸ Ali Fuat Bilkan, *Saib-i Tebrizi'den Hikmet Damlaları* (*Wisdom Drops from Said-i Tebrizi*), Kaynak Kitaplığı.

¹⁹ See: Bediüzzaman Said Nursi. *The Words*, 21. Word.

dından Papalığa geçen bir unvan olmuş, bu bağlamda köprü kurma kavramı manevi liderlik ve ilahi otoriteyle ilişkilendirilmiştir. İslam'da en büyük manevi köprü muhabbetullah olup, kulun Allah'ın kemal ve cemalini idrak etmesiyle kalbinde oluşan ilahi nurdur.

6 Bu anlayışlar, sanatçılar ve düşünürler için bir ilham kaynağı olmuştur. Beethoven *Üçüncü Senfoni'yi (Eroica)* başlangıçta Napolyon'a adanmış, fakat onun kendini imparator ilan etmesinden sonra bu ithafı geri çekmiştir.^{6,7} Yazışmalarında geçen "Akıl ve kalp sahibi Beethoven" ifadesi, sanatçının manevi değerlerle olan bağıını ortaya koyar.

7 Buradan hareketle, besteci ve sanatçıların sadece yaşadıkları dönemin koşullarıyla değil, aynı zamanda evrensel değerlerle de eserlerini şekillendirdiği anlaşılmaktadır. İslami sanat düşüncesinde, iman, kader, insanlık ve sosyal sorunlar gibi kavramlar sanatın merkezinde yer almıştır. Günümüz dünyasında savaşlar, zulüm, baskılar, ayrımcılık, ötekileştirme, uyuşturucu ve benzeri sapkınlıklar, zaaflar ve ben merkezilik gibi olgular, insanlığı etkileyen başlıca sorunlar olarak öne çıkmaktadır ve dolaylı veya dolaysız olarak bütün toplumları ilgilendirmektedir. Sanatçıların zamanın şartlarını doğru bir şekilde analiz ederek bu sorunları ele alması ve evrensel bir sorumluluk üstlenmeleri gerekir. Temel değerleri ve hedefleri ortak noktalarda buluşturmak ve bunları iman potasında doğal bir uyumla birleştirebilmek önemlidir. Dönemin ruhunu yansıtan ve ona damgasını vuran sanat eserlerinin, bu evrensel ölçütler çerçevesinde şekillenmesi gerekmektedir. Sanatçı, bu değerleri derinlemesine irdeleyip özümseyerek, eserlerine bu anlayışı yansıtmalı ve topluma bu doğrultuda rehberlik etmelidir.

⁶ James Hamilton-Paterson, *Beethoven's Eroica: The First Great Romantic Symphony*, New York: Basic Books, 2017.

⁷ Stephen Rumph, *Beethoven After Napoleon: Political Romanticism in the Late Works*, Berkeley: University of California Press, 2004.

gods, and over time, the title passed to emperors and then to the Papacy. In this context, the bridge concept has been associated with spiritual leadership and divine authority. In Islam, the greatest spiritual bridge is muhabbatullah, which is the divine light that forms in the heart of the servant as they perceive the perfection and beauty of Allah.

6 These concepts have been a source of inspiration for artists and thinkers. Beethoven originally dedicated his *Third Symphony (Eroica)* to Napoleon, but after Napoleon declared himself emperor, he withdrew this dedication.^{20,21} The phrase "Beethoven, the man of reason and heart," mentioned in his correspondence reveals the artist's connection to spiritual values.

7 From this perspective, it is understood that composers and artists shape their works not only according to the conditions of their time but also in relation to universal values. In Islamic art philosophy, concepts such as faith, destiny, humanity, and social issues have been at the center of art. In the world today, issues such as wars, oppression, repression, discrimination, marginalization, drug abuse, and similar deviant behaviors, weaknesses, and egocentrism emerge as the major problems affecting humanity, and they concern all societies either directly or indirectly. Artists must analyze the conditions of their time accurately, address these issues, and take on a universal responsibility. It is important to bring together fundamental values and goals at common points and to merge them with natural harmony in the crucible of faith. Works of art that aim to reflect the spirit of the time and leave their mark on it must be shaped within the framework of these universal criteria. The artist, by deeply examining and internalizing these values, should reflect this understanding in their works and serve as a guide for society.

²⁰ James Hamilton-Paterson, *Beethoven's Eroica: The First Great Romantic Symphony*, New York: Basic Books, 2017.

²¹ Stephen Rumph, *Beethoven After Napoleon: Political Romanticism in the Late Works*, Berkeley: University of California Press, 2004.

8 Güzel Bir Müzik Eseri Bizi Neden Ağlatır?

- 9 Konuyu bir kez daha başlangıç noktasına taşıyarak psikolojik bir açıdan ele alalım. Örneğin, “Güzel bir müzik eseri bizi neden ağlatır?” Bu soruya şu şekilde bir cevap verebiliriz: Hassas ruhlara sahip bireylerin, müziğin olağanüstü gücünü taşıyan bir eseri dinlediklerinde hissettikleri yoğun duygular karşısında kendilerini tutamayıp gözyaşlarına hakim olamamaları, insanın derin duygusal yapısını ve müziğin ona olan etkisini ortaya koyar. Peki, müziğin maddi ve organik varlığımıza böylesine derin bir tesir bırakmasının sebebi nedir?
- 10 Müziğin kaynağı, ilahi bir içgüdüye dayandırılmakta; besteci için bir ‘deşarj’, toplum için ise bir ‘şarj’ ihtiyacını karşılamaktadır. Bir müzik eserinin ortaya çıkışı, sıklıkla bir kadının doğum yapması ile özdeşleştirilmiştir. İlhamla temasın ardından bir beste adeta bir neşvünema ve izdivaç evresinden geçer. Nasıl ki bir bebek, sancılı bir süreç sonunda dünyaya geliyorsa, bir müzik eseri de benzer acılar olmaksızın hayat bulamaz. Bu acılar, hem kaçınılmazdır hem de sürecinin doğal bir parçasıdır. Bir bestecinin, bu ıstırapları yaşamaksızın yüksek sanatsal değere sahip bir eser ortaya koyması mümkün değildir.
- 11 Hayatta olduğu gibi, sanat da ıstırap, zorluk ve meşakkatlerin bir ürünüdür. Bunların ardından güzel bir eser meydana getiren besteci, tıpkı bir doğum yapan kadın gibi, yaşadığı sancıları bir anda unuttur. Ortaya çıkardığı eserin sağladığı ilahi haz ve ulvi mutluluk, besteciyi derin bir huzur ve tatminle doldurur. Bu süreç, ıstırap gözyaşlarının sevinç parıltılarına dönüşmesi gibidir. Söz konusu sevinç ve tatmin duygusu, bestecinin ruhuna huzurun ve dinginliğin geri dönmesini sağlar.
- 12 İlhamla şekillenip yaratılan bir müzik eserinin, ses (şan) veya enstrüman aracılığıyla icra edilmesi sırasında, eserin olağanüstü doğası gereği üst düzeyde bir etki bırakması beklenir. Ses ve enstrü-

8 Why does a Beautiful Piece of Music Make Us Cry?

- 9 Let’s approach this topic again from the starting point and consider it from a psychological perspective. For example, “Why does a beautiful piece of music make us cry?” We can answer this question: When individuals with sensitive souls listen to a piece of music that carries extraordinary power, the intense emotions they feel make them unable to hold back their tears, revealing the deep emotional nature of humans and the impact music has on them. So, why does music have such a profound effect on our material and organic existence?
- 10 The source of music is grounded in a divine instinct; for the composer, it serves as a ‘discharge’, while for society, it meets a need for ‘charge’. The creation of a musical piece is often likened to a woman giving birth. After the moment of inspiration, a composition goes through a phase of development and union. Just as a baby comes into the world after a painful process, a musical work cannot come to life without similar suffering. These pains are both inevitable and a natural part of the process. It is impossible for a composer to produce a work of high artistic value without experiencing these hardships.
- 11 Just as in life, art is also a product of suffering, difficulty, and hardship. After enduring these, the composer who creates a beautiful work, much like a woman giving birth, forgets the pains he or she experienced. The divine pleasure and sublime happiness provided by the work they have created fills the composer with deep peace and satisfaction. This process is like the transformation of tears of suffering into glimmers of joy. This sense of joy and fulfillment allows peace and serenity to return to the composer’s soul.
- 12 When a musical work shaped and created through inspiration is performed through voice (şan) or an instrument, it is expected to leave a profound impact due to the extraordinary nature of the piece.

manın bu etkileyici sonuçları, şüphesiz eserin kendine özgü niteliklerine ve sahip olduğu benzersizliğe dayanmaktadır. Bestecinin yoğun ve heyecan dolu duygular ve sancılarla ortaya koyduğu bu eser, aynı süreçte hissettiği o tatlı ıstırabı, dinleyicinin bilinçaltında da olsa hissetmesine olanak tanır. Bu durum, eserin sanatçısının iç dünyasını ve heyecanlarını dinleyiciye aktardığını açıkça gösterir. Eseri dinlerken bu tatlı sancıyı duyumsayan bir dinleyici, ses ve enstrümanın aracı rolü sayesinde doğrudan besteye bir bağ kurar ve bestecinin o anda yaşadığı yoğun heyecanları bilfiil, aynıyla veya benzeriyle içten bir şekilde deneyimler.

- 13 Eserin büyüleyici gücü, dinleyicinin kalbini ve ruhunu etkilerken, his ve düşüncelerin zirveye ulaştığı bir noktada derin bir duygusal birleşim yaşanır. Bu yoğun tecrübe, dinleyiciyi adeta bir zevk fırtınasının ortasına sürükler. Elektrik yüklü bulutların şimşeklerle boşalıp yağmurla ferahlık getirmesi gibi, dinleyicinin bu duygusal alevlerini söndürmek ve huzura kavuşmasını sağlamak için birkaç damla gözyaşı dökmesi kaçınılmaz hale gelir. Dinleyicinin döktüğü bu birkaç damla gözyaşı, eserin zaferini müjdeleyen eşi benzeri olmayan pırlantalardır. Yağmur sonrası doğanın tazelik ve sevinçle dolması gibi, bu gözyaşları dinleyicinin ruhuna huzur ve tatmin getirir. Bu tatmin hali, eserin başarısının en somut ve güçlü kanıtlarından biridir. Eser, yalnızca estetik bir deneyim sunmakla kalmaz; aynı zamanda dinleyicinin duygularını ve ruhunu derinlemesine etkileyerek unutulmaz bir iz bırakır.

14 **Sanatta İlhamın Rolü**

- 15 Sanat eserlerinin ve bestelerin ortaya çıkmasının sırrı ilhamda yatar. O, sanatçıya yaratıcısı tarafından bahşedilen görünmeyen bir güç olarak, güzel sanatlarda ve özellikle müzikte büyük bir öneme sahiptir. İlhamla şekillenen eserler, yapmacık eserlerden kolaylıkla ayırt edilebilir. Gerçek bir sanat eseri, bizi katıksız bir sevgi ile fethetmesini bilir.

The impressive results of voice and instrument are undoubtedly based on the unique characteristics and singularity of the work itself. This piece, created by the composer with intense and exciting emotions and pains, allows the listener, even at a subconscious level, to feel the sweet suffering the composer experienced during the process. This clearly demonstrates that the work conveys the artist's inner world and emotions to the listener. A listener who perceives this sweet suffering while listening to the piece, through the mediating role of voice and instrument, directly establishes a connection with the composition and authentically experiences the intense emotions the composer felt at that moment, either exactly or similarly.

- 13 The enchanting power of the work affects the listener's heart and soul, and at a point where feelings and thoughts reach their peak, a deep emotional union takes place. This intense experience sweeps the listener into the eye of an emotional storm. Just as electrically charged clouds release their lightning and bring relief with rain, it becomes inevitable for the listener to shed a few tears to extinguish these emotional flames and find peace. These few drops of tears shed by the listener are unparalleled diamonds that herald the triumph of the work. Just as nature is filled with freshness and joy after the rain, these tears bring peace and satisfaction to the listener's soul. This sense of satisfaction is one of the most concrete and powerful proofs of the work's success. The work not only offers an aesthetic experience but also deeply affects the listener's emotions and soul, leaving an unforgettable mark.

14 **The Role of Inspiration in Art**

- 15 The secret behind the creation of works of art and compositions lies in inspiration. It is an invisible power granted to the artist by their Creator, holding great significance in the fine arts, particularly in music. Works shaped by inspiration can easily be distinguished from artificial creations. A true work of art knows how to conquer us with pure

O, hiçbir aracıya ihtiyaç duymadan, su gibi doğrudan kalbimize akar ve gönlümüzde derin bir yer edinir. Eser tamamlandığında, dinleyende güzelliğin zirve noktasına ulaşması ile birlikte kalbde bir huzur, sükun ve inşirah meydana gelir. Ruhumuz, eserle öylesine derin bir uyum yakalar ki, adeta onunla bütünleşerek birbirinde erir. Eserdeki büyüleyici güzellik, sarsıcı bir etkiyle hislerimizi sarar ve irademizi etkisiz hale getirir. Gerçekten de ilhamla ortaya çıkmamış eserler, güzellikten yoksun kalacak ve sadece kuru ve zayıf izlenimler bırakacaktır.

love. It flows directly into our hearts like water, without the need for any intermediary, and establishes a deep place in our souls. When the work is completed, the listener experiences peace, tranquility, and contentment in their heart, reaching the peak of beauty. Our soul achieves such a deep harmony with the work that it seems to merge and dissolve into it. The captivating beauty of the work engulfs our emotions with a powerful impact and renders our will powerless. Indeed, works that do not emerge from inspiration will lack beauty and only leave dry and weak impressions.

- 16 Unutulmamalıdır ki bir eseri meydana getirmenin ilk şartı, onu içtenlikle *'duymak'* ve tüm duyuşal unsurlarımızı —letaifimizi— bu sürece dahil etmektir. Bu duyumsama, *'bir şeylerin meydana geleceğinin'* ilk işareti olarak kabul edilebilir. Duyum anından itibaren, ruh ve beden adeta tek ve başka bir varlık hâline gelerek keşf için uygun zemini hazırlar. Müsait zemin hazırlandıktan sonra, ilhamın Rabbimizden gelen bir lütuf olduğunu ve neticenin bu uygun zeminde en iyi ve verimli sonucun alınmasına bağlı olduğunu belirtmek gerekir. Bu sonuç, doğuştan gelen ya da sonradan geliştirilmiş veya keşfedilmiş yeteneklerimize göre şekillenir. Bu yetenekler, hem mahsulün alınışında, yani bir eserin ortaya çıkışında, hem de mamulün verilışinde, onun sunumunda, büyük bir rol oynar.
- 17 Bahsedilenlerden yola çıkarak sanat eserlerinin doğuşunda üç temel aşama bulunmaktadır:

1. **Müsaıt Zemin (Atmosfer):** Bir eser meydana çıkmasının ilk şartı, uygun bir atmosferin mevcut olmasıdır. Bu atmosfer, bir ağacın gelişebilmesi için köklerinin toprakta sağlam bir şekilde var olması gibi, sanatın üretilebilmesi için de temel bir zemin sunar. Bu zemin olmadan, sanatla gerçek anlamda *'temas'* kurmak mümkün değildir. Bu zeminin hazırlanması, duyuş anından itibaren gerçekleşir.
2. **İlham ve Latifelerle Temas:** Bu aşama, eserin oluşum sürecini ifade eder. İlham, bir aşılama (ilkah) süreci olarak değerlendirilebilir.

- 16 It must be remembered that the first condition for creating a work is to *'feel'* it sincerely and involve all of our sensory faculties—our subtle senses—in this process. This perception can be considered the first sign that *'something is about to happen'*. From the moment of sensation, the soul and body almost become one, preparing the ground for discovery. Once the appropriate ground is prepared, it must be noted that inspiration is a blessing from our Lord, and the outcome depends on achieving the best and most fruitful result on this suitable ground. This result takes shape according to our innate or later developed or discovered talents. These talents play a significant role not only in harvesting the fruit, that is, the creation of art, but also in its presentation and delivery.
- 17 Based on what has been discussed, there are three fundamental stages in the birth of a work of art:

1. **Suitable Ground (Atmosphere):** The first condition for the emergence of a work is the presence of a suitable atmosphere. Just as a tree needs solid roots in the soil to grow, this atmosphere provides the foundational ground for the production of art. Without this ground, it is impossible to establish real *'contact'* with art. The preparation of this ground begins from the moment of sensation.
2. **Contact with Inspiration and Letaif:** This stage refers to the process of forming the work. Inspiration can be regarded as a process

Bu süreç, sanatçının ilhamla temas etmesi ve bu temasın, kısa bir gelişme (neşvünema) döneminin ardından esere dönüşmesi ile tamamlanır.

3. **Doğum:** Son aşama, oluşan sanat cevherinin teknik beceri ve imkânlarla şekillenerek birlaşması ve boyut kazanmasıdır. Bu süreç, eserin tamamlanarak izleyici veya dinleyiciyle buluşmasını sağlar.

- 18 Bir sanat eserinin ruhunu ve damgasını alabilmesi için bu üç safhadan geçmesi gerekir aksi takdirde bir sanat eseri olarak kabul edilemez. İlgili okuyucular ünlü bestecilerin hayat hikayelerinde bu aşamaları bulabilir.⁸ Şüphesiz, bir sanat eserinin doğuşunda en önemli aşama, eserin vücut bulmasında vesile olan ilhamla temas anıdır. Müsait atmosfer ve ortamda ilhamla kurulan ve genellikle kısa süreli olan bu temasın en verimli şekilde değerlendirilmesi gereklidir. Nitekim, bir çok keşif anlık ilhamların neticesinde olmuştur. Bazen bu temas bir anlık olabilir; ancak bu, gerçek bir sanatkâr için bile hazine değerindedir. Çünkü ilhamın ziyareti sık sık gerçekleşmez. Onun geldiği anları doğru bir şekilde bilmek çok önemlidir. Genellikle ani bir şekilde gelen bu ilham ziyaretlerine, önceden hazırlıklı olan bir sanatkâr daha iyi sonuçlar elde edebilir. İlhamın ziyaretinin ilk şartı ise, sanatkârın o an için uygun atmosferde hazır bulunmasıdır. Tabiri caizse, sanatkârın bu 'tetikte' hali, ona sanatın sihirli kapısında nöbet tutma görevini verir.

19 Müzikte İlham

- 20 Sanatta ilhamın oynadığı harikulade rolün üzerinde durduktan sonra, müzikte ilham konusuna geçebiliriz. Müzik, zamanla beliren bir sanat dalı olduğundan, ilhamın daha önemli bir yeri olduğu

of implantation (ilkah). This process involves the artist making contact with inspiration, and this contact, after a brief period of development (neşvünema), culminates in the creation of the work.

3. **Birth:** The final stage is the crystallization and dimensioning of the created artistic essence through technical skill and means. This process ensures that the work is complete and meets the audience or listener.

- 18 For a work of art to acquire its soul and signature, it must go through these three stages; otherwise, it cannot be considered a work of art. Interested readers may find these stages in the biographies of famous composers.²² Undoubtedly, the most crucial stage in the birth of a work of art is the moment of contact with the inspiration that brings it to life. In a suitable atmosphere and environment, this brief contact with inspiration must be evaluated most fruitfully. Indeed, many discoveries have resulted from moments of inspiration. Sometimes, this contact may be momentary; however, even for a true artist, it is invaluable. This is because the visit of inspiration does not happen frequently. It is crucial to recognize the moments when it comes. An artist who is prepared in advance for these sudden visits of inspiration can achieve better results. The first condition for the visit of inspiration is that the artist must be present in the right atmosphere at that moment. Figuratively speaking, this 'alert' state of the artist gives them the task of keeping watch at the magical gate of art.

19 Inspiration in Music

- 20 After emphasizing the marvelous role of inspiration in art, we can now turn to the concept of inspiration in music. Since music is an art form that gradually emerges in time, it can be said that inspi-

⁸ Henry Thomas ve Dana Lee Thomas, *Ünlü Bestecilerin Hayat Hikayeleri*, İstanbul: Doğan Kardeş Yayınları, 1968.

²² Henry Thomas ve Dana Lee Thomas, *Ünlü Bestecilerin Hayat Hikayeleri (The Life Stories of Famous Composers)*, İstanbul: Doğan Kardeş Yayınları, 1968.

söylenebilir. Bir kısım güzel sanatlar havada süzülen kuşlar gibi görünürken, müzik onlara kıyasla esen ılık bir rüzgar gibidir. İlham olmadıkça, bu rüzgarı düşünemeyiz. Ve bu da, yaratıcı ile olan irtibatı bağlıdır. Sanatçının akıl ve kalbindeki bu irtibat bazen dini anlayış ve ibadetler üzerinden kurulurken, bazen de yaratılan üzerinden yaratana ulaştıran ve dini normları aşan ilham bağları kurulabilir.

ration holds a more significant place in it. While some fine arts may appear like birds soaring in the sky, music, in comparison, is like a warm breeze. Without inspiration, we cannot imagine this breeze. And this is dependent on the connection with the creator. The connection in the artist's mind and heart is sometimes established through religious understanding and practices. At other times, inspirational bonds emerge that transcend religious norms, linking the creation to the Creator.

21 Kabul edilmelidir ki, müzik dünyasında eser bolluğu, haklı olarak bu eserlerin ilham mahsulü olup olmadığı konusunda tereddüde sebep olmaktadır. Gerçekten de pek çok eserin bu ilham unsurundan yoksun olduğuna dair gözlemler, geçmiş hakkında şüphelere ve geleceğe yönelik ümitsizliğe neden olmaktadır. Eğer müzikte ilham doğru bir şekilde anlaşılmış ve ona uygun bir şekilde yaklaşmış olsaydı, ne bu kadar çok eser piyasaya sürülür, ne de sanat alanında bu kadar değersizleşme yaşanırdı. Maalesef, müzik piyasasını yapmacık ve zorlama eserler sarmıştır. Bu durum sadece bizi değil, tüm İslam dünyasını, hatta Batı ile birlikte bütün dünyayı da etkilemiştir. Basitlik, sanatta zarafetin yerini almış, özentili ve taklit yoluna sapılmıştır. Seri üretimle ortaya konulan eserleri, gerçek sanatla ilişkilendirmek zordur. Sanat, ruhumuzu tutuşturan ebedi bir meşale olarak devam ederken, yeni ortaya çıkan eserler sadece saman alevi gibi kısa süreli parlamalar şeklinde ortaya çıkıp kaybolmaktadır. Bugün müzikte ilhamdan bahsedildiğinde, "O da kim?" dercesine şaşkın bakışlarla karşılaşılıyor. Ne yazık ki, sanatın ne olduğunun ve nasıl yapıldığının anlaşılmadığı bu zeminde, sanatın değerinden yoksun kalmak kaçınılmazdır.

22 Ancak yalnızca ilhama vakıf olan kişiler, gerçek anlamda eser ortaya koyabilirler. Bu yüzden müzikte ilhamın ne olduğunu bilmeyenlerin bir eserin sanat değeri hakkında konuşması anlamsızdır. İlham olmadan müzik sevgisi bile oluşamaz; zira sevilen şeyin neden ve nasıl sevildiğini anlamadan onu doğru şekilde takdir etmek mümkün değildir.

21 It must be acknowledged that the abundance of works in the world of music understandably raises doubts about whether these works are products of inspiration. Indeed, observations that many works lack this element of inspiration lead to suspicions about the past and despair for the future. If inspiration in music had been properly understood and approached accordingly, so many works would not have been released, and the field of art would not have experienced such devaluation. Unfortunately, the music industry is overwhelmed by artificial and forced work. This situation has affected not only us but also the entirety of the Islamic world and the rest of the world with the West. Simplicity has replaced elegance in art, and imitation and mimicry have taken over. It is difficult to associate works produced through mass production with true art. While art continues as an eternal flame that ignites our souls, newly emerging works appear and disappear like fleeting flashes of straw. Today, when inspiration is mentioned in music, it is often met with confused looks, as if asking, "Who is that?" Unfortunately, in this environment where the nature of art and how it is made is not understood, it is inevitable that art will lose its value.

22 However, only those who are attuned to inspiration can truly create a work of art. Therefore, it is meaningless for those who do not understand inspiration to talk about the artistic value of a work. Without inspiration, even the love of music cannot form; for it is impossible to truly appreciate something without understanding why and how it is loved. Inspiration is

İlham, müziğin ruhu gibidir. İlhamdan yoksun bir müzik eseri, ruhsuz, kasvetli ve neredeyse ölü gibidir, gerçi ölüm de kendi başına bir hikmettir. Müzik, ruhun oksijeni olduğu gibi, ilham da müziğin oksijenidir. Bir müzik eserinde ölümsüzlük, aslında ilhamın parıldayan ebedi güneşinde gizlidir.

- 23 Unutmamak gerekir ki ilham, hürriyet diyarının iyilik meleşinin adıdır ve yalnızca hürriyet ortamında nefes alınabilir. Sanatkar, hiçbir zaman sanat kuralları adı verilen zincirlerle bağlı olmamalı ve ancak özgür bir mekanda ilahi misafirini karşılayabilmelidir. Edip Özışık'ın da dediği gibi müzikte, yaratıcının bize ilhamı olmayınca müzik olamayacağını bir müzik kanunu olarak kabul etmeliyiz.⁹
- 24 İlham hakkında örnek verilebilecek ünlü bestecilerden biri olan Johan Sebastian Bach. Ona göre müzikte tek gayen Allah'ı hoşnut etmek olmalıdır. Dinine gerçekten bağlı herhangi bir kimse çok çalışırsa en az onun kadar başarılı olabilir.^{10,11} Eserlerinin birçoğunun başına veya sonuna '*Soli Deo Gloria*' (Yalnızca Tanrı'ya şan ve şeref) ifadesini yazdığı bilinmektedir. Bach, küçük yaşlardan itibaren sıkı bir din eğitimi almış, ve Allah'a gerçekten bağlanan bir kimsenin çok çalışması gerektiğine inanmıştır. Bach, insanın yeryüzünde çok çalışmazsa, öbür dünyada Allah'ın huzuruna çıkamayacağını düşünüyordu. Onun için hayat, uzun ve amansız bir mücadeleydi. Buna rağmen, gönlünde hep dayanışma ve yardımlaşma duygusu vardı. Çalışmak, ağır yükü yerden kaldırıp omuzlara yerleştirmek ve bu şekilde Allah'ın kutsal evine doğru gitmek demektir. Bach, insanların ilerlemelerini engelleyen sebeplerin çoğu zaman kendi ego ve inançlarına dayandığını düşünürdü. Şu düşünceler zihninde sıklıkla yankı buluyordu: Her şey, gün ışığı gibi meydana çıkar. İnsanlar sadece dümdüz ilerlemek yerine da-

⁹ Edip Özışık, *Musiki Sanatı*, 1963

¹⁰ Bknz. Joseph Herl, *Worship Wars in Early Lutheranism: Choir, Congregation, and Three Centuries of Conflict* (Oxford: Oxford University Press, 2004), 123.

¹¹ Bknz. J. A. Fuller Maitland, ed., *Johann Sebastian Bach, Grove's Dictionary of Music and Musicians, vol. 1* (New York: Macmillan Publishers, 1911), 154.

like the soul of music. A musical work without inspiration is soulless, gloomy, and almost lifeless, though death itself is wisdom in its own right. Just as music is the oxygen of the soul, inspiration is the oxygen of music. Immortality in a musical work is, in fact, hidden in the shining eternal sun of inspiration.

- 23 It must be remembered that inspiration is the name of the angel of goodness in the realm of freedom, and it is only in a free environment that one can breathe. The artist should never be bound by the chains called the rules of art; only in a free space can they welcome their divine guest. As Edip Özışık once said, we must accept as a musical law that without the creator's inspiration, there can be no music.²³
- 24 One of the famous composers who can be cited as an example in terms of inspiration is Johann Sebastian Bach. According to him, the sole aim of music should be to please God. Anyone who is truly devoted to their faith can be just as successful as he was if they work hard enough.^{24,25} He often wrote the phrase '*Soli Deo Gloria*' (*Glory to God alone*) at the beginning or end of many of his works. Bach received a strict religious education from a young age and believed that anyone who truly devoted themselves to God must work hard. He thought that without hard work on Earth, one could not stand before God in the afterlife. For him, life was a long and relentless struggle. Despite this, he always had a sense of solidarity and cooperation. To work, for him, meant lifting a heavy load and placing it on one's shoulders to make the journey toward God's holy house. Bach believed that the reasons most often hindering people's progress were rooted in their own egos and beliefs. The thoughts echoed in his mind often were as follows: Everything emerges like daylight. People should always look upward in-

²³ Edip Özışık, *Musiki Sanatı (Art of Music)*, 1963

²⁴ See: Joseph Herl, *Worship Wars in Early Lutheranism: Choir, Congregation, and Three Centuries of Conflict* (Oxford: Oxford University Press, 2004), 123.

²⁵ See: J. A. Fuller Maitland, ed., *Johann Sebastian Bach, Grove's Dictionary of Music and Musicians, vol. 1* (New York: Macmillan Publishers, 1911), 154.

ima yukarıya bakmalıdır. Nasıl bir çocuk, babasından yardım beklerse, bir müzikçi de Allah'tan yardım beklemeli ve onun yardımıyla mesleğinde ilerlemelidir. Müzik, yeryüzünden ahirete ve ahiretten yeryüzüne giden bir yol sayılır.

stead of just moving straight forward. Just as a child seeks help from their father, a musician should also seek help from God and advance in their profession with His assistance. Music, according to Bach, is seen as a path from the Earth to the afterlife and vice versa.

25 Müzik ve İlham: Batı ve Doğu'nun Evrensel Bağlantıları

26 Batı ve Doğu arasında köprüler kuran sanatçıların başında Ludwig Van Beethoven gelir. Buna başlıca verebileceğimiz örnek kendisinin August Von Kotzebue'nin *Atina Harabeleri* adlı oyununa eşlik etmek üzere yazdığı aynı isme sahip eseridir ki bu eser Macaristan'ın Pest kentindeki Deutsches Ti-yatrosunun açılışında gösterilmiştir.¹² Bu eserin birinci bölümünü dinlerken, batılı müzik dünyasında bir yeri olan bu bestecinin İslam kültürü ve mistik öğeleri nasıl derin bir şekilde işlediğini fark edebilirsiniz. Beethoven bu eserde, İslam'ın önemli sembollerinden biri olan 'Kabe'yi ve mahiyeti konusunda farklı tartışmalara sebep olan 'Miraç'ı ele alır. Özellikle 'Hz. Muhammed (sav)' olgusu yeni bir perspektif ile karşımıza çıkar. Miraç hadisesi, Hz. Hatice'nin nakliyle göre Efendimizin (sav) yatağının bile soğumadığı kısa bir anda yaşanmasına rağmen, Celaleddin es-Suyûti'ye göre bu olağanüstü deneyim, aslında Allah katında 40.000 yıl süren bir zamanı kapsar. Mehmet Kırkinci Hoca, *Nükteler ve Damlalar* adlı kitabında Efendimiz'in (sav) bu kısa zaman diliminde 'bütün ilimleri üzüm taneleri gibi yuttuğunu' ifade etmektedir. Bu bilgiler ışığında, Beethoven'ın eserlerinin ne denli derin ve anlamlı öğeler içerdiğini bir kez daha vurgulamak gerekmektedir.

27 Bir diğer önemli örnek ise, A. Vivaldi'nin *Le Quattro Stagioni* (Dört Mevsim) adlı eseridir. Vi-

25 Music and Inspiration: The Universal Connections Between the West and the East

26 One of the artists who bridges the gap between the West and the East is Ludwig van Beethoven. A prominent example of this is his composition titled *Athens Ruins*, written to accompany August von Kotzebue's play of the same name. The piece premiered at the opening of the Deutsches Theater in Pest, Hungary.²⁶ During the first movement of this work, one can observe how this composer, who holds an important place in the Western music world, intricately integrates elements of Islamic culture and mysticism. In this piece, Beethoven addresses 'the Kaaba', one of the key symbols in Islam, and also touches upon the 'Miraj', a subject that has sparked various debates regarding its nature. Specifically, the concept of 'Prophet Muhammad' (pbuh) presents itself in a new light. The event of the Miraj, according to the narration of Khadijah, occurred in a brief moment when the Prophet's (pbuh) bed had not even yet cooled, yet according to Jalal al-Din al-Suyuti, this extraordinary experience actually encompasses a period of 40,000 years in the presence of God. A scholar named Mehmet Kırkinci, in his book *Nükteler ve Damlalar* (Insights and Drops), explains that in this short period, the Prophet (pbuh) "swallowed all the knowledge like grapes." In light of these insights, it is important to emphasize once again the profound and meaningful elements present in Beethoven's works.

27 Another significant example is A. Vivaldi's *Le Quattro Stagioni* (The Four Seasons). This work by Vi-

¹² Chor der Derwische die Ruinen von Athen, Op. 113

²⁶ Chor der Derwische die Ruinen von Athen, Op. 113

valdi'nin bu eseri, özellikle Bediüzzaman Said Nursi'nin *Tabiat Risalesi* adlı eserine paralel bir anlayış sergilemektedir. İki eser de, doğanın ve mevsimlerin değişimi üzerine derin felsefi çıkarımlar yapmamıza olanak sağlar.

28 Dede Efendi, İtri ve Hacı Arif Bey gibi Osmanlı döneminin ünlü bestecilerinin makamsal eserleri, hem Batı müziğiyle hem de bizim coğrafyamızdaki geleneksel müziklerle belirli benzerlikler ve etkileşimler taşımaktadır. Bu eserlerin evrensel niteliği, kullanılan makamların duygusal etkisi, ritmik yapılar ve melodik akış gibi unsurlar aracılığıyla farklı kültürlerde karşılık bulmalarından kaynaklanmaktadır. Ne yazık ki, o dönemdeki toplumsal yaşam ve siyasi söylemler, kültürlerin birbirinden uzak kalmasına neden olmuştur. Günümüzde ise bu engellerin aşılabileceğine dair umutlarımız vardır.

29 Bu konuya bir anekdot olarak, yazarın da geçmişte iştirak ettiği, İzmir devlet opera ve balesinin eski şeflerinden Walter Strauss'un, ünlü Türk besteci ve şair Buhurizade Mustafa İtri (1640?-1712)'nin Segah Tekbiri adlı eserini dinledikten sonra "*Bunca yıl Türkiye'de kaldım, içimi ısıtan nadir eserlerden biri.*" sözleriyle müziğin evrensel dilinin gücünü vurguladığı örnek verilebilir. Bu deneyim, siyasi yabancılaşmanın ve farklılıkların, toplumlar arasındaki anlayışı engelleyen en büyük bariyerlerden biri olduğunu gözler önüne sermektedir. Bugün, müzik gibi evrensel bir ifade biçimi aracılığıyla, bu engellerin aşılması mümkündür.

30 **Müziğin Helal ve Haram Boyutu: İslam Tarihinde Müzik ve İmam Gazali'nin Görüşleri**

31 İslam tarihi boyunca müzik, farklı dönemlerde ve çeşitli mekânlarda icra edilmiştir. Bazı toplumlar, müziğin belirli ortamlarda yer almasını toptancı bir yaklaşımla değerlendirmiş ve onu haram veya olumsuz olarak nitelendirmiştir. Oysa müziğin

valdi particularly reflects a similar understanding to Bediüzzaman Said Nursi's *Tabiat Risalesi* (*The Treatise on Nature*). Both works provide an opportunity for deep philosophical reflections on the changes in nature and the seasons.

28 The compositions written according to the makam (musical modes) of famous Ottoman composers such as Dede Efendi, İtri, and Hacı Arif Bey exhibit certain similarities and interactions with both Western music and traditional music from our region. The universal nature of these works arises from the emotional impact of the modes used, the rhythmic structures, and the melodic flow, which find resonance in different cultures. Unfortunately, the social life and political discourse of that time led to a separation between cultures. However, today, we are hopeful that these barriers can be overcome.

29 An anecdote that illustrates this topic can be found in a remark made by Walter Strauss, one of the former conductors of the Izmir State Opera and Ballet, where also the author has previously worked. After listening to the famous Turkish composer and poet Buhurizade Mustafa İtri's (1640?-1712) Segah Tekbiri, Strauss stated, "*I spent so many years in Turkey, and this is one of the rare pieces that warmed my heart*", highlighting the power of music as a universal language. This experience reveals that political alienation and differences are among the greatest barriers hindering understanding between societies. Today, through a universal form of expression like music, it is possible to overcome these barriers.

30 **The Halal and Haram Aspects of Music: Music in Islamic History and the Views of Imam Ghazali**

31 Throughout Islamic history, music has been performed in various periods and locations. Some societies, with a blanket approach, have evaluated the presence of music in certain environments and labeled it as haram or negative. However, it is of great

belirli bir düzen içinde ve uygun mekânlarda icra edilmesi büyük önem taşır. Çünkü müzik, bireyin iç dünyası ve zihinsel akışkanlığı ile doğrudan ilişkilidir ve bu yönüyle insanın ruh haliyle özdeş bir etkiye sahiptir.

32 İslam tarihindeki bu konuya en büyük örnek ve ilham kaynağı Davud Peygamber'in önderliğindeki 4000 kişilik korodur. Bu koro Mezmurları (Psalms) seslendirirken dağlar, taşlar, kuşlar ve tüm canlıların sessizce dinlediği nakledilir. Bu anlatı, müziğin sadece insanlar üzerinde değil, tüm varlıklar üzerinde etkileyici bir güce sahip olduğu düşüncesini desteklemektedir. Böylesine büyük bir özen ve titizlikle icra edilen müzikal performansların, ilham verici ve manevi bir atmosfer oluşturduğu kabul edilmiştir.

33 İmam Gazali'nin müzik konusundaki görüşleri de bu tartışmanın önemli bir parçasıdır. İmam Gazali, şarkı dinlemeyi üç ana başlık altında ele alır: **Şarkının anlamı, hükmü ve kuralları**. Şarkının anlamı kalpte var olan duyguları ve manaları harekete geçiren, onlara ilham veren bir etkidir. Şarkının kendisinin doğrudan bir anlam taşımasından ziyade, insanın iç dünyasında yeni anlamlar ve hisler uyandırmasıdır.

34 Gazali, şarkı dinlemenin **hükmünü** ele alırken, ilk dönemin sahabe ve Tabi'in alimlerinin bunun mübah olduğu yönündeki görüşlerini aktarır. Ardından, İmam Şafii'nin şarkı dinlemenin mekruh olduğu yönündeki tartışmalarına değinir. Ve en son bunu haram olarak görenlerin görüşlerine yer verir. Bütün bunları naklettikten sonra tek tek karşılık verir. Ayrıca, Kadı Beydavi'nin şarkı dinlemenin mübah olduğu yönündeki görüşüne yer verir. *İhya-u Ulumi'd-Din* adlı eserinde Gazali, şarkı dinlerken dikkat edilmesi gereken şu **kuralları** belirlemiştir:

1. **Niyetin Temiz Olması:** Şarkı veya müzik, kişinin manevi olarak yükselmesine katkı

importance that music is performed within a certain order and in appropriate settings. This is because music directly affects an individual's inner world and mental fluidity. In this sense, it has an effect that is identical to the person's emotional state.

32 The greatest historical example and source of inspiration on this topic is the 4,000-member choir led by Prophet David. It is said that this choir would recite the Psalms and that the mountains, stones, birds, and all living beings listened in silence. This narrative supports the idea that music has a profound impact not only on humans but on all beings. Such meticulously and carefully performed musical works are believed to create an inspiring and spiritual atmosphere.

33 Imam Ghazali's views on music are also a significant part of this discussion. He categorizes listening to songs under three main headings: **the meaning of the song, its ruling (ḥukm), and its regulations**. **The meaning** of the song refers to its effect in stirring emotions and awakening deeper meanings within the heart, serving as a source of inspiration. It is not merely the direct meaning of the song itself but rather how it evokes new interpretations and emotions within the human inner world.

34 When discussing the **ruling** of listening to songs, Ghazali conveys the views of the early companions (Sahaba) and the Tabi'un scholars, who believed it to be permissible. He then refers to the discussions of Imam Shafi'i, who regarded listening to songs as disliked or makruh. Finally, he addresses the views of those who considered it forbidden or haram. After recounting these opinions, he provides counterarguments to each one. Additionally, Ghazali mentions the view of Qadi Baydawi, who held that listening to songs was permissible. In his work, *Ihya'u Ulum al-Din*, Ghazali outlines the following **rules** to be observed when listening to songs:

1. **Having a Pure Intention (Niyyah):** Music or songs are permissible to listen to if they con-

sağlıyorsa ve nefsanî arzularını harekete geçirmiyorsa, dinlenmesi caizdir. Ancak, insanı dünyevi tutkulara yönelten, ahlaki değerlerden uzaklaştıran müzikler dinlemek sakıncalıdır.

2. Dinleyenin Ruh Haline Uygun Olması:

Müzik, insana bulunduğu hâle göre farklı etkiler bırakabilir. Eğer bir kişi nefsanî arzularına hâkim değilse ve dinlediği müzik onun bu arzularını artırıyorsa, bundan kaçınması gerekir. Ancak, müzik kişinin manevî atmosferini güçlendiriyor ve onu Allah'a yaklaştırıyorsa, dinlenmesinde sakınca yoktur.

3. Müzikal İçeriğin Ahlaki Olması:

Şarkı sözleri, bireyi kötülüğe, isyana veya günaha teşvik ediyorsa, bu tür müziklerden kaçınılmalıdır. Ancak, Allah aşkını, güzel ahlakı, hikmeti ve insana faydalı bilgileri anlatan eserler dinlenebilir.

4. Ölçülü ve Dengeli Olması:

Eğer müzik, ibadetleri aksatıyor, farz görevlerin yerine getirilmesini engelliyor veya kişinin zamanını gereksiz yere israf etmesine sebep oluyorsa, sakıncalı hâle gelir.

5. Haram Unsurlar İçermemesi:

Şehvet uyandırıcı sözler içeren, içki, kumar ve ahlaksızlığı teşvik eden müzikler dinlenmemelidir.

6. Müziğin Ortamına Dikkat Edilmesi:

Gazali, müziğin sadece eğlence amacıyla kullanılmasının sakıncalı olduğunu, ancak Allah'ı anmaya ve ruhani bir yükselişe vesile olan müziklerin dinlenebileceğini ifade eder. Bu nedenle, müziğin nerede ve hangi niyetle dinlendiği göz önünde bulundurulmalıdır.

7. Müzik Aleti Kullanımı Hakkında Ölçülü Olmak:

Gazali, bazı müzik aletlerinin ibadet ve manevî amaçlarla kullanılabileceğini ancak tamamen dünyevi eğlenceye yönelik çalgıların kişiyi gaflete düşürebileceğini belirtir.

tribute to a person's spiritual elevation and do not stir up carnal desires. However, listening to music that directs a person toward worldly desires and distances them from moral values is problematic.

2. Appropriate for the Listener's Mood:

Music can have varying effects depending on a person's emotional state. It should be avoided if someone struggles to control their desires and the music amplifies them. However, if the music enhances their spiritual state and brings them closer to Allah, there is no harm in listening to it.

3. Moral Content:

If the song lyrics encourage evil, rebellion, or sin, such music should be avoided. However, works that talk about the love of Allah, good morals, wisdom, and beneficial knowledge can be listened to.

4. Moderation and Balance:

If music interferes with acts of worship, prevents fulfilling obligatory duties, or causes the person to waste time unnecessarily, it becomes problematic.

5. Absence of Haram Elements:

Music that contains lust-inducing lyrics or promotes alcohol, gambling, or immorality should not be listened to.

6. Attention to the Context of Music:

Ghazali mentions that music used solely for entertainment is problematic, but music that serves to remember Allah and aids in spiritual elevation is permissible. Therefore, the context in which the music is played, and the intention behind it should be considered.

7. Moderation in the Use of Musical Instruments:

Ghazali states that some musical instruments can be used for worship and spiritual purposes, but instruments used solely for worldly entertainment can lead a person to heedlessness.

hâline ve niyetine bağlı olarak olumlu veya olumsuz sonuçlar doğurabilir. Eğer müzik, insanı manevi olarak güçlendiriyor ve ahlaki değerleri koruyorsa dinlenebilir; ancak dünyevi tutkuları artırıyor ve kişiyi gaflete sürüklüyorsa sakıncalıdır.

can have positive or negative effects depending on a person's emotional state and intention. If the music strengthens the person spiritually and upholds moral values, it is permissible to listen to it. However, if it increases worldly desires and leads the person into heedlessness, it is considered harmful.

36 Bu kuralların ihlali, şarkı dinlemenin hükmü üzerinde değişiklik yaratabileceği için, bu konuda yapılan çalışmalar ve araştırmalar, hem ilk dönem alimlerinin hem de son dönem alimlerinin görüşlerini kapsamaktadır. İbnü'l Cevzi, Zebidi, Karadavi ve çağdaş Gazali (1917 - 1996) gibi alimlerin çoğu, Gazali'nin görüşlerine yakın bir çizgideki yorumlar yapmışlardır.

36 Disregarding these considerations could influence the ruling on listening to songs. For this reason, classical and contemporary scholars have debated the topic extensively. Figures such as Ibn al-Jawzi, al-Zabidi, al-Qaradawi, and a later scholar named Ghazali (1917–1996) have offered interpretations that closely align with Imam Ghazali's views.

37 Bediüzzaman'ın Müziğe Yaklaşımı

38 Son olarak, Bediüzzaman Said Nursi, müzikle ilgili önemli bir tespitte bulunarak şöyle der:

39 *"Fakat o kulak, küfürle tıkandığı zaman, o leziz, mânevî, yüksek savtlardan (seslerden) mahrum kalır. Ve o lezzetleri iras eden avazlar, mâtem seslerine inkılâp eder. Kalbde, o ulvî hüznler yerine, ahbabın fıkdanıyla ebedî yetimlikler, mâlikin ademiyle nihayetsiz vahşetler ve sonsuz gurbetler hasıl olur."*¹³

40 Bediüzzaman, küfürlü, kötü sözler ve uygunsuz seslerin insanın kalbi ve iç dünyasına nasıl zarar verdiğini analitik bir şekilde açıklamaktadır. Bu bağlamda, Bediüzzaman'ın müzikle ilgili, doğru seslerin, yani manevi ve ulvi bir etki yaratan seslerin helal olduğu yönünde bir görüş sunduğu anlaşılabılır.

41 Nitekim Bediüzzaman, aynı metninde şöyle devam eder:

37 Bediüzzaman Said Nursi's Approach to Music

38 Lastly, Bediüzzaman Said Nursi makes an important observation about music, stating:

39 *"However, when that ear is blocked by disbelief, it is deprived of those delicious, spiritual, high-pitched sounds. And the melodies that once imparted those pleasures turn into mournful sounds. Instead of the sublime sorrow in the heart, there emerges the eternal orphanhood caused by the loss of loved ones, the endless wilderness resulting from the absence of the Owner, and the infinite estrangement."*²⁷

40 Bediüzzaman analytically explains how words of disbelief, harmful speech, and inappropriate sounds can damage a person's heart and inner world. In this context, it can be understood that Bediüzzaman believes that correct sounds, namely those that create a spiritual and sublime effect, are permissible in music.

41 Indeed, Bediüzzaman continues in the same text:

¹³ Bediüzzaman Said Nursi. *İşaratü'l-İcaz* s. 118.

²⁷ Bediüzzaman Said Nursi. *İşaratü'l-İcaz (The Signs of the Qur'anic Miraculousness)* p.118.

42 “Bu sırra binaendir ki, şeriatça bazı savtlar helâl, bazıları da haram kılınmıştır. Evet, ulvî hüzn-leri, Rabbânî aşkları îras eden sesler helâldir. Yetimâne hüznleri, nefsânî şehvâtı tahrik eden sesler haramdır. Şeriatın tayin etmediği kısım ise, senin ruhuna, vicdanına yaptığı tesire göre hüküm alır.”¹⁴

43 Bediüzzaman’ın bu tespitleri, geçmişte müzikle ilgili olarak belirli mekan ve durumların etkisini ve bunun sonucunda müzik eserlerinin şekil almasını açıklamaktadır. Örneğin, müzik bazen uygunsuz ortamlarda seslendirilmiş ve bu da müziğin etkisinde önemli bir rol oynamıştır. Gazali, İbnü’l Cevzi ve Zebidi gibi alimler de benzer şekilde bu konuda önemli görüşler sunmuşlardır. Ancak, günümüzde kurumsallaşmış sanat ortamlarının kendine rahat bir zemin oluşturması, müziğin daha evrensel bir bakış açısıyla değerlendirilmesini mümkün kılmaktadır. Bu bağlamda, Bediüzzaman’ın müzikle ilgili önerdiği yaklaşım, siyasal, toplumsal ve kültürel farkları göz ardı etmeksizin, ortak değerleri temel alan bir perspektif sunmaktadır. Aynı zamanda müziğin insan üzerindeki etkilerini ve hangi koşullarda hangi tür müziğin uygun olacağına dair önemli bir rehberlik yapmaktadır.

44 Hizmet Hareketi’nin Müziğe Yaklaşımı

45 Bu kısım fgulen.com “Fethullah Gülen’in sanata bakışı nasıldır?” adlı sayfadan bölümler içermektedir.

46 Yukarıda bahsedilen toplumsal, siyasal ve kültürel araştırmaların aşılması için kültürlerin kendi müziklerini birlikte icra edecekleri zeminler oluşturulabilir. Buna bir örnek dinler ve kültürler arası derneklerinin ortaya koyduğu çalışmalardır. Müslüman, Yahudi, Hristiyan müziklerinin birlikte icra edildiği koro ve orkestra örnekleri bulunmak-

42 “It is for this reason that the Sharia has made some sounds permissible and others forbidden. Yes, sounds that evoke sublime sorrow and divine love are halal (permissible). Sounds that arouse sorrow like that of an orphan and stir up worldly desires are haram (forbidden). As for those sounds that the Sharia has not specified, their ruling is determined by the effect they have on your soul and conscience.”²⁸

43 Bediüzzaman’s observations provide an explanation for how the influence of specific settings and circumstances in the past shaped musical works. For instance, music has sometimes been performed in inappropriate environments, which has played a significant role in its impact. Scholars such as Ghazali, Ibn al-Jawzi, and Zabidi have also offered essential views on this matter. However, establishing institutionalized artistic environments today allows music to be evaluated from a more universal perspective. In this regard, Bediüzzaman’s approach to music proposes a perspective that is based on common values without disregarding political, social, and cultural differences. It also serves as a significant guide regarding the effects of music on individuals and the conditions under which certain types of music are appropriate.

44 The Hizmet Movement’s Approach to Music

45 This section includes excerpts from the page on fgulen.com titled “Fethullah Gülen’in sanata bakışı nasıldır? (What is Fethullah Gülen’s Perspective on Art?)”

46 To overcome the societal, political, and cultural challenges mentioned above, platforms where different cultures can perform their music together can be created. An example of this is the work presented by interfaith and intercultural associations. There are examples of choirs and orchestras where Muslim, Jewish, and Christian music are per-

¹⁴ Bediüzzaman Said Nursi. *İşaratü’l-İcaz* s. 119.

²⁸ Bediüzzaman Said Nursi. *İşaratü’l-İcaz* (The Signs of the Qur’anic Miraculousness) p.119.

tadır ve bunların yenilerini kurmak mümkündür. Etnik ve milli farklılıklara gelince müzik yeteneklerine sahip bireylerin bir arada eserler ortaya koymaları desteklenmelidir. Geçmişteki *Türkçe Olimpiyatları* günümüzdeki *Uluslararası Dil ve Kültür Festivalleri (IFLC)* buna örnek verilebilir. Yerel zeminde de bu faaliyetler arttırılabilir.

formed together, and it is possible to establish new ones. As for ethnic and national differences, individuals with musical talents should be supported to collaborate and create works together. The *Turkish Language Olympics* in the past and the current *International Festival of Language and Culture (IFLC)* can serve as an example. These activities can also be expanded at the local level.

47 Fethullah Gülen *Ufuk Turu*'nda sanatın nasıl yapılması gerektiğine dair şunları belirtir:

48 “Sanatı maalesef bazıları, hemen Mikelanjelo gibi eline bir çekiç alıp, bir tane heykel dikmek şeklinde anlıyor. Bu da yobazlığın diğer bir çeşidi. Çünkü Mikelanjelo kendi düşüncesini resmediyordu. Herkes kendi düşüncesini resmetmeli. Taklitçi olmamalı. Ben başka bir şeye inanırken, bir başka şeyin şiirini yazmamalıyım, bir başka şeyin nesrini döktürmemeliyim, bir başka şeyin resmini yapmamalıyım. İslam'ın sanat telakkisi; varlığı olduğu gibi görüp, resmetmeyi büyük ölçüde tecrid düşüncesi içerisinde, Kur'an'ın bize gösterdiği yolda ele alır. Tecrid, soyutlama İslam sanatlarının çok belli başlı hususiyetlerindendir. Çünkü temelde inandığımız şeyler, biraz o düşünceyle irtibatlıdır.”

47 Fethullah Gülen, in *‘Ufuk Turu’ (Horizon Tour)*, outlines how one should do art:

48 “Unfortunately, some people think that art simply means picking up a hammer like Michelangelo and carving a sculpture. This is another form of dogmatism. Because Michelangelo was painting his own thoughts. Everyone should paint their own thoughts. One should not imitate. If I believe in something, I should not write poetry about something else, I should not write prose about something else, I should not paint something else. Islam's concept of art perceives existence as it is and largely approaches representation through the idea of abstraction, following the guidance of the Quran shows us. Tajrid (spiritual abstraction) is one of the most distinctive characteristics of Islamic arts. Because, fundamentally, what we believe is somewhat related to that thinking.”

49 Türk musikisinin geleceği konusunda ümitli olan Fethullah Gülen, bu ümitlerini ve nasıl bir musiki hayal ettiğini de şu sözleriyle ifade eder:

50 “Biz, ruhumuza üns üfleyecek musiki istiyoruz. Bizi tefekkürün zirvelerine çıkaracak, ulvî duygularla dolup taşmamızı sağlayacak ve bizi kendimizden geçirecek, geçirip ötelere ötesiyle kon-santrasyonumuzu temin ve tesis edecek musiki istiyoruz. Ve yine biz, ahlâk, edep, terbiye ve disiplin kaynak teşkil edecek tertemiz, dupduru, his ve duygularımızla şahlanışımızı sembolleştiren ve bize gönlümüzün sesini dinleten bir musiki istiyoruz.”¹⁵

49 Fethullah Gülen, expressing his hopes for the future of Turkish music, states the following:

50 “We desire music that will breathe tranquility into our souls. Music that will elevate us to the peaks of contemplation fills us with lofty emotions and makes us transcend ourselves, leading us to concentrate on the ultimate beyond. Furthermore, we desire music that will serve as a source of morality, etiquette, education, and discipline, music that symbolizes our rise with pure, clear emotions and feelings, and allows us to hear the voice of our hearts.”²⁹

51 Bilhassa günümüz toplumlarında musikinın çok

51 Fethullah Gülen, drawing attention to the wide-

¹⁵ M. Fethullah Gülen, *Fasıldan Fasıla* 2, s. 235

²⁹ M. Fethullah Gülen, *Fasıldan Fasıla* 2, p. 235

yaygınlaştığına dikkat çeken Fethullah Gülen, ‘*toplumun içinde sürüklenip gittiği bu saha’nın başıboş bırakılmaması gerektiğine dikkat çeker. Ona göre, mesaj yüklü, manâ yüklü, hisleriyle, düşüncele-riyle insanı zenginleştiren, insanı yüce hedeflere götüren, ona kemalat yollarını gösteren ve bu yol-larda ona şevk verecek eserler meydana getirilip, bunların bestelenmesinin lüzumu üzerinde durur. Gülen, şöyle der:*

- 52 “Dinlediğiniz bir eser, sizde Kur’ân okuma, Kur’ân dinleme iştiağını coşturuyor, Allah’a karşı vuslat arzusunu köpürtüyor.. sizi Emrah gibi bağı yanık hâle getirip secdeye zorluyor, millî, dinî değerlerinize karşı alâkalarınızı ka-natlandırıyor.. size kendi romantizminizi fısıldı-yor, bunları yaparken de, müstehcenliğe, bâtıl tasvire vs. kapalı kalılabiliyorsa.. evet, işte bu eser gayet güzeldir. Bünyesinde gıybeti barındı-ran, fuhşu tasvir eden, şehvani hisleri tahrik eden, insanın yeis yani ümitsizlik duygularını kabartan eserlere gelince, onların caiz olduğunu, olabileceğini söylemek mümkün değildir.”¹⁶

- 53 Fethullah Gülen yaptığı bir röportajda “*Bale de mi?*” sorusuna şu cevabı verdi: Evet. “*Balede de olmak la-zım diyorum.*” ve “*Bizim değerlerimizin de, kültürümü-zün de, sanatımızın da renginin, boyasının olduğu sa-natlar üzerine eğilmek lazım.*” diyerek eklemeye bu-lundu: “*Hayatın her alanında olmak lazım tabii.*”¹⁷

- 54 Öğrencileri Fethullah Gülen’in Türk sanat müzi-ğinin hemen hemen bütün makamlarını bildiğini ifade etmektedir. Yine Gülen’in Cem Karaca, Barış Manço, Ahmet Özhan gibi sanatçılara gösterdiği yakınlık onun müziğe bakışını gösteren en güzel örnektir. Cem Karaca, Gülen’e gönderdiği bir mektupta kendisinden nasıl feyz aldığını samimi ifadelerle dile getirmektedir.

spread presence of music in today’s society, em-phasizes that “*the field into which society is being dragged*” should not be left unattended. According to him, works that are rich in meaning and mes-sage, that enrich a person with emotions and thoughts, that lead a person to noble goals, show them the paths of perfection, and motivate them along these paths, should be created and com-posed. Gülen states:

- 52 “If a piece of music you listen to stirs within you the desire to read and listen to the Qur’an, arouses the longing for union with Allah, brings you to tears like Emrah, compelling you to prostrate, spreads your attachment to your national and re-ligious values, whispers your own romanticism to you, all while remaining free from indecency, the glorification of falsehood... then yes, this is a beautiful piece of music. Works that contain gos-sip, depict obscenity, provoke sensual desires, or instill despair in people cannot be considered per-missible or acceptable.”³⁰

- 53 In an interview, Fethullah Gülen responded to the question, “*What about ballet?*” with the following an-swer: “*Yes. I say it is necessary to be involved in ballet as well.*”, and added, “*It is important to focus on the arts that reflect the colors and paints of our values, our culture, and our art.*” He further emphasized, “*It is necessary to be involved in every area of life, of course.*”³¹

- 54 Fethullah Gülen’s students express that he is famil-iar with nearly all of the makams or modes of Turk-ish classical music. Additionally, his appreciation for artists such as Cem Karaca, Barış Manço, and Ahmet Özhan is one of the best examples of his per-spective on music. In a letter sent to Gülen, Cem Karaca sincerely expresses how he has been in-spired by him.

¹⁶ M. Fethullah Gülen, *Fasıldan Fasıla* 3, s. 175-176

¹⁷ Kaynak: Gazete Habertürk

³⁰ M. Fethullah Gülen, *Fasıldan Fasıla* 3, p. 175-176

³¹ Source: Gazete Habertürk

55 Bugün Teknik Anlamda Müzik Nasıl Yapılmalı?

56 Akustik Zemin ve Enstrümanların Nitelikleri

57 Müzik akustik enstrümanlarla ve buna uygun mekanlarda icra edilmelidir. İnsan doğası akustik müziğe daha uygundur, elektronik müzik tabiata zıt etkiler oluşturabilir. Mesela insanın beyni sinir sistemi kan dolaşımı kısaca fizyolojisi müzikle bütünleşilir, bunun elektronik olması olumsuz sonuçlara yol açabilir. Akustik olmayan müzik, kimyasal ilaç almaya benzetilebilir.

58 Akustik enstrümanlar ses fiziği, matematik gibi pozitif ilimler çerçevesinde insan doğasına uygun yapılarda üretilmiştir. Bu bilginin tarihinde Hz. İdris, Hz Davud, Antik Yunan Filozofları, mesela Pisagor ki Hz. Süleymanın talebesi olduğu söylenir, ve Kindi ile devam eden bir silsile mevcuttur. Bu doğrultuda enstrümanlar yapılırken kullanılan ağaçlar incelenmeli ve yeni enstrümanlar yapılabaksa bu bilgi göz önünde bulundurulmalıdır.

59 Müziğin Tedavi Potansiyelleri ve Bununla Gelen Tehlikeler

60 Ağaçlar neden incelenmelidir? Bu sorunun cevabını müzikle tedavi kitabının yazarı Dr. Bekir Grebene'den öğreniyoruz. Tedaviyi sağlayan sihirli kuvvet yalnızca çalınan musiki parçalarına bağlı değildir. Bazen de Musiki aletlerinin yapıldığı maddelere göre etkili bir duruma gelir. Della Porta adlı bir hekim de müzik aletlerinin bu düşünceyi desteklemiş ve 1586 yılında yazılan dördüncü kitabında bu inancını şu şekilde ifade etmiştir: "Eğer her hastalık için o hastalığa karşı kullanılan ilacın ağacından bir müzik aleti imal edilirse iyileşmeyen bir hastalık kalmaz..."

61 Elektronik müziğin en önemli tehlikelerinden bir

55 How Should Music Be Made Technically Today?

56 Acoustic Ground and Qualities of Instruments

57 Music should be performed with acoustic instruments and in spaces suitable for them. Human nature is more aligned with acoustic music, whereas electronic music may create effects that are unnatural and potentially disruptive to human nature. For example, the human brain, nervous system, blood circulation, and, essentially, our physiology are all integrated with music. Making this process electronic may have adverse effects. Non-acoustic music could be likened to taking chemical medicine.

58 Acoustic instruments are designed within the framework of sciences such as sound physics and mathematics, making them more suited to human nature. The history of this knowledge traces back to figures such as Prophet Idris, Prophet David, Ancient Greek philosophers like Pythagoras (who is said to have been a student of Prophet Solomon), and the philosopher al-Kindi. When creating instruments, the types of timber used should be carefully examined, and if new instruments are to be made, this knowledge should be carefully considered.

59 The Healing Potential of Music and the Associated Dangers

60 The answer to this question comes from Dr. Bekir Grebene's book on music therapy. The magical power that facilitates healing is not solely dependent on the music being played. Sometimes, it also depends on the materials from which musical instruments are made. A physician named Della Porta also supported this idea and expressed his belief in his fourth book, written in 1586: "If a musical instrument is made from the wood of the tree corresponding to the disease being treated, no illness will remain uncured..."

61 One of the major risks of electronic music is that it

tanesi üzerinde sübliminal, yani bilinç altına yönelik, çalışmaların yapılmasına imkan vermesidir. İnsana şifa olacak müzik bu yüzden tartışmasız akustik olmalıdır. Geleneksel Türk musikisi tarihinde musiki ile tedavi başlığı altında çok önemli çalışmalar yapılmıştır. Bu bağlamda eski çalışmalar incelenmeli, günümüzün bilim ve teknolojisi ile birleştirilerek tekrardan ortaya konulmalı ve bu ilim ve teknik ilerletilmelidir.

62 Armonik ve Makamsal Değerler

63 Akustik müzikten hareketle **çok seslilik (armonik)** ve **tek seslilik (makamsal)** konuları kendi kültürleri içerisinde ele alınmalı, hangi yaklaşımlarla bu tarz müziğe yönlendiği sosyokültürel açıdan incelenmeli ve araştırılmalıdır. Zira, her kültürün kendi ortak bilinci, toplumsal yapısı gibi faktörlerin buna etkisi büyüktür. Bu konu rekabet ikliminin aksine, kültürlerin birbirlerini tanımalarını kolaylaştıran zeminlerde ele alınıp, yeni açılımlara vesile olmak adına bir değer haline getirilmelidir.

64 Örneğin, zamanında kilise müziğinde sadelik, tek seslilik, en fazla dem (bas) sesle eşlik ve zenginleştirme vardı. Rönesans döneminde armoniye yönelim oluşmuştur. Aslında bu konunun altında sade bir icraat mevcuttur, Mahmut Ragıp Gazimihâl'in ifadesiyle "*Sonradan show'a döndürülmüştür.*"

65 Türk müziğindeki tek sesliliğe gelince, bir perdenin doğuşkanları incelendiğinde armonik aralıkların zaten bunların içerisinde mevcut olduğu anlaşılmaktadır. Yani, tek sesli müzikte belki kulakların doğrudan işitmediği bir armonik tını mevcuttur. İnsan kulağı 20 ile 20.000 titreşim arasını duyabildiği için doğuşkanları doğrudan işitme de bilinçaltının duyacağını tahmin ederek bu konuyu da incelemek gerekir.

allows for subliminal influence or subconscious conditioning. For this reason, music that will bring healing to a person must undeniably be acoustic. Throughout the history of traditional Turkish music, significant work has been done under the heading of music as therapy. In this context, past works should be studied and combined with today's scientific and technological advancements to bring them back to life, and this knowledge and technique should be advanced further.

62 Harmonic and Modal (Makam) Values

63 Based on acoustic music, the topics of **polyphony (harmonic)** and **monophony (modes or makams)** should be examined within their own cultures. These approaches should be studied and researched from a socio-cultural perspective to understand how these styles of music emerged. The impact of factors such as each culture's collective consciousness and social structure is significant. This topic, rather than being discussed in a competitive climate, should be addressed in environments that facilitate cultural understanding and transformed into a value to open up new perspectives.

64 For example, in church music of the past, simplicity, monophony, and accompaniment with predominantly bass tones were prominent. During the Renaissance period, there was a shift toward harmony. In fact, there was an underlying unadorned and simple practice yet this has been "*Turned into a show later on*", as stated by Mahmut Ragıp Gazimihâl.

65 As for the monophony in Turkish music, when examining the natural harmonics of a scale, it becomes clear that harmonic overtones are inherently present within them. In other words, even in monophonic music, there may be harmonic tones that the ear does not directly hear. Since the human ear can hear frequencies between 20 and 20,000 vibrations, it is important to study this phenomenon, predicting that the subconscious may perceive the harmonic overtones even if they are not consciously heard.

66 Sonuç olarak, bu başlıklar çerçevesinde çok sesli ve tek sesli müzik incelenmeli, ecdadımızın neden tek sesli (makamsal) müziği tercih ettiği hususunun detayları araştırılmalı, insana şifa olarak ve Allah'a yükseltecek derinliği konusunda yeni çalışmalar ortaya konulmalıdır.

67 Biyografi

68 **Erkam Aydın**, 1961'de doğmuştur. 1978'de Çamlaraltı Kolejini bitirmiştir. İstanbul Üniversitesi Psikoloji bölümünde bir müddet tahsil görmüş, bu eğitimini yarım bırakıp Ermeni Surp Vartanants korosunda şarkı söylemeye başlamıştır. Burada müziği sevdiğini keşfedip İzmir Konservatuarına girmiştir. 1986'da Şan ve Opera bölümünden mezun olup Devlet Operasına katılmıştır. Alas Peruanas Üniversitesinde fark derslerini vererek İnsan Psikolojisi bölümünden diplomasını kazanmış, sonraki zamanlarda da Anadolu Üniversitesi Sosyoloji bölümünü bitirmiştir. Şu an psikolog olarak çalışmalarına devam etmektedir. Ara verdiği müzik kariyerine yeni vesileler ile yakın gelecekte devam etmeyi umuyor.

66 In conclusion, polyphonic and monophonic music should be studied within the framework of these concepts, the details of why our ancestors preferred monophonic music (makam) should be researched, and new studies should be conducted on the healing properties of music and its depth in elevating one's soul toward God.

67 Biography

68 **Erkam Aydın** was born in 1961. He graduated from Çamlaraltı College in 1978. He studied at the Psychology Department of Istanbul University for a while but left the program to join the Armenian Surp Vartanants Choir, where he discovered his passion for music. He then enrolled in the Izmir Conservatory, where he pursued his musical education. In 1986, he graduated from the Department of Singing and Opera and joined the State Opera. After completing additional courses at Alas Peruanas University, he earned his diploma in Human Psychology. Later, he also graduated from the Sociology Department at Anadolu University. He is currently working as a psychologist and hopes to resume his music career in the near future.

Kültür ve Sanat Çerçevesinde Gençlerin Dilinin Muhafaza Edilmesi

Preserving the Language of Youth in the Scope of Arts and Culture

Dr. Mehmet Gümüşkılıç

*İngilizce Çeviri: Divan Ekibi / English Translation: Diwan Team

- 1 Dil, Kültür ve Sanat: Bu üç kavram birbirlerine oldukça yakın kavramlardır.
- 1 Language, Culture, and Art: These three concepts are very close to each other.
- **Dil:** İnsanlar arasında iletişimi temin eden tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar etrafında gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden meydana gelmiş içtimai bir müessesedir. Bir milleti oluşturan her fert; o milletin dilini, dinini, inançlarını, kültürünü, örf ve âdetlerini, hayata bakış tarzlarını ve zevklerini üzerinde taşır.
  - **Language:** It is a natural means of communication between people, a living entity that has its own laws and develops only around these laws, a system of secret agreements whose foundation was laid in unknown times, a social institution made up of sounds. Every individual who makes up a nation carries the language, religion, beliefs, culture, customs, traditions, outlook on life and tastes of that nation.
  - **Kültür:** Geçmişte yaşayan cedlerimizden tevarüs edilen maddi değerler bütünü, fertlere istikâmet veren, kimliğin oluşmasında çok önemli etkenlerden olan ve toplumu ayakta tutan bir güçtür.
  - **Culture:** The totality of material values inherited from our ancestors living in the past is a power that gives direction to individuals, is one of the most important factors in the formation of identity, and keeps society alive.
  - **Sanat:** Duygu, düşünce ve tasavvurları etkili bir şekilde göze ve gönle hitap edebilecek tarzda söz, yazı, resim, el becerileri, heykel vb. ile ifade edebilme kabiliyeti; bir şeyi tam ve güzel yapabil-
  - **Art:** The ability to express feelings, thoughts, and ideas effectively in a way that appeals to the eye and heart through words, writing, painting, hand skills, sculpture, etc.; the skill and mastery to

mek için sahip olunan beceri ve ustalık; bir milletin veya bir topluluğun anlayış ve zevkine, yani kültürüne uygun olarak gelişmiş olan anlatım şekli ve buna dayanarak ortaya konulan eserlerin bütünü; el emeğine dayanan iş olarak tanımlanabilir.

make something complete and beautiful; the way of expression developed in accordance with the understanding and taste of a nation or a community, that is, its culture, and the whole of the works based on this; can be defined as work based on manual labor.

2 Bu tariflerden de anlaşılacağı gibi dil olmadan ne kültür, ne de sanat ortaya çıkabilir. Kültür ve sanatın temel taşı dildir. Dillerini güzel, etkili ve zengin bir şekilde kullanan milletlerin kültürleri de sanatları da o ölçüde gelişir. Dilin maddi ve manevi yönleri vardır. Dil; maddi olarak bir eserin oluşmasında en önemli vasıta, manevi olarak ise söyleyiş ve kullanım şekillerinin etkisinden dolayı gönle, ruha, dimağa hitap eden bir unsurdur.

2 As can be understood from these definitions, neither culture nor art can emerge without language. The cornerstone of culture and art is language. The cultures and arts of nations that use their languages in a beautiful, effective and rich way develop to that extent. Language has material and spiritual aspects. Materially, language is the most important tool in the formation of a work, and spiritually, it is an element that appeals to the heart, soul, and mind due to the effect of how it is spoken and used.

3 I. Bölüm: Kültür ve Sanat Ekseninde Dilin Önemi ve Kullanımı

3 Part I: The Importance and Use of Language in the Axis of Culture and Art

4 a. Gençlerin Dilimizi (Türkçeyi) -Özellikle Yurtdışında- Kullanım Şekilleri ve Dilin Muhafaza Edilmesi

4 a. How Young People Use Our Language (Turkish) -Especially Abroad- and Preservation of the Language

5 Dilimiz maalesef yurtdışında çok bozulmaktadır. Türkiye’de bile kendi diline ve kültürüne yabancılaşma had safhadadır. Her kelime bir dünyadır. Dilden atılan her kelime ile bir dünya kaybedilmektedir. Türkçede kullanım alanı bulamamış İngilizce kelimeler yabancı ülkelerde Türkçe konuşurken ve yazarken rahatlıkla kullanılmaktadır. idareci, rehber, veli toplantısı (tanıtım), kütüphane gibi kelimelerimizin yerine *executive*, *mentor*, *open house*, *library* gibi kelimeler ikâme edilmektedir. “My dad Amerika’da iyi bir businessman oldu.”, “Friendim tomorrow libraryde benim ile meeting yapmak istiyor.”, “So that tomorrow onunla libraryde get together olacağız.” gibi ne idüğü belirsiz cümleler maalesef gençlerimiz ve yetişkinlerimizin dillerinden eksik olmuyor.

5 Unfortunately, our language is deteriorating abroad. Even in Turkey, alienation from its own language and culture is at an extreme level. Every word is a world. A world is lost with every word thrown out of the language. English words that have not found a place of use in Turkish are easily used in foreign countries when speaking and writing in Turkish. Words such as *idareci*, *rehber*, *veli toplantısı* (*tanıtım*), *kütüphane* are substituted for our words such as *executive*, *mentor*, *open house*, *library*. Unfortunately, vague sentences such as “My dad Amerika’da iyi bir businessman oldu.”, “Friendim tomorrow libraryde benim ile meeting yapmak istiyor.”, “So that tomorrow onunla libraryde get together olacağız.” are not missing from the tongues of our youth and adults.

6 Ayrıca özellikle yurtdışında yaşayan gençlerimizin çoğu maalesef kendi aralarında -içlerinde hiçbir

6 In addition, most of our young people, especially those living abroad, unfortunately speak English,

yabancı olmasa dahi- İngilizce, Almanca vb. dilleri konuşuyorlar ve bu dillerle anlaşıyorlar. Türkçe kullanmadıkça da Türkçeyi unutuyorlar, kırık bir Türkçeye sahip oluyorlar, içlerinden bazıları da birkaç Türkçe kelimenin dışında hiçbir kelimeyi bilmiyor ve bunun neticesinde Türkçeyle hiçbir bağları kalmıyor. Bu durumu değiştirmenin ne kadar önemli olduğu günümüzde pek anlaşılmaya da gelecek yıllarda bunun farkına varılacaktır. Heyhat, iş işten geçer mi, bilinmez. Bu sebeple herkese büyük vazifeler düşmektedir.

7 Muhafaza kelimesi Arapça kökenli bir kelimedir ve Arapçada ‘mufâ’ale’ bâbındandır. Sülâsi kökü (Üç harfli kökü ki, Arapçada kelimelerin kökleri çok büyük oranda üç harften oluşur.) ‘hıfz’dır. Bu bâba giren kelimeler genellikle ‘bir işi beraber yapma ve ortaklık’ belirtirler. Türkçede bunun karşılığı işteşliktir. Dolayısıyla dili muhafaza etme, bir kişinin vazifesi değildir. Kelimenin anlamından muhafaza işini birden fazla şahsın ortak olarak gerçekleştirebileceği çıkarılır. Yani dili muhafaza etmek herkesin görevidir, diyebiliriz. Eski, büyük ve çok güzel bir dil olan Türkçemizi muhafaza etme ve yeni nesillere aktarma en mühim işlerden birisidir. Yabancı ülkelerde yaşayan Türk çocuklarının, gençlerinin hatta yetişkinlerin o ülkelerde asimile olmadan, o ülkelere entegre olabilmesi için kendi dillerine sahip çıkmaları, önemsemeleri ve onu mutlak olarak korumaya çalışmaları gerekmektedir.

8 b. Gençlerde Dil Şuurunun Oluşması

9 Dilimizi, yani Türkçeyi muhafaza edip gelecek nesillere aktarmak en mühim vazifelerimizdendir. Gelecek nesillerin dilimizi yazıp okuyabilmeleri öncelikle temin edilmelidir. Göç edilen ülkenin de dilini en iyi bir şekilde bilmenin, yani iki dilli olmanın faydaları çoktur. Kendi kültür değerlerini kaybetmeyen insanların yaşadıkları toplumda asimile olmadan o topluma daha kolay entegre olmaları söz konusudur. Dil şuurunun oluşması ve dili muhafaza konusunda öncelikle ailelere büyük gö-

German, etc. among themselves - even if they are not foreigners - and they communicate in these languages. As long as they do not use Turkish, they forget Turkish, they have a broken Turkish, some of them do not know any words other than a few Turkish words, and as a result, they have no connection with Turkish. Although the importance of changing this situation is not understood today, it will be realized in future years. Alas, it is not known if it will be too late. For this reason, everyone has great duties.

7 The word ‘muhafaza’ (preservation) is of Arabic origin and derives from the Arabic root ‘mufâ’ale’. Its root (the three-letter root; most Arabic words are derived from three-letter roots) is ‘hıfz’. Words in this category typically convey the meaning of mutual action or cooperation. The equivalent Turkish linguistic term for this is ‘işteşlik’ (reciprocity). Therefore, safeguarding a language is not the responsibility of just one individual. The word itself implies that the task requires collective effort. In other words, we can say that preserving the language is a shared duty. Protecting our ancient, rich, and beautiful Turkish language and passing it down to future generations is one of the most essential responsibilities. For Turkish children, young people, and even adults living abroad to integrate into their new societies without losing their cultural identity, they must cherish their language, value it, and make a conscious effort to keep it alive.

8 b. Formation of Language Awareness in Young People

9 Preserving our language, Turkish, and passing it on to future generations is one of our most essential responsibilities. First and foremost, it is crucial to ensure that future generations can read and write in Turkish proficiently. At the same time, mastering the language of the country of immigration—becoming bilingual—offers numerous advantages. Individuals who maintain their own cultural values can integrate more easily into the society they live in without losing their identity or being assimilated.

revler düşmektedir. Bebeklikten itibaren özellikle anneler çocuklarına kendi ana dilini yerleştirmeli, onunla konuşup çocuğun ileriki yaşlarda dilini unutmaması için çok sağlam temeller atmalıdırlar. Çocuklar doğumlarından itibaren belki 5-6 yaşına kadar Türkçenin dışında yaşadıkları yabancı toplumun dilini öğrenmemelidirler. Zaten 6 yaşından sonra eğitim-öğretim ortamında çocuklar yaşadıkları toplumun dilini rahatlıkla öğreneceklerdir. Burada endişeye kapılacak hiç bir şey bulunmamaktadır. Ailelere Türkçeyi önemseme, çocuklarının Türkçe konuşmaları, okumaları ve yazmaları konusunda seminerler verilmeli ve aileler buna teşvik edilmelidir.

Families have the primary responsibility for fostering language awareness and ensuring the preservation of Turkish. From infancy, mothers should introduce their children to their native language, engage in regular conversation with them, and establish a strong linguistic foundation to prevent language loss in later years. Turkish should be the primary language children are exposed to during early childhood. Until the age of 5 or 6, they should primarily learn and use Turkish at home. After this age, they will naturally acquire the language of their surrounding society in an educational setting without difficulty—there is no need for concern. To further support language preservation, families should be offered seminars on the importance of Turkish, and parents should be encouraged to motivate their children to speak, read, and write in their mother tongue.

10 c. Kültür Mirasımızın Gençlere İletilmesi

11 Binlerce yıllık bir kültür mirasımız bulunmaktadır. En eski dile sahip milletlerden birisiyiz. Dilimizin ne kadar eski ve güzel olduğu gençlere aktarılmalıdır. Günümüzde çok yaygın olan İngilizce ancak 15. yüzyıldan sonra kültür sahasına çıkmıştır. Türkçenin ise en eski yazılı kaynakları 8. yüzyıla kadar inmektedir. Tarihte Türkler çeşitli milletlerle irtibat hâlinde olmuşlardır. Eski Türklerden itibaren Türkçeye birçok kelime geçmeye başlamıştır. İlk yazılı kaynaklarımız olan Orhun Âbidelinde bile yabancı asıllı kelimelere rastlanmaktadır. Bu, bir dil için tabii bir durumdur.

12 Karahanlı Devleti'nin İslâmiyet'i devletin dini olarak seçmesinden sonra, Türkçeye Arapça kelimeler girmeye başlamıştır. 1072 yılında Kaşgarlı Mahmut, Türkçenin üstün yönlerini göstermek ve Araplara Türkçe öğretmek gayesiyle *Divânü Lû-*

10 c. Communicating Our Cultural Heritage to Young People

11 We possess a cultural heritage that spans thousands of years, making us one of the nations with the oldest languages. It is essential to instill in young people an appreciation for the antiquity and beauty of our language. While English is widely spoken today, it only emerged as a significant cultural language after the 15th century. In contrast, the earliest written records of Turkish date back to the 8th century. Throughout history, Turks have interacted with various nations, leading to the incorporation of many foreign words into Turkish. This linguistic exchange began with the Old Turks and can even be observed in the Orkhon Inscriptions, our earliest written sources, which contain words of foreign origin. Such linguistic evolution is a natural phenomenon for any language, reflecting the cultural interactions and historical depth of a civilization.

12 After the Karakhanid State adopted Islam as its state religion, Arabic words began entering the Turkish language. In 1072, Kâşgarlı Mahmut wrote *Divânü Lûgati't-Türk* to highlight the superiority of Turkish and to teach it to Arabs. However,

gati't-Türk adlı kitabı kaleme aldı. Selçuklular devrinde ise, özellikle resmî yazı dilinde Türkçe hemen hemen hiç kullanılmamaktaydı. Selçuklularda resmî yazışma dili ve edebî dil Farsça, ilim dili ise Arapçaydı. Bugün, elimizde bu dönemden kalma az sayıda Türkçe kitap mevcuttur. Selçuklu Devleti yıkıldıktan sonra, Anadolu'da Beylikler döneminde ise Türkçe önem kazanmaya başladı. Bunda Beyliklerin başında bulunan beylerin Arapça ve Farsçayı çok iyi bilmemeleri ve Türkçe kitap yazan âlimleri korumalarının önemli rolü vardır. Yine de Türkçe eser yazan âlimler "Türkçe eser kaleme alırken zorlandıklarını, o devrin devâsâ dilleri olan Arapça, Farsça karşısında Türkçe eser yazdıkları için ayıplanmamaları gerektiğini" söylerler. 13 ve 14. yüzyıllarda yaşayan Şeyyâd Hamza, Yunus Emre, Gülşehri, Hacı Bektaş Velî, Âşıkpaşa, Hoca Dehhânî, Tursun Fakih, Ahmed Fakih, Hoca Mes'ud gibi şairler ise Türkçecilik şuruyla hareket etmiş ve mükemmel eserler meydana getirmişlerdir. Bu şairlerin ortak özelliği hemen hepsinin tasavvuf erbabı olmalarıdır. Yani Türkçe Ahmet Yesevî'den munkal bir gelenekle din adamları tarafından konuşulmuş, yazılmış ve korunmuştur. Tarikat şeyhleri ve müritleri Türk dilini âdeta yabancı dillerden muhafaza etmeye çalışmışlardır.

- 13 Dünyanın en büyük devletlerinden biri olan Osmanlı Devletinin ilk dönemlerinde ise, Arapça ve Farsçadan Türkçeye geçen kelimeler çok fazla değildi. Bu kelimelerin giriş hızı 15. yüzyıldan itibaren artmaya başladı. 16. yüzyılın ortalarından 19. yüzyılın sonlarına kadar ise dilimize birçok Arapça, Farsça kelime girdi. Türkçenin, 11. yüzyıldan 19. yüzyılın sonlarına kadar Arapça ve Farsça ile mücadele etmek zorunda kaldığını rahatlıkla söyleyebiliriz. 20. yüzyılın başlarında ise Arapça, Farsçanın Türkçe üzerindeki hâkimiyeti azaldı. Bu da Türkçede kullanılan ve halkın anladığı kelimelerin dışındaki Arapça, Farsça asıllı bir takım kelimelerin, kaidelerin ve bir çok tamlamanın dilimizden çıkarılması neticesinde meydana geldi. Böylece Türkçe iyi bir mecraya girdi. Fakat

during the Seljuk period, Turkish was rarely used, especially in official documents. The Seljuks conducted official correspondence and literary works in Persian, while Arabic was the dominant language of science. As a result, very few Turkish books from this period have survived. Following the collapse of the Seljuk Empire, Turkish gained importance during the Anatolian Principalities period. This shift was largely due to the beys (rulers) of the principalities, who had limited proficiency in Arabic and Persian and thus supported scholars who wrote in Turkish. Nevertheless, those scholars often expressed the challenges they faced in writing in Turkish, as they had to compete with Arabic and Persian, the prestigious languages of the era. Poets of the 13th and 14th centuries, such as Şeyyâd Hamza, Yunus Emre, Gülşehri, Hacı Bektaş Velî, Âşıkpaşa, Hoca Dehhânî, Tursun Fakih, Ahmed Fakih, and Hoca Mes'ud, played a crucial role in promoting Turkish literature. A defining characteristic of these poets was their Sufi background. In other words, the Turkish language was primarily preserved, spoken, and written by Sufi scholars and clergymen, continuing a tradition that dates back to Ahmet Yesevî. Sufi sheikhs and their disciples actively worked to protect the Turkish language from foreign influences.

- 13 In the early period of the Ottoman Empire, one of the largest states in the world, the influence of Arabic and Persian on Turkish was minimal. However, from the 15th century onward, the influx of words from these languages began to increase significantly. Between the mid-16th century and the late 19th century, a vast number of Arabic and Persian words entered the Turkish language. From the 11th century to the late 19th century, Turkish had to contend with the dominance of Arabic and Persian. However, in the early 20th century, this influence began to decline. Many words, grammatical rules, and phrases of Arabic and Persian origin were removed from the language—except for those that had been fully integrated into Turkish and were widely understood by the public. As a result, Turk-

1930'lardan sonra başlayan öz Türkçecilik (yani uydurmacılık) hareketi ise bunu baltaladı. Bu hareket de hiç bir dayanağı olmadığı için fazla sürmedi. Burada şunu da söylemek gerekir ki, Osmanlı Devletinin resmî yazı dili Türkçeydi. Fakat Arapça, Farsçayı da bilenler vardı. Zannedildiği gibi halk ile aydın tabaka arasında da büyük bir uçurum yoktu. Belki de var olduğu zannedilen bu uçurum, günümüzden bile daha azdı. Yani Osmanlılar, Selçukluların aksine Türkçeye önem verdiler. Onların döneminde birçok Türkçe eser te'lif edildi. Bugün Türkiye'de ve dünyanın muhtelif bölgelerinde Osmanlılar döneminde yazılmış yüz binlerce Türkçe kitap bulunmaktadır. Demek ki, Osmanlılar Arapça, Farsçayı bilir, fakat anadilleri olan Türkçeyi ise her zaman kullanırlardı. Osmanlı Devleti tarih boyunca fethettiği ülkelerin halklarını Türkçeyi öğrenme konusunda hiçbir zaman zorlamamış ve sömürmemiştir. Bunun en büyük delili ise, günümüzde, eskiden Osmanlı coğrafyasında yaşayan milletlerin bir çoğunun Türkçe bilmemeleridir. Zaten Osmanlı memleketlerinde yaşayan halkların beslendiği hayat ve kültür kaynakları, aldığı terbiye ve temsil ettiği inanç sistemi, dünyadaki hiç bir milleti sömürge hâline getiremezdi.

ish underwent a process of linguistic refinement. However, the authentic Turkish movement (i.e., linguistic purism or fabricationism) that emerged after the 1930s disrupted this progress. Since it lacked a solid foundation, the movement was short-lived. It is important to note that the official written language of the Ottoman Empire was Turkish, although many intellectuals and scholars were also proficient in Arabic and Persian. Contrary to common belief, there was no significant gap between the general population and the intellectual class in terms of language use—perhaps even less than what exists today. Unlike the Seljuks, the Ottomans placed a greater emphasis on Turkish, leading to the publication of numerous works in the language. Today, hundreds of thousands of Turkish books from the Ottoman period exist both in Turkey and in various parts of the world. While the Ottomans knew Arabic and Persian, they consistently used their mother tongue, Turkish. Throughout history, the Ottoman Empire never imposed Turkish on the people of the lands it conquered. The most evident proof of this is that many nations that were once part of the Ottoman territory do not speak Turkish today. In fact, the cultural and religious values, education system, and way of life of the people living in the Ottoman lands were never part of a colonizing force that sought to impose its language on others.

14 Dünyada konuşulan bir takım dillerin değişik asırlarda diğer dillere üstünlük kurduğu görülmektedir. Meselâ, 17, 18 ve 19. yüzyıllarda Fransızca dünyaya hâkimdi. 20. yüzyıl ve günümüzde ise artık İngilizce bir dünya dili olmuştur. Dünyadaki pek çok farklı milletle iletişim kurmak isteyen bir kişinin İngilizce öğrenmesi lazımdır. Bunun bir çok avantajının yanında, dezavantajı da bulunmaktadır. Öncelikle yabancı bir dil öğrenen insan, o dilin arkasındaki kültürü de ister istemez almakta ve böylece o dili konuşan milletlerin tarihini, kültürünü, yaşayış biçimini de özümsemekte, neredeyse kendi millî benliğinden kopmaktadır.

14 It has been observed that throughout history, certain languages have dominated others at different times. For example, French was the dominant global language in the 17th, 18th, and 19th centuries. In contrast, English emerged as the world's primary lingua franca in the 20th century and still holds that status today. Learning English has become essential for anyone seeking to communicate with people from different nations. While this offers many advantages, it also comes with certain drawbacks. One significant consequence of learning a foreign language is that an individual inevitably absorbs the culture, history, and way of life associated with that language. Over time, this can lead to cultural assimilation, potentially distancing a person from their own national identity.

15 Biz kültür mirası olarak; hâl-i hazırda yaşayan ve gelecek nesillere çok şey bırakan bir milletiz. Bunlardan bazı örnekler verelim:

1. **Orhun Yazıtları:** Moğolistan'da bulunan 8. yüzyılda 3 büyük taş Göktürk alfabesiyle nakşedilen ilk yazılı Türkçe kaynaklardır.

2. **Kutadgu Bilig:** Yusuf Has Hâcib'in yazdığı bu kitap, İslami Türk edebiyatının ilk eserlerinden sayılmaktadır. Devâsâ bir eserdir. 6645 beyittir. Kitap, Karahanlı hükümdarı Tabgaç Buğra Han'a 1069/1070 yılında sunulmuştur. Türkçe yazılan ilk siyasetnamedir. Arap alfabesi ve Uygur harfleriyle nüshaları bulunmaktadır. Bu kitap çok büyük oranda Türkçe kökenli kelimelerden oluşmaktadır.

3. **Divânü Lügâti't-Türk:** Kaşgarlı Mahmud'un kaleme aldığı bu eser Türk dili, kültürü, edebiyatı, tarihi, etnografyası, coğrafyası vb. bir çok saha bakımından önemi haiz devâsâ bir eserdir. Esere "Türk Dilleri Ansiklopedisi" denebilir. Kitap Arapça olarak yazılmasına rağmen bir çok Türk boyunu, pek çok Türk lehçesini göstermektedir. İçinde çok sayıda şiir atasözü, deyim vb. bulunmaktadır. Eser asıl olarak Türkçeden Arapçaya bir sözlük olarak hazırlanmıştır. Madde başı olan kelimelerin açıklamaları yapılırken halk içinden derlenmiş atasözü, deyim ve koşuklardan örnekler de verilmektedir. Eser, 1072 yılında yazılıp 1074 yılında ise tamamlamıştır. Kaşgarlı Mahmud kitabını 1077 yılında Bağdat'ta halife Ebü'l-Kâsım'a sunmuştur.

4. **Mevlana Celaleddin Rûmî:** 1207 yılında Belh'te doğmuş ve 1273 yılında Konya'da vefat etmiş büyük mutasavvıf ve fikir adamıdır. Ünü asırları aşmış, günümüzde de dünyanın her yerinde tanınan birisidir. Eserlerini o dönemin İngilizcesi sayılabilecek Farsça ile kaleme almış. Müslüman, Hristiyan, Yahudi bütün din saliklerini derinden etkilemiştir. Mes-

15 As a cultural heritage, we are a nation that lives in the present and leaves much to future generations. Some examples of these:

1. **Orkhon Inscriptions:** They are the first written Turkish sources found in Mongolia, engraved on 3 large stones in the 8th century with the Gokturk alphabet.

2. **Kutadgu Bilig:** This book written by Yusuf Has Hâcib is considered one of the first works of Islamic Turkish literature. It is a gigantic work. 6645 couplets. The book was presented to the Karakhanid ruler Tabgaç Buğra Khan in 1069/1070. It is the first politknâmed written in Turkish. There are copies in Arabic alphabet and Uyghur script. This book is largely composed of words of Turkish origin.

3. **Divânü Lügâti't-Türk:** This work written by Kashgarli Mahmud is a gigantic work of great importance in many fields such as Turkish language, culture, literature, history, ethnography, geography, etc. The work can be called the 'Encyclopedia of Turkic Languages'. Although the book is written in Arabic, it shows many Turkic tribes and many Turkic dialects. There are many poems, proverbs, idioms, etc. in it. The work was originally prepared as a dictionary from Turkish to Arabic. While explaining the words at the beginning of the article, examples of proverbs, idioms and poems collected from the people are also given. The work was written in 1072 and completed in 1074. Kashgarli Mahmud presented his book to the caliph Abû'l-Kâsım in Baghdad in 1077.

4. **Mevlana Celaleddin Rûmî:** Born in 1207 in Balkh and died in Konya in 1273, he was a great Sufi and intellectual. His fame transcended centuries and he is recognized all over the world today. He wrote his works in Persian, which could be considered the English of that period. He deeply influenced Muslim, Christian and Jewish followers of all reli-

nevi'si, Fihi Ma Fihi'si tanınan eserlerindendir.

5. **Yunus Emre:** 1240-1320 yılları arasında Eskişehir ve Sakarya şehirleri civarında yaşamış olan ve şöhreti yüzyılları aşmış büyük bir mutasavvıf şairdir. O, adeta Türkçe tasavvuf dilini inşa etmiştir. Dîvân'ı ve Risâletü'n-Nushiyye'si bilinen eserleridir.
6. **Ali Şîr Nevai:** 1441 yılında Herat'ta doğup burada 1501 yılında vefat eden Türk Edebiyatı tarihinin en büyük müelliflerinden olan Ali Şîr Nevai eserlerini çok büyük oranda Çağatay Türkçesiyle kaleme almış ve etkisi yüzyıllar boyunca devam etmiştir. Anadolu'daki pek çok edibi de derinden etkilemiştir. Bilinen 29 eseri mevcuttur. Hamse, Mecâlisü'n-Nefâis, Mahbûbu'l-Kulûb, Dîvân, Muhâkemetü'l-Lugateyn, Garâibü's-Sıgâr, Nevâdirü's-Şebâb, Târih-i Mülûk-i 'Acem, Lisânü't-Tayr, Mizânü'l-Evzân, Hamsetü'l-Mütehayyirîn, Nesâyimü'l-Mahabbe min Şemâimî'l-Fütüvve, Çihil Hadis, Leylâ vü Mecnûn, Seb'a-i Seyyâre, Hazâinü'l-Ma'ânî, Bedâiyü'l-Vasat, Fevâidü'l-Kiber eserlerinden bazılarıdır.
7. **Piri Reis:** 1465/1470 yıllarında Gelibolu'da doğmuş ve 1554'te Kahire'de vefat etmiştir. Kitâb-ı Bahriye adlı eseri, dönemine kadar gelmiş ve dönemindeki en güzel ve isabetli dünya haritasının bulunduğu bir eserdir. 1521 yılında te'lif edilmiştir.
8. **Evliya Çelebi:** Dünyanın gelmiş geçmiş en büyük seyyahlarından birisidir. 1611-1681 yılları arasında yaşamıştır. 50 yıl boyunca Balkanlar, Anadolu, Ortadoğu Batı Asya'da gezmiş, gördüklerini ve yaşadıklarını 10 ciltlik Seyahatname adlı eserine aktarmıştır. Eseri büyük bir kültür hazinesidir. Hayatı boyunca 257 şehri gezmiştir.

gions. His Masnavi and Fihi Ma Fihi are among his well-known works.

5. **Yunus Emre:** He was a great Sufi poet who lived between 1240-1320 around the cities of Eskişehir and Sakarya and whose fame spanned centuries. He constructed the Sufi language in Turkish. His Divan and Risâletü'n-Nushiyye are his known works.
6. **Ali Şîr Nevai:** Born in 1441 in Herat and died there in 1501, Ali Şîr Nevai, one of the greatest authors in the history of Turkish literature, wrote his works largely in Chagatai Turkish and his influence continued for centuries. He also deeply influenced many poets in Anatolia. He has 29 known works. Hamse, Majâlisü'n-Nefâis, Mahbûbu'l-Kulûb, Dîvân, Muhâkemetü'l-Lugateyn, Garâibü's-Sıgâr, Nevâdirü's-Şebâb, Târih-i Mülûk-i 'Ajem, Lisânü't-Tayr, Mizânü'l-Evzân, Some of his works include Hamsetü'l-Mütehayyirîn, Nesâyimü'l-Mahabbe min Şemâimî'l-Fütüvve, Çihil Hadis, Leylâ vü Mecnûn, Seb'a-i Seyyâre, Hazâinü'l-Ma'ânî, Bedâiyü'l-Vasat, Fevâidü'l-Kiber.
7. **Piri Reis:** He was born in 1465/1470 in Galipoli and died in Cairo in 1554. His work Kitâb-ı Bahriye is a work with the most beautiful and accurate world map of its time. It was published in 1521.
8. **Evliya Çelebi:** One of the world's greatest travelers of all time. He lived between 1611-1681. For 50 years, he traveled in the Balkans, Anatolia, the Middle East, and Western Asia and transferred what he saw and experienced to his 10-volume work Seyahatname . His work is a great cultural treasure. He traveled to 257 cities during his life.

16 II. Bölüm: Kültür-Sanatta Gençlerin İlgisini Çekebilecek Alanlar

17 Dil, Edebiyat, Tarih ve Sosyal Alanlar

18 Dil sosyal alanların anahtarı durumundadır. Gençler kendi dillerinin önemini ve büyüklüğünü kavradıkları takdirde, dillerine daha fazla alâka duyacaklardır. Özellikle Osmanlı Devleti döneminde Fransız ve İtalyanların Türkçeye verdikleri değeri ve Türkçe ile ilgili özellikle bu iki büyük devletin gramer, sözlük ve konuşma kılavuzları oluşturduklarını öğrendiklerinde, gençler kendi dillerine ehemmiyet vereceklerdir.

19 Edebiyat; dilin gelişmiş, adeta sanat eseri hâline gelmiş şeklidir. Tarihin eski dönemlerinden günümüze kadar Türkçe ile yüzbinlerce edebî eser meydana getirilmiştir. Türkçenin tarihi devrelerinden olan ve 16. asrın başlarından 19. asrın ortalarına, yani Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesine kadar devam eden Klasik Osmanlı Türkçesi döneminde Türkçe iki yönde gelişmiştir. Birinci yönde dili bir amaç olarak kullanma söz konusudur. Fuzulî, Bâkî, Zatî, Nâilî, Nefî, Lamiî Çelebi, Evliya Çelebi, Kâtip Çelebi gibi entelektüeller, eserlerinde Arapça, Farsça kökenli kelimeleri bir hayli kullanmakla beraber, genellikle halkın anlayabildiği bir dille eserlerini kaleme aldılar. İkinci yön olarak ise, ağır bir dil söz konusudur. Özellikle mensur eserlerin dili bu dönemde oldukça ağırlaştı. Burada sanat gayesiyle yazılma durumu vardır. Nergisî, Veysî, Naimâ gibi müellifler eserlerinde oldukça ağır Arapça, Farsça kelime, tamlama ve şekiller kullandılar. Fakat şunu da belirtmeliyiz ki, en ağır dönemlerde bile Türkçenin cümle yapısı bozulmamıştır.

20 Tarih ve diğer sosyal alanlarda da dil işlenerek pek çok eser te'lif edilmiştir. Âşıkpaşazâde, Ahmet

16 Part II: Areas of Culture and Arts That May Interest Young People

17 Language, Literature, History, and Social Studies

18 Language is the gateway to the social sphere. If young people recognize the significance and richness of their own language, they will naturally develop a greater interest in it. Learning about the esteem in which Turkish was held by the French and Italians, particularly during the Ottoman Empire, can further reinforce this appreciation. These two major nations not only valued Turkish but also produced grammars, dictionaries, and phrase-books dedicated to the language.

19 Literature is the refined and artistic form of language. From ancient times to the present, hundreds of thousands of literary works have been produced in Turkish. During the Classical Ottoman Turkish period—which spanned from the early 16th century to the mid-19th century, ending with the proclamation of the Tanzimat Edict—Turkish evolved in two distinct directions. The first direction was the practical use of language, where intellectuals such as Fuzulî, Bâkî, Zatî, Nâilî, Nefî, Lamiî Çelebi, Evliya Çelebi, and Kâtip Çelebi incorporated numerous Arabic and Persian-origin words into their works yet generally wrote in a style that remained comprehensible to the public. The second direction was the development of a highly ornate and complex language, particularly in prose. Writers such as Nergisî, Veysî, and Naimâ employed an excessively elaborate style, extensively using Arabic and Persian vocabulary, phrases, and linguistic structures. This approach was driven by an “art for art’s sake” mentality. Nevertheless, it is important to emphasize that even in periods when the language became highly intricate, the structural integrity of Turkish sentences remained intact.

20 In history and other social fields, the Turkish language has been refined and enriched through various works.

Cevdet Paşa gibi tarihçiler Türkçe tarih kitapları kaleme alıp tarihimize ışık tutmuşlardır. Yenileşme Dönemi denilen ve Tanzimat Fermanının ilan edildiği 1839'dan 1908 yılında ilan edilen II. Meşrutiyet'e kadar devam eden bu devrenin en önemli özelliği; Tanzimat'tan sonra girilen Batılılaşma devresinin getirdikleri neticesinde, Batılı bir takım şekillerin dilimize girerek, dilimizin sadeleşmesidir. Batı edebiyatından alınan edebî türlerden roman, hikâye, tiyatro, makale, tenkit gibi türler bu devirde Türk yazısını etkilemiştir. Bu dönemde ayrıca Batıda çıkan bir çok gazete Osmanlı toplumunu da tesiri altına almış ve Osmanlı'da bir biri ardınca gazeteler çıkmaya başlamış ve yeni bir dil olan gazete dili meydana gelmiştir. Gazete dili sayesinde halka, halkın daha anlayabileceği bir dille seslenme gereği olarak Türkçede bir sadeleşme görülmüştür. Şinasi, Namık Kemal, Ziya Paşa gibi sadeleştirme taraftarları sayesinde dil önceki döneme göre daha sadeydi. Bu dönemin sonlarına doğru, yani 1896-1901 yılları arasında, Servet-i Fünun dönemindeki dil anlayışı ise Tanzimat'ın dil anlayışından farklıdır. "Sanat, sanat içindir." görüşünü savunarak yola çıkan ve Fransız edebiyatının tesiri altında kalan Servet-i Fünuncular, yüksek zümre edebiyatı yaparak, dilimize daha çok oranda Arapça, Farsça kelime ve şekillerle birlikte, Batılı biçimleri de yerleştirmeye çalışmışlardır. Yani bu kısacık dönem hariç bu devrede Türkçe sadeleşme yolunda ilerlemeye başlamıştır.

Historians such as Âşıkpaşazâde and Ahmet Cevdet Pasha wrote history books in Turkish and shed light on our history. The most important feature of this period, which is called the Renovation Period and which lasted from 1839, when the Tanzimat Edict was proclaimed until the Second Constitutional Monarchy proclaimed in 1908, is the simplification of our language by introducing some Western forms into our language as a result of the Westernization period after Tanzimat. Literary genres taken from Western literature such as novels, stories, plays, articles and criticism, influenced Turkish writing in this period. In this period, many newspapers published in the West also influenced the Ottoman society and newspapers started to be published one after another in the Ottoman Empire and a new language, newspaper language, emerged. Thanks to the newspaper language, a simplification in Turkish was seen as a necessity to address the public with a language that the public could understand better. Thanks to simplification supporters such as Şinasi, Namık Kemal, and Ziya Pasha, the language was simpler than in the previous period. Towards the end of this period, that is, between 1896-1901, the understanding of language in the Servet-i Fünun period is different from the Tanzimat's understanding of language. The Servet-i Fünunists, who set out by defending the view that "Art is for art's sake" and who were influenced by French literature, tried to introduce more Arabic and Persian words and forms into our language, as well as Western forms. In other words, except for this short period, Turkish started to progress towards simplification in this period.

21 Müzik

22 Eski dönemlerden beri önemli bir musikî kültürüne sahibiz. Kanun, tambur, ney, ud gibi enstrümanlarla günlümüzü okşayan pek çok müzik enstrümanımız bulunmaktadır. Musikimizin piri Abdulkadir Meragî olarak bilinir. O 1360 yılında bugün İran sınırlarında kalan Güney Azerbaycan'ın Meraga şehrinde doğmuş ve 1435 yılında Afganistan'ın Herat şehrinde vefat etmiştir. İtrî Efendi ve İsmail Hammâmîzâde Dede Efendi de çok önemli musikişinaslarımızdandır. Gençlerimiz Türk Sa-

21 Music

22 We have a rich and deeply rooted musical culture that dates back to ancient times. Our traditional instruments—such as the kanun, tambur, ney, and oud—produce melodies that touch our hearts. The pioneer of our music, Abdulkadir Meragî, was born in 1360 in the city of Meraga, located in present-day South Azerbaijan, near the Iranian border. He passed away in 1435 in Herat, Afghanistan. Other significant figures in our musical heritage include İtrî Efendi and İsmail Hammâmîzâde Dede Efendi, both

nat Müziği, Türk Halk Müziği ve Hafif müzik çerçevesinde bu alanlarla meşgul olabilirler. İnsanlara ulaşmada müziğin çok önemli rolü vardır. Güzel sözlü ve sesli parçalarla insanların gönüllerine girilebilir. Gençler bu sanat dalıyla geçmişten günümüze bir kültür köprüsü kurabilirler. Farklı kültürlerde yabancı müziğe de ilgi gösterip kültürlerarası diyalog çalışmalarında kendi kültürlerini diğer milletlerin gençlerine tanıtabilirler. Bu çerçevede günümüzde belki de her gencin en az bir tane enstrümanı çalması beklenebilir.

23 El Sanatları

24 Kendi el sanatlarımız yabancıların çok ilgisini çekmektedir. Gençleri özellikle ebru, hat, tezhip, minyatür, çini, ağaç işlemeciliği gibi geleneksel Türk sanatlarına yönlendirerek farklı milletlerle irtibatlarını sağlayabiliriz. Hatla ilgili olarak şöyle bir söz vardır: Kur'an-ı Kerim, Mekke'de nazil oldu; İstanbul'da yazıldı ve Kahire'de okundu. Dolayısıyla hat sanatımız dünya çapındadır. Yedikuleli Seyyid Abdullah Efendi, Hulusi Yazgan, Hafız Osman Efendi, Mahmud Celâleddin Efendi, Macid Ayrıl, Şekerzâde Seyyid Mehmed Efendi, Muhsinzâde Abdullah Hamdi Efendi, Mehmed İlmi Efendi, Kazasker Mustafa Efendi, Ahmed Karahisâri, Abdullah Vassâf Efendi, Necmeddin Okyay, Hamid Aytaç, Hasan Çelebi, Hüseyin Kutlu meşhur hattatlarımızdan bazılarıdır. Günümüz hattatlarından olan ve hâlen Hollanda'da yaşayan Muhammet Refîi Kileci de yüz yüze ve online hat dersleri vermektedir. Kendisiyle her zaman irtibata geçilip hat sanatına gençler yönlendirilebilir. Ebru sanatında da Şebek Efendi, Hatib Efendi, Hazarfen Edhem Efendi, Sami Efendi, Necmeddin Okyay, Bekir Efendi, Sami Okyay, Mustafa Düzgünman, Niyazi Sayın, Fuat Başar, Mesut Dikel gibi ebru sanatçılarımızın eserleri gençlerin ilgisini çekebilir. Sanat faaliyetleri için kültür merkezlerinde, okullarda ve gençlik merkezlerinde uzman kişiler tarafından

of whom made invaluable contributions to our tradition. Young people can explore and engage in these musical traditions through Turkish Art Music, Turkish Folk Music, and Light Music. Music plays a vital role in connecting with people, as beautifully spoken and sung pieces can deeply resonate with the human heart. Through this art form, young people can build a cultural bridge between the past and the present. Additionally, they can develop an appreciation for foreign music from different cultures while also introducing their own musical heritage to young people from other nations through intercultural dialogue activities. In this regard, perhaps every young person today should be encouraged to learn to play at least one musical instrument.

23 Handicrafts

24 Traditional Turkish handicrafts have long fascinated foreigners. By encouraging young people to engage in traditional Turkish arts such as marbling (ebru), calligraphy, illumination (tezhip), miniature painting, tile art, and woodworking, we can foster cultural exchange and strengthen connections with different nations. There is a well-known saying about Islamic calligraphy: "The Qur'an was revealed in Mecca, written in Istanbul, and read in Cairo." This highlights the global reputation of Ottoman calligraphy and its influence across the Islamic world. Some of the most renowned Turkish calligraphers include Seyyid Abdullah Efendi of Yedikule, Hulusi Yazgan, Hafız Osman Efendi, Mahmud Celâleddin Efendi, Macid Ayrıl, Şekerzâde Seyyid Mehmed Efendi, Muhsinzâde Abdullah Hamdi Efendi, Mehmed İlmi Efendi, Kazasker Mustafa Efendi, Ahmed Karahisâri, Abdullah Vassâf Efendi, Necmeddin Okyay, Hamid Aytaç, Hasan Çelebi, and Hüseyin Kutlu. Among contemporary calligraphers, Muhammed Refîi Kileci, who currently resides in the Netherlands, offers both face-to-face and online calligraphy lessons. Young people interested in calligraphy can easily reach out to him to receive mentorship and training. In the field of marbling (ebru), the works of master marbling artists such as Şebek Efendi, Hatib Efendi, Hazarfen Edhem Efendi, Sami Efendi, Necmeddin Okyay, Bekir Efendi,

kurslar düzenlenmeli, bu kurslarda kendi gençlerimize ve yabancılara yol açılmalıdır.

Sami Okyay, Mustafa Düzgünman, Niyazi Sayın, Fuat Başar, and Mesut Dikel may also inspire young artists. To preserve and promote these traditional arts, courses should be organized by expert artisans in cultural centers, schools, and youth centers. These initiatives will not only encourage young people to explore their artistic heritage but also create opportunities for both local and international participants to engage in these rich cultural traditions.

25 Resim

26 Batılılar kadar olmasa da bizim de bir resim kültürümüz vardır. Günümüzde resim sayesinde pek çok kişiyle görüşülebilmektedir. Osman Hamdi Efendi, Abdülmecid Efendi, Şeker Ahmed Paşa, Müfide Kadri, Bedri Rahmi Eyüboğlu, İbrahim Çallı, Şefik Bursalı, Hikmet Onat gibi ressamlarımız gençlere tanıtılabilir. Gençlerimiz Batılı hocalardan resimle ilgili dersler de alabilirler.

27 Sinema

28 Günümüzde sanat alanı olarak belki de en önemli alandır. Artık herkes görsel sanatlara daha fazla ilgi duyuyor. İnternetin ve cep telefonlarının yaygınlaşması sosyal medya olgusunu meydana getirmiştir. Youtube'un televizyondan bile daha fazla seyredilmesi film ve dizi sektörünün yaygınlaşmasını da beraberinde getirmiştir. Biz de kendi kültür değerlerimizi sinema vasıtasıyla yaymaya özen göstermeliyiz. Gençlerin profesyonel olarak sinemayla uğraşmasını sağlamalı ve bu konuda finansal yardımlarda bulunmalıyız. Sinemanın bizcesini yapmalıyız. Günümüzde fantastik sinema herkesin ve özellikle gençlerin ilgisini çekmektedir. Yüzüklerin Efendisi, Matrix, Harry Potter gibi filmler milyonlarca kişi tarafından seyredilmektedir. Ayrıca tarihi filmler ve diziler de herkeste merak uyandırmaktadır. Buradan hareketle, kendi kültü-

25 Painting

26 Although not as deeply rooted as in the West, painting also holds an important place in our artistic heritage. Today, painting serves as a universal medium of communication, allowing people to express themselves and connect with others. Notable Turkish painters such as Osman Hamdi Efendi, Abdülmecid Efendi, Şeker Ahmed Pasha, Müfide Kadri, Bedri Rahmi Eyüboğlu, İbrahim Çallı, Şefik Bursalı, and Hikmet Onat can be introduced to young people, helping them explore Turkey's rich painting tradition. Additionally, young artists can expand their skills by learning from both local and Western art instructors, gaining a broader perspective on different artistic styles and techniques.

27 Cinema

28 Cinema is perhaps the most influential art form of our time. With the rise of visual media, people are now more engaged with films, TV series, and digital storytelling than ever before. The widespread use of the internet and mobile devices has led to the emergence of social media, and platforms like YouTube, which now surpass traditional television in viewership, have significantly contributed to the expansion of the film and series industry. In this rapidly evolving landscape, it is crucial to promote our own cultural values through cinema. Encouraging young people to pursue careers in filmmaking, providing them with financial support, and fostering professional development opportunities are essential steps toward establishing a strong cinematic presence. We must claim cinema as our own. Today, fantasy films attract audiences worldwide, especially young peo-

rümüzden sinemaya aktarılabilecek yüzlerce eser bulunmaktadır. Olağanüstü hadiselerin yer aldığı gazavatnâmelerimiz iyi bir sinema tekniği ile izleyicilere sunulmalıdır. Emin olun, bu tür eserlerimiz Harry Potter kadar ilgi görebilir. Bunun yanı sıra, neredeyse bütün ömrünü seyahatlerde geçirmiş ve bu seyahatlerde gördüklerini ve yaşadıklarını on ciltlik muazzam eserinde kaleme almış Evliya Çelebi'nin başından geçenler belki 100 bölüm hâlinde dizi film yapılabilir. Efendimiz (sav) döneminin, dört halifenin, sahabelerin de filmi yapılarak İslamiyet'in dırahşan çehresi bütün dünyaya gösterilebilir. İbni Sina, Farabi, Birûnî, Uluğ Bey gibi yüzlerce âlimimizin; Mevlana, Yunus Emre gibi gönül mimarlarımızın; İbni Arabi, Abdulkadir Geylani, İmam Rabbani, Üstad Bediüzzaman Said Nursi ve Hocaefendi gibi toplumları derinden etkileyen ehl-i tasavvuf, fikir ve aksiyon adamlarının hayat hikâyeleri ve idealleri; etkileyici ve güzel bir sinema tekniği ile filme çevrilerek bütün dünyaya aktarılabilir ve bu filimler belli başlı dillere - başta İngilizce- tercüme edilerek Netflix gibi platformlarda yer alabilirler.

ple. Movies such as The Lord of the Rings, The Matrix, and Harry Potter have been watched by millions. Similarly, historical films and TV series generate immense curiosity among viewers. From this perspective, there are hundreds of compelling stories within our own culture that can be adapted to the big screen. For instance, our gazavatnâmes, which recount extraordinary historical events, should be brought to life with high-quality cinematic techniques. If executed well, such productions could capture global attention, potentially rivaling the popularity of Harry Potter. Likewise, the adventures of Evliya Çelebi, who dedicated his life to travel and documented his experiences in his monumental ten-volume masterpiece, could be adapted into an extensive TV series, perhaps spanning 100 episodes. Additionally, cinematic projects could highlight key figures and events in Islamic history, such as the era of Prophet Muhammad (PBUH), the Four Caliphs, and the Companions, showcasing the true essence and luminous history of Islam to the world. Furthermore, the life stories and intellectual contributions of Ibn Sina (Avicenna), Farabi, Biruni, and Ulugh Beg; the spiritual wisdom of Mevlana and Yunus Emre; and the profound influence of Sufi scholars and thought leaders such as Ibn Arabi, Abdulkadir Geylani, Imam Rabbani, Bediüzzaman Said Nursi, and Fethullah Gülen could be brilliantly adapted into cinematic masterpieces. These films, produced with world-class cinematic techniques, could be translated into major languages, especially English, and distributed on global streaming platforms like Netflix, making them accessible to audiences worldwide.

29 Belgeseller

30 Günümüzde herkesin canlı yayın bile yapabildiği Youtube'da belgesel sayılabilecek pek çok yayın ortaya konabilir. Gençler teknolojiye iyi anladıklarından dolayı bu konuya daha çok ilgi duyabilirler. Dünyada artık eskiye göre çok daha kolay seyahat edilebildiğinden, farklı kültürleri tanıma ve aktarma da rahatlıkla gerçekleştirilebilmektedir. Gençlerle beraber farklı ülkelere kültür gezileri düzenlenip bunlar belgesel şeklinde güzel bir çe-

29 Documentary Filmmaking

30 Today, countless documentaries can be broadcast on YouTube, a platform where anyone can even stream live content. Given their technological proficiency, young people may naturally take a greater interest in this field. With global travel now far more accessible than in the past, learning about and sharing different cultures has become significantly easier. Organizing cultural trips to different countries with young participants and documenting these experiences can provide

kimle dili iyi kullanan kişiler tarafından etkili bir şekilde dünyaya aktarılabilir. Bunun için kendi dilimiz (Türkçe) ve İngilizce kullanılmalıdır.

valuable cross-cultural insights. These travel experiences can be effectively conveyed to a global audience through well-produced documentaries created by individuals with strong language skills. To maximize outreach and engagement, these documentaries should be presented in both Turkish and English, ensuring they reach both domestic and international audiences.

31 Tiyatro

- 32 Tiyatroya toplumumuzda eskiye nazaran daha az ilgi gösterilmektedir. Bu sanat alanı da oldukça önemlidir. Batı dünyasında, 100-200 sene öncesi kadar olmasa da tiyatroya Doğu dünyasına göre çok daha fazla önem verilmektedir. Batıda çocuk tiyatroları bile vardır. Tiyatroda dil, sanatlı bir şekilde kullanılarak seyirciler etkilenebilmektedirler. İslâm dünyasında sözlü kültür yaygın olduğundan tiyatro kendi öğretilerimizi aktarmada büyük bir vasıta olabilir. Gençlerimizin bu alana ilgi duymaları sağlanabilir.

31 Theater

- 32 In recent years, interest in theater has declined within our society compared to the past. However, theater remains a highly significant form of artistic expression. In the Western world, although not as dominant as it was 100–200 years ago, theater still holds greater importance than in the Eastern world. Notably, children's theaters are common in the West, fostering an early appreciation for the performing arts. Theater provides a unique artistic platform where language is used expressively to captivate and influence audiences. Given that oral culture has historically played a major role in the Islamic world, theater can serve as an effective medium for conveying our own teachings and values. By encouraging young people to engage with theater, we can help revive interest in this art form while also preserving and promoting our cultural heritage through performance.

33 III. Bölüm: Hizmeti İyi Anlama ve Aktarmada Dilin Yeri ve Ehemmiyeti

- 34 Dünyanın en önemli iyilik hareketlerinden birisi olan Hizmet Hareketi'nin temellerini atıp milyonlarca insanı etkileyip belki de imanlarını kurtarmalarına vesile olan Üstat Bediüzzaman Said Nursi'nin te'lif ettiği Risaleler ve Üstadın izinden giderek hareketini devam ettirip yayan ve bütün dünyada sulh adacıkları oluşturup dil ve renk ayrımı yapmadan herkesi içine almaya çalışan Hizmet Hareketi'nin prensiplerini kuvveden fiile, yani düşünceden aksiyona aktaran Hocaefendi'nin te'lif ettiği kitapların dili Türkçedir. Ayrıca Hoca-

33 Part III: The Role and Significance of Language in Communicating and Conveying the Hizmet Movement

- 34 Turkish is the language in which Bediüzzaman Said Nursi wrote the Risale-i Nur, a collection of works that laid the foundations of the Hizmet Movement, one of the world's most influential initiatives for goodness and social service. His writings have inspired millions, perhaps even helping many strengthen their faith. Likewise, Fethullah Gülen, following in the footsteps of Bediüzzaman Said Nursi, has continued and expanded this movement, spreading its principles worldwide. The Hizmet Movement strives to establish islands of peace across the globe, embracing people

efendi'nin binlerce vaazının, konuşmasının, konferansının, röportajlarının dili de Türkçedir. Gençlerimizin bu eserleri iyi idrak edip, içselleştirip, farklı dillere çevirerek diğer insanlara aktarabilmesi için iyi bir seviyede Türkçe okuyup yazabilmeleri, hatta Osmanlı Türkçesi de öğrenmeleri önem arz etmektedir. Bununla ilgili aşağıda bir takım değerlendirmeler yapılacaktır:

35 Üstadın Eserlerini Türkçe Kaleme Alması

36 Üstat Bediüzzaman Said Nursi Arapça ve Farsçayı çok iyi biliyordu. Ana dili de Kürtçe idi. Cenâb-ı Hak onun daha çok Batıdaki şehirlerde hizmet etmesini murat buyurdu. Hayatı boyunca pek çok sıkıntı çekmesine rağmen te'lif ettiği risâleler dünyanın her yerine yayıldı ve belki de milyonlarca insanın hidayetine vesile oldu. Türkçeyi bir görüşe göre dokuz yaşından sonra öğrenen Üstadın, eserlerinin çok büyük oranda Türkçe olması bize ve dünyaya bir işaret olsa gerek. Üstat Bediüzzaman Doğu Anadolu'da Medresetü'z-Zehrâ adında bir üniversite kurmak istemiş ve bunu proje hâline getirmiştir. Fakat bu teşebbüsü akîm kalmıştır. Bu üniversitenin dilinden bahsederken Üstat Arapçanın vacip, yani farz; Türkçenin lazım, yani vacip, Kürtçenin de caiz olması gerektiğini söyler. Buradan şunu anlayabiliriz ki, Üstadın Doğuda kurmak istediği üniversitenin eğitim-öğretim dilinde Türkçenin çok önemli bir yeri vardır. Bu üniversiteye hem Batıdan, hem Doğudan ve hem de İslâm dünyasından öğrenciler gelecektir.

without discrimination regardless of language or ethnicity, and transforming ideas into meaningful action. In addition, thousands of sermons, speeches, conferences, and interviews have been delivered in Turkish, making it an essential language for those engaging with this intellectual and spiritual tradition. For young people to comprehend these works deeply, internalize their messages, translate them into other languages, and share them with broader audiences, it is crucial that they attain a strong command of Turkish, both in reading and writing. Additionally, learning Ottoman Turkish would further enrich their understanding, enabling them to access historical texts and primary sources more effectively. Some evaluations will be made about this below:

35 Bediüzzaman's Choice to Write His Works in Turkish

36 Bediüzzaman Said Nursi was highly proficient in Arabic and Persian, and his mother tongue was Kurdish. However, by divine decree, Allah (c.c.) willed that he serve primarily in the western regions of Anatolia. Despite enduring countless hardships throughout his life, his treatises spread worldwide, serving as a means of guidance for perhaps millions of people. According to some accounts, he learned Turkish after the age of nine, making the fact that the majority of his works are in Turkish a significant point of reflection for both us and the world. Bediüzzaman envisioned the establishment of a university in Eastern Anatolia, which he named Medresetü'z-Zehrâ, and actively worked on making this project a reality. However, his efforts were ultimately unsuccessful. Regarding the language of instruction at this university, He proposed a unique trilingual model: "*Arabic should be wajib (obligatory), Turkish should be lâzım (necessary), and Kurdish should be permissible.*" This statement underscores the central importance of Turkish as the primary language of education at the university he intended to establish. Students from the West, the East, and across the Islamic world were expected to attend and benefit from its curriculum.

37 Üstat te'lif ettiği kitapların bazılarında daha ağır bir Türkçe, bazılarında ise orta ağırlıkta bir Türkçe kullanmıştır.

38 Örnekler:

39 “Kur’an: Asırları muhtelif bütün enbiyânın kü-tüblerini ve meşrepleri muhtelif bütün evliyânın risâlelerini ve meslekleri muhtelif bütün asfiyânın eserlerini icmâlen tazammun eden ve cihât-ı sittesi parlak ve evhâm u şübehâtın zulûmâtından musaffa ve nokta-ı istinâdı, bi’l-yakîn vahy-ı semâvi ve kelâm-ı ezeli ve hedefi ve gayesi, bi’l-müşâhede saâdet-i ebediyye; içi, bilbedâhe hâlis hidâyet; üstü, bi’z-zârûre envâr-ı imân; altı, bi-ilme’l-yakîn delil ve burhân; sağı, bi’t-tecrübe teslim-i kalb ve vicdan; solu, bi-ayne’l-yakîn tes-hîr-i akıl ve iz’ân; meyvesi, bi-hakka’l-yakîn Rahmet-i Rahmân ve dâr-ı cinân; makâmı ve revâcı, bi’l-hadsi’s-sâdık makbûl-ı melek ve ins ü cân bir kitâb-ı semâvidir.”³²

40 “İşte şu zemîn bahçesinde bütün o süslü nebâtât ve zinetli hayvânât, muntazam sûretleriyle ve mevzûn şekilleriyle i’lân ediyorlar ki, biz bir tek Sâni’-i Hakîmin sanatından birer mu’cizesi ve birer hârikasıyız ve vahdâniyetin birer dellâlî, birer şahidiyiz.”³³

41 Yukarıdaki metinlerden bir nebze anladığımıza göre; Üstadın dili aslında kendi döneminde yazılar kaleme alan entelektüellerin diline yakındır. Bazı yazarlar Üstat’tan daha sade bir dil kullanmışlardır. Bu dönemde (20. yüzyılın başlarından ortalarına kadar) Üstat Türkçeye girmiş Arapça ve Farsça kökenli tamlamaları ve kelimeleri eserlerinde kullanmıştır. Üstat İslâm medeniyetinin ortak kelimelerini eserlerinde sık olarak kullanırdı.

³² Bediüzzamân Said Nursi, “Yirmi Beşinci Söz, Üçüncü Cüz” Sözler, Işık Yay. İzmir, 2002, s.480

³³ Bediüzzamân Said Nursi, “Yirminci Mektup, Beşinci Kelime, Mektûbât, Envâr Neşriyat, İstanbul s.236

37 In his writings, Bediüzzaman employed varying levels of linguistic complexity—using a heavier, more sophisticated Turkish in some works while opting for a more accessible, moderately complex Turkish in others.

38 Examples:

39 “Kur’an: Asırları muhtelif bütün enbiyânın kü-tüblerini ve meşrepleri muhtelif bütün evliyânın risâlelerini ve meslekleri muhtelif bütün asfiyânın eserlerini icmâlen tazammun eden ve cihât-ı sittesi parlak ve evhâm u şübehâtın zulûmâtından musaffa ve nokta-ı istinâdı, bi’l-yakîn vahy-ı semâvi ve kelâm-ı ezeli ve hedefi ve gayesi, bi’l-müşâhede saâdet-i ebediyye; içi, bilbedâhe hâlis hidâyet; üstü, bi’z-zârûre envâr-ı imân; altı, bi-ilme’l-yakîn delil ve burhân; sağı, bi’t-tecrübe teslim-i kalb ve vicdan; solu, bi-ayne’l-yakîn tes-hîr-i akıl ve iz’ân; meyvesi, bi-hakka’l-yakîn Rahmet-i Rahmân ve dâr-ı cinân; makâmı ve revâcı, bi’l-hadsi’s-sâdık makbûl-ı melek ve ins ü cân bir kitâb-ı semâvidir.”³⁹

40 “İşte şu zemîn bahçesinde bütün o süslü nebâtât ve zinetli hayvânât, muntazam sûretleriyle ve mevzûn şekilleriyle i’lân ediyorlar ki, biz bir tek Sâni’-i Hakîmin sanatından birer mu’cizesi ve birer hârikasıyız ve vahdâniyetin birer dellâlî, birer şahidiyiz.”⁴⁰

41 From the texts above, we can infer that Bediüzzaman’s language was actually quite similar to that of the intellectuals of his time. While some writers of the period adopted a simpler style, his works reflected the linguistic characteristics of the early to mid-20th century. During this period, Arabic and Persian phrases and words that had entered Turkish were commonly used, and he frequently incorporated these elements into his writings. Additionally, his works often included shared vocabu-

³⁹ Bediüzzamân Said Nursi, “Twenty-Fifth Söz, Third Chapter” Sözler, Işık Yay. İzmir, 2002, p.480

⁴⁰ Bediüzzamân Said Nursi, “Twentieth Letter, Fifth Word, Mektûbât, Envâr Neşriyat, İstanbul p.236

42 Hocaefendi'nin Türkçeyi Tavizsiz Bir Şekilde Kullanması ve Savunması

43 Üstadın en büyük muakkibi olan Hocaefendi de hayatının büyük bir bölümünü Allah'ın hikmeti olarak, Türkiye'nin batısında geçirdi. O, vaazlarını çok güzel ve etkileyici bir Türkçe ve üslupla milyonlarca kişiye aktardı, Türkçe pek çok kitap kaleme aldı. Hocaefendi'nin de Türkçeye ne kadar önem verdiği açıktır. O, konuşmalarında, vaazlarında ve kitaplarında Türk diline, kültürüne, tarihine, sanatına, musikisine çok değer atfetmektedir. 10. yüzyıldan belki 19. yüzyıla kadar Arapça ve Farsça ile devamlı mücadele hâlinde olan Türkçenin neşvünema bulmasında, halk arasında yaygınlaşmasında ve çok sayıda Türkçe kitabın te'lif edilmesinde tasavvuf erbabının büyük rolleri vardır. Türk dilinin, Arap ve Fars dili ile boy ölçüşebilecek duruma gelmesinde çok büyük oranda tarikat şeyhlerinin, hocaların ve fakihlerin Türkçeyi entelektüel seviyelere getirmeleri ve Türkçe konuşan halka doğrudan hitap edecek derecede Türkçeye sahip çıkmalarının etkilerini görüyoruz. Yunus Emre, Ahmed Fakih, Şeyyad Hamza, Hoca Dehhânî, Gülşehrî, Âşık Paşa, Hoca Mes'ûd, Süleyman Çelebi, Şeyhî gibi dinî kişiliklerin Türk diline ne kadar hizmet ettikleri ortadadır. Geçmiş asırlara benzer şekilde günümüzde de bunun en büyük düşünürü ve uygulayıcısı Hocaefendi'dir. Onun, müktesebatına uygun olarak kullandığı Türkçenin ne kadar insanı etkilediği açıktır. Hocaefendi'nin teşvikiyle dünyanın birçok ülkesinde açılan okullar sayesinde Hocaefendi; Osmanlı devlet ve ilim adamlarının desteğiyle kurulup 1851-1862 yıllarında faaliyetlerini sürdüren Encümen-i Dâniş adlı Fransız Bilimler Akademisi örnek alınarak kurulan Bilimler Akademisinin tüzüğünde olan "Türkçeyi bir dünya dili hâline getirme" projesini kuvveden fiile geçirmiş ve Türk dili neredeyse bütün dünyanın bildiği, tanıdığı ve öğrenme isteği duyduğu bir dil hâline gelmiştir. Hatta Hoca-

lary from the broader Islamic civilization, reinforcing their intellectual and spiritual depth.

42 Fethullah Gülen's Uncompromising Use and Defense of Turkish

43 Fethullah Gülen, the most devoted spiritual heir (muakkib) of Bediüzzaman, spent most of his life in western Turkey, by the wisdom of Allah (c.c.). He delivered sermons to millions in eloquent and compelling Turkish and authored numerous books. His deep commitment to Turkish is evident in his speeches, sermons, and writings, where he consistently emphasizes the importance of the Turkish language, culture, history, art, and music. From the 10th to the 19th century, Sufi scholars played a significant role in the development, preservation, and popularization of the Turkish language, which continuously struggled against the dominance of Arabic and Persian. Sufi sheikhs, hodjas, and faqîhs elevated Turkish to an intellectual level by addressing the Turkish-speaking public directly and embracing the language as a means of spiritual and scholarly discourse. Religious figures such as Yunus Emre, Ahmed Fakih, Şeyyâd Hamza, Hoca Dehhânî, Gülşehrî, Âşık Paşa, Hoca Mes'ûd, Süleyman Çelebi, and Şeyhî played a crucial role in the expansion and refinement of Turkish. Just as these figures were the driving force behind Turkish linguistic development in their time, Fethullah Gülen is the leading thinker and practitioner of this mission today. His mastery of the Turkish language and his eloquent expression have influenced countless individuals, drawing people toward the language itself. Through the schools established in numerous countries with his encouragement, Fethullah Gülen has actualized the vision of making Turkish a global language. This initiative aligns with a historical effort in the Encümen-i Dâniş (1851-1862), an Ottoman scientific academy modeled after the French Academy of Sciences, which also sought to promote Turkish as an internationally recognized language. Today, Turkish has gained

efendi'nin ilmini, nezaketini, mütevazılığını, etki-leyici üslubunu beğenen, takdir eden yabancılar Türkçeye ilgi duymaya başlamışlardır. Bunlardan birisi olan Prof. Dr. Martin Marty, 2015 yılında Hocaefendi'yi ziyaret etmesinin ardından Faruk Mercan'a şöyle diyor:

recognition and admiration worldwide, and many people are eager to learn and engage with the language. Even foreign scholars, deeply impressed by Fethullah Gülen's knowledge, kindness, humility, and captivating style, have developed an interest in Turkish. One such scholar, Prof. Dr. Martin Marty, expressed his admiration after meeting Fethullah Gülen in 2015. He told Faruk Mercan:

44 *"Gülen ile konuşmamda yüzde yüz bir sekine hissettim. O, çok mütevazı, kimseye tepeden bakmıyor; cömert bir ruhu var; başkalarını istifadesine hazır tutuyor. Bunu vaazlarında görebiliyorsunuz. Vaazlar genellikle tek yönlü olur. Ama Gülen, sanki karşını dinlermiş gibi ona göre konuşuyor. Keşke Türkçe bilseydim. Birçok kitabı bitirince kapatıp bırakıyorum, bitirdim diyorum. Ama Gülen'in kitaplarında bir karşılıklı konuşma var. 'Hadi, karşılıklı konuşmaya başlayabiliriz.' diyor."*³⁴

44 *"In my conversation with Gülen, I felt a deep sincerity. He is very humble; he does not look down on anyone. He has a generous spirit, and he makes others feel welcome. You can see this in his sermons. Sermons are usually one-way, but Gülen speaks as if he is listening to the other person. I wish I knew Turkish. When I finish many books, I close them and move on. But in Gülen's books, there is a dialogue. He seems to say, 'Come on, let's start a conversation.'"*⁴¹

45 Rahmetli Faslı büyük âlim Ferit Ensari'nin de Hocaefendi'yi çok takdir ettiğini biliyoruz. Hatta bazı arkadaşlar onun: 'Ana dilim Arapça yerine Türkçe olsaydı ve böylece Hocaefendi'yi daha iyi anlayabilseydim.' şeklinde bir ifadesinin olduğunu söylüyorlar.

45 Similarly, the late great Moroccan scholar Ferit Ansari deeply admired Fethullah Gülen. Some of his close friends even recall him saying: "If only my mother tongue were Turkish instead of Arabic, I would understand Fethullah Gülen much better."

46 Hocaefendi de eserlerinin bazılarında daha sade, bazılarında ise daha ağır bir dil kullanmıştır.

46 Like Bediüzzaman, Fethullah Gülen used varying levels of linguistic complexity in his writings, employing a simpler style in some works and a more sophisticated, classical tone in others.

47 Örnekler:

47 Examples:

48 *"Huy, tabiat, seciye de diyebileceğimiz huluk; yaratılışın en önemli gayesi, cebr-i halkının gerçek buudu ve insan iradesinin "halk" hakikati üzerinde ilâhî ahlak hedefli tasarrufudur. Bu tasarrufu iyi kullanıp "halk"a huluk urbası giydirebilen kimseye iyi işler bütünüyle kolaylaşır. Evet, halk da huluk da, aynı kökten gelir ve temel yapıları itibarıyla birbirinden farkı yoktur. Ancak "halk"; gözle görülen, dış duygularla idrak edilen suret, hey'et, şekil ve heykel ile alâkalı madde ağırlıklı mana olmasına mukabil, "huluk"; gönül*

48 *"Huy, tabiat, seciye de diyebileceğimiz huluk; yaratılışın en önemli gayesi, cebr-i halkının gerçek buudu ve insan iradesinin "halk" hakikati üzerinde ilâhî ahlak hedefli tasarrufudur. Bu tasarrufu iyi kullanıp "halk"a huluk urbası giydirebilen kimseye iyi işler bütünüyle kolaylaşır. Evet, halk da huluk da, aynı kökten gelir ve temel yapıları itibarıyla birbirinden farkı yoktur. Ancak "halk"; gözle görülen, dış duygularla idrak edilen suret, hey'et, şekil ve heykel ile alâkalı madde ağırlıklı mana olmasına mukabil, "huluk"; gönül*

³⁴ F. Mercan, M. Fethullah Gülen Allah Yolunda Bir Ömür, 2019, s.368

⁴¹ F. Mercan, M. Fethullah Gülen: Allah Yolunda Bir Ömür, 2019, p. 368

ile idrak olunup hislerle duyulan ve ruhla temsil edilen bir öz, bir muhteva ve bir manadır.”³⁵

49

“Öteden beri Toprak, hep tevazu ve mahviyetin misali olarak zikredilir. Çünkü o, ayaklar altında ezilmesine rağmen insanlar ve diğer canlılar için -Allah’ın (cc) izni ve inayetiyle- hep bir hayat kaynağı olmuştur. Dolayısıyla insan da yüzü yerde olduğu, hangi konumda bulunursa bulunsun kendini hep sıfır gördüğü, Allah karşısında el pençe divan durduğu sürece yükselip meyve verecektir. Ancak o, büyüklük taslayıp havada uçmaya kalkıştığında ise er ya da geç tepetaklak yuvarlanıp gidecektir.”³⁶

- 50 Yukarıdaki metinlerden de az çok anlaşılabileceği gibi Hocaefendi bazı eserlerinde daha sade, bazı eserlerinde ise günümüze göre daha ağdalı -özellikle *Kalbin Zümrüt Tepeleri* adlı kitabında- bir dil kullanmıştır. O, konuşmalarında ve yazılarında İstanbul Türkçesini tercih etmiş; çocukluğu Erzurum’da geçmesine rağmen Erzurumluların şivesini hemen hemen hiç tercih etmemiştir. Hocaefendi vaazlarında ve kitaplarında karşımdaki insanlar beni anlayabilir mi endişesini taşımamış ve o güzel Türkçemizi muhafaza etme konusunda taviz vermemiştir. Hocaefendi günümüzde az kullanılan veya birçok insanın anlayamadığı kelimeleri ve tabirleri kullanarak bu kelimelerin unutulmamasını temin etmiştir. Böyle yapmakla entelektüel seviyeyi de yükseltmiştir. Arapça ve Farsça iyi bilmesine rağmen eserlerini Türkçe kaleme almıştır. Son yıllarda güzel Türkçemizin kuşa çevrilmesine karşı direnmiş ve konuştuğu dili neredeyse hiç değiştirmemiştir. Bu yönüyle Türkçe sevdalıları ona çok şey borçludur.

³⁵ M. Fethullah Gülen, *Kalbin Zümrüt Tepeleri 1-2*, Işık Yay. İstanbul 2011, s.143

³⁶ M. Fethullah Gülen, *Yolun Kaderi*, Blue Dome Yay. New Jersey, USA, 2016, s.121

ile idrak olunup hislerle duyulan ve ruhla temsil edilen bir öz, bir muhteva ve bir manadır.”⁴²

49

“Öteden beri Toprak, hep tevazu ve mahviyetin misali olarak zikredilir. Çünkü o, ayaklar altında ezilmesine rağmen insanlar ve diğer canlılar için -Allah’ın (cc) izni ve inayetiyle- hep bir hayat kaynağı olmuştur. Dolayısıyla insan da yüzü yerde olduğu, hangi konumda bulunursa bulunsun kendini hep sıfır gördüğü, Allah karşısında el pençe divan durduğu sürece yükselip meyve verecektir. Ancak o, büyüklük taslayıp havada uçmaya kalkıştığında ise er ya da geç tepetaklak yuvarlanıp gidecektir.”⁴³

- 50 As inferred from the texts above, Fethullah Gülen used varying levels of linguistic complexity in his works. In some writings, he employed a simpler style, while in others—especially in *Kalbin Zümrüt Tepeleri* (*The Emerald Hills of the Heart*)—his language was more ornate. He consistently preferred Istanbul Turkish in his speeches and writings, despite spending his childhood in Erzurum. Notably, he almost never adopted the Erzurum dialect, demonstrating his dedication to a refined and widely understood version of Turkish. In his sermons and books, Fethullah Gülen never compromised the richness of Turkish, regardless of whether his audience fully grasped every word. He frequently used rare and lesser-known words and expressions, ensuring that these linguistic treasures were not forgotten. In doing so, he not only preserved the integrity of Turkish but also elevated the intellectual level of his audience. Although he was fluent in Arabic and Persian, he chose to write his works in Turkish, reinforcing his commitment to the beauty and depth of the language. In recent years, he has firmly resisted any attempts to simplify Turkish into an oversimplified form, maintaining the elegance of his speech. His unwavering stance on language preservation makes him an invaluable figure for lovers of Turkish.

⁴² M. Fethullah Gülen, *Kalbin Zümrüt Tepeleri 1-2*, Işık Yay. İstanbul 2011, p.143

⁴³ M. Fethullah Gülen, *Yolun Kaderi*, Blue Dome Yay. New Jersey, USA, 2016, p.121

51 IV. Bölüm: Gençlerin Dilimizi Muhafaza Edebilmesi için Bazı Teklifler

52 Kimliği ve kimliği oluşturacak en önemli unsur olan dili muhafaza yabancı ülkelerde büyük ehemmiyet arz etmektedir. Bu konuda araştırmaları olan Teksas Üniversitesi College of Art and Sciences Bölümü'nde öğretim üyesi olan Doç. Dr. Sebahattin Zıyanak makalelerinde ve kitaplarında özellikle 19. yüzyılın sonu ile 20. yüzyılın başlarında Osmanlı pasaportu taşıyan Türk, Ermeni, Rum, Süryani, Yahudi, Gürcü kökenli 400000 kişinin Amerika Birleşik Devleti'ne göç ettiğinden, göç edenlerin 25000-50000'inin Türk olduğundan bahsetmektedir. Türklerin genellikle işçi olduklarını demiryollarında ve farklı işlerde çalıştıklarını; ilk gelenlerin kendi kimliklerini koruduklarını, orta neslin yavaş yavaş kaybettiklerini, üçüncü neslin ise hem dillerine hem de dinlerine bigâne kaldıklarını vurgulamaktadır.^{37,38} Yani dili tamamen unutan toplumların asimile olması kaçınılmazdır. Bu topluluklar zamanla dinlerinden de uzaklaşıp ya dinsiz, ya da başka bir dine mensup olmaktadır.

53 Bu konuda Fethullah Gülen Hocaefendi, *Beyan* (İstanbul 2004, s.35) adlı kitabında “Dil, kültürün temel dinamiklerindendir. Milletlerin gücü, dil ve düşüncele-
rinin gücüyle doğru orantılıdır. Bir toplum dilde, düşünce-
de ne kadar zengin ise o kadar güçlü sayılır. Bir fert, kendi dilini ne kadar iyi kullanıyor ve başkalarıyla ne kadar rahat diyalog kurabiliyorsa o ölçüde kendi ola-

³⁷ S. Zıyanak, B. Sert, *Early Turkish Immigrants' Adaptation to American Culture and Social Integration* European Review of Applied Sociology Vol. 10, No. 15, Year 2017, s. 21-27

³⁸ S. Zıyanak, B. Sert, *Turkish Immigrants in the Mainstream of American Life*, Lexington Books, Lanham, Maryland, USA, 127s.

51 Part IV: Some Suggestions for Young People to Preserve Our Language

52 Preserving one's identity and native language—the most essential element of identity—is of paramount importance, especially in foreign countries. Language serves as a bridge between generations, ensuring the continuity of cultural heritage and preventing assimilation. Assoc. Prof. Dr. Sebahattin Zıyanak, a faculty member at the University of Texas College of Arts and Sciences, has conducted research on this topic. In his articles and books, he highlights that 400,000 people of Turkish, Armenian, Greek, Assyrian, Jewish, and Georgian origin, all holding Ottoman passports, migrated to the United States at the end of the 19th and early 20th centuries. Among them, 25,000–50,000 were Turks. Dr. Zıyanak emphasizes that Turks were primarily laborers, working on railroads and in various trades; the first generation managed to preserve their identity; the second generation gradually lost their cultural and linguistic ties; and the third generation had little to no connection with their language and religion.^{44,45} In other words, complete loss of language inevitably leads to assimilation. Over time, these communities not only lose their cultural heritage but also become detached from their religion, eventually either abandoning faith altogether or converting to another religion.

53 On this subject, Fethullah Gülen, in his book *Beyan* (Istanbul, 2004, p. 35), states: “Language is one of the fundamental dynamics of culture. The power of nations is directly proportional to the strength of their language and thought. The richer a society is in language and thought, the stronger it becomes. The better an individual masters their own language and the more effectively

⁴⁴ S. Zıyanak, B. Sert, *Early Turkish Immigrants' Adaptation to American Culture and Social Integration* European Review of Applied Sociology Vol. 10, No. 15, Year 2017, s. 21-27

⁴⁵ S. Zıyanak, B. Sert, *Turkish Immigrants in the Mainstream of American Life*, Lexington Books, Lanham, Maryland, USA, 127s.

rak kalmasını teminat altına almış demektir.” diyor. Ayrıca aynı kitabın 38. sayfasında da bu konuda: “Aslında dil de diğer ilimler gibi zati değeri olan bir fenomendir. Hatta onlardan da önemlidir ve katiyen ihmal edilmemelidir.” şeklinde görüşlerini ifade ederek dile ne kadar önem vermek gerektiğini vurguluyor.

54 Biz de gençlerin Türkçeye önem verip onu muhafaza edebilmesi için bazı teklifler sunacağız:

55 İki Dillilik

56 Dilimizi, yani Türkçeyi muhafaza edip gelecek nesillere aktarmak en mühim vazifelerimizdendir. Gelecek nesillerin dilimizi yazıp okuyabilmesi evvel emirde temin edilmelidir. Göç edilen ülkenin de dilini en iyi bir şekilde bilmenin, yani iki dilli olmanın faydaları çoktur. Kendi kültür değerlerini kaybetmeyen insanların yaşadıkları toplumda asimile olmadan o topluma daha kolay entegre olmaları söz konusudur.

they communicate with others, the more they secure their own identity.” Furthermore, on page 38 of the same book, he emphasizes the intrinsic value of language, stating: “In fact, language, like other sciences, is a discipline of intrinsic worth. It is even more important than other sciences and should never be neglected.” Through these statements, Fethullah Gülen underscores the critical role of language in shaping cultural strength, intellectual depth, and individual identity, highlighting the necessity of prioritizing and preserving it.

54 Below, we will outline some key recommendations for young people on how they can value and protect the Turkish language.

55 Bilingualism

56 Preserving our language, Turkish, and passing it on to future generations is one of our most fundamental responsibilities. Ensuring that young generations can read and write Turkish proficiently is essential for maintaining cultural continuity and identity. At the same time, mastering the language of the host country—in other words, being bilingual—offers numerous advantages. Individuals who retain their own cultural values are better equipped to integrate into society without losing their identity or being assimilated. By fostering bilingualism, we can help young people thrive in multicultural environments while safeguarding their linguistic and cultural heritage.

57 Risaleler ve Pırlantaları Anlama

58 Risalelerin ve pırlantaların dili Türkçedir. Bu, hiç bir zaman göz ardı edilmemelidir. Hizmetimizin temel taşları bu kitaplardır. Dinimizi daha iyi öğrenebilmek için bu kitaplar bizim için başvuru eserleridir. Dinimizi doğru anlayıp insanlığa güzel bir şekilde, örnekleri kendinden hareket tarzında sunabilmemizde çok ehemmiyetli olan bu eserleri genç nesle aktarma yolları aranmalı ve bunun için de gençlerin Türkçeyi çok iyi bilmeleri gerektiği onlara söylenmelidir. Risale ve pırlantaların dilini

57 Understanding the Risale-i Nur and Pırlanta Series

58 The language of the Risale-i Nur and the Pırlanta series is Turkish, which should never be overlooked. These works serve as the cornerstones of our service, acting as essential references for deepening our understanding of Islam. To ensure that these invaluable texts are effectively transmitted to future generations, it is crucial to develop strategies for conveying their messages to foster internalization and personal reflection. Young people must be made aware of the necessity of

bugünkü orta yaş ve daha üstü insanların bile kavrayamadıklarından hareketle, bu kitapların dilinin iyi anlaşılmasında anahtar olabilecek Osmanlı Türkçesi dersleri de Kültür merkezlerinde verilebilir. Ayrıca bu kitaplar mütalaalı bir şekilde, bir takım öğreticiler sayesinde gençlere küçük gruplar hâlinde okutulabilir.

mastering Turkish to grasp the wisdom and depth of these works fully. Given that even many middle-aged and older individuals today struggle to fully comprehend the language of the Risale-i Nur and Pırlanta, Ottoman Turkish lessons—which serve as a key to a deeper understanding of these texts—could be introduced in cultural centers. Additionally, small study groups could be formed where young people read these works together with the mentorship of experienced tutors. Such interactive reading sessions would facilitate better comprehension and create a space for discussion, reflection, and internalization of the teachings.

59 Kültür Merkezlerinde Gençlerle İlgili Programlar

60 Türkçe ile ilgili olarak Kültür Merkezlerinde seviyesine göre Türkçe kursları verilmeli, dilimizi geliştirecek deneme, hikâye, romanlar okutulmalı; bu kitaplar hakkında mütalaalar yapılmalıdır. Bu merkezlerde okuma salonları oluşturulmalı, zengin bir edebiyatımız olmasından hareketle, çocuklara ve gençlere şiirimiz sevdirmeli ve şiir etkinlikleri yapılmalıdır. Hangi ülkede yaşarsak yaşayalım, Kültür Merkezlerinde programlar veya faaliyetler için hazırlanan ilanlar iki dilli olmalıdır. O ülkenin dilinde ve Türkçe. Maalesef Türkçe ilanlar oldukça azdır. Ayrıca Kültür Merkezinin içinde bulunan mescitlerde veya müstakil camilerde Cuma vaazları da iki dilli olmalıdır. Cuma vaazları başka camilerde camiye idare eden milletin dilinde ve bazen de iki dilde olmaktadır (Arapça, Boşnakça, Arnavutça vb.). Bizde ise bazen Türkçe olmadan İngilizce veya Almanca vaazlar verilmektedir. Bunun önüne geçilmeli, gençler güzel ve etkili bir Türkçesi olan hatibi can kulağıyla dinlemelidirler. Çocuklar ve gençler, içlerinde yabancı olmadığı halde kendi aralarında yaşadıkları ülkenin dillerini konuşmakta ve birbirleriyle böyle anlaşılmaktadırlar. Bunun önüne geçilme çareleri aranmalıdır.

59 Programs for Young People in Cultural Centers

60 To strengthen linguistic and cultural awareness among young people, Cultural Centers should offer structured Turkish courses tailored to different proficiency levels. In addition, essays, stories, and novels that enrich language skills should be actively read and discussed in these settings. Establishing reading rooms within cultural centers would further encourage literary engagement while promoting appreciation and organizing poetry events to help children and young people connect with the richness of Turkish literature. Regardless of the country where we reside, announcements and promotional materials for programs and activities in cultural centers should always be bilingual and presented in Turkish and the local language. Unfortunately, Turkish-language advertisements are currently scarce, making it difficult for the younger generation to engage with their mother tongue. Additionally, Friday sermons in the mosques within Cultural Centers or in separate mosques should also be bilingual. In many other mosques, Friday sermons are delivered in the language of the dominant community, sometimes in two languages, such as Arabic, Bosnian, or Albanian. However, in our case, sermons are often conducted in English or German without any Turkish, which should be prevented. Young people should be encouraged to listen attentively to preachers who deliver sermons in

61 Gençlik Merkezlerinin Açılması

62 Gençler için acilen Gençlik Merkezleri açılmalıdır. Bu merkezler gençlerin sevebilecekleri ve gidebilecekleri şekilde dizayn edilmelidir. Gençlerimiz bu merkezlere ait olduklarını hissetmeli, devamlı buralara gelebilmeli, hatta arkadaşlarını buralara getirebilmelidirler. Bu gençlik merkezleri dikey olarak birkaç kat veya yatay olarak biraz büyükçe bir bina şeklinde kiralanmalı veya satın alınmalıdır. Bu merkezlerde büyük bir kütüphane olmalı, gençler bu kütüphaneden azami bir şekilde faydalanmalıdırlar. Kütüphanede Türkçe, Arapça ve Batı dillerinden eserler bulunmalıdır. Çok yönlü kullanma maksadıyla açılacak olan bu merkezlerde gençler için bir kafeterya olmalı, ayrıca buralarda Türkçe, Türk musikisi, Türk el sanatları, Türk yemekleri kursları da düzenlenmelidir. Binanın bir de resim atölyesi olmalı ve burada arzu edene resim dersleri verilmelidir. Bunlar binaların farklı katlarında veya bölümlerinde gençlere öğretmenler vasıtasıyla verilebilir. Buna ilâve olarak gençlere gitar, keman, ud, kanun gibi enstrümanları çalma becerisi de bu merkezlerde sağlanabilir. Merkezlerde edebî zevkimizi gençlerimize aktarabilmek için okuma etkinlikleri yapılmalıdır. Buralarda büyükçe bir konferans salonuna da ihtiyaç olacaktır. Konferans salonlarında iki haftada bir veya her ay başta kültür adamları olmak üzere kendi alanlarında uzman kişiler çağrılarak soru-cevaplı programlar yapılmalıdır. Bu binadaki etkinlikler binanın içinde bulunduğu ülkenin dilinde ve Türkçe olmak üzere iki dilde gerçekleştirilmelidir. Türkçe kesinlikle ihmal edilmemelidir. Binalarda ayrıca küçük küçük sohbet odaları olmalı; gençlerimize buralarda kendi değer yargıla-

eloquent and effective Turkish, ensuring both linguistic and religious continuity. Furthermore, many children and young people primarily communicate in the language of the country they live in, even though they are native Turkish speakers. Practical solutions must be explored to prevent this linguistic shift and encourage the active use of Turkish in daily interactions.

61 Establishing Youth Centers

62 Youth Centers should be urgently established for young people. These centers should be designed in a way that young people will enjoy and feel comfortable in. Our youth should feel that they belong to these centers, be able to come here regularly, and even bring their friends. These youth centers should be rented or purchased as buildings, either vertically with several floors or horizontally as a larger building. These centers should have a large library, and young people should be able to benefit from it as much as possible. The library should contain works in Turkish, Arabic, and Western languages. These centers should have a cafeteria for multifunctional use, and courses on Turkish language, Turkish music, Turkish handicrafts, and Turkish cuisine should be organized. The building should also have a painting workshop, where painting lessons should be offered to those who wish. These lessons can be provided by teachers in different sections or floors of the building. Additionally, skills in playing instruments like guitar, violin, oud, and qanun can also be taught in these centers. To transmit our literary taste to our youth, reading activities should be organized. There should also be a large conference hall in the centers. In these halls, bi-weekly or monthly programs should be held with experts in their fields, particularly cultural figures, where there will be question-and-answer sessions. The activities in this building should be conducted in both the language of the country the building is located in and in Turkish. Turkish should not be neglected at all. Furthermore, the building should have small conversation rooms where our values should be in-

rımız verilmeli, eserlerimiz derinlemesine okutulmalı ve mütalaa edilmeli, dışarıdan gelen yabancı birisi dahi buralarda teşkil edilecek olan sıcak ortamı benimsemeli ve yavaş yavaş bir aidiyet hissetmelidir. Gençlik merkezinde spor da ihmal edilmemelidir. Kırmızı çizgilerimiz korunma şartıyla masa tenisi, basketbol, voleybol salonları da binanın büyüklüğüne göre tesis edilebilir. Gençlik merkezlerine iki kişi idareci olarak atanmalıdır. Bu kişiler seçilirken iş yapabilme ve kendi kültürüne sahip çıkabilme özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır.

stilled in the youth, our works should be read deeply and discussed, and even a foreign person visiting should adopt the warm environment and gradually feel a sense of belonging. Sports should not be neglected in the youth center. Table tennis, basketball, and volleyball courts can be established according to the size of the building, as long as they do not violate our red lines. Two administrators should be appointed to manage these centers. When selecting them, their ability to work and protect their culture should be taken into account.

63 Rehberlik Dili

64 Rehberlik dilinin ilk önce Türkçe, sonra yaşanan ülkenin diliyle yapılması çok önemlidir. Kendi dilini doğru dürüst bilmeyen, hizmet prensiplerini kendi kitaplarından okuyup anlamayan rehberlerin başka dillerde öğrencilere bir şeyler verebilmesi oldukça zordur. Bir de tercümenin, asli dili tam olarak karşılayamayacağı göz önünde bulundurulmalıdır. Gençlerimiz iki dilli rehberlik ve hizmet yapabilecek seviyededir. Yeter ki başlarındaki insanlar buna inansınlar. Son birkaç sene içinde Türkiye'den yabancı ülkelere çok sayıda gencimiz geldi. Bunlar, Türkçe çok iyi derecede okuyup yazdıkları için, bunların Risâle ve Pırlantaların dilini özümseyip bulundukları ülkelerin dillerini de çok iyi öğrenerek değerlerimizi yabancılara aktarmaları daha kolay olacaktır. Rehberlik üç ayrı gruba farklı farklı yapılabilir. Birinci grup; Türkiye'den gelen ve Türkçeleri çok iyi olan gençler. İkinci grup; yabancı ülkelerde doğmalarına rağmen Türkçeleri iyi ve orta derecede olan gençler. Üçüncü grup ise; yabancı ülkelerde doğan ve Türkçeleri zayıf veya hiç olmayan gençler.

65 Rehberlik programlarında duyduğumuza göre Türkçe çok ihmal edilmektedir. Hatta neredeyse hiç kullanılmamaktadır. Bu, çok tehlikeli bir durumdur. Programlar iki dilli olmadığı takdirde

63 The Language of Mentorship

64 The mentorship language should first be Turkish, followed by the language of the country they are living in. It is very important that guides who do not know their own language properly and cannot understand the service principles from their own books will struggle to provide anything to students in other languages. Also, it should be considered that translation cannot fully represent the original language. Our youth are capable of bilingual mentorship and service, as long as the people in charge believe in this. In recent years, many of our young people have come from Turkey to foreign countries. Since these young people read and write Turkish very well, they will be able to better understand the language of the Risale and the Pırlanta books, as well as the languages of the countries they are in, and will find it easier to transfer our values to foreigners. Mentorship can be done in three different groups. The first group consists of young people who came from Turkey and are fluent in Turkish. The second group consists of young people born in foreign countries but who are good or moderately proficient in Turkish. The third group consists of young people born in foreign countries and who have weak or no proficiency in Turkish.

65 According to the mentorship programs we have heard about, Turkish is very neglected, even almost never used. This is a very dangerous situation. If the programs are not bilingual, we believe that very se-

bize göre ileride çok büyük problemler yaşanacaktır. Bu problemleri yaşamamak için idarecilerimizin, acilen ortaokul ve lise rehberlik programlarında Türkçe kitap okuma ve Türkçe rehberlik saatinin olması veya arttırılması; hafta sonu okullarında Türkçeye ehemmiyet verilmesi ve öğretmen kalitesinin yükseltilmesi; hafta sonu okullarında Türkçe kitap okuma ve bunların takibinin yapılması; ortaokul-lise-üniversite öğrencilerinin katıldığı yaz ve kış kamplarında Türkçe kitap okuma saatlerinin olması; ilk-orta-lise-üniversite öğrencilerine kitapokuyorum.org sitesinin tavsiye edilmesi ve bu siteye ilâve Türkçe kitaplar eklenmesi (çünkü yeterince Türkçe kitap yok) gibi hususlara hassasiyet göstermesi elzemdir.

66 Dilin Bozulmasının Önüne Geçilmesi

67 Dilimiz maalesef yurtdışında ve özellikle Amerika'da çok bozulmaktadır. Türkiye'de bile kendi diline ve kültürüne yabancılaşma had safhadadır. Her kelimenin ayrı bir dünyası vardır. Kullanılmayan her kelimeyle bir dünya yıkılmaktadır. Türkçede kullanım alanı bulmamış İngilizce kelimeler yabancı ülkelerde Türkçe konuşulurken ve yazılırken rahatlıkla kullanılmaktadır. bildiri, sağlık, şifa, kitap gibi kelimelerimizin yerine notification, health, healing, book gibi kelimeler kullanılmaktadır.

68 Hizmet Prensipleri El Kitabı

69 Gençlerimize ve yetişkinlerimize Hizmet prensiplerimiz bir el kitabı hâlinde Türkçe ve yaşanan ülkenin dilinde hazırlanmalıdır.

70 Kamp Yerleri

71 Türkiye dışında yabancı ülkelerde yaşayan gençlerimiz için kamp yerleri oluşturmak bir hayli

rious problems will arise in the future. To avoid these problems, administrators should urgently ensure that Turkish book reading and Turkish mentorship hours are included or increased in middle and high school mentorship programs; that Turkish language is given importance in weekend schools, with improved teacher quality; that Turkish book reading is implemented and followed up in weekend schools; and that Turkish book reading hours are included in summer and winter retreat programs attended by middle school, high school, and university students. It is crucial to recommend the website kitapokuyorum.org to students from primary to university levels, and add more Turkish books to this site (since there aren't enough Turkish books available)

66 Preventing the Degradation of the Language

67 Unfortunately, our language is getting increasingly corrupted abroad, especially in America. Even in Turkey, alienation from one's own language and culture is at its peak. Every word has its own world. With every unused word, a world is destroyed. English words, which have not found a place in Turkish, are freely used when speaking or writing Turkish in foreign countries. Words like bildiri (announcement), sağlık (health), şifa (healing), and kitap (book) are replaced with notification, health, healing, and book.

68 Hizmet Principles Handbook

69 To instill Hizmet's core values in both youth and adults, a comprehensive Hizmet Principles Handbook should be prepared in Turkish and the local language of each country of residence. This handbook would serve as a foundational guide, ensuring that the principles of Hizmet are clearly understood, preserved, and practiced across generations.

70 Establishing Retreat Locations for Youth

71 Creating dedicated retreat program locations for young people living abroad is very important. For

önemlidir. Özellikle maddi durumu iyi olan kişilerin; hafta sonlarında ve tatil günlerinde gençlerin gidebilecekleri hizmet soluklanan yerler satın alıp veya kiralayıp hizmete sunmaları belki de gelecek nesillerin imanlı ve renk, dil ve din ayrımı yapmadan herkese el uzatan insanlar olmalarını sağlayacaktır. Hatta Hocaefendi'nin vaazlarında dile getirdiği gibi yabancı ülkelerde öyle mekânlar ikâme edilmelidir ki, Selçukluların kervansarayları gibi insanlar orada konaklamalı ve bir kaç gün de olsa bizim değerlerimizle soluklanmalıdırlar.

those who are financially well-off, investing in purchasing or renting facilities where young people can gather on weekends and holidays for Hizmet activities could profoundly impact their spiritual and moral development. Such initiatives would help ensure that future generations grow into individuals of faith who embrace all people without discrimination based on color, language, or religion. Fethullah Gülen frequently emphasizes in his sermons the need to establish such centers in foreign countries, similar to the caravansaries of the Seljuks. These centers would serve as spiritual retreats, allowing people to immerse themselves in our values, even for just a few days.

72 Hizmet Okullarında Türkçeye Önem Verilmesi

73 Hizmetimize ait okullarımızda maalesef Türkçe seçmeli olarak ve çok az verilmektedir. Meselâ Şikago'da Türkçe; Science Academy'de ilkokul 2-3'lerde haftada 1; 4 ile 8. sınıflarda ise haftada 3 saat olarak, hem de seçmeli bir şekilde verilmektedir. Hafta sonu okullarında da Türk dili yeterli desteği görememektedir. Ancak bazı fedakar öğretmenlerimizin şahsi gayretleriyle Türkçe, çocuklara öğretilmektedir. Buna acilen bir tedbir alınmalı, sahipleri Türk olan bir okulda Türkçe dersleri çok daha fazla ders saatiyle öğretilmelidir.

72 Prioritizing Turkish in Hizmet Schools

73 Unfortunately, Turkish is offered only as an elective and has very limited instruction in many Hizmet schools. For instance, at the Science Academy in Chicago, Turkish is taught for only one hour per week in grades 2-3 and three hours per week in grades 4-8. Similarly, weekend schools do not provide adequate support for Turkish language instruction. Currently, Turkish is taught to children primarily through the personal dedication of a few committed teachers. While their efforts are commendable, this issue must be urgently addressed. To ensure that Turkish receives the attention it deserves, Turkish language instruction must be significantly expanded in Hizmet-affiliated schools, with increased classroom hours and a more structured curriculum. A school founded by the Turkish community should offer Turkish as a core subject, rather than just an elective, ensuring that the next generation remains connected to their linguistic and cultural heritage.

74 Sonuç

75 Tarihte pek çok medeniyet kurmuş, İslâmiyet'e en çok hizmet etmiş Türklerin, ana dilini muhafaza etme, kültürel aidiyeti koruma, sanat eserlerimizi tanıtmak ve genç nesle aktarma; hepimizin ve özellikle hizmet mensubu bir ferdin en önemli vazifeleri arasında olmalıdır. Fakat yabancı ülkelerde maalesef gün geçtikçe kendi ana diline, kültürüne,

74 Conclusion

75 The Turks, who have established many civilizations throughout history and have made immense contributions to Islam, are responsible for preserving their native language, safeguarding cultural identity, promoting artistic heritage, and passing these values on to future generations. This responsibility should be among our foremost duties, especially for

tarihine sanatına bir yabancılaşma söz konusu olmaktadır. Bunda ailelerin ve yetişkin insanların Türkçeye çok az önem vermesi ve kendi ana dillerini bir tarafa bırakmasının önemli bir rolü vardır. Gelecek neslimizi kaybetmemek için Hocaefendi'nin de çok mühim gördüğü ana dilimiz Türkçe ile ilgili her türlü faaliyetin ciddiyetle en kısa zamanda arttırılması ve bu konuda idarecilerin, aileleri bilinçlendirmesi çok ehemmiyetlidir. Eğer Türkçeyi bugünkü gibi arka zemine atarsak genç neslimizi kaybedebiliriz ve büyük vicdan azabı çekebiliriz. Hizmetimizin bu önemli mevzuu her platformda dile getireceği kanaatini taşıyoruz.

members of the Hizmet Movement. However, in foreign countries, there is a growing alienation from one's mother tongue, culture, history, and art. One of the key reasons for this gradual detachment is that families and adults place little emphasis on preserving Turkish, often neglecting their native language in daily life. To protect and strengthen future generations, it is crucial to significantly increase activities related to the Turkish language, an issue that Fethullah Gülen deeply values. These initiatives must be urgently expanded, and both community leaders and families must be made aware of the importance of language preservation. If Turkish continues to be sidelined as it is today, we risk losing our younger generation, leading to profound regret and a deep sense of responsibility for this loss. We firmly believe that Hizmet will continue to champion this critical issue on every platform, ensuring that Turkish remains a vibrant and integral part of our identity.

76 Kaynakça

- Ayverdi, İlhan, Misalli Büyük Türkçe Sözlük (3 cilt), Kubbealtı Neşriyat, İstanbul 2005.
- Ergin, Muharrem, Türk Dil Bilgisi, Bayrak Yay. İstanbul 1997.
- Gülen, M. Fethullah, Kalbin Zümrüt Tepeleri 1-2, Işık Yay. İstanbul 2011.
- Gülen, M. Fethullah, Yolun Kaderi, Blue Dome Yay. New Jersey, USA, 2016.
- Mercan, Faruk, M. Fethullah Gülen Allah Yolunda Bir Ömür Süreyya Yay., Kanada 2019.
- Nursi, Said, "Yirmi Beşinci Söz, Üçüncü Cüz" Sözler, Işık Yay. İzmir, 2002.
- Nursi Said, "Yirminci Mektup, Beşinci Kelime, Mektûbât, Envâr Neşriyat, İstanbul.
- Özkan, Mustafa, Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi, Filiz Kitabevi, İstanbul 1995.
- Zıyanak, S; Sert, B., "Early Turkish Immigrants'

76 Bibliography

- Ayverdi, İlhan, Misalli Büyük Türkçe Sözlük (3 cilt), Kubbealtı Neşriyat, İstanbul 2005.
- Ergin, Muharrem, Türk Dil Bilgisi, Bayrak Yay. İstanbul 1997.
- Gülen, M. Fethullah, Kalbin Zümrüt Tepeleri 1-2, Işık Yay. İstanbul 2011.
- Gülen, M. Fethullah, Yolun Kaderi, Blue Dome Yay. New Jersey, USA, 2016.
- Mercan, Faruk, M. Fethullah Gülen Allah Yolunda Bir Ömür Süreyya Yay., Kanada 2019.
- Nursi, Said, "Yirmi Beşinci Söz, Üçüncü Cüz" Sözler, Işık Yay. İzmir, 2002.
- Nursi Said, "Yirminci Mektup, Beşinci Kelime, Mektûbât, Envâr Neşriyat, İstanbul.
- Özkan, Mustafa, Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi, Filiz Kitabevi, İstanbul 1995.
- Zıyanak, S; Sert, B., "Early Turkish Immigrants'

Adaptation to American Culture and Social Integration”; European Review of Applied Sociology Vol. 10, No. 15, Year 2017, s. 21-27;

- Zıyanak,S; Sert, B., Turkish Immigrants in the Mainstream of American Life, Lexinton Books, Lanham, Maryland, USA, 127s.

Adaptation to American Culture and Social Integration”; European Review of Applied Sociology Vol. 10, No. 15, Year 2017, s. 21-27;

- Zıyanak, S; Sert, B., Turkish Immigrants in the Mainstream of American Life, Lexinton Books, Lanham, Maryland, USA, 127s.

77 **Biyografi**

78 Profesör Dr. Mehmet Gümüşkılıç, 7 Mayıs 1967 tarihinde İstanbul’da doğmuştur. Türk Dili ve Edebiyatı alanında akademisyendir. Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora eğitimini İstanbul Üniversitesi’nde tamamladıktan sonra, 1990-1998 yılları arasında üniversitenin Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yeni Türk Dili Anabilim Dalı’nda araştırma görevliliği yapmıştır. Akademik hayatı 1998 yılında Fatih Üniversitesi’nde Yardımcı Doçentlik, 2008’de Doçentlik ve 2013’te Profesörlük ile devam etmiştir. Yurt içindeki çalışmalarının yanı sıra, uluslararası akademik topluma da katkıda bulunmuş ve 1993-1994 yılları arasında Kazakistan’daki Abay Almatı Devlet Üniversitesi’nde misafir öğretim üyeliği yapmıştır. 2008-2016 yılları arasında Fatih Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nde bölüm başkanlığı yapan Gümüşkılıç; Osmanlı Türkçesi fonolojisi, Eski Anadolu Türkçesi ve Türkiye Türkçesi üzerine kapsamlı eserler kaleme alarak, Türkiye’nin dil ve edebî mirasının korunmasına önemli katkılarda bulunmuştur.

77 **Biography**

78 Professor Dr. Mehmet Gümüşkılıç was born on May 7, 1967, in Istanbul. He is an academic in the field of Turkish Language and Literature. After completing his undergraduate, graduate, and doctoral studies at Istanbul University, he worked as a research assistant in the Department of Turkish Language and Literature, New Turkish Language Division, Faculty of Literature at the university from 1990 to 1998. His academic career continued at Fatih University, where he became an Assistant Professor in 1998, Associate Professor in 2008, and Professor in 2013. In addition to his work in Turkey, he also contributed to the international academic community, serving as a visiting lecturer at Abay Almaty State University in Kazakhstan from 1993 to 1994. From 2008 to 2016, Gümüşkılıç served as the Head of the Department of Turkish Language and Literature at Fatih University’s Faculty of Literature. He has authored comprehensive works on Ottoman Turkish phonology, Old Anatolian Turkish, and Turkish in Turkey, contributing to the preservation of Turkey’s linguistic and literary heritage.

Kültür Mirasının Evrensel Dili Olarak Sanat

Art as the Universal Language of Cultural Heritage

Dr. Mehmet Refi Kileci; Rumi Sanat Enstitüsü (Rumi Art Institute), Rotterdam, Hollanda

*İngilizce Çeviri: Divan Ekibi / English Translation: Diwan Team

108

Bilim, sanat ve medeniyet, insanlığın ortak mirasıdır. En büyük sanatkâr olan Allah Celle Celâluhu, kâinatı en harika şekilde yaratmıştır. Rabbimizin onlarca güzel ismi Kur'an ve kâinat kitabındaki ayetleri buna şahittir. Cevşen'deki Mülevvin, Müzeyyin, Mücemmil isimleri gibi Allah'ın onlarca ismi, Rabbimizin en büyük sanatkâr olduğunu göstermektedir.

Science, art, and civilization constitute the common heritage of humanity. The greatest artist, Allah Almighty, has created the universe in the most magnificent manner. Numerous beautiful names of our Lord, as mentioned in the Qur'an and the book of nature, testify to this. Names such as Al-Mulawwin (The One Who Colors), Al-Muzayyin (The One Who Adorns), and Al-Mujammil (The One Who Beautifies), as found in Jawshan al-Kabir, demonstrate that our Lord is the supreme artist.

2 Peygamberler vasıtasıyla devam eden bu sanat faaliyetleri, Hz. Muhammed'in (sallallahu aleyhi ve sellem) mesajlarıyla doruk noktasına ulaşmıştır. Bu ümmet, Orta Asya'dan Atlas Okyanusu'na, Endülüs'ten Çin sınırına kadar uzanan geniş bir coğrafyada muazzam bir medeniyet inşa etmiş ve binlerce eser meydana getirmiştir. Camiler, medreseler, hanlar, saraylar, dergahlar, sebiller, kütüphaneler ve hastaneler gibi ihtişamlı yapılarla birlikte, hat sanatı, çini işçiliği, tezhip, minyatür, cilt, ebru gibi el sanatları ile musiki, şiir, edebiyat gibi kültü-

2 This artistic endeavor, carried forward through prophets, reached its pinnacle with the messages of Prophet Muhammad (peace and blessings be upon him). This ummah (community) built a magnificent civilization spanning a vast geography from Central Asia to the Atlantic Ocean, from Andalusia to the borders of China, producing thousands of masterpieces. In addition to grand structures such as mosques, madrasas, caravansaries, palaces, Sufi lodges, fountains, libraries, and hospitals, handicrafts such as calligraphy, tile-making, manuscript illumi-

rel faaliyetlerde de harikulade eserler ortaya çıkmıştır. Bu gerçek, dünya kütüphaneleri ve müzelelerinde açık bir şekilde görülebilir.

- 3 İki yüzyıldır, ilim, sanat, kültür ve medeniyet alanlarında müthiş bir düşüş yaşayan Müslüman toplumların, toparlanıp yeniden, hem kendi dünyalarına hem de dünyanın huzuruna, barışına, refahına katkıda bulunmaları elzemdir. Toplumların ilk çöküş belirtileri genellikle sanat alanında ortaya çıkar ve sanatın yozlaşmasıyla birlikte maddi ve manevi değerler de birlikte yıkılır.

4 Sanatın İslam'daki Yeri ve Geleceği

- 5 Tarih boyunca çeşitli peygamberler sanat veya zanaatla uğraşmış, bu sayede hem hizmetlerini yerine getirmiş hem de geçimlerini sağlamışlardır. Hz. Muhammed (aleyhissalâtu vesselâm) ise dil ve belâgatın imamıdır. O, sanatını insanların hidayeti için kullanmış, söz ve mesajlarında üstün bir edebi ve estetik derinlik sergilemiştir.
- 6 Sanat, geleceğin dünyasını inşa etmede önemli bir vesiledir. İslam sanatlarında soyutlama (tecrit) anlayışı hakimdir. Bir Müslüman sanatçının temel amacı, Allah'ın yarattığı eserleri yansıtan bir ayna olmak ve insanlığa fayda sağlamaktır. Dolayısıyla, sanatını Allah rızası için icra etmesi esastır.

7 Tasavvufta Sanatın Rolü

- 8 Eski dergâhlarda, kalbi zikirle manevi olgunluğa erişen dervişlere aynı zamanda bir sanat dalı da öğretilirdi. Derviş, bu sanat aracılığıyla hem kendisine hem topluma faydalı olur, kötü alışkanlıklardan korunur, sabrı öğrenir, edep ve terbiye kazanır ve aynı zamanda geçimini sağlar.
- 9 Örneğin, dergâhta eğitim alan bir hattat, sadece yazı yazmakla kalmaz, aynı zamanda ayetler, hadisler ve hikmetli sözler (kelâm-ı kibar) aracılı-

nation, miniature craft, bookbinding, water marbling (ebru) and cultural activities such as music, poetry and literature have lead to the emergence of exceptional works/artifacts. These contributions are clearly visible in the world's libraries and museums.

- 3 For the past two centuries, Muslim societies have experienced a tremendous decline in science, art, culture, and civilization. It is imperative for these societies to recover and contribute once again to their own world and to global peace, harmony, and prosperity. The first signs of a society's collapse often appear in the field of art. When art deteriorates, both material and spiritual values crumble in tandem.

4 The Role and Future of Art in Islam

- 5 Throughout history, various prophets engaged in art or craftsmanship, both as a means of livelihood and as a form of service. Prophet Muhammad (peace and blessings be upon him) was the master of language and eloquence. He used his art for the guidance of humanity, displaying profound literary and aesthetic depth in his words and messages.
- 6 Art plays a crucial role in shaping the future world. Islamic art is fundamentally rooted in the principle of abstraction (tajrid). The primary goal of a Muslim artist is to be a mirror reflecting the works of Allah and to benefit humanity. Thus, art must be performed for the sake of Allah's pleasure.

7 The Role of Art in Sufism

- 8 In traditional Sufi lodges (dergahs), dervishes who reached spiritual maturity through remembrance (dhikr) were also taught an art form. Through their art, they benefitted both themselves and society, protected themselves from harmful habits, learned patience, acquired etiquette and discipline, and earned a livelihood.
- 9 For example, a calligrapher trained in a Sufi lodge would not only master writing but also convey messages through verses, hadiths, and wise say-

ğıyla topluma mesaj iletirdi. “Edep yahu”, “Bu da geçer yahu” gibi ifadelerle, sanatını irşadın bir parçası hâline getirirdi. Geçmişin sanatçıları, genellikle dini ve kültürel atmosferlerde yetişmişlerdir. Bu eğitim ortamları arasında camiler, tekkeler, kiliseler ve havralar önemli yer tutmaktadır.

10 Sanatın Günümüzdeki Önemi

- 11 Sanat, yeryüzü mirasçılarının sekizinci vasfıdır ve günümüzde önemini daha da artırmaktadır.⁴⁶ Herkesin sanatkar olması gerekmez, ancak sanatı anlamak, takdir etmek ve imkânlar ölçüsünde bu estetik değerlerden faydalanmak herkesin sorumluluğudur.
- 12 Bediüzzaman Said Nursi, “İnsanlık âhir zamanda ulûm ve fûnuna dökülecektir.” sözüyle, önemli bir hedefe işaret etmektedir. Arapça’da ‘funun’, pozitif bilimlerin yanı sıra sanat anlamına da gelmektedir. Arap toplumlarında sanat için ‘fen’, sanatçı için ise ‘fennân’ terimi kullanılır. Bediüzzaman Hazretleri, ilim ve sanatların gelişimini vurgulamak için ‘dökülecektir’ kelimesini özellikle seçmiş, bu süreci bir şelalenin hızla akışına benzetmiştir. Nitekim bu öngörü gerçekleşmiş; günümüzde bilim ve sanat büyük bir önem kazanmış ve kazanmaya devam etmektedir.

13 Sanatın Kültürel ve Evrensel Gücü

- 14 Kendi kültürümüze ait, özgün ruhu ve maneviyatı yansıtan sanat eserleriyle dünya ve insanlığa büyük katkılar sunabiliriz. Sanat, insanlar arasında en güzel tanışma, iletişim ve köprü kurma aracıdır. Sanat buluşturur, kaynaştırır ve ortak değerleri güçlendirir.
- 15 Tüm milletlerin sanatları, kendine has güzellikler taşımaktadır. Ancak bizim sanatlarımız, vahye, 1400 yıllık birikime ve derin bir maneviyata dayanmakta, bu yönüyle diğer sanat akımlarından ayrıl-

ings. Phrases such as “Edep Ya Hu!” (O manners!) and “Bu da geçer Ya Hu.” (This too shall pass.) were used as tools of spiritual guidance. Artists of the past were predominantly nurtured in religious and cultural atmospheres. Training environments such as mosques, Sufi lodges, churches, and synagogues played an essential role in this respect.

10 The Importance of Art Today

- 11 Art, as one of the defining attributes of humanity, holds increasing importance in modern times.⁴⁷ While not everyone must become an artist, it is a collective responsibility to understand, appreciate, and engage with art within one’s means.
- 12 Bediüzzaman Said Nursi stated: “Towards the end of time, humanity will flow into sciences and arts.” In Arabic, the term ‘funun’ refers not only to sciences but also to the arts. In Arab societies, “fen” means art, and an artist is called ‘fannan’. Bediüzzaman deliberately used the phrase “will turn to”, likening this process to the rapid flow of a waterfall. This foresight has already materialized—today, both science and art have gained unprecedented significance.

13 The Cultural and Universal Power of Art

- 14 Through art that reflects the unique spiritual essence of our culture, we can make profound contributions to the world and humanity. Art is the most beautiful means of fostering encounters, communication, and connection between people. Art brings people together, unites them, and strengthens shared values.
- 15 Every nation’s art embodies distinctive beauty. However, our art is distinguished by its divine inspiration, its 1400-year heritage, and its deep spiritual foundation, setting it apart from other artistic

⁴⁶ M. Fethullah Gulen, *Ruhumuzun Heykelini İkame Ederken*, Yeni Ümit, Ocak-Mart 1994, Cilt 3, Sayı 23. <https://fgulen.com/tr/eserleri/ruhumuzun-heykelini-dikerken/ruhumuzun-heykelini-ikame-ederken>

⁴⁷ M. Fethullah Gulen, *Ruhumuzun Heykelini İkame Ederken*, Yeni Ümit, Ocak-Mart 1994, Cilt 3, Sayı 23. <https://fgulen.com/tr/eserleri/ruhumuzun-heykelini-dikerken/ruhumuzun-heykelini-ikame-ederken>

maktadır. Bu birikimi gelecek nesillere aktarmak, sanatın evrensel gücünü doğru kullanmak ve insanlığa katkı sağlamak hepimizin sorumluluğudur.

movements. It is our duty to preserve this heritage, use the universal power of art wisely, and contribute to humanity.

16 Picasso ve Endülüs Mirası: Sanatın Evrensel Gücü

16 Picasso and The Andalusian Heritage: The Universal Power of Art

17 Picasso'yu Picasso yapan en önemli unsurlardan biri, Endülüs mirasıdır. Sanatında soyutlamayı arayan Picasso, bu anlayışı İslam sanatında bulduğunu ifade etmiştir. Türk ressam Nurullah Berk, anılarında hat sanatının Picasso'nun en çok hayran olduğu İslam sanatı olduğunu belirtmiştir.

17 One of the key influences that shaped Picasso was the heritage of Andalusia. Seeking abstraction in his work, Picasso found inspiration in Islamic art. Turkish painter Nurullah Berk recorded in his memoirs that calligraphy was the Islamic art form Picasso admired the most.

18 Paris'e giden Türk ressamlar zaman zaman Picasso'yu ziyaret etmiştir. Bu ziyaretlerden birinde Picasso, Türk ressamlarına şu sözleri söylemiştir:

18 Turkish painters who traveled to Paris occasionally visited Picasso. During one of these visits, Picasso gave them the following advice:

19 | "Niçin Batı sanatını taklit ediyorsunuz? Sizin hat sanatınız, bizim modern sanatta ulaşmaya çalıştığımız noktaya yüzyıllar önce ulaştı."

19 | "Why are you imitating Western art? Your calligraphy reached the level we aspire to in modern art centuries ago."

20 Ünlü ressam Hasan Kivrikk, Paris'te Picasso'nun atölyesine giderek yanında çalışmak ve ondan bir şeyler öğrenmek istediğini söylediğinde, Picasso şu cevabı vermiştir:

20 Similarly, when Turkish artist Hasan Kivrikk visited Picasso's studio in Paris and expressed his desire to work under him, Picasso responded:

21 | "Sen Türksün, değil mi? Biz bugün sanatta sizin hattatlarınızın yaptıklarını yapmaya çalışıyoruz. Sen hemen memleketine dön, kendi sanatını incele ve öğren."

21 | "You are Turkish, right? We are currently trying to achieve what your calligraphers mastered long ago. Return to your homeland, study your own art, and learn from it."

22 Picasso'nun meşhur sözü ise şudur:

22 Picasso's famous statement encapsulates his admiration for Islamic calligraphy:

23 | "Eğer İslam hat sanatını bilseydim, asla resimle uğraşmazdım."

23 | "Had I known about Islamic calligraphy, I would have never pursued painting."

24 Sanatın Sağladığı Katkıları

24 The Contributions of Art

25 Sanat, insanları bir araya getiren, kültürleri birbirine bağlayan güçlü bir araçtır. Sanatın sağlayabileceği katkılardan bazıları şunlardır:

25 Art serves as a powerful means of connection, capable of bridging diverse cultures. Some of its key contributions include:

1. Sanat, dostluk köprüleri kurmada etkili bir araç olabilir.

1. Effective instrument to build bridges of friendship?

2. İslamofobi ve İslam'a yönelik güvensizlik, yanlış anlamalar ve önyargıların giderilmesinde sanat önemli bir rol oynayabilir.
3. Sanat, temsilin en etkili vesilelerinden biri olarak kullanılabilir.
4. Sanat, kültürel mirasa erişimi sağlayan en güçlü araçlardan biridir.

26 Sanatın İnsanlar Üzerindeki Etkisi: Canlı Örnekler

- 27 Rotterdam'daki sanat merkezimizde hat derslerine katılan bir Hollandalı hanımefendi, solak olduğu için yazı yazmada zorlandığını belirterek geçen yıl bir arkadaşımıza şunları söyledi:

28 *"Solak olduğum için bu sanatı öğrenmekte zorlanıyorum, ancak buranın ruhunda farklı bir huzur var. Burada olmak bana terapi gibi geliyor. Sırf bu atmosferi yaşamak için bile buraya gelmeye değer."*

- 29 Yaklaşık 15 yıl önce Amerika'daki Minnesota Üniversitesi'nde bir sergi düzenlenmişti. Bir arkadaşımız, sergiyi gezen iki ziyaretçinin konuşmalarına kulak misafiri oldu ve şunları nakletti:

30 *"İslam sanatlarında bir ruh ve manevi bir tat var. Bu sergide de bunu hissediyorum. Ancak, kendi sanatlarımızda böyle bir derinlik bulamıyorum."*

31 Sanatın Evrensel Gücü

- 32 Sanatın, insanları bir araya getiren ve kültürel bağları güçlendiren bir yönü vardır. Beş yıl önce atölyemize katılan 75 yaş üzerindeki emekli bir Hollandalı öğretmene, ilk derste "Bu sanatı neden öğrenmek istiyorsunuz? Zannederseniz Müslüman değilsiniz ve Arapça da bilmiyorsunuz." diye sordum. Bana şu cevabı verdi:

33 *"Evet, Müslüman değilim. Arapça da bilmiyorum. Ama İslam hat sanatı bana büyük bir heyecan veriyor. Estetik olarak çok etkileyici buluyorum."*

- 34 Ardından cep telefonunu çıkararak kaydettiği onlarca hat sanatını gösterdi ve şöyle dedi:

2. Countering Islamophobia and addressing misconceptions about Islam.
3. Serving as an effective medium of representation.
4. Providing access to cultural heritage.

26 Art's Impact on People: Real-Life Examples

- 27 In a Rotterdam art center, a Dutch woman attending calligraphy lessons remarked:

28 *"Being left-handed makes learning this art difficult for me, but there is a unique peace in this place. Being here feels like therapy. It's worth coming just for the atmosphere."*

- 29 Once at an art exhibition at the University of Minnesota, about 15 years ago, two visitors were overheard saying:

30 *"Islamic art possesses a spiritual essence and depth. We can feel it in this exhibition, but we don't find the same depth in our own art."*

31 Universal Power of Art

- 32 Art has an aspect that brings people together and strengthens cultural bonds. A 75-year-old retired Dutch teacher, attending an Islamic calligraphy workshop, was asked why he was interested in this art despite not being Muslim or knowing Arabic. He responded:

33 *"Islamic calligraphy excites me. I find it aesthetically mesmerizing."*

- 34 Showing a collection of Islamic calligraphy on his phone, he added:

35 | “Bunlar benim ruhuma hitap ediyor ve beni derinden etkiliyor.”

36 Sanatın İslam’daki Yeri

37 Fransız filozof Roger Garaudy, İslam sanatlarının soyutlamaya yönelmesini ilahi aşkınlık anlayışıyla açıklamaktadır. Ona göre:

38 | “İslam sanatları insanı camiye, cami ise insanı ibadete götürür.”

39 Ünlü Fransız ressam Henri Matisse de sanat yolculuğunun kökenlerini şu sözlerle dile getirmiştir:

40 | “Bana ilhamlar hep doğudan gelmiştir.”

41 Roger Garaudy, eserlerinde İslam sanatının doğaya taklitçi bir şekilde yaklaşmadığını, estetik bir soyutlama yöntemi kullandığını ve bu nedenle modern sanatta derin bir ilham kaynağı olduğunu vurgulamaktadır.

42 Sanatı Keşfetmek ve Sanatsever Olmak

43 Muazzam bir kültürel mirasa sahibiz, ancak bu mirasın farkında değiliz. Üstelik, farkında olmadığımızın da farkında değiliz. Oysa çözüm çok basit:

- Bir sanat dalıyla ilgilenmek
- Sanatı anlamaya çalışmak
- Bilgi ve bilinç sahibi bir sanatsever olmak

44 Sanatçı olmasak da sanata ilgi duyan, onu takdir eden bireyler olabiliriz. Hz. Peygamber’in (sallallahu aleyhi vesellem) şu hadisini unutmayalım:

45 | “Ya âlim ol, ya öğrenci ol, ya dinleyici ol ya da ilmi seven ol. Beşinci olma, helak olursun.”

46 Bu hadisten hareketle, sanatı ve sanatçıyı seven bireyler olmak, kendi kültürel mirasımıza sahip çıkmak ve onu daha geniş kitlelere ulaştırmak hepimizin görevidir.

35 | “These works speak to my soul and move me deeply.”

36 Islamic Art as a Path to Spirituality

37 French philosopher Roger Garaudy explained Islamic art’s abstraction as a reflection of divine transcendence:

38 | “Islamic art leads people to the mosque, and the mosque leads them to worship.”

39 Similarly, French painter Henri Matisse stated:

40 | “All my artistic inspiration has always come from the East.”

41 In his works, Roger Garaudy emphasizes that Islamic art does not approach nature in an imitative way, but uses an aesthetic method of abstraction and is therefore a profound source of inspiration for modern art.

42 Discovering Art and Becoming Art Enthusiasts

43 We possess a tremendous cultural heritage, yet we are often unaware of its value. Moreover, we are not even aware of our lack of awareness. The solution is simple:

- Engage with an art form
- Strive to understand art
- Become a knowledgeable art enthusiast

44 Even if we are not artists, we can be individuals who are interested in art and appreciate it. Let us not forget the following hadith of the Prophet (peace be upon him):

45 | “Either be a scholar, a student, a listener or a lover of knowledge. Do not be the fifth, you will perish.”

46 Based on this hadith, it is our duty to be individuals who love art and artists, to protect our own cultural heritage and to bring it to a wider audience.

47 Sanat, bir köprüdür. İnsanları buluşturur, kaynaştırır ve dostluklara vesile olur. Muhabbet fedaileri için sanat, en güzel iletişim yollarından biridir.

48 Biyografi

49 Hollanda'nın Rotterdam şehrinde yaşayan **Dr. Kileci**, ebru ve hat ustası ve sanat eğitmenidir. Aslen İstanbullu olan Dr. Kileci, yirmi yılı aşkın bir süredir Rotterdam'da yaşamakta ve burada klasik İslam sanatlarının öğretilmesini ve öğrenilmesini teşvik etmek için Rumi Kunst Instituut'u kurmuş, Hat ve Ebru konusunda uzmanlaşmıştır. Ebru sanatı, rengin bir sıvının yüzeyinden kağıda aktarılmasıyla desenli kağıt üretme sanatı olup 20. yüzyılın büyük ustalarından Mustafa Düzgünman ve Niyazi Sayın'dan geleneksel eğitimini alan Dr. Kileci, günümüzde Avrupa'nın önde gelen ebru sanatçılarından biri olarak kabul edilmektedir. İlahiyat alanında doktora derecesine sahip olan Dr. Kileci, Avrupa, Kuzey ve Güney Amerika'daki çeşitli üniversitelerde ebru sanatına dair atölyeler düzenlemiş ve sanatın ruhani boyutları üzerine dersler vermiştir. Kendisini, Avrupa'da doğu sanatlarını tanıtmayı ve çok kültürlü bir toplumun sürekli gelişimine katkıda bulunmayı kişisel bir hedef olarak görmektedir.

47 Art is a bridge. It brings people together, unites them and leads to friendships. Art is one of the most beautiful ways of communication for the devotees of love.

48 Biography

49 Based in Rotterdam in the Netherlands, **Dr. Kileci** is a practicing marbling and calligraphy master and art educator. An influential artist originally from Istanbul, Dr. Kileci has been living in Rotterdam for over two decades where he established the Rumi Kunst Instituut to promote the teaching and learning of classical Islamic arts, specialized in Calligraphy and Ebru (Marbling). Marbling is the art of producing patterned paper by transferring color from the surface of a liquid to paper. Dr. Kileci, who received his formal training from the great masters of the 20th century Mustafa Düzgünman and Niyazi Sayın, is considered a leading marbling artist in Europe today. Holding a PhD in religious studies, Dr. Kileci has given workshops and lectured on spirituality and the arts at various universities in Europe as well as North and South America. He considers it his personal goal to promote the oriental arts in Europe and contribute to the continuous flourishing of a multicultural society.

Sanat ve Estetik Divanı Sonuç Bildirgesi

Art and Aesthetics Diwan Final Declaration

Makaleler / Articles,

Makale yazarlarının sunumları / Presentations by article authors,

Zoom sohbetinde yazılanlar / Zoom chat content,

Ortak not defterine yazılanlar / The common notebook content,

Müzakereciler / Debaters

*İngilizce Çeviri: Diwan Ekibi / English Translation: Diwan Team

116

Bu doküman 22-23 Şubat günlerinde 1-5 PM EST saatleri arasında çevrimiçi Zoom toplantısı olarak 310 katılımcı ile gerçekleştirilen Sanat ve Estetik Divanı'nın sonuç bildirgesidir. Bu bildirge Sanat ve Estetik konusunda bir son söz teşkil etme amacıyla olmayıp konuyu gündeme getirme; konu üzerinde aksiyona, müzakerelere, yayınlara ve araştırmaya teşvik etme gayesi taşımaktadır.

This document is the final declaration of the Art and Aesthetics Diwan, which took place as an online Zoom meeting on February 22-23 from 1-5 PM EST with 310 participants. It is not intended to be the final word on the subject of Art and Aesthetics, but rather to raise the issue and encourage action, discussion, publication and research on the topic.

2 Kavramlar

- **Hizmet Hareketi:** Barış içinde birlikte yaşama ve insanlığa hizmet etme ortak idealine matuf olarak; toplumsal sorumluluk ve hayırseverlik çerçevesinde, eğitim, diyalog ve insani yardım faaliyetlerini önceleyen, gönüllülüğü esas alan, barışçıl, dini, sosyal ve kültürel çeşitliliği kucaklayıcı, ilhamını İslami ve evrensel insani değerlerden alan bir sivil toplum hareketi.⁴⁸
- **Hizmet mensupları:** Hizmet Hareketi ve değerlerine bağlılık hisseden herkes.

⁴⁸ Alliance for Shared Values (AfSV), *Hizmet Movement*, <https://afsv.org/about-us/hizmet-movement/>

2 Concepts

- **Hizmet Movement:** A civil society movement that prioritizes education, dialogue and humanitarian aid activities within the framework of social responsibility and philanthropy, based on volunteerism, peaceful, embracing religious, social and cultural diversity, and inspired by Islamic and universal humanitarian values, in pursuit of the common ideal of living together in peace and serving humanity.⁵⁰
- **Members of the Hizmet:** Anyone who feels loyalty to the Hizmet Movement and its values.

⁵⁰ Alliance for Shared Values (AfSV), *Hizmet Movement*, <https://afsv.org/about-us/hizmet-movement/>

3 Genel Prensipler

4 Hizmet mensuplarının Sanat ve Estetik mefhumu ile ilgili davranışlarını aşağıdaki genel prensipler temelinde şekillendirmesi tavsiye olunur:

1. **Sanata bakış:** Herkesin bir sanatkar olması mümkün ve gerekli değildir, ancak herkes sanata saygı ile yaklaşmalıdır. Hizmet mensupları sanatı anlamak, sanattan zevk almak ve sanatsal faaliyetleri desteklemek için imkanları nispetinde çaba göstermelidir.
2. **Sanatta Hizmet:** Hizmet mensupları için hayatın her alanında yer almak, toplumun içinde sürüklenip gittiği sahaları başıboş bırakmak temel bir görevdir.
3. **Hizmette sanat:** Sanat Hizmet Hareketi'nin faaliyetlerinin her alanında bulunmalıdır. Bireylerin kendisini geliştirmesi ve Hizmet Hareketi'nin mesajlarının daha etkili bir şekilde iletilmesi için sanattan istifade edilmesi gerekir.
4. **İslam sanat geleneğinin vasıfları:**
  - 4.1. İslami sanat geleneği; vahye, 1400 yıllık birikime ve derin bir maneviyata dayanmakta, bu yönüyle diğer sanat akımlarından ayrılmaktadır.
  - 4.2. İslami sanat düşüncesinde iman, kader, insanlık ve sosyal sorunlar gibi kavramlar sanatın merkezinde yer almıştır. İslam sanatı huzur, sükun ve inşirah hisleri uyandırır, derin bir uyum içerir ve güzelliği merkezinde tutar.
  - 4.3. İslam geleneği doğaya taklitçi bir şekilde yaklaşmaz, Kuran'ın gösterdiği yolda, estetik bir soyutlama (tecrid) yöntemi kullanır.
  - 4.4. Gerçek sanatçının yüce yaratıcı Allah (cc) olduğu hakikatinden hareketle, bir sanatçı için tanrısallık iddiası İslami sanat düşüncesine aykırıdır. Bunun ya-

3 General Principles

4 Hizmet members are advised to base their behavior in relation to the concept of Art and Aesthetics on the following general principles:

1. **The view of art:** It is neither possible nor necessary for everyone to be an artist, but everyone should treat art with respect. Hizmet members should strive within their means to understand, enjoy and support artistic activities.
2. **Hizmet in the Arts:** It is a fundamental duty for Hizmet members to be involved in every aspect of life, not to leave unattended the areas in which society drifts and moves.
3. **Art in Hizmet:** Art should be present in every aspect of the Hizmet Movement's activities. Art should be utilized in order for individuals to improve themselves and to convey the messages of the Hizmet Movement more effectively.
4. **Characteristics of the Islamic art tradition:**
  - 4.1. The Islamic art tradition is based on revelation, 1400 years of accumulation and a deep spirituality, which distinguishes it from other art movements.
  - 4.2. In Islamic art thought, concepts such as faith, destiny, humanity, and social issues have occupied the center of art. Islamic art evokes feelings of peace, tranquility, and relief, embodies deep harmony, and keeps beauty at its core.
  - 4.3. The Islamic tradition does not approach nature in an imitative way, but uses an aesthetic method of abstraction (isolation) in the way the Qur'an indicates.
  - 4.4. Based on the fact that the true artist is the supreme creator Allah (glory be to Him), the claim of divinity for an artist is contrary to the Islamic idea of art. On

nında, varoluşsal anlamda, sanat yapmak İslam geleneğindeki bir sanatçının değerlerine aykırı değildir.

- 4.5. Sanat kaynağı olarak ilham ve ruhani açılımlar İslam sanat geleneğinde önemli bir yer taşır.

5. Müslüman sanatçıların temel vasıfları şu şekilde sıralanabilir:

- 5.1. Allah'ın yarattığı eserleri yansıtan bir ayna olmak, ilahi tecellilerin vesilesi olmak ve insanlığa fayda sağlamak sanatçının temel amacıdır. Sanatı Allah rızası için icra etmesi esastır.
- 5.2. Müslüman sanatçının İslami değerleri ve hedefleri evrensel ölçütlerle buluşturması ve bunları iman potasında doğal bir uyumla birleştirebilmesi önemlidir. Sanatçı, bu değerleri derinlemesine irdeleyip özümseyerek, eserlerine bu anlayışı yansıtmalı ve topluma bu doğrultuda rehberlik etmelidir.
- 5.3. Müslüman sanatçı ve entelektüeller düşünce ve motivasyonlarını olabildiğince varoluşsal düzleme çekmelidir 'onlar ve biz' demekten kaçınmalıdır.
- 5.4. Sanatsal ilhamın ilahi bir kaynak olduğu unutulmamalıdır, doğuştan gelen ve sonradan edinilen yeteneklerin yoğun bir çabayla geliştirilmesi gerekir.
- 5.5. Sanatçılar, hem geleneksel değerleri hem de çağdaş dünya gerçeklerini bilecek sanatsal üretimde bulunmalıdır. Kendi entelektüel mirasını kavramadan yapılan sanat üretimi yüzeysel kalacaktır. Bunları yaparken taklitçilikten kaçınılmalıdır.

- 6. Evrensel sorumluluk:** Savaşlar, zulüm, ayrımcılık, ötekileştirme, ahlaki yozlaşma ve ben merkezlik gibi olgular, dolaylı veya do-

the other hand, in an existential sense, making art is not contrary to the values of an artist in the Islamic tradition.

- 4.5. Inspiration and spiritual expansions as a source of art have an important place in the Islamic artistic tradition.

5. The main qualities of Muslim artists can be listed as follows:

- 5.1. The main purpose of the artist is to be a mirror reflecting the works created by Allah, to be a means of divine manifestations and to benefit humanity. It is essential to perform art for the sake of Allah.
- 5.2. It is important that the Muslim artist brings together Islamic values and goals with universal standards and is able to combine them in natural harmony within the framework of faith. The artist should deeply examine and internalize these values, reflect this understanding in their works and guide the society in this direction.
- 5.3. Muslim artists and intellectuals should bring their thoughts and motivations to the existential plane as much as possible and avoid saying 'them and us'.
- 5.4. It must be remembered that artistic inspiration is a divine source, and that innate and acquired talents must be developed with intense effort.
- 5.5. Artists should produce art knowing both traditional values and the realities of the contemporary world. Artistic production without grasping one's own intellectual heritage will remain superficial. In doing so, imitation should be avoided.

- 6. Universal responsibility:** Phenomena such as wars, persecution, discrimination, marginalization, moral degeneration and self-

laysız olarak günümüz toplumlarını ilgilendiren sorunlar olarak öne çıkmaktadır. Sanatçıların zamanın şartlarını doğru bir şekilde analiz ederek bu sorunları ele almaları ve evrensel bir sorumluluk üstlenmeleri gerekir.

7. **Şahsi kazanım:** Sanat sadece bir fikri yaymanın aracı olarak görülmemeli, bireylerin iç dünyalarını keşfetmeleri ve enfüsi tefekküre vesile olması açısından da ondan istifade edilmelidir. Örneğin rıza eksenli sanat, kötü alışkanlıklardan korur, sabrı öğretir, edep ve terbiye kazandırır.

8. **Dil ve sanat:** Dilin güzel ve etkili kullanılması sanatın gelişmesinde temel bir rol oynar. Dilin muhafaza edilmesi ve fasih (saf ve berrak) bir dil kullanılması ve dilimizin korunması, kültür köklerimizin ve sanat mirasımızın gelecek nesillere aktarılabilmesi için önem arz etmektedir.

9. **Gençlere destek:** Hizmet Hareketi ve mensupları, gençlerin bireysel olarak kendilerini geliştirebilecekleri sanat alanlarına onları yönlendirmeli ve bu konudaki çalışmalarını desteklemelidir.

9.1. Hizmet Hareketi genç yeteneklerin ortaya çıkabilmesi için rehberlik sistemleri geliştirmeli ve yetenekler keşfedildiğinde onları mentörlük sistemleri gibi mekanizmalarla desteklemelidir.

9.2. Sanatçıların, malzeme, çalışma ortamı, vakit gibi konularda lojistik desteğe ihtiyaç duyacağı unutulmamalıdır. Sponsorluk uygulamaları bu ihtiyaçları karşılamakta kullanılmalıdır.

9.3. Genç sanatçı adaylarına engel olunmalı ve yanlış yönlendirme yapmaktan kaçınılmalıdır.

9.4. Gençlerin açılacak sanat alanlarının seçilmesi, dizaynı, işletilmesi noktasında söz sahibi olmalarının önü açılmalıdır.

centeredness stand out as problems that directly or indirectly concern today's societies. Artists should address these problems by analyzing the conditions of the time correctly and assume a universal responsibility.

7. **Personal development:** Art should not only be seen as a means of spreading an idea, but it should also be utilized as a means for individuals to explore their inner worlds and for reflection. For example, art oriented toward divine favor protects against bad habits, teaches patience, and instills decency and proper behavior.

8. **Language and art:** The beautiful and effective use of language plays a fundamental role in the development of art. The preservation of language and the use of a pure and clear language and the protection of our language are important for the transfer of our cultural roots and artistic heritage to future generations.

9. **Support for young people:** The Hizmet Movement and its members should guide young people to areas of art where they can develop themselves individually and support their efforts in this field.

9.1. The Hizmet Movement should develop mentorship systems for young talents to emerge and support them through mechanisms such as mentoring systems when talents are discovered.

9.2. It should not be forgotten that artists will need logistical support in terms of materials, working environment and time. Sponsorship practices should be used to meet these needs.

9.3. Young artist candidates should not be hindered and misguidance should be avoided.

9.4. Young people should have a say in the selection, design and operation of the art spaces to be opened.

10. Zemin oluşturma: Sanat akademileri ve kurslar yada her şehirde kurulacak sanat merkezleri gibi kurumlar aracılığıyla sanata ilgili ve yetenekli her yaştan bireylere profesyonel eğitim imkanları sağlanmalıdır. Müzik gibi çeşitli sanat dallarının düzen içinde ve uygun mekânlarda icra edilmesi de önem arz etmektedir. Bu kurumlar sanatçıların istihdam edilmesi için çok kıymetli olacaktır, yerelde bu ortamların oluşturulması için adım atılmalıdır.

5 Eğitim

11. Bütüncül eğitim stratejileri: Film, animasyon, drama, resim atölyeleri, senaryo ve yazarlık çalışmaları gibi uygulamalar, eğitim sürecine dahil edilerek gençlerin estetik anlayışı gibi alanlarda gelişimine katkı sağlanmalıdır.

12. Sanata ilgi: Sanatçı yetiştirilmesi hedefinin yanı sıra, sanata ilgi uyandırmak için genel eğitimler de teşvik edilmelidir.

13. Dil eğitimi: Hocaefendi ve Üstad Bediüzzaman Said Nursi'nin eserleri gibi beslenme kaynaklarımızın ve geleneksel sanatlarımızın dilinin Türkçe olması nedeniyle 'Türkçe'; ailevi, geleneksel ve dini kodların aktarımı için 'Tüm Anadiller' ve yaşanan coğrafyanın kültür ve sanat atmosferine intibak ve fayda sağlama amacıyla 'Yerel Diller' çok önemlidir. Korunmalı ve geliştirilmelidir.

6 Manevi Beslenme ve Geliştirme Faaliyetleri

14. Gençlerin teşvik edilmesi: Rehberlik altında yapılan faaliyetlerde sanatsal çalışmalar yer almalı ve bu çalışmalarda gençlerin aktif rol alması teşvik edilmelidir. Bireysel girişimlerin desteklenmesinin yanında rehberliğin kendi programlarına da sanatsal faaliyetler entegre edilmelidir. Örneğin, kamp program-

10. Laying the groundwork: Professional training opportunities should be provided to individuals of all ages who are interested and talented in the arts through institutions such as art academies and courses or art centers to be established in each city. It is also important that various art forms, such as music, are performed in an organized manner and in appropriate venues. These institutions will be invaluable for the employment of artists, and steps should be taken to create these environments locally.

5 Education

11. Holistic education strategies: Practices such as film, animation, drama, painting workshops, script and writing workshops should be included in the education process to contribute to the development of young people in areas such as aesthetic understanding.

12. Interest in the arts: In addition to the goal of training artists, general education should be encouraged to generate interest in the arts.

13. Language education: 'Turkish' because the language of our sources of nutrition, such as the works of Fethullah Gülen and Bediüzzaman Said Nursi, and traditional arts is Turkish; 'All Mother Tongues' for the transmission of familial, traditional and religious codes; and 'Local Languages' to adapt to and benefit from the cultural and artistic atmosphere of the geography where one lives. They must be protected and developed.

6 Spiritual Nutrition and Development Activities

14. Encouraging young people: Mentoring activities should include artistic activities and young people should be encouraged to take an active role in these activities. In addition to supporting individual initiatives, artistic activities should also be integrated into the mentorship's own programs. For example, retreat programs could

larına tiyatro, film çekimi gibi kolektif projeler yarışmalar vasıtasıyla dahil edilebilir.

15. **Aidiyet hissi:** Kültür merkezlerinde gençlerin aidiyet hissini artırma bir öncelik olmalıdır. Sorumlu kişiler kendi kültürüne sahip çıkma hassasiyeti ile hareket etmelidir.
16. **Sanat ve terapi:** Kolektif travmamızdan çıkış yolunda sanatın terapi yönü kıymetli çözümler sunabilir. Örneğin müzik, resim, el sanatı gibi çalışmalar, her kesimden bireyin zihinsel ve duygusal iyilik hallerine ulaşmalarına yardımcı olur. Gerek bireysel gerek rehberler eşliğinde kolektif etkinliklerde kullanılan meditasyon veya rahatlama teknikleriyle sanatın terapötik özellikleri öne çıkar.

7 Diyalog (Toplum İçi Barış ve Ahenk)

17. **Diyalog:** Sanat, insanlar arasında güzel bir tanışma, iletişim ve köprü kurma aracıdır. Sanat buluşturur, kaynaştırır ve ortak değerleri güçlendirir. Sanat çalışmaları, kültürlerin birbirlerini tanımalarını kolaylaştıran zeminlerde ele alınıp yeni açılımlara vesile haline getirilmelidir.
18. **Önyargılara karşı sanat:** Sanat İslam'a yönelik güvensizlik ve önyargıların giderilmesinde hatta İslamofobi'ye karşı önemli bir rol oynayabilir.
19. **Dinler arası diyalog:** Farklı din mensuplarının bir araya gelerek sanatlarını paylaştıkları ve birbirlerinden öğrendikleri ortamlar oluşturulabilir. Bu konuda özellikle manevi gelenekler çevresinde gelişmiş sanatlar kullanılabilir. Örneğin, farklı dinlerin ibadethanelerindeki süslemelerin beraber sergilendiği sergiler ya da etkinlikler organize edilebilir.
20. **Katılımcı ve interaktif yaklaşımlar:** Performans sanatları ve interaktif projeler, farklı toplulukları bir araya getirerek empati ve diyalog ortamı oluşturabilir.

include collective projects such as theater, filmmaking, etc. through competitions.

15. **A sense of belonging:** Increasing young people's sense of belonging should be a priority in cultural centers. Those in charge should act with the sensitivity of protecting their own culture.
16. **Art and therapy:** The therapeutic aspect of the arts can offer valuable solutions to overcome our collective trauma. For example, music, painting and handicrafts can help individuals from all walks of life achieve mental and emotional well-being. Meditation or relaxation techniques, whether used individually or in guided collective activities, highlight the therapeutic properties of art.

7 Dialogue (Peace and Harmony in Society)

17. **Dialogue:** Art is a beautiful means of meeting, communicating and building bridges between people. Art brings together, unites and strengthens common values. Art works should be handled on grounds that facilitate the recognition of cultures and be instrumental in new openings.
18. **Art against prejudice:** Art can play an important role in overcoming mistrust and prejudice against Islam and even against Islamophobia.
19. **Interfaith dialogue:** Environments can be created where members of different religions come together to share their art and learn from each other. Especially arts developed around spiritual traditions can be used in this regard. For example, exhibitions or events can be organized where the decorations in the places of worship of different religions are exhibited together.
20. **Participatory and interactive approaches:** Performing arts and interactive projects can bring diverse communities together to create empathy and dialogue.

8 İnsani Yardım, Sosyal Refah

21. Görünürlük: Sanat vasıtasıyla toplumsal adaletsizlikler ve insan hakları ihlalleri görünür kılinarak kamuoyunda farkındalık oluşturulmalıdır. Bunun için farklı sanat dallarında yarışmalar, sergiler ve halka açık etkinlikler düzenlenebilir.

9 Kültür, Sanat, Spor

22. Özgün Hizmet sanatı: Güncel sanat ekollerine dahil olmak veya karşıt olmak, Hizmet sanatçıları için anlamlı olmayabilir. Ayrıca, tek tip bir Hizmet sanatçısı fikri, farklı bireyler olarak yaratılmış olduğumuz gerçeği ile çelişir. Zamanla özgün bir sanat akımı oluşabilmesi için Risale-i Nur ve Hizmet Hareketi'nin teorik çerçevesini benimseyen sanatçıların gayret göstermeleri gerekir.

23. Müziğe bakış: Bazı toplumlar, müziğin belirli ortamlarda yer almasını toptancı bir yaklaşımla değerlendirmiş ve onu haram veya olumsuz olarak nitelendirmiştir. Günümüzde kurumsallaşmış sanat ortamlarının kendine rahat bir zemin oluşturması, müziğin daha evrensel bir bakış açısıyla değerlendirilmesini mümkün kılmaktadır.

24. Gazali'de müzik: Gazali müzik dinlerken dikkat edilmesi gereken şu kuralları belirlemiştir: Nefsani arzuları uyandıran hisler oluşturmaması, dinleyenin ruh haline uygun olması, müzikal içeriğin ahlaki olması, dinleyenin de icra edenin de ölçülü ve dengeli olması, haram unsurlar içermemesi, müziğin ortamına dikkat edilmesi.

25. Müziğin bizcesi: *"Biz, ruhumuza üns üfleyecek musiki istiyoruz. Bizi tefekkürün zirvelerine çıkaracak, ulvî duygularla dolup taşmamızı sağlayacak ve bizi kendimizden geçirecek, geçirip ötelere ötesiyle konsantrasyonumuzu temin ve tesis edecek musiki istiyoruz. Ve yine biz, ahlâk, edep, terbiye*

8 Humanitarian Aid, Social Welfare

21. Visibility: Through art, social injustices and human rights violations should be made visible and public awareness should be raised. For this purpose, competitions, exhibitions and public events can be organized in different art forms.

9 Culture, Arts, Sports

22. Authentic Hizmet art: Belonging to or opposing contemporary art schools may not be meaningful for Hizmet artists. Moreover, the idea of a uniform Hizmet artist contradicts the fact that we are created as different individuals. Artists who embrace the theoretical framework of Risale-i Nur and the Hizmet Movement should strive to create a unique art movement over time.

23. Views on music: Some societies have taken a totalitarian approach to music in certain contexts, characterizing it as forbidden or negative. Today, institutionalized artistic environments have created a comfortable ground for it, making it possible to evaluate music from a more universal perspective.

24. Music in Al-Ghazali: Al-Ghazali set out the following rules to be considered when listening to music: It should not arouse feelings that awaken carnal/sensual/worldly desires, it should be suitable for the mood of the listener, the musical content should be moral, the listener and the performer should be in moderation and balanced, it should not contain haram elements, and the environment in which the music is played should be taken into consideration.

25. Our view of music: *"We seek music that will breathe harmony into our souls. We seek music that will take us to the heights of contemplation, fill us with sublime emotions, and carry us beyond ourselves, guiding and establishing our concentration with the beyond. And again, we seek music*

ve disipline kaynak teşkil edecek tertemiz, duru, his ve duygularımızla şahlanışımızı sembolleştiren ve bize gönlümüzün sesini dinleten bir musiki istiyoruz.”⁴⁹

26. Sinema: Sinema kitlelere ulaşmada en etkili sanatlardan biri olduğundan bu alanda Hizmet mensuplarından sanatçı yetiştirilmesi önem arz etmektedir. Hizmet Hareketi’nin sanatçılar ve medya üreticileri için daha kurumsal ve destekleyici bir altyapı oluşturması gerekmektedir. Sanat eğitimi, finansmanı ve organizasyonu açısından sanatçılara daha fazla destek verilmelidir. Sanatçılar desteklenirken, aşırı müdahaleci bir yönetim anlayışından kaçınılmalıdır.

27. Sinemanın geliştirilmesi: Sanatın ve özelde sinemanın sürdürülebilir hale getirilebilmesi için sanatçıların dikkat çekici, seyirci odaklı işler ortaya koyması gerekmektedir. Deneysel sanat çeşitleri ancak temelli bir sanat birikimi ile takdir göreceğinden, ilk aşamalarındaki sanat dallarında seyirciyle barışık çalışmalar yapılması tavsiye edilir.

that serves as a source of morality, decency, manners, and discipline—pure and clear—symbolizing our awakening through our feelings and emotions, and making us attune to the voice of our heart.”⁵¹

26. Cinema: Since cinema is one of the most effective arts in reaching the masses, it is important to train artists from Hizmet members in this field. The Hizmet Movement needs to create a more institutionalized and supportive infrastructure for artists and media producers. Artists should be given more support in terms of art education, financing and organization. While supporting artists, an overly interventionist management approach should be avoided.

27. Development of cinema: In order to make art, and cinema in particular, sustainable, artists need to create remarkable, audience-oriented works. Since experimental art forms can only be appreciated with a well-grounded artistic background, it is advisable to make works that are at peace with the audience in the first stages of art branches.

10 Yayınlar

28. Sanat ve medya dili: Hizmet Hareketi, kendi anlatı dilini oluşturarak evrensel bir sanat ve medya dili geliştirmelidir. Sanat ve yayıncılık, yalnızca içe dönük bir iletişim aracı olmamalı; farklı kültürlerle hitap edebilen, evrensel insani değerleri öne çıkaran bir perspektife sahip olmalıdır.

29. Değerler ekseninde yayıncılık: Sanat ve yayıncılık alanında faaliyet gösteren Hizmet mensuplarının, popüler kültürün yüzeysel ve deforme olmuş sanat anlayışına kapılmamaları, manevi ve ahlaki yönlerini korumaları önemlidir. Ancak bu yalnızca mevcut deforme olmuş akımlardan uzak durmakla sı-

10 Publications

28. Art and media language: The Hizmet Movement should create its own narrative and develop a universal art and media language. Art and publishing should not only be an inward-looking means of communication; they should have a perspective that appeals to different cultures and emphasizes universal human values.

29. Publishing on the axis of values: It is important that members of the Hizmet who are active in the field of art and publishing do not get caught up in the superficial and deformed artistic approach of popular culture and preserve their spiritual and moral aspects. However, this should not only be limited to staying

⁴⁹ M. Fethullah Gülen, *Fasıldan Fasıla 2*, p. 235

⁵¹ M. Fethullah Gülen, *Fasıldan Fasıla 2*, p. 235

nırlı kalmamalı, aynı zamanda sanatı ve medyayı özgün, estetik ve değer temelli içerikler üretmek için bilinçli bir şekilde kullanmayı hedeflemelidir.

- 30. Belgeseller:** Kendi kültür ve sanatımızı yansıtan belgesel çalışmalar hem Türkçe hem de yerel dillerde olmalıdır.

11 *Kamuoyuna arz ederiz.*

away from current deformed trends, but should also aim to consciously use art and media to produce original, aesthetic and value-based content.

- 30. Documentaries:** Documentary works reflecting our own culture and art should be in both Turkish and local languages.

11 *We present it to the public.*

